

Občani: vsi na volitve!

Pred nami so volitve. Razgibano obdobje priprav na letošnje skupščinske volitve, ki se je začelo lani septembra, se približuje svojemu vrhu. Z volitvami bomo izmenjali polovico dosedanjih odbornikov občinskih skupščin in izvolili nove ljudske poslance, katerim bo tokrat potekel dvoletni poslanski mandat. Volitve postajajo normalni delovni postopek in zato zanje niso potrebne nobene posebne manifestacije. Gre za našo državljansko dolžnost: sodočati hočemo in moramo v občini, v republiški in v zvezni skupščini. Zdaj je naša dolžnost, da dokončno izberemo iz vrst kandidatov nove odbornike ter poslance republiške in zvezne skupščine.

Kdaj bodo prve in druge neposredne volitve?

V PETEK, 26. MARCA

bodo neposredne volitve v delovnih organizacijah za odbornike občinskega zbora delovnih skupnosti;

V NEDELJO, 28. MARCA

pa bomo v vseh volilnih enotah v mestih in vaseh volili nove odbornike občinskega zbora.

S tem bomo izpolnili polovico naše državljanske volilne dolžnosti, 18. aprila pa bomo vsi še enkrat stopili na volišča in takrat izvolili dokončno poslance za republiški in za zvezni zbor.

O b č a n i — pokažimo v petek in v nedeljo našo zavest in politično zrelost pri odločanju o najvažnejših družbenih vprašanjih, ki jih bodo po naših željah in naročilih uresničevali odborniki obeh zborov naših občinskih skupščin.

TUDI TOKRAT: VSI NA VOLIŠČE, VSE SILE ZA SOCIALIZEM!

Delavke vrtnarije na Čatežu pridno pobirajo in čistijo por. Prodali ga bodo v Zagrebu, kjer ga cenijo kot pravo poslastico

JUTRI PRAZNUJE OBČINA RIBNICA

Ne bomo pisali v superlativih, o številnih »naj-«, o dosežkih, vrednih nekaj več besed. Ni superlativov, čeprav ne moremo zanikati precejšnjih uspehov, odločnih korakov, s katerimi stopa ribniška občina po poti napredka. Pokazali bomo samo realno sliko dejanskega stanja, ki ga odraža osnutek družbenega plana občine za letošnje leto, nanizali nekaj podatkov, ki odločnost stopinj v boljše čase nazorno ilustrirajo. Morda bo za nizanje števil in podatkov to najprimernejši čas; dan, ko proslavljajo občani ribniške občine svoj praznik.

Družbeni bruto proizvod se bo letos povečal za 14 odstotkov, to je na preko 8 milijard dinarjev, družbeni proizvod bo letos znašal skoro 4 milijarde, narodni dohodek pa 3,796 milijarde. Za 11 odstotkov se bo povečal tudi narodni dohodek na prebivalca. Medtem ko je lani še znašal nekaj nad 287.000 din, se bo letos dvignil na 319.000 dinarjev.

Vsa investicijska sredstva gospodarskih organizacij (okrog 360 milijonov) bodo porabljena v glavnem za izpopolnjevanje in modernizacijo proizvodnje ter dokončanje začetnih investicij. Predvidene so tudi večje negospodarske investicije. Na prvem mestu naj omenimo gradnjo šole v Ribnici in notranjo ureditev šole v Sodražici, za kar bo zbranih okrog 60 milijonov lastnih sredstev in 90 milijonov iz republiških kreditov. Razen tega bodo nadaljevali z gradnjo gozdarskega doma, dveh stolpičev v Ribnici, poslovno stanovanjskih hiš v Sodražici in Loškem potoku ter morda začeli z gradnjo kopalnice v Ribnici.

Število zaposlenih v družbenem sektorju gospodarstva

Vreme

OD 25. III. DO 4. IV.

Nekako od 29. marca do 3. aprila lepo vreme. V ostalem nestalno s pogostimi padavinami in ohlaiditvami. Okrog 27. marca in 5. aprila sneg skoraj do nižin. Dr. V. M.

se bo povečalo za 5 odstotkov — od 1685 na 1.775. 45 odstotkov zaposlenih so ženske. Se naprej se bo dvigala produktivnost in s tem ekonomičnost poslovanja, ob tem pa se bodo povečali nominalni osebni dohodki za 20 do 22, realni OD pa približno za 14 odstotkov na zaposlenega.

Kombinat INLES bo letos povečal proizvodnjo za 17,9 odstotka in tako presejel štiri milijarde. Narodni dohodek v Inlesu se je od leta 1963-64 povečal od 884.000 na 1.139.300 dinarjev. Za 25 odstotkov bodo tudi povečali izvoz. — Poleg lesne industrije ima največje perspektive kovinska industrija. Kovinsko podjetje povečuje letos proizvodnjo za 32 odstotkov, to je na pol milijarde. Zelo dobre kooperantske odnose imajo s podjetji SKIP iz Ljubljane in Vozili iz Gorice. Poleg domačih podjetij se

Danes: posvet gostincev v Kočevju

Danes ob 10. uri bo v sejni dvorani občinske skupščine v Kočevju posvet z zasebnimi gostinci iz občine, ki jih je 29. Z njimi se bodo razen zastopnikov oddelka za gospodarstvo občinske skupščine pogovarjali tudi inšpektorji in predstavniki turističnih društev o pripravah za letošnjo turistično sezono. Gostince bodo med drugim seznanili še z novim zakonom o gostinstvu, z nekaterimi drugimi predpisi, pomembnimi za to stroko, kakor tudi s pogoji za najemanje turističnih kreditov.

Jutri: Levstikove nagrade

V petek, 26. marca, bodo v Ljubljani že šestnajstič podelili Levstikove nagrade za najboljša dela s področja mladinske književnosti. To bo pomemben kulturni praznik in lep prispevek k praznovanju 20-letnice osvoboditve. Uvod v praznovanje bo dvodnevni simpozij o mladinski književnosti, na katerem bodo sodelovali evropski strokovnjaki in poznavalci ter ustvarjalci iz Jugoslavije. Simpozij se bo začel po otvoritvi razstave knjig in ilustracij v Moderni galeriji danes in se bo nadaljeval jutri. Nagrade bodo podelili zvečer, nakar bo sprejem v založbi Mladinske knjige.

V soboto je V. kongres Zveze komunistov Slovenije končal delo. Izvolil je nov CK ZKS, kontrolno in revizijsko komisijo, na prvi seji novega CK pa so izvolili za političnega sekretarja Miho Marinka; za sekretarja za organizacijsko politični sektor je bil izvoljen Albert Jakopič, za sekretarja za ideološki sektor Stane Kavčič in za sekretarja za družbeno ekonomski sektor Viktor Avbelj.

Komunisti - idejni usmerjevalci graditve socialistične družbe

V. kongres ZKS, ki je bil od 17. do 20. marca v Ljubljani, je vseskozi odseval novo kvaliteto Zveze komunistov, njene vsebine in metod dela. Kongres je s postopki pri snovanju kongresnih dokumentov in pri volitvah novega najvišjega vodstva manifestiral višjo stopnjo demokratičnosti. Posebnost je bila še ta, da so na kongresu prevladovali delegati, ki so bili prvič na takem najvišjem zboru komunistov. Pretežno so bili iz neposredne proizvodnje in z delovnih mest, kjer se neposredno srečujejo s problematiko vsakodnevnih, konkretnih graditve socialistične družbe. To se je odražalo tudi v razpravi delegatov, ki je bila pretežno ustvarjalnokritična. Nič ni bilo samozadovoljstva in olepševanja. Morda je bila razprava na kongresu — kot je dejal Miha Marinko v zaključni besedi — celo preveč kritična in je zategadelj večkrat spregledavala velikanske uspehe, dosežene v razdobju med dvema kongresoma.

Kongres je delal najprej v plenumu. Delegati so poslušali referat sekretarja CK ZKS Mihe Marinka in številne razprave delegatov. Poročila na kongresu niso brali, ker so ga prejeli delegati že nekaj dni pred začetkom kongresa in so ga torej imeli možnost dobro proučiti ter se pripraviti na razpravo o njem. Razen poročila so prejeli delegati tudi nekaj studij in analiz najvažnejših problemov

z vseh osnovnih področij družbene delitve dela.

Delati tako, da bomo vredni zaupanja delovnih ljudi

Delegati in gostje so pozornost sledili izvajanjem sekretarja Mihe Marinka. Njegov referat o osnovnih nalogah Zveze komunistov Slovenije

je bila praveca študija, iz katere bomo še dolgo črpali marsikatero misel in napotek za akcijo. Referat je v marsičem prispeval k temu, da bo predstavljal V. kongres ZKS še dolgo bogato zakladnico socialistične misli.

Miha Marinko je uvodoma govoril o pomenu VIII. kongresa ZKJ. Dejal je, da velja njegove ugotovitve — celoti tudi za razmere v Sloveniji. VIII. kongres ZKJ ima

velikanski pomen za naš nadaljnji družbenoekonomski razvoj, za uveljavljanje samoupravnega sistema, za subjektivno socialistične sile in seveda tudi za mednarodno delavsko gibanje. To pa seveda ne pomeni, da bo duha kongresa v vsakodnevni praksi lahko in enostavno uresničiti. Zato moramo biti sposobni premagovati ovire, ki se še zmeraj postavljajo na pot hitrejšemu napredku.

Govorec o nekaterih vprašanjih družbenoekonomskega razvoja, je tovariš sekretar poudaril, da si bodo morali komunisti kar najbolj prizadevati odločno in dosledno izpopolnjevati in uveljavljati gospodarski sistem. To izpopolnjevanje pa ne sme težiti samo za večjimi gospodarskimi rezultati, ampak obenem tudi za razvijanjem samoupravljanja in komunalnega (Nadaljevanje na 5. str.)

Mimo samoupravljanja ne more nihče več!

Ob nezdravih pojavih na tehnični srednji šoli v Krškem

Samoupravljanje je postalo v naši družbeni ureditvi tako pomembna sestavna prvina, da si brez nje ni več mogoče zamisliti normalnega življenja in razvoja v prav nobeni organizaciji. Vsak poskus dela mimo samoupravnih načel je že vnaprej obsojen na neuspeh, katerega bo doživel prej ali slej.

Kljub temu bi bilo napak misliti, da je s tem, ko uvažamo samoupravljanje, nepotrebna dosedanja oblika vodstev v delovnih organizacijah. Vodstva morajo obstajati še naprej, le njihova vloga se izpreminja: niso več organ, ki je edini pristojen za sprejemanje odločitev, pač pa s pomočjo strokovnih služb predlagajo samoupravnim organom v kolektivno odločitev razne rešitve. Hkrati s tem sprejemata vodja in vodstvo delovne organizacije še eno funkcijo: skrbita za uskladenost odnosov med posamezniki, med enotami in med službami v delovni organizaciji, da bi le-ta čim uspešneje opravljala svoje poslanstvo.

V Krškem so po sklepu sveta za občo upravo in notranje zadeve pri občinski skupščini konec februarja letos ustanovili komisijo, ki je presojala o zahtevi po razrešitvi direktorja tehnične srednje šole v Krškem. Komisija ni imela lahkega dela in ne prijetne dolžnosti: razsojati je morala o napakah direktorja, ki je sicer dober strokovnjak, a kot vodilni uslužbenec ni spoštoval načel samoupravljanja ni ni znal uravnotežiti odnosov na šoli ter je zato povzročil precejšnjo škodo šolskemu kolektivu in družbi.

Komisija je ugotovila vrsto prestopkov, s katerimi je dosedanji direktor šole kršil splošne in samoupravne predpise. V svojih odločitvah se je skliceval na samoupravne akte, ki jih sploh ni bilo, izdajal in podpisoval je odločbe o vrednosti delovnih ur v delavnicah šole in se pri tem skliceval na pravilnik o delitvi dohodka, katerega ni bil

lo, vodil je delo in investicije na šoli brez programa in brez finančnega plana, o katerem bi morali, preden bi bil sprejet, razpravljati samoupravni organi šole. Odtujeval in nabavljal je osnovna sredstva šole mimo vednosti samoupravnih organov (odtujil je dve stiskalnici za plastične mase, kupil rezkalni stroj, ki ga šola ne more uporabljati, posodil je zasebni stiskalnice za izdelavo bakelitnih delov) ter prekinal delovno razmerje s študentom, preden je temu potekla delovna obveznost in ne da bi zahteval, naj vrne dolžni del študentskega. Razen tega ni spoštoval zakonitih predpisov o službenih potovanjih in dopustih.

Člani delovne skupnosti na šoli so bili pomanjkljivo obveščeni o vsem, kar bi morali vedeti, notranji odnosi pa so bili zaradi takšnega stanja na šoli napeti. Ker so negativne pojave na šoli čutili tudi dijaki, je obstajal strah, da šola ob takšnih odnosih ne bo mogla opravljati svojega poslanstva. Komisija je zagledala predlagala razrešitev direktorja, svet šole pa je v minulem tednu ta predlog soglasno sprejel.

Predzadnje sredo je bilo v Brežicah posvetovanje predstavnikov brežiške in krške občine ter zastopnikov tovarne celuloze Djuro Salaj zaradi rešitve poplavnega področja na levem bregu Save. Strokovnjaki so ugotovili, da je glavni vzrok poplav neurejena regulacija vode in nasipov v Savinjski dolini. Voda lahko ubere svojo pot in dobi večjo hitrost, prestopi pa bregove tam, kjer preide iz globoke in ozke struge v ravninsko področje. Največ škoda naredi poplava na sadnih plantažah krške zadruga, še prej pa ogoža strojne naprave in črpalke v tovarni celu-

Dogaja se tisto, kar dobronameri opazovalec pred volitvami ameriškega predsednika ne bi verjel. Najbolj reakcionaren, najbolj vojnouhujskaški Goldwater je zahteval, naj razširijo vojno v Vietnamu na sever, Demokratično republiko Vietnam je treba izbrisati iz zemljevida, je govoril, za Johnsona pa so rekli, da je za mir, za pogajanja, za sodelovanje in mirno urejanje sporov na svetu. In potlej so odločitev Američanov za Johnsona z večino, kakršno je dobil menda le en sam ameriški predsednik, razlagali kot odločitev Američanov za mir in sodelovanje, skratka proti vsemu tistem, kar je obetal Goldwater, ker si pač navaden človek ne želi mednarodnih zapletov, še manj pa vojne, želi si mirno življenje, dober zaslužek in varnost.

Zdaj je tudi v Ameriki slišati čedalje več glasov, da so bili Američani pravzaprav ogoljufani, da tudi Johnson ne prinaša miru, ampak se giblje na robu vojne. Vietnam je zasul z bombami — tako južnega kot severnega, zapisano je poginu vse, kar je živega, ker noče pojmovati svobode po ameriško. Dobri striček Sam pa prinaša bombe svobode, da bi odrešil svet v imenu svobode.

S to svobodo pa ima celo sam težave. Za črnce na jugu ZDA ni svobode, ne takšne, ne drugačne. Smejo le opravljati najtežja dela, smejo živeti v bedi, smejo ostati nepismeni, smejo... Toda rekli so NE, dovolj je tega, tudi mi smo rojeni za svobodo. Zbrali so se v »pohod za svobodo« pod vodstvom nobelovca Martina Luthra Kinga in jih okrog

4.000 koraka proti palači alabamskega guvernerja Wallacea v Montgomeryju. Korakajo iz Selme, kjer so bili veliki rasni nemiri.

Pohod so dvakrat preprečili. Prvič so ga preprečili s konjenico, lesenimi kiji in solznilnim plinom ter razganjali demonstrante, nato s sod-

V imenu svobode

no prepovedjo, dokler ni zvezni sodnik pohod vendarle dovolil pod pritiskom demokratične javnosti. Dva človeka sta morala dati življenje, na desetine je bilo ranjenih, na stotine so jih lokalne oblasti zaprle.

Toda pohod so morali zaščititi z 2000 člani nacionalne garde, ki so jih poklicali pod zvezno zastavo, vrh tega je še tisoč vojaških policajev pa tisoč regularnih vojakov in 200 federalnih šerifov in agentov. Le čemu tolikšna vojska, če pa je v ZDA tolikšna svoboda, da jo lahko kar izvažajo? To je vprašanje, ki se samo po sebi postavlja in ki meče kaj čudno luč na toliko opevano svobodo. Celotno ameriški predsednik Johnson je moral izjaviti: »Oči Amerike so uprte v Alabamo, oči sveta so uprte v Ameriko«.

Če začne človek o vsem tem razmišljati, pa vidi ameriške prste v Vietnamu pa intervencijo v Kongu pa nenehne zaplete okrog Kube pa razmere v Latinski Ameriki in na-

posled še črnske neredi v samih ZDA, se mu nehoti zastavi vprašanje, le zakaj so se zaprla vrata Organizacije združenih narodov, le zakaj tako trmoglavo vztrajanje ZDA na tistem preklicanem 19. členu ustanovne listine, ki pravi, da izgubi glasovalno pravico tisti, ki ne poravnava svojih finančnih obveznosti do OZN. Pa se mu odgovor ponudi kar sam po sebi. Organizacija združenih narodov je že davno tega prenehala biti glasovalni stroj. V njej so dobile odločilno besedo novo osvobodene dežele, ki so vrgle s sebe jarem kolonialnega suženjstva. Te so še kako občutljive za zatiranje, naj bo kjer koli na svetu. Seveda potlej ni prijetno poslušati levite s tribune svetovne organizacije. So se mar zato vrata zaprla? Napad ameriških letal na Demokratično republiko Vietnam se je razvil šele potem, ko so bila vrata OZN že zapahnjena. Zares čudne so te zveze dogodkov.

Toda človek je kljub vsemu dobesedno stopil v vesolje. Sovjetska kozmonavta Beljajev in Leonov sta bila pretekli teden v središču pozornosti vse svetovne javnosti. Leonov je kot prvi človek odprl vrata vesoljske ladje in se spustil v vesmirske prostranstvo. Odprta so vrata do planetov, človek si je še bolj približal vesolju. Ob tem uspehu pa lahko povsem pritrudimo profesorju zagrebškega vseučilišča akademiku Ivanu Supeku, ki je dejal: »Mar bo laže odleteti na Mars in na Luno, se prilagoditi umetnemu dihanju in obljuditi vesoljsko puščavo, kot pa tu, v tej tisočletni kulturi zasadiči oljko miru?«

Da bi premagali Savo

Prezadnje sredo je bilo v Brežicah posvetovanje predstavnikov brežiške in krške občine ter zastopnikov tovarne celuloze Djuro Salaj zaradi rešitve poplavnega področja na levem bregu Save. Strokovnjaki so ugotovili, da je glavni vzrok poplav neurejena regulacija vode in nasipov v Savinjski dolini. Voda lahko ubere svojo pot in dobi večjo hitrost, prestopi pa bregove tam, kjer preide iz globoke in ozke struge v ravninsko področje. Največ škoda naredi poplava na sadnih plantažah krške zadruga, še prej pa ogoža strojne naprave in črpalke v tovarni celu-

loze. V brežiški občini preplavi voda topolove nasade tam, kjer zemlja še ni zrigošana. Posebno nevarnost povzroča podivjana voda vasem Rlgonce, Loče, Mostec in Mihalovec. Pogosto preti nevarnost tudi Čateškim Toplicam, čeravno jih varuje savski desni nasip.

Inž. Lojze Kerin iz Ljubljane je na posvetovanju pojasnil, kako je s tehnične plati s črpalnišči mogoče rešiti ta problem. Vodna skupnost ima tudi že v sedemletnem načrtu ureditev oziroma izgradnjo nasipa ob Sotli ter Savi. Ves projekt bi bilo mogoče izvesti postopoma. Ob tem se pojavlja še več problemov, kot je ureditev kanalizacije v Brežicah, premestitev vodovodnega zajetja itd.

Nepredvidnost v Jurki vasi

23. februarja je v Jurki vasi zgorel senik kmetijske zadruge. Kazalo je ogenj izbruhnil zaradi nepredvidnosti delavcev, ki so kadili med uskladiščanjem seno. Gmožna škoda je velika in so jo ocenili na 2.500.000 dinarjev.

V Ždinji vasi zgorela zidanica

19. februarja se je vžgala v Ždinji vasi zadruga zidanica, v kateri je stanovala Zupančičeva družina. Ogenj sta v odsotnosti staršev zanetila otroka, ki sta prinela žerjavico k slavnati strehi in zakurila. Škoda je za okoli 700.000 dinarjev.

Vsi, ki so bili na posvetovanju, so bili enotni v misli, da je treba ta problem rešiti, vendar zaenkrat še niso govorili o višini investicij. Pokazali pa so mnogo dobre volje in razumevanja, zato upamo, da uspeh pri ureditvi načrtov ne bo izostal.

Matični urad Straža

Januarja ni bilo rojstev, nič porok. — Umrla je Marija Irt, upokojenka z Drganjih sel, 85 let.

Matični urad Mirna peč

Januarja ni bilo rojstev, nič porok. — Umrla sta: Genovefa Novak, učiteljica iz Golobinjeka, 76 let, in Jože Brajer, kmetovalec z Dol. Karteljeva, 79 let.

● Gheorghiu Dej umri. Prav na dan, ko je velika narodna skupščina Rumunije znova izvolila Gheorghiu Dejja za predsednika državnega sveta, je šef rumunske države umrl. Rumunija je dosegla pod njegovim vodstvom velik napredek, zadnje čase pa je stopila na čisto samosvoja pota socialistične graditve in v mednarodni politiki ter se že močno uveljavila v svetu. Tovariš Tito je v svojem nekrologu zapisal, da je njegova smrt shuda in nenadomestljiva izguba za prijateljski romunski narod in njegovo delavsko partijo, za vse mednarodno revolucionarno delavsko gibanje, za vse nas, ki smo ga poznali kot prekaljenega revolucionarja in nekompromisnega borca za socializem, demokratične in enakopravne mednarodne odnose in mir na svetu.

● Dr. Klaus v Jugoslaviji. Avstrijski kancler dr. Josef Klaus je prispel na uradni obisk v Jugoslavijo. Spremljajo ga avstrijski zunanji minister dr. Bruno Kreisky in drugi visoki avstrijski funkcionarji. Novinar »Delas Slavko Fras je v uvodniku ob prihodu zapisal, da so, se že trije avstrijski kanclerji odpravljali zadnja leta v Jugoslavijo in da so obisk dvakrat zaradi nepričakovanih sprememb v dunajski vladi odložili za nedoločen čas. Vsekakor si od tega obiska obetamo še nadaljnje izboljšanje odnosov med obema deželama in da bodo v prihodnje odpravili še tiste motnje, ki so doslej le včasih sklenile dobre sosedske odnose.

● Ciprska kriza. Zadnje dni se je spet zapletla kriza okrog Cipra. Prav te dni je namreč potekel mandat sli OZN na Cipru in je varnostni svet razpravljal o podaljšanju. To priložnost so izkoristili za razpravo o ciprski krizi sploh, v pripravah nanjo pa je prišlo na samem otoku do zaostrite. Spet so se streljali, spet so padale žrtve. Toda iz turške prestolnice je bilo slišati umirjen glas, naj bi se sestali grški in turški državniki ter za zeleno mizo rešili spor. V Atenah pa niso za takšno urejanje v dvoje, temveč bi se bili pripravljali pogajati le v okviru OZN. Človek bi po logiki dejal, da sta pač obe strani za pogajanja in je navsezadnje vseeno, kje se razgovarjajo. Toda bati se je, da gre le za diplomatsko potezo.

TEDENSKI NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

● V nedeljo so v Srbiji in BiH volili odbornike občinskih zborov. Udeležba na volitvah je bila dobra. V mnogih krajih so opravili svoje dolžnosti že v dopoldanskih urah. Občani so pokazali velik interes za občinske volitve, saj so izbirali odbornike za skupščino, ki neposredno rešuje občanske probleme.

V Sloveniji bomo volili odbornike občinskih zborov delovnih skupnosti v petek. Volitve odbornikov občinskih zborov (splošnih) bodo v nedeljo, 28. marca. Takrat bodo volili tudi odbornike kmetijske podskupine občinskega zbora delovnih skupnosti.

Na volitve se moramo dobro pripraviti. Kdor še ni preveril, ali je vpisan v volilni imenik, naj to nemudoma stori, saj je od tega odvisno njegovo izpolnjevanje občanskih pravic in dolžnosti. Pravočasno je treba sporočiti vsakemu volivcu, kje (na katerem volišču) bo volil, izmed katerih kandidatov bo izbral itd. Volilne odbore, ki so odgovorni za zakonitost postopka na voliščih in za dober potek samih volitev, je treba dobro poučiti o tem. Predvsem jih je treba pripraviti do tega, da bodo znali pravilno pojasnjevati volivcem način volitev.

Ponovno naj opozorimo, da bomo v petek (zbori delovnih skupnosti) in v nedeljo (občinski zbori) volili samo polovico sestava občinske skupščine. Volili bomo torej samo tisti, ki smo izvolili pred dvema letoma odbornika za dveletni mandat. Če torej kdo ne bo dobil vabila, to pomeni, da tokrat ne bo volil, ker je pred dvema letoma volil odbornika s štiriletnim mandatom.

Republiške in zvezne volitve — tam, kjer je poslanec potekel dveletni mandat — bodo 18. aprila. Seje občinskih skupščin, ki bodo že izpopolnjene z novizvoljenimi odborniki in na katerih bodo izvolili republi-

ške in zvezne poslance (nekateri definitivno, druge pa bo treba potrditi na neposrednih volitvah 18. aprila).

● Na trgu se še kažejo nestabilni odnosi. Ekspanzija vseh oblik potrošnje, zlasti pa še investicijske se še nadaljuje. Da bi dosegli cilje letošnjega družbenega plana, je treba stabilizirati tržišče. K temu naj pripomorejo razni ukrepi. Predvsem je treba dosledno uveljavljati smernice družbenega plana. K stabilizaciji tržišča naj bi prispevale tudi omejitve pri dodeljevanju potrošniških kreditov. Ne smemo trošiti preko obstoje-

V NEDELJO VOLITVE

čih možnosti. Zato je bilo treba sprejeti ukrep o omejitvi zneskov in skrajšanju roka odplačevanja potrošniških kreditov, o čemer smo poročali v eni prejšnjih številka našega lista.

● Urednik »Delas« Aleksander Javornik je v uvodniku, posvečenem V. kongresu ZKS, med drugim zapisal, da mora biti tržišče uredničenja načel ekonomskega sistema v delovni organizaciji. Ustvarjalno življensko moč je treba iskati le v premaganju oblik ekstenzivnega in razvijanju interzivnega gospodarjenja v sličerni delovni organizaciji. To je obenem najboljša pot za uveljavljanje delitve po delu in utrjevanje vloge proizvajalcev v upravljanju.

● Predsednik republike Josip Broz Tito je na poti po nekaterih krajih Vojvodine in Srbije obiskal tudi Sremsko Mitrovico.

Z zanimanjem si je ogledal tamkajšnjo industrijsko četrt. V pogovoru s predstavniki političnega življenja kraja je povedal marsikatero misel, kako je treba reševati probleme, s katerimi se srečujemo. V nekaterih krajih, ki jih je obiskal, je govoril tudi o kmetijstvu. Med drugim je dejal, da je kmetijska proizvodnja ponekod stagnirala in da je treba storiti vse, da bi spet pospešili njen razvoj. Ponekod se je v razgovoru z ljudmi dotaknil tudi nekaterih slabosti v našem družbenem življenju.

● Na dnevnem redu odborov zvezne skupščine so nekateri važni zakonski predlogi, med njimi tudi predloga zakonov o invalidnosti in otroškem dodatku. Posebna skupina bo proučila mesto in vlogo otroškega dodatka v otroškem varstvu. Ko bo končala delo, bo o svojih ugotovitvah poročala skupščini.

● V Jugoslavijo je prispel na obisk avstrijski kancler dr. Josef Klaus. Ko je predsednik zveznega izvršnega sveta Petar Stambolić kot gostitelj ocenjeval pomen Klausovega obiska v Jugoslaviji, je med drugim dejal, da ta obisk odraža sedanjo stopnjo dobrih sosedskih odnosov. Dr. Josef Klaus pa je pred odhodom v Jugoslavijo izjavil novinarjem, da se veseli tega obiska. Rekel je tudi, da so se ekonomski, kulturni, občečloveški in drugi odnosi med obema državama zgledno razvijali.

● Smrt uglednega voditelja delavskega gibanja, prvega sekretarja romunske delavske partije in predsednika državnega sveta LR Rumunije Deja je žalostno odjeknila tudi pri nas. Njegovega pogreba se je udeležila tudi jugoslovanska partijska in državna delegacija s podpredsednikom republike in sekretarjem CK ZKJ Aleksandrom Rankovićem.

Delovna skupnost
Zavoda za izobraževanje
kadrov in produktivnost dela
Novo mesto

Želi pridobiti sodelavca
za delovno mesto

računovodje

Interesenti morajo imeti
dokončano srednjo ekono-
msko šolo z ustreznimi
delovno prakso.

Nastop službe je mogoč
tako ali po dogovoru.
Osebnih dohodkov po pravil-
niku, možnost nadaljnega
študija.

Interesenti naj vložijo proš-
njo z ustreznimi dokazili
na gornji naslov.

Razpis velja do zasedbe
delovnega mesta.

KOVINARSKA: za 6.000 ton konstrukcij

Industrijski način proizvodnje v novih prostorih - Izobraževanja ne zanemarjajo, saj bodo novi obdelovalni stroji zahtevali večje delavce - Na tržišču primanjkuje profilnih želez in pločevine - Strojno opremo za industrijo bodo izvažali na zahodna tržišča.

Lani so v KOVINARSKI v Krškem ustvarili za 1 milijardo 800 milijonov bruto proizvoda. Pri tem so imeli precejšen delež razni koooperanti, stroški pa so bili za voljo tega večji, tako da je kolektiv ustvaril le za okoli 30 milijonov din skladov. Pri tem pa ne smemo pozabiti, da se je lani kolektiv selil v nove prostore, kar je bilo proizvodni prejel v oviro kot v spodbudo in da delo v novih pogojih ni moglo takoj gladko steči.

Delovni pogoji in sanitarne

razmere so v novih prostorih neprimerno boljše kot prej, veliko pa se je izpremenilo tudi v organizaciji poslovanja. V KOVINARSKI začnejo z industrijskim načinom dela. Organizirane imajo službe: gospodarsko-računski sektor, splošni sektor, tehnični sektor, pripravo proizvodnje in razvojno-gospodarski sektor. Načrti za katerikoli izdelek gredo najprej v oddelek za pripravo proizvodnje, posamezni oddelki pa dobijo nato proizvodne naloge z obeležbo vseh proizvodnih postopkov in izdelavnega časa.

V takšnih pogojih je mogoče temeljito izpeljati nagrajevanje po delu, to pa se že odraža v proizvodnji in v storilnosti dela. Z operativnimi plani proizvodnje, ki jih sestavljajo za vsak mesec, je ves kolektiv dobro seznanjen.

Letošnji bruto proizvod KOVINARSKA bo za 400 milijonov večji od lanskega. Za dograditev novih proizvodnih prostorov je bilo predvidenih 700 milijonov din. Prva stopnja investicijske izgradnje se že približuje koncu. Letos bo potrebnih še 40.000.000 din za ureditev ogrevanja in ventilacije, 20 milijonov za prizidek, dalje bo treba položiti tlak v

dvorani za strojno obdelavo, postaviti ograjo okoli tovarne, zgraditi kolesarnico in urediti vhod. Ker so dobili za investicijo samo kratkoročne kredite in ker letos zapade 70 milijonov din prvih odplačil, se kolektiv loteva proizvodnje kar se da resno.

Letos bodo predelali okoli 6.000 ton železa v konstrukcijah raznih vrst. Za 1 milijardo 700 milijonov din izdelkov imajo pogodbe že sklenjene, za ostalo pa sklepajo pogodbe, ki jih bodo uresničevali tja v 1966. in v 1967. leto. Odločili so se za proizvodnjo tipskih industrijskih dvoran, pri čemer tesno sodelujejo s Slovenijaprojektom, mostnih dvigal z nosilnostjo do 200 ton in opreme za industrijo, zlasti za papirniško. V maju letos bo oddelek za strojno obdelavo montiran in pripravljen za proizvodnjo.

Tudi v KOVINARSKI čutijo pomanjkanje surovin, saj je zelo težko dobiti profilna železa raznih vrst in pločevino. Kljub temu že razmišljajo o izvozu strojne opreme za industrijo na zahodna tržišča. Nove zmogljivosti morajo biti zasedene, željam naročnikov je treba ustreči, hkrati s tem pa mora biti poslovanje rentabilno. Za vse naštetostre potrebni dela večji proizvajalci. V kolektivu niso pozabili na izobraževanje; več ljudi so poslali še medtem, ko je novi obrat bil v gradnji, na prakso v razne kolektive, 18 varilcev je letos pridobilo polkvalifikacijo na posebnem tečaju, - izobraževanjem na delovnem mestu pa nadaljujejo.

LAHKO BI SAVO ZAJEZIL ...

Franc Pogorelec - Krenček iz Dolenje vasi je tipičen Ribničan in tipičen lončar. Povsod se mu pozna, da je od gline doma, da njegove roke vse življenje gnetje in oblikujejo mehko glino, da se je v njej rodil in da bo - kakor sam pravi - v njej tudi umrl. S konjem in polnim vozom lončene robe, za katero je bil kar naprej v strahu, da je ne bi razbil, je prekolovratil dobršen del Primorja, lončarsko himno »Vre, vre, vre...« pa je ponesel tudi v druge kraje. Če obiščete ljubljanski etnografski muzej, ga boste videli na veliki sliki, kako mogočno, samovšečno poganja z boso nogo od gline zamazan lončarski kolo-vrat... - Koliko lončene robe sem napravil v življenju?, se nasmehne. - Veliko, če bi jo zbral skupaj, bi kaj lahko zajezil z njo Savo, kadar najbolj naraste. Pa bi verjetno še ostal kak lonec odveč... - Več o njem in o prazniku ribniške občine berite na 21. in 22. strani današnje številke.

OBJAVA

Oddelek za medobčinske inšpekcijske službe občinske skupščine Novo mesto - veterinarska inšpekcija opozarja lastnike perutnine na področju občine Novo mesto, da je OD 23. III. 1965 DO PREKLICA PREPOVEDAN VSAK PROMET Z ŽIVO ALI ZAKLANO PERUTNINO.

Odločba o prepovedi prometa s perutnino je bila izdana zaradi širjenja kokoške kuge. Ta bolezen je bila vnesena s perutnino, ki so jo posamezniki prenesli iz drugih krajev brez veterinarskih potrdil, sedaj se pa širi naprej, ker lastniki perutnine ne prijavljajo obolenj tako veterinarski službi, kar so dolžni storiti. Dogaja se celo, da že bolne kokoši prodajajo ali pa jih zakoljejo in podarjajo raznim znancem ter sorodnikom.

Vsi lastniki perutnine naj se zavedajo, da bomo to bolezen zatrli le, če bo vsak posameznik discipliniran in pomagal veterinarski službi v borbi proti tej bolezni.

Proti vsem, ki ne bodo upoštevali izdane odločbe, bo uveden upravno kazenski postopek.

Veterinarska inšpekcija
občine Novo mesto

Združitev gimnazije in učiteljsča

S 1. marcem sta se združila novomeška zavoda gimnazije in učiteljsče. Njun sklep, sprejet 22. februarja, je občinska skupščina potrdila na seji 26. februarja in imenovala za v. d. direktorico Palmo Kasesnik. Učiteljsče bo v združenem zavodu samostojna enota, ob koncu šolskega leta 1967/68, ko bo končal zadnji razred šolanja te vrste, pa bo odmrlo in bo ostala le naziva.

KDO BO PLACAL DOPOLNILNI PRORAGUNSKI PRISPEVEK ZA JANUAR IN FEBRUAR?

O TEM BODO ODLOČALI DELOVNI KOLEKTIVI

V ponedeljek je predsednik novomeške občinske skupščine podpisal navodilo službi družbenega

NESREČE

Fičko na strehi

Na Glavnem trgu v Novem mestu se je 19. marca zvečer prevrnil fičko LJ-159-96, ki ga je vozil Bogdan Veljak. Veljak je pripeljal po Cesti komandanta Staneta, na Glavnem trgu pa je iz nepoznanega razloga zavil na rob desnega pločnika in se prevrnil na streho. Voznik ni bil pijan in tudi ne ranjen. Škodo cenijo na 150.000 dinarjev.

Vesel ni upošteval motoristove prednosti

Na Cesti komandanta Staneta sta se prejšnji teden zaletela Martin Vesel, ki je vozil osebni avto LJ-35-20, in Jože Grablovec na motorju LJ-21-445. Vesel je pripeljal z neprednostne Ulice talcev, Grablovec pa po Cesti komandanta Staneta. Motorist se je hotel avtu umakniti, vendar ni imel časa. Pri trčenju si je Grablovec precej ranil nogo, avtomobilistu pa ni bilo nič. Škodo so ocenili na 300 tisoč dinarjev.

Lov na transistorje in denar

Varnostni organi so pred kratkim raziskovali tri vlome, od tega dva na Mirni in enega v Mokronogu. Neznavec je bil na Mirni v sprosteh dvakrat. Prvič 9. marca, ko je vdrl v pisarno Gradbenega oprekarstva podjetja in odnesel manjšo vsoto denarja, drugič pa 15. marca, ko je vlomil v pošto, da bi prišel v dobro zavarovano trgovsko poslovalnico MERCATOR. Iz pošte je odnesel nad 140.000 dinarjev. Kaže, da je isti storilec vlomil 4. marca v MERCATORJEVO poslovalnico v Mokronogu, iz katere je odnesel tri transistorje in električni brivski aparat znamke HARKOV, kar je vredno nad 1000,00 dinarjev. Vlome še raziskujejo.

Zgorel kozolec dvojnik

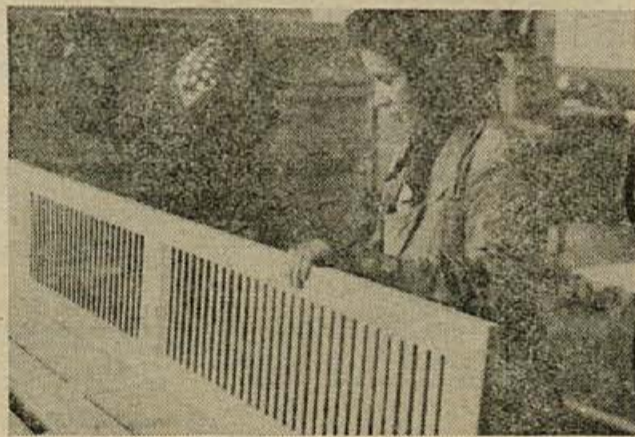
21. marca zjutraj je v Družinski vasi zgorel kozolec dvojnik, last Ivana Gregoričiča. Kaže, da gre za namenjen požig, vendar za vzroki še polzvedujejo. Škodo cenijo na 500.000 dinarjev.

knjigovodstva o plačevanju dopolnilnega proračunskega prispevka v tej občini za januar in februar.

Ker je 13. marca (8 dni po objavi v Uradnem vestniku Dolenjske) pričel veljati odlok o prispevkih in davkih občanov, že 1. januarja pa prenehal veljati odlok o uvedbi dopolnilnega proračunskega prispevka iz osebnega dohodka delavcev in uslužbencev. Je nastal nesporazum okrog tega, ali je treba plačati za januar in februar te prispevke in če jih je treba, kdo jih bo plačal - delovna organizacija ali zaposleni od neto plače.

Za ta vmesni čas je zvezni zakon podaljšal veljavnost občinskega odloka o proračunskem prispevku do izida novega odloka in tako so delovne organizacije dolžne plačati prispevek tudi za januar in februar. Če je delovna organizacija osebni dohodek pred 13. marcem, je dolžna plačati prispevek še po starem odloku, sicer pa že po novem. Od denarne moči podjetja, to se pravi od plačne kvote, je sedaj odvisno, če bodo v posameznih podjetjih plačali za ta dva meseca dopolnilni proračunski prispevek zaposleni od svojega neto dohodka ali pa bo različno krila skupna blagajna.

Novi prispevek, ki ga plačajo delovne organizacije, znaša 17,5 odstotka čistega osebnega dohodka zaposlenih.

Ogledal sem si delovne prostore potoške Smreke, šel skozi hrup strojev, mimo skladovnic razrezanega lesa, pripravljena za nadaljnjo obdelavo, vdihaval opojni vonj po žaganju in ostru, nadaslišnji zrak v lakirnici, vsej beli od laka. Vse povsod stoje za stroji moške in dekleta, večinoma dekleta in žene in molče opravljajo svoje delo. Saj je v tistem hrupu vsak pogovor nemogoč: - Na silki: Marija Šega gladi s steklenim papirjem že narejena polkna, predno gredo v lakirnico. Delo je enolično, ne pretičko, vendar človeka hitro izmuči. Posebno roke trpijo in rade razpokajo, je še povedala. (Foto: France Grivec)

Potoška polkna na ameriškem trgu

V okviru kombinata INLES iz Ribnice predstavlja obrat Smreka v Loškem potoku

precej močnega izvoznika, saj nameravajo letos izvoziti za skoro 270.000 dolarjev končnih izdelkov in okrog 70.000 dolarjev žaganega lesa. Pred nekaj meseci so pričeli izdelovati posebna polkna po naročilu ameriških kupcev. Razen polken izvažajo še posebne barske stolčke in žagan les.

Ker zahtevajo naročniki polken posebno izdelavo, tudi posebne lake, morajo le-te uvažati, saj so veliko boljše in cenejši od domačih. Prav v uvozu lakov pa se vedno kaj zaplete (pisali smo že o deviznih težavah Inlesa, ki mu banka kljub poldrugemu milijonu ustvarjenih deviz ni mogla zagotoviti dovolj deviz za plačila lakov v Italiji); precej časa so čakali, da so zahtevane lake dobili iz uvoza, zdaj pa imajo lake, nima jo pa razredčila. Težave imajo včasih tudi z lesom, posebno za polkna, za kar potrebujejo res kvaliteten material.

Kolektiv Smreke je ves v načrtih. Zda, ko so uspešno obvladali proizvodnjo zahtevnih polken po naročilu še bolj zahtevnih ameriških kupcev, posvečajo vso skrb čim boljši

kvaliteti, ki jo dosegajo kljub slabšemu materialu in večini stara oljem. Poleg starega obrata so v zadnjih mesecih že zgradili novo lakirnico, ki jo bodo dokončali na pomlad. V njej bo delo veliko lažje kakor v sedanjih zaslinih prostorih. Tedaj bodo lahko napravili tudi precej več polken na dan; zdaj, ko je proizvodnja normalno stekla, jih naredijo dnevno 100, z novo lakirnico pa se bo proizvodnja povečala na 200 polken na dan.

Na novomeškem sejmu prašički spet dražji

776 prašičkov je bilo na prodaj minuli ponedeljek na novomeškem sejmišču. Okoli 40 jih je ostalo, vse druge pa so pokupili kmetovalci iz bližnjih in daljnih krajev. Od 6 do 12 tednov stari pujski so veljali 10.000 do 14.500 din večji pa od 15.000 do 25.000 din. Zaradi velikega povpraševanja je cena tokrat nekoliko narasla.

KLOPOTEC

DRŽAVLJANI SOCIALISTIČNE JUGOSLAVIJE!

Volitve se bližajo.

Marca in aprila bomo volili odbornike občinskih in okrajnih ter poslance republiških skupščin in zvezne skupščine.

V skadu z določbami nove ustave bomo na teh volitvah prvič uporabili načelo rotacije in omejitve ponovne izvolitve — kot demokratično metodo obnavljanja vseh družbenih organov.

Delovni ljudje mest in vasi!

Te volitve bodo neposredno po VIII. kongresu ZKJ, ki je vsestransko proučil prehojeno pot, dal jasne smernice za socialistično akcijo delovnih ljudi in odprl široke perspektive v boju naše države za socializem in utrditev miru na svetu.

Razvoj socialističnih družbenih odnosov pri nas dobiva znova obeležja boja za pogumno in odločno odstranjevanje vsega, kar ovira krepitev vloge delovnega človeka na vseh področjih odločanja o družbenih zadevah.

Volitve postajajo del redne samoupravne dejavnosti delovnega človeka in občana pri uresničevanju nalog, ki smo si jih določili, in to:

— poglobljanje sistema samoupravnih odnosov od delovnih organizacij in komun do skupščinskega sistema v celoti;

— odločna smer pri izgrajevanju in razvijanju gospodarskega sistema;

— odločno izvajanje sprememb v sistemu družbene delitve, da bi razširili materialno bazo samoupravljanja, da bi neposredni proizvajalci čim bolj samostojno razvijali in razširjali proizvodnjo v svojih delovnih organizacijah in čim popolneje vplivali na vse družbenoekonomske tokove;

— dosledno uresničevati načela delitve po delu; — stabilen in skladen gospodarski razvoj, ki bo omogočil nenehno naraščanje proizvodnih sil države, delovne produktivnosti in življenjskega standarda;

— odločen preokret k intenzivnejši proizvodnji na podlagi sodobne tehnologije, specializacije, kooperacije in vključevanja v mednarodno delitev dela, na podlagi čim bolj racionalne in učinkovite porabe investicijskih sredstev;

— zagotovitev hitrejšega razvoja kmetijske proizvodnje in socialističnih družbenih odnosov na vasi; — nenehno izboljševanje materialnih in kulturnih življenjskih razmer delovnih ljudi — izobraževanja, zdravstva, stanovanjske graditve, socialnih in drugih služb;

— utrjevanje samostojnosti, povezanosti in enotnosti interesov narodov in narodnosti Jugoslavije, krepitev bratstva in enotnosti, krepitev internacionalistične zavesti naših delovnih ljudi in jugoslovanskega socialističnega patriotizma.

Delovni ljudje — samoupravljalci!

Po pravici se ponašamo s svojimi dosedanjimi pridobitvami.

Te nam omogočajo, da gremo brez zastojev naprej. Toda daleč smo od tega, da bi bili zadovoljni s tem, kar smo dosegli.

Bližnje volitve so priložnost, da se še odločneje lotimo uresničevanja sklepov VIII. kongresa.

Tako bomo volitvam, ki predstavljajo samoupravni akt delovnih ljudi, dali delovni značaj, pomen še širše mobilizacije vseh sil.

Ni dovolj samo določiti osnovno politično linijo. Zanj se je neogibno nenehno in dosledno bojevati, jo v praksi realizirati in razčlenjevati v skladu s konkretnimi pogoji slehernega okolja.

Naloge so jasne in določene. Njihova zapletenost zahteva krepitev odgovornosti vseh predstavniških organov in predpostavlja popolno politično in delovno aktivnost vseh delovnih ljudi.

Vsestransko spoznavajoč postavljene naloge, boste za odbornike in poslance volili ljudi, ki zaslužijo vaše zaupanje in jamčijo, da bodo te naloge uspešno reševali.

V predvolilnih dogovorih boste na podlagi socialistične prakse, na podlagi svojih izkušenj v samoupravljanju v delovni organizaciji in komun, našli najboljša merila za izvolitev novih odbornikov in poslancev. Odločali se boste za tiste kandidate, katerih dosednji rezultati pričajo o njihovi pripravljenosti, da se docela zavzemajo za razvoj samoupravnih odnosov, za težnje in interese delovnih ljudi in celotne družbene skupnosti.

Delavci, delavke!

Afirmacija samoupravljanja je vaše delo in vaša nedotakljiva pridobitev.

Nadaljnji boj za izpopolnjevanje gospodarskega sistema bo omogočil, da bo delovni človek še bolj

vplival na pogoje svojega dela in da bo njegove plove svobodno in samostojno razdeljeval na podlagi socialističnega načela delitve po delu.

V tej smeri bo sleherni napor na delovnem mestu, v delovni enoti, v organih upravljanja, v delovnih organizacijah in družbenopolitičnih skupnostih pripomogel k povezanosti osebnih in družbenih interesov, izboljšanju materialnih osnov družbe in življenjskih razmer delovnih ljudi.

V delovnih organizacijah je še veliko dela za racionalno organizacijo, sodobno tehnologijo in uspešno poslovanje, s tem pa tudi za povečanje proizvodnje in delovne produktivnosti.

Kmetijski proizvajalci!

Boj za uvajanje sodobnih tehnoloških procesov v kmetijsko proizvodnjo, za znižanje stroškov in gospodarsko poslovanje, vam bo zagotovil obilne pridelke in nenehno izboljševanje življenjskega standarda.

Razvijajte kooperacijo in veliko družbeno proizvodnjo kot podlago bogatejšega in kulturnejšega življenja in socialističnih družbenih odnosov na naši vasi!

Mladinke in mladinci!

Vaše vsestransko sodelovanje na vseh področjih družbenega življenja je eno izmed jamstev nadaljnega napredka naše socialistične skupnosti.

Ko prispevate svoj delež k razvoju in kreptvi samoupravljanja, na najboljši način povežete svoja hotenja in težnje z interesi družbe.

Bližnje volitve za skupščine družbenopolitičnih skupnosti so priložnost, ko bodo delovni ljudje naše države vsestransko pretresali in ocenjevali dosedanjo

dejavnost teh samoupravnih organov in svojih predstavnikov v njih in ko bodo, spoznavajoč dosedanjo izkušnjo in nove naloge, izvolili polovico članov predstavniških teles. V takšni živi politični aktivnosti je z vso pravico pričakovati, da se bo beseda mladega človeka slišala prav tako glasno, kot je krepak in jasen prispevek, ki ga mladina z delom in učenjem daje svoji skupnosti!

Narodi Jugoslavije!

Dosedanja aktivnost naše države — skupno z drugimi narodi, zlasti s socialističnimi in drugimi naprednimi silami — v boju za mir, za aktivno koeksistenco, za likvidacijo kolonializma, za ustvarjanje demokratičnih in enakopravnih odnosov med narodi na svetu, je pripomogla k ugledu Jugoslavije in njeni vlogi v mednarodnih odnosih in v mednarodnem delavskem in naprednem gibanju. To je tudi plod vaših uspehov v socialistični graditvi države, pri razvijanju novih družbenih odnosov.

Ti uspehi nas še bolj zavezujejo, da bomo še nadalje v prvih vrstah boja za socializem, mir in družbeni napredek na svetb.

VOLIVCI!

Naj bodo vaši predvolilni razgovori in sklepi nov pomemben prispevek k splošnemu socialističnemu razvoju Jugoslavije!

Naj bo vaša udeležba na volitvah izraz privrženosti idealom, za katere se bojujete in ki jih uresničujete v svoji družbeni skupnosti — Socialistični federativni republiki Jugoslaviji.

Zvezni odbor Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije

Zdaj še volitve!

Prav tako kot evidentiranje, so tudi kandidacijski zbori volivcev v naših občinah lepo uspeli. Na teh zborih so volivci javno izbirali kandidate za odbornike ter za poslance republiške in zvezne skupščine.

Zdaj so pred nami volitve. Letos bomo dvakrat neposredno volili: prvič v občinsko skupščino ter v republiški in zvezni zbor, ki sta splošna in izražata prav zato politično enotnost republike oziroma federacije.

Čemu so potrebne neposredne (direktno) volitve v občinsko skupščino? Občina je temeljna samoupravna družbeno politična skupnost, v kateri lahko občani neposredno sodelujejo tako pri oblikovanju kakor tudi pri opravljanju družbenih zadev. Neposredne volitve so torej priložnost, da volivci zares sami izberejo iz vrst kandidatov najustreznejše nove odbornike.

S tem da volivci neposredno volijo tudi poslance

za republiški in zvezni zbor (te volitve bodo 18. aprila), čeprav so te poslance že pred tem izvolili odborniki občinskih skupščin, manifestiramo še posebej enotnost našega družbeno-političnega sistema.

Izvolitev poslancev za republiške zbornice (gospodarski zbor, prosvetno-kulturni zbor, socialno-zdravstveni zbor ter za organizacijsko-politični zbor) na eni ali večih občinskih skupščinah, ki obsegajo volilno enoto za izvolitev no-

vih poslancev, volivcem ni treba še posebej potrjevati na neposrednih volitvah. Volivci so lahko že v samem volivnem postopku — od kandidiranja na zborih delovnih ljudi v delovni skupnosti do občinske skupščine, kjer so prav tako predstavniki delovnih skupnosti — neposredno vplivali na njihovo izvolitev. Razen tega bodo izvoljeni poslanci nastetih zborov še naprej ostali na svojih delovnih mestih in bodo tako kar neposredneje povezani s problemi v neposredni proizvodnji in v družbenih službah.

Tako bomo v Sloveniji torej že jutri, 26. marca, neposredno volili v delovnih organizacijah polovico novih odbornikov občinskih zborov delovnih skupnosti. V nedeljo, 28. marca, pa bomo povsod dekončno izvolili nove odbornike občinskih zborov. 4. aprila bodo odborniki občinskih skupščin izvolili nove republiške in zvezne poslance (za gospodarski, kulturno-prosvetni, socialno-zdravstveni ter za organizacijsko-politični zbor), hkrati pa bodo volili tudi poslance za republiški oziroma zvezni zbor, ki jih bodo nato volili vsi volivci še 18. aprila in s tem potrdili svojo voljo, kdo naj zastopa delovno ljudstvo v naših najvišjih predstavniških organih.

Z volitvami novih odbornikov ter poslancev pa manifestiramo hkrati tudi naše želje, da bi se materialne osnove samoupravljanja v delovnih organizacijah in v občinah še naprej krepile. Smo za čvrst nadaljnji skladnejši razvoj negospodarskega področja z gospodarstvom ter za hitrejši razvoj družbenega in osebnega standarda. Trdno pričakujemo, da se bodo novi odborniki zlasti zavzeli za uresničevanje vseh sklepov VIII. kongresa ZKJ in V. kongresa ZKS. Pomagali jim bomo, da bodo lahko uresničili zahteve zadnjih zborov volivcev in zborov delovnih skupnosti. Vse naše moči, pripravljenost in predvsem materialna sredstva v vseh občinah je treba usmeriti v nadaljnji razvoj šolstva, otroškega varstva, družbene prehrane ter za različne druge socialne, zdravstvene, stanovanjske in druge razmere. Zdaj izvoljeni odborniki naj prav tem nalogam in občinam posvetijo vse svoje sposobnosti — zato jih bomo tudi volili!

Od leve proti desni sede kandidati za zvezne poslance: Ludvik Golob, Tilka Blaha, dr. Marijan Dermastia, Boris Mikoš in Vinko Kastelic (s ponedeljkovega srečanja v Novem mestu)

Kandidati za zvezne poslance se nam bodo predstavili

V ponedeljek, 22. marca, so se v Novem mestu srečali kandidati za zvezne poslance: kandidat za zvezni zbor Ludvik Golob, kandidat za gospodarski zbor dr. Marijan Dermastia, kandidat za kulturno-prosvetni zbor Boris Mikoš, kandidat za socialno-zdravstveni zbor Vinko Kastelic in kandidatka za organizacijsko-politični zbor Tilka Blaha, s predstavniški občinskih skupščin, občinskih odborov SZDL in občinskih sindikalnih svetov občin Cerknica, Grosuplje, Trebnje, Crnomelj, Metlika, Kočevje, Ribnica in Novo mesto.

Prisotne kandidate za zvezne poslance in ostale goste je pozdravil predsednik ObO SZDL Novo mesto Slavko Dokl, ki je predlagal, naj bi se pogovorili o tem, kako v času pred volitvami zadostiti željam volivcev, ki so na vseh zborih poudarjali, da bi radi več neposrednih stikov z zveznimi poslanci in da bi radi spoznali kandidate za zvezne poslance, še preden jih bodo volili. Stiki, ki bodo ustvarjeni še v času pred volitvami, naj ostanejo živi tudi v bodoče, je zabelel tov. Dokl, ter za prošil za predloge.

V rivalnem pomenku se je na-

to izoblikovalo več stališč. Vsi prisotni so ugotovljali, da je za širše predvolilne zbornice premalo časa. Sporazumeli so se o tem, naj bi namesto zborov prirejali razgovore, ki bi potekali v okviru političnih aktivnosti po posamičnih področjih. Kandidati za zvezne poslance so predlagali, naj bi bili ti razgovori delovni in ne manifestativni, družbeni organi področij za katera bodo sklicani, pa naj pripravijo konkretna vprašanja.

Po krajši razpravi so se sporazumeli, da bodo razgovori potekali za področje gospodarstva posebej in za področje družbenih služb posebej. K sodelovanju bodo razen članov političnega aktivnega povabili še predstavnike delavskega samoupravljanja in ostalih samoupravnih organov, pa tudi dosedanje zvezne in republiške poslance ter kandidate za bodoče republiške poslance. To je potrebno zategadelj, ker bo bodoče skupščinsko delo nadaljevanje dosedanjega.

V razgovoru so se sporazumeli, da bodo obiski kandidatov za zvezne poslance potekali takole:

27. marca ob 9. uri bosta imela dr. Marijan Dermastia in Ludvik

Golob razgovor v Trebnjem, istega dne ob 16. uri pa v Cerknici;

29. marca ob 10. uri bosta imela dr. Marijan Dermastia in Ludvik Golob razgovor v Crnomlju (za območje občin Metlika in Crnomelj), istega dne ob 16. uri pa v Novem mestu;

31. marca ob 16. uri bosta imela Vinko Kastelic in Boris Mikoš razgovor v Cerknici;

1. aprila ob 15.30 bosta imela Vinko Kastelic in Boris Mikoš razgovor v Grosupljem;

5. aprila ob 16. uri bo imela Tilka Blaha razgovor v Cerknici;

6. aprila ob 10. uri bodo imeli Tilka Blaha, Vinko Kastelic in Boris Mikoš razgovor v Trebnjem, istega dne ob 16. uri pa v Metliki (za občin Metlika in Crnomelj);

7. aprila ob 15. uri bo imela Tilka Blaha razgovor v Grosupljem;

9. aprila ob 9. uri bodo imeli Tilka Blaha, Vinko Kastelic in Boris Mikoš razgovor v Novem mestu, istega dne ob 16. uri bosta imela Vinko Kastelic in Boris Mikoš razgovor v Kočevju, ter istega dne ob 19.30 uri Vinko Kastelic in Boris Mikoš razgovor v Ribnici;

12. aprila ob 16. uri bosta imela Tilka Blaha in Ludvik Golob razgovor v Ribnici, istega dne ob 19. uri pa v Kočevju.

Komunisti - idejni usmerjevalci graditve socialistične družbe

(Nadaljevanje s 1. str.)

sistema. Oboje je tesno povezano med seboj. Nima jo pravih tehničnih miselnosti sodijo, da je najvažnejša naloga, da je proizvodnje in produktivnosti, kar je sicer točno, toda ob hkratnem zanemarjanju razvijanja socialističnih odnosov. Ti tovariši pravijo, da nimajo časa za samoupravljanje, ker jih preveč zaposli skrb za proizvodnjo. Tem tovarišem je treba jasno povedati, da tedaj, če nimajo časa za samoupravljanje, nimajo časa niti za človeka in v končnem rezultatu tudi ne za probleme proizvodnje.

Ko je Miha Marinko obravnaval s teorijami, češ da delitev po delu ne vzpostavlja idealne enakosti med ljudmi in da jo je treba zato ovreči, je naglasil, da se nosilci take miselnosti v bistvu potegujejo za star sistem administrativnega, birokratskega upravljanja. Delitev po delu resda ni idealna in tudi ni naš končni cilj, toda v prehodnem obdobju je relativno najpravičnejša in edino mogoča. Delitev po delu spodbuja delovni plet in materialno zainteresiranost ter predstavlja podlago za oblikovanje in nadaljevanje razvijanja socialistične zavesti. To načelo je tisti most, preko katerega je edino mogoče priti v družbo, kjer bo vladala enakost. Načelo o delitvi po potrebah bomo lahko uveljavili tedaj, ko bo naša družba bogata na izobilju proizvodov, z visoko produktivnostjo dela in izredno razvito proizvodno tehnologijo ter seveda z visoko stopnjo zavesti ljudi.

Vez med občino in gospodarsko organizacijo: skupni interesi

Sekretar je obširno govoril o vlogi delovnih organizacij ter družbenopolitičnih skupnosti pri uresničevanju osnovnih nalog družbene graditve. Med drugim je dejal, da naš družbenoekonomski sistem v okviru ekonomskega razvoja uveljavlja vse večjo samostojnost gospodarskih organizacij v odnosu do komune. Dolej smo bili le preprostost priča, ko je občinsko vodstvo odločilno vplivalo na vodstvo gospodarske organizacije. To pa seveda ne pomeni, da oberna — komuni in gospodarski organizaciji ni treba iskati vzajemnih rešitev za mnoga vprašanja iz najrazličnejših področij družbene dejavnosti. Taki skupni interesi so, na primer, tle: razvoj strokovnega izobraževalnega, političnega štipendiranja,

razvijanje trgovske mreže, obrtništva, gostinstva in turizma itd.

Kot smo že zapisali, je Miha Marinko odločno zavrnil nemogočo tezo, češ da racionalno gospodarjenje in prizadevanje za večjo produktivnost izključuje samoupravljanje. Samoupravljanje je nujnost našega razvoja. V njegovem okviru se oblikujeta kolektivna zavest in kolektivni interes, to pa sta dva temelja, na katerih gradimo naš socialistični sistem. Komunisti morajo spremljati in takoj reagirati na deformacije pri razvijanju samoupravljanja in pri uveljavljanju načela delitve po delu.

Govorec o kritiki je tovariš sekretar posebej naglasil, da so komunisti za najširšo svobodo družbene kritike, vendar take, katere izhodišče in smoter je nenehna naprednejši razvoj samoupravljanja in socialistične družbe sploh. Odločno pa so proti vsaki kritiki, ločeni od samoupravljanja in od družbene politične prakse.

Glasniki svojih narodnostnih kultur in odgovorni za pretakanje napredne kulture v naš narodnostni prostor

Ko je Miha Marinko govoril o nekaterih družbenoekonomskih vidikih mednarodnih odnosov, je med drugim dejal, da so stališča VIII. kongresa ZKJ, posebno pa še misli tovariša Tita o mednarodnih odnosih, doživela splošno odobravanje.

»Nujno je,« je rekel Miha Marinko, »vedeje razumevanje za širše skupne interese, ki bodo tako posameznemu proizvajalcu kakor delovnemu kolektivu in družbi kot celoti pomagali k še hitrejšemu napredku. Zato moramo poudariti, naj si vsi delovni ljudje, zlasti pa komunisti, zavestno prizadevajo prispevati svoj delež h graditvi socializma v Jugoslaviji z ustvarjanjem najnaprednejših gospodarskih pogojev v naši republiki in na celotnem jugoslovanskem območju.«

Taka pot bo najuspešnejša za odstranitev še zadnjega, največkrat neosnovanega občutka nacionalne ogroženosti in zapostavljenosti.

Delo v treh komisijah

Kongres je delal v treh komisijah: za družbeno ekonomski razvoj, notranje od-

nose, organiziranost in delovanje komunistov ter za delovanje komunistov na idejnokulturnem področju.

kjer je taka centralizacija potrebna.

V komisiji so tudi poudarili, da naj bi bilo manj ozkih

V odmoru na V. kongresu ZKS: tovarišica Vida Tomšič in tovariši Edvard Kardelj, Franc Leskovšek ter Boris Kraigher

V vseh treh komisijah je sodelovalo v razpravi nad 100 delegatov. Razpravljavci so pokazali veliko politično zrelost, saj so obravnavali probleme trezno in preudarno. Njihovi diskusijski prispevki so bili skrbno pripravljani. Videti je bilo, da so se delegati, preden so šli na kongres, posvetovali s članstvom, zlasti pa še z ljudmi, ki dobro poznajo določeno problematiko. Edina pripomba k razpravam je ta, da je bila večina razprav vnaprej napisana, kar je onemogočalo, da bi se razvila med delegati ustvarjalna polemika in da bi iz razprave izšli najnaprednejša stališča. Zda pa se je včasih zdela, ker na knko razpravo z ne čisto točnimi ugotovitvami in pravilnimi stališči ni bilo odmeva, kakor da se delegati strinjajo z vsemi ugotovitvami in stališči razpravljavcev.

Uspešne rasti gospodarstva ni brez dobro organiziranih družbenih služb

Zanimivo je, da so v komisiji za družbenoekonomski razvoj posvetili tolikšno pozornost razvoju družbenih služb. Poudarili so, da ni mogoča uspešna rast gospodarstva brez dobro organiziranih družbenih služb. O tem je v plenumu razpravljala tudi Edvard Kardelj, ki je med drugim dejal, da se moderna socialistična družba ne more razbiti v nekakšno samostojno samoupravno enoto, ampak mora biti povezana kot enoten družbenoekonomski organizem. Pri nas nismo šli predaleč v decentralizaciji, kakor to nekateri trdijo, marveč nasprotno, še marsikaj moramo storiti, da bi se naš samoupravni sistem do kraja sprostil in da bi ustvaril vse potrebne pogoje za najrazličnejše oblike demokratske centralizacije. Vsakomur mora biti jasno, da šola, bolnišnica itd. ne morejo biti isto kot občinski avtobus. Te ustanove se vključujejo v celotno družbeno aktivnost in se razvijajo v okviru naše celotne socialistične družbe. Potemtakem te vrste institucij ni mogoče prepustiti samo občinam oziroma stihiji, ki jo vsiljuje razloček med razvitimi in nerazvitimi občinami. Pred nami je naloga, da utremo pota demokratične centralizacije,

dogovorov, recimo o skupnem zbiranju finančnih sredstev med občinskimi funkcionarji in vodilnimi ljudmi iz podjetij in več sodelovanja o tem med občinsko skupščino in delavskimi sveti. Komunisti naj bi bili v najrazličnejših organih v komuni tisti, ki bi vedno znova opozarjali na realnost planiranja. Boriti pa se je treba tudi za kvaliteto zborov volivcev, ki so zdaj še večinoma bolj poslušalci o »dejavstvih kot pa tribuna, kjer bi se izmenjevala mnenja in predlogi.

Ne samo materialni odnosi!

V komisiji za delovanje komunistov na idejnokulturnem področju so med drugim naglasili, da se mnogi komunisti preveč enostransko ukvarjajo samo z materialnimi odnosi, premalo pa s socialističnimi samoupravnimi družbenimi odnosi. Zavzemati se je treba za odpravo neusklenosti izobraževanja z organizacijskimi, tehničnimi in tehnološkimi prizadevanji v delovnih organizacijah. Delovne ljudi je treba izobraževati bolj za njihovo delo na delovnem mestu, ne pa toliko za spremembo poklica. Odločneje je treba urejati vprašanje gnotnega položaja borca.

Razpravljavci so govorili tudi o razvoju filozofske misli kot sestavnega dela družbene dejavnosti. Zavzeli so se za svoboden, ustvarjalni razvoj umetnosti — brez kalikstva in monopolizma. Posebno pozornost so posvetili potrebi po hitrejšem razvoju znanstvenoraziskovalnega dela in znanstvene publicistike. Naglasili so tudi velik družbeni pomen sodobnih sredstev obveščanja. Precej razprav je bilo posvečenih ustvarjanju pogojev za enakopravno vključevanje ženske v družbeno proizvodnjo in življenje. Poudarili so tudi, da morajo biti komunisti povsod tam, kjer dela in razglablja mladina.

Nove oblike dela

V komisiji za razvoj, notranje odnose, organiziranost in delovanje komunistov so poudarili, da je treba iskati načine in možnosti za čim hitrejšje in popolno uresničenje politike ZKJ v družbenopolitičnih razmerah v Sloveniji. Uresničevanje novega statuta

je na dobri poti. Hitreje in odločneje je treba ustvarjati take odnose, ki bodo ustrezali vlogi ZK v sedanjih pogojih. Član Zveze mora imeti takšen položaj v organizaciji, ki mu bo omogočal vsestransko politično aktivnost tako v organizaciji kot tudi v družbi. Bolj je treba razvijati javnost dela komunistov kot element in pogoj, ki zagotavlja informiranost vseh občanov o težnjah komunistov. Stopnja družbenoekonomskega razvoja v Sloveniji nujno za-

na tej podlagi tudi življenjskega standarda je naša osrednja naloga. Opuščati moramo ekstenzivno in razvijati intenzivno gospodarjenje v vsaki delovni organizaciji. Na ta način bo ob krepitvi materialne osnove delovnih organizacij mogoče sproščati vse produktivne sile za gospodarski in vsesplošni družbeni napredek. Vsaka pot, ki ne krepi samoupravljanja, ki zanemara blagovno-denarne odnose, ki ne spodbuja delitve po delu in intenzivnejše gospodarjenje, vodi k birokratskim in etatističnim odnosom. Tudi vključevanje našega gospodarstva v mednarodno delitev dela je sestavni del naporov za intenzivnejše gospodarjenje.

Samoupravljanje je za vsakega člana in celotno organizacijo Zveze komunistov temeljno izhodišče pri idejni in politični mobilizaciji delovnih ljudi. Zanemarjati samoupravljanje pomeni zanemarjati interes človeka in njegove ustvarjalne pobude. Zato se je treba spopadati z vsemi pojavi, ki bi lahko diskreditirali samoupravljanje in delitev po delu. Delovni človek se lahko razvija v celovito osebnost, ki uveljavlja svojo ustvarjalnost tako v proizvodnji materialnih dobrin kot v oblikovanju humanih in svobodnih odnosov med ljudmi, samo v procesu samoupravljanja.

Družbeni interes za kulturne dosežke in za višjo raven znanja delovnih ljudi izhaja iz spoznane nujnosti, da morajo biti kulturne in prosvetne dejavnosti močnejše navzoče v celotnem družbenem življenju. Komunisti morajo podpirati razvoj vseh organizacij, ki se ukvarjajo z vzgojo in izobraževanjem. Sedanja razvojna stopnja terja vse močnejše uveljavljanje znanstvenih dosežkov v proizvodnji in v vsem družbenem dogajanju. Truditi se je treba za razmah filozofske misli kot nepogrešljivega dela družbenih naporov. Vso pozornost je treba posvetiti publicistiki in sodobnim informacijskim sredstvom. Izpred oči ne bi smeli izgubiti tudi pomena umetnosti za humane odnose med ljudmi.

Komunisti morajo stalno odkrivati pota, sredstva in načine, kako bi v novih družbenih razmerah izpolnjevali in uresničevali svojo zgodovinsko odgovornost. Zveza komunistov Slovenije mora nenehno razvijati sposobnost svojih članov, da bodo vse globlje spoznavali pogoje, vzroke in smeri družbenih gibanj in idejnih tokov. Komunisti morajo biti neprestano v središču dogajanja. Splošni morajo biti za marksistično analizo družbenih gibanj. Skrbno morajo negovati in uveljavljati moralno politične vrednote in spoznanja.

Zaključna beseda Mihe Marinka

Zaključno besedo na kongresu je imel Miha Marinko, ki je med drugim dejal, da je bilo pritegnjeno precej novih članov v centralno vodstvo. Večje število dosedanjih članov ni ponovno kandidiralo, zaradi česar niso nič manj cenjeni. Svoj družbeni položaj so si omenjeni tovariši ustvarili s svojim delom in jim zato ni potrebno častno članstvo. Članstvo v centralnem komiteju ni odličje, ampak pomeni odgovornost, nove dolžnosti in delo.

Ko se je Miha Marinko zahvalil predstavnikom in delegacijam naprednih gibanj iz pokrajin onstran naše meje za njihovo udeležbo na kongresu, je dejal, da je njihova prisotnost odraz krepitve medsebojnih stikov, spoznavanja, zblíževanja in sodelovanja v skladu z načeli

internacionalizma v mednarodnem delavskem gibanju. Zahvalil se je tudi predstavnikom centralnih komitejev republik. Izrekel je priznanje organizatorjem kongresa, tehničnim in drugim službam, tisku, radiu in televiziji itd.

Po mnenju Mihe Marinka je vladalo na kongresu delovno vzdušje. Delegati so si prizadevali, da bi s svojimi prispevki in razmišljanji prispevali svoj delež k uspehu kongresa. K obravnavanju problemov so pristopili odkrito in kritično. Sklepi kongresa so vsekakor odraz naše globoke prizadevnosti in odločnosti, da z vsemi svojimi močmi delujemo in pomagamo vsej naši delovni skupnosti v pospešeni graditvi naše socialistične družbe.

J. B.

Ribniške priprave na proslavo 20-letnice osvoboditve

Nedavno se je prvič sestel odbor za proslavo 20-letnice osvoboditve v Ribnici, ki mu načeljuje predsednik obč. odbora SZDL Dušan Lavrič. Na prvi seji so predvsem podčrtali potrebo po skupnih prizadevanjih vseh organizacij, ki bodo organizirale prireditve za proslavo — občinske zveze za telesno vzgojo, ZB, festivala, odborov za proslavo v večjih krajih itd.

Proslave v počastitev 20-letnice osvoboditve se bodo odvijale skozi vse leto, večji poudarek pa bo dan praznovanju državnih praznikov in krajevnih praznikov — 25. maja v Sodražici, 31. julija v Loškem potoku in 1. avgusta v Dolenji vasi. Centralna občinska proslava 20-letnice bo v dneh od 25. do 30. maja v Sodražici, ko se bodo vrstile različne kulturne in športne prireditve. Ob 1. maju bodo organizirali razgovore in shode po delovnih kolektivih, 5. maja pa bo na dan osvoboditve Ribnice tradicionalni pohod ob žici okupirane Ribnice. 4. julija bodo med drugim v Ribnici športna tekmovalna za pokal ZB, 22. julija pa bodo na Grmadi odkrili spominsko obeležje 13 padlim borcem in aktivistom. Hkrati bo tu shod starih borcev.

Več prireditev bo poleg svojega rednega programa namenili proslavi osvoboditve Ribniški festival. Za občinski praznik je že nastopil Slovenski orkester, 8. maja bo gostoval folklorni odsek SKUD Tine Rožanc iz Ljubljane, programski svet pa se že dogovarja z ljubljanskim sindikalnim simfoničnim orkestrom za gostovanje v maju ali juniju (skupno z opernimi solisti). V okviru praznovanj 20-letnice osvoboditve bo gostovalo SNG Celje s Cankarjevim Kraljem na Betajnovi, 23. julija pa The Pittsburgh Junior Tamburitzans iz ZDA.

POMENEK Z NAROČNIKI

Šele danes smo dobili toliko prostora v domačem listu, da lahko objavimo letno poročilo o naši dejavnosti za preteklo leto, hkrati pa bi radi z našimi naročniki in bralci spet malo poklepetali o vprašanih, ki so vaša in naša skupna skrb.

Najprej bi se radi lepo zahvalili številnim bralcem, naročnikom in drugim prijateljem našega tednika, ki so nam za 15. obletnico izhajanja poslali veliko pozdravov, čestitk in dobrih želja za nadaljnje delo. Nekatere teh čestitk, nasvetov in spodbudnih misli bomo v Dolenjskem listu še objavili, prav vsem pa se za dobre želje in ljubeznivo pozornost lepo zahvaljujemo!

Črnih oblakov še ni konec!

Na različna vprašanja naročnikov, ki prihajajo v pisnih in ki jih zvemo v osebnih stikih med prebivalci našega področja, moramo glede finančnega stanja in naročnine za naš domači tednik povedati naslednje:

kakor nad drugimi pokrajinskimi tedniki v Sloveniji, tako se tudi nad našim domačim listom še vedno zbirajo črni oblaki — saj je do danes, 22. marca 1965, samo Občinska skupščina Brežice vrnila podpisano pogodbo o sofinanciranju Dolenjskega lista za leto 1965. Vemo, da nekatere občinske skupščine še niso sprejele proračunov za letošnje leto, nekatere pa

so jih že. Medtem ko so nekatere občine obljubile, da bodo upoštevale decembrski dogovor o povečanem (sedanjem) obsegu domačega lista, pa nekatere še kar molče in nas puščajo še naprej v dvomih glede obsega komunske priloge in seveda tudi glede višine sredstev, ki jih nameravajo prispevati za redno izhajanje lista. Izmed 9 občin dve letos nista prispevali za vzdrževanje lista še niti dinarja, medtem ko je 5 občin plačalo večje ali manjše zneske na račun svojih letošnjih prispevkov, samo občini Brežice in Krško pa sta v redu prispevali dogovorjeno pomoč za prve tri mesece.

Delovne organizacije zelo slabo plačujejo račune za objavljene oglase, razpise in druga obvestila, saj nam (skupaj z občinskimi skupščinami) dolgujejo danes več kot 3.500.000 din in smo zaradi tega dolžni tiskarni v Ljubljani večjo vsoto.

Tiskarna v Ljubljani žal ne more živeti od lepih besed — zato javno prosimo občinske skupščine in vse delovne organizacije na našem področju, da bi takoj poravnale svoje obveznosti do Dolenjskega lista, ker bomo sicer prisiljeni skrajšati obseg tednika ali pa ga celo začasno ustaviti. Še vedno torej velja ugotovitev, ki smo jo letos ponovno povedali pred vso javnostjo: odgovor o bodočnosti domačega pokrajinskega tednika je v rokah občinskih skupščin!

Papir: kilogram po 160 dinarjev

Ze nekaj tednov moramo plačevati kilogram roto papirja po 160 din, medtem ko nas je stal lani 132 din, konec leta pa tudi že 142 din (s popustom). Popusta zdaj ni več, to pa pomeni: nad 3.000.000 din več izdatkov samo za papir! Ze 4. februarja letos smo vas obvestili, da je zaradi različnih podražitev bila prisiljena tudi tiskarna povišati stroške za tiskanje lista. Tudi nekateri drugi stroški so se medtem povečali, kar vse je vplivalo na že znano podražitev naročnin dnevnega tiska.

Dolenjski list je že lani kot prvi pokrajinski časnik v Sloveniji na zahtevo svojih lastnikov in izdajateljev povečal naročnino. Drugi lokalni listi so jo morali zdaj, mi pa bomo poskrbeli, da bi dosegli letos kar največ novih lastnih dohodkov (z oglasi, reklamo, naročenimi reportažami itd.); naročnine nam tako morda le ne bo treba povečevati. Takega mnjenja so tudi lastniki lista in že 18. 2. 1965 smo javno prosili vse naše delovne organizacije, da naj tudi letos krepko podpirajo domači pokrajinski tednik predvsem z oglasi in različnimi objavami.

Stroškov z izdajanjem domačega lista je torej zares veliko (predvsem pa precej več kot pred leti, ko so bili v uredništvu samo trije novinarji in dve uslužbenki). Upamo, da naročniki razumejo naše dolgoletno prizadevanje, da bi izdajali list s čim manjšimi stroški. Kljub vsej draginji se nam zdi, da je stroškov v primerjavi z drugimi časniki še vedno sorazmerno malo. Lani nas je stala vsaka številka Dolenjskega lista 61,62 din, pri čemer so všteti vsi stroški in vsi izdatki, ki jih terja list; leta 1963 nas je stal izvod 52,48 din. Razlika znaša torej 9,14 din in predstavlja povečanje stroškov v zadnjem letu. Na večje izdatke je seveda vplivala tudi precej večja naklada našega tednika in večji obseg lista.

Načrtov nam ne bo zmanjkalo

Naj odgovorimo danes tudi na nekatere pobude, ki smo jih dobili ob 15-letnici izhajanja Dolenjskega lista: otroške priloge zaradi pomanjkanja prostora in še vedno šibkih finančnih sredstev žal ne moremo izdajati; razen tega imajo naši cicibani in pionirji dovolj lepega in sila vzgojnega ter hkrati poučnega branja v Pionirskem listu in Cicibanu.

»V sistemu delavskega samoupravljanja načelo javnosti in obveščanja neposrednih proizvajalcev še bolj pridobivata na pomenu. To pa terja takšno obliko obveščanja, ki bo omogočila neposrednim proizvajalcem in občanom, da bodo mogli resnično sodelovati pri sprejemanju sklepov in pri oblikovanju politike. Temu osnovnemu namenu je treba prilagoditi celotni sistem obveščanja. Odločno se je treba upreti poskusom, da se pod krinko varovanja poslovne tajnosti delovnim ljudem krati možnost, da bi bili obveščeni o problemih svojih delovnih organizacij. Pot za to je v takšnem razvoju tiska, ki bo omogočil, da se v časopisih, radiu in na televiziji vsak dan izmenjavajo ideje, vendar ne le od zgoraj navzdol, temveč tudi od osnovnih celic družbenega življenja navzgor.

Jože Smole na VIII. kongresu ZKJ

ČASOPISNO PODJETJE

LJUBLJANA, TOMŠIČEVA 1-3
TELEFON 27-111 DO 27-114 KASISNI PRISIL 19 ŽIRO RAČUN 400-11-147

288 T
LJUBLJANA, 30. I. 1965.

RAČUN
DOLENJSKI LIST
Novo mesto, Glavni trg 3

VAŠE NARČ. ŠT.	DOBIVNICA ŠT.	5904
24.040 izv.	"DOLENJSKI LIST" št. 4/24 strani - storitev material	570.100.- 314.810.- 884.910.-
	Roto papir: 2.091,50 kg a din 142.- = din 296.993.- (din osemstoštiriinosemdesettisočdevetstodeset)	

DELO
LJUBLJANA

Mnogi naročniki se zanimajo zakaj potrebujemo toliko denarja pri izdajanju domačega časnika. Kar poglejte zgornjo fotografijo: za 24.040 izvodov Dolenjskega lista (letošnja 4. številka) smo plačali tiskarni DELO v Ljubljani 884.910 dinarjev. S tem je plačano delo tiskarne in papir za to številko, posebej pa smo seveda plačali še vse kliseje, odpremo lista, poštno stroške in vso drugo režijo. Medtem se je papir podražil in za številko 9 (24 strani), ki je izšla 5. marca v nakladi 24.630 izvodov, smo plačali že 934.855 dinarjev; zdaj plačujemo kilogram papirja že po 160 dinarjev... — in če vas zanima, še tale podatek: nič manj kakor 779 naročnikov mora plačati po 1.200 dinarjev letne naročnine, da lahko plačamo tiskarno en sam tak račun. Izdajanje tednika na 24 straneh in z redno naklado 24.400 izvodov je torej sorazmerno visok izdatek — toda kaj je danes sploh še poceni? Zato samo še skromna primerjava: za 17 jajc po 35 dinarjev dobivate 6 mesecev Dolenjski list — ali za 2 litra vina na pol leta. Je treba zdaj še koga prepričevati, da naj takoj poravna polletno naročnino?

Podoba rojstnega kraja

»Vsak petek, ko dobim Dolenjski list, najprej prelistam strani. Tako vidim najzanimivejše članke, ki jih nato takoj preberem. Najbolj mi ugajajo humoristične slikovnice, pa tudi novice iz raznih krajev me zanimajo. Pogrešam pa več konkretnega pisanja o podjetjih, predvsem o tistih, ki so šele zgrajena.

Ker sem precej oddaljen od Novega mesta, dobim tednik šele v petek. Ta časopis mi predstavlja pravo podobo o vsem, kar se dogaja v rojstnem kraju, saj ni dogodka, o katerem ne pišete.

Ze vrsto let sem bralec in naročnik Dolenjskega lista. Tako lahko povem, da se je vsebina izboljšala, potem ko ste dobili še Kočevje, pa se je tudi razširilo delovanje časopisa. Tednik je tako postal obširnejši. Časopis berem le jaz, vendar pa zanimive članke, kot je bil Pravočasne mere iz 2. letošnje številke, povem prijateljem.

Ob 15-letnici vam želim še naprej obilo uspehov, vsem bralcem pa pošiljam lepe pozdrave.

FRANC FERBEZAR
KAPETAN I. kl.,
Kriva Palanka

BESEDA O NAŠEM POKRAJINSKEM TISKU

Izjava Društva novinarjev Slovenije

Pokrajinski tisk se je v Sloveniji rodil kot izraz žive potrebe pri obveščanju občanov in je v lanskem letu že dosegel zavidljivo redno tedensko naklado 96.000 izvodov, kar je hkrati doslej najvišja naklada tega tiska v Sloveniji. Ta ugotovitev nam potrjuje, da je:

1. tak tisk kot javna tribuna aktivnih občanov v našem razvoju potreben in koristen;
  2. tak tisk hkrati odraz rasti naše lokalne samouprave in spričevalo vzporedne rasti občinskega tiska z našim komunalnim sistemom;
  3. pri vsakodnevem konkretnem oblikovanju družbene dejavnosti in življenja ima prav ta tisk vedno večjo vlogo kot učinkovito sredstvo obveščanja občanov. Odločno naj bi pomagal uveljaviti ustavno načelo o javnosti dela vseh organov družbe, sam pa naj bi kot javna tribuna postal konkreten sooblikovalec v razvoju komunalnega sistema.
- Spričo tega so razpravljanja o ukinitvi tega ali onega pokrajinskega časnika zaradi pomanjkanja finančnih sredstev področnih družbeno političnih skupnosti hudo neodgovorna. Žal ugotavljamo, da je glasov o tem, da bo ta ali oni pokrajinski časnik izdihnil, zadnje čase vedno več. Menimo, da je neodgovorno odtegovati potreben denar tisku, ki je neredko edini družbeno politični informator, ki sploh prestopi prag podeželske hiše.
- Organizacije Socialistične zveze in občinske skupščine bi morale smatrati pokrajinski tisk kot del svoje aktivnosti, kot tisti najvažnejši del, za katerega morajo biti zagotovljena sredstva skoraj pred vsemi drugimi izdatki. Razen tega pa je treba misliti tudi na to, da bodo v perspektivi pokrajinski in sploh lokalni listi zmeraj bolj potrebni kot časniki, ki bodo lahko zajemali vso pestrost in posebnost življenja v komunah ter s tem dopolnjevali pisanje dnevnega tiska in obveščanje občanov, s čimer bo oživilo ustavno načelo o javnosti dela vseh organov družbe.

Letno poročilo o dejavnosti Dolenjskega lista za l. 1964

Glede na določilo 33. čl. Zakona o tisku in drugih oblikah informacij ter v zvezi z 49. čl. Temeljnega zakona o časopisnih podjetjih in časopisnih zavodih objavljamo naslednje letno poročilo za leto 1964:

v letu 1964 je Dolenjski list izhajal kot medobčinsko glasilo SZDL občin Brežice, Črnomelj, Kočevje, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje. Izdal je 52 številčk svojega tednika; skupna naklada je znašala lani 1.190.690 izvodov časnika, povprečna tedenska naklada pa je bila 22.897 izvodov. Najnižja tedenska naklada je znašala lani 20.460 izvodov, najvišja pa 25.500 izvodov.

SKUPNA REALIZACIJA je dosegla lani vsoto 73.376.842 din. Od tega znašajo dohodki iz naročnine 25.406.417 din, od reklamnih in malih oglasov smo zbrali 16.956.674 din, devet občinskih skupščin (solastnikov lista) pa je dotiralo časniku 18.720.250 din. Okragna Ljubljana in Celje nista lani ničesar prispevala za kritje stroškov tiskanja našega pokrajinskega časnika. Dohodkov za tiskanje URADNEGA VESTNIKA DOLENJSKE je bilo 5.000.000 din, drugi dohodki (kolportaža, naročene reportaže in izredni dohodki) pa so znašali 5.266.315 din.

POSLOVNI STROŠKI (tisk in odprema lista, kliseji, PTT stroški in drugi stroški) so znašali lani 51.420.891 din, osebni dohodki s prispevkami zaposlenih uslužbencev 17.646.234 din in honorarji za prispevke sodelavcem ter dopisnikom 4.309.717 din.

Poslovno leto 1964 smo torej zaključili z izgubo, ki znaša 2.027.186 din. Izguba je nastala zaradi večjih režijskih stroškov (dražji tisk lista, povečanje cene skoraj vseh uslug in storitev ter manjša dotacija od predvidene, medtem ko okragna Ljubljana in Celje lani sploh nista več prispevala za kritje večjih stroškov, ki jih je terjalo redno izdajanje pokrajinskega časnika).

Po zaključnem računu za leto 1964 znaša vrednost poslovnega sklada Dolenjskega lista 5.883.696 din, neobvezni rezervni sklad pa je imel 7.571.814 din (od tega izplačan avans za gradnjo stanovanja pri SGP PIONIR — 4 milijone din).

Upravnik lista: JULIJ SCHMIDT, I. r. Glavni urednik: TONE GOŠNIK, I. r.

„Odločba o prenehanju delovnega razmerja je nezakonita...“

Tako se čisto glase sodne odločbe, zato ne bo odveč, če analiziramo delovne spore, ki so jih reševala v letu 1963 in 1964 okrožno sodišče v Novem mestu in občinska sodišča v Brežicah, Črnomlju, Kočevju, Krškem, Novem mestu, Sevnici in Trebnjem. Tu obravnavamo samo tiste spore, ki se začno na tožbo delavcev zoper svojo gospodarsko organizacijo (podjetje, zadruga), pravne osebe (zavode, družbene organizacije, državne organe) in zasebne fizične osebe (privatni delodajalci). Za te spore veljajo tudi posebna pravila o postopku in so prosti plačila sodnih taks.

I.

Med socialno ekonomske pravice, ki zagotavljajo občanom pravične materialne pogoje uvršča naša ustava tudi pravico do dela. Ta pomembna pridobitev obvezuje družbeno politične skupnosti — od občine do federacije — da vodijo tako gospodarsko politiko, ki omogoča vsem zaposlitev, kajti delo je največja dobrina, človeka osvobaja bede in negotovosti. Seveda pa obvezuje pravico do dela tudi delovne ljudi, da z vestnim opravljanjem svojega dela in čuvanjem družbene lastnine omogočajo družbi, da mora to pravico tudi dati. Le tako vzajemno sodelovanje more prinašati uspeh družbi in posamezniku.

Toda v vsakdanjem življenju se ni vselej in povsod tako. Prepogostni so se pojavi, ki rušijo to skladnost. Zato je temeljna naloga organov samoupravljanja, da ta nasprotja čir preji in čimbolje in če se le da, najprej v svoji hiši izgledajo. Res je, da se v obliki delavskega in družbenega samoupravljanja vse bolj povezujejo interesi posameznikov z interesi družbe vendar moramo brez globljih razglabljanj reči, da ti odnosi se ne morajo biti samo moralni, temveč so še pravni. To pa pomeni, da je za poravnavanje, za pomirjevanje teh nasprotij in sporov, ki iz njih izvirajo, še vedno potrebno prisilno posredovanje, t. j. državno organizirana javna ali politična oblast — in v tej tudi sodstvo.

II.

Ustavi SFRJ in SRS na lagata sodiščem, da spremljajo družbene odnose in pojave ter dajejo predloge za utrjevanje zakonitosti. Tako je Okrožno sodišče v Novem mestu sprejelo v svoj delovni program tudi proučevanje pravnih problemov in družbenih pojavov, ki jih povzročajo delovni spori na območju okrožnega sodišča v Novem mestu. V ta sestavek pa smo vključili tudi ustrezne ugotovitve in podatke, ki jih je zbralo Občinsko sodišče v Kočevju. Ti podatki nam nazorno prikazujejo pripad, vrsto in vzroke delovnih sporov, kakor tudi sestav pravnih strank in način reševanja teh zadev.

Tako so reševala sodišča iz omenjenega območja v letu 1963 skupno 72 delovnih sporov: Okrožno sodišče 6, občinsko sodišče v Brežicah 17, v Črnomlju 7, v Kočevju 9, v Krškem 9, v Novem mestu 19, v Sevnici 1 in v Trebnjem 4; v letu 1964 pa 56 delovnih sporov: okrožno sodišče 1, občinsko sodišče v Brežicah 6, v Črnomlju 4, v Kočevju 15, v Krškem 8, v Novem mestu 18, v Sevnici 2 in v Trebnjem 2. Okrožno sodišča so pristojna, če je vrednost spornega predmeta nad 200 tisoč din.

Po naši oceni število delovnih sporov ni veliko in pred-

stavlja manjšo obremenitev sodišč; tako dosega le 3,5% vseh pravnih. Izjema je morda Občinsko sodišče v Brežicah v letu 1963; toda večje število delovnih sporov pri tem sodišču v tem letu je izhajalo le iz dveh podjetij, pri enem zaradi osebnih sporov, pri drugem pa zaradi napačnega pravnega stališča personalnega referenta o pravici do dopustov delavcem, ki so služili kadrovski rok. Porast, ki nekoliko izstopa od povprečja, je v letu 1964 pri Občinskem sodišču v Kočevju; tu se je povečalo število delovnih sporov iz naslova nadurnega dela oz. honorarja. Majhnega števila delovnih sporov, ki jih rešujejo sodišča, sicer še ni mogoče smatrati za negativen pojav, ker se veliko sporov v delovnih razmerjih rešuje najprej v delovni organizaciji sami, vendar bi iz števila spornih zadev, ki jih evidentirajo uslužbenci inšpekcije dela, bilo pričakovati večje število delovnih sporov. Da se delavci ne poslužujejo toliko sodnega varstva, je več vzrokov, med temi so: slaba poučenost delavcev o njihovih pravicah iz delovnega razmerja in o postopku za uveljavljanje teh pravic; strah pred zacstritvijo delavčevega odnosa oz. pred represalijami v delovni organizaciji, kar velja v določeni meri tudi za delavce, ki naj v delovnem sporu nastopijo kot priče; zmotno mnenje da bo delo več hitreje in ceneje prišel do svojih pravic, ako vlaga prošnje in pritožbe na čim višje organe; težave z najemanjem pravnih zastopnikov; tako zaradi stroškov, kakor tudi zaradi specialnega znanja delovnega prava, v neki meri pa tudi dolgotrajnost pravnega postopka, posebno če se vložijo pritožbe ali revizija. Tu pripominjam, da odvetniki v delovnih sporih redko zastopajo delavce. Ta ugotovitev velja predvsem za občinska sodišča (izjema je novomeško), več pa zastopajo odvetniki pri okrožnem sodišču. Tako npr. v letih 1963 in 1964 odvetniki pri občinskem sodišču v Brežicah in Sevnici sploh niso nikdar zastopali delavce, pri Občinskem sodišču v Trebnjem in Krškem do 2-krat, le izjemoma tudi pri Občinskem sodišču v Črnomlju in Kočevju. Več zastopanj je pri Občinskem sodišču v Novem mestu; tu je pravna služba razvitejša.

Delovne spore so sprožili nekvalificirani delavci v 16%, polkvalificirani v 13%, kvalificirani v 45 odst. in uslužbenci v 26 odst. Iz tega je možno zaključiti, da se kvalificirani delavci in uslužbenci bolj spoznajo na zakonite predpise pri zaščiti svojih pravic, ne pa da bi bilo manj kršitev zakonitosti pri nekvalificiranih oz. polkvalificiranih delavcih. Iz sodne prakse vemo, da se ravno nekvalificirani delavci najpogosteje obrnejo, ko je že iztekel rok za vložitev tožbe. Pri tem ima svoj delež gotovo tudi okolnost, da je sestav delovne sile še močno polkmečki, da je med njimi več sezonskih delavcev in da je pri tem kadru največ možnosti nove zaposlitve.

Največ tožb je bilo vložnih zoper gospodarske organizacije — 60%. To je razumljivo deloma zaradi števila zaposlenih delavcev, deloma pa tudi zaradi slabšega poznavanja predpisov in občutljivejših notranjih odnosov. Kot tožene stranke pa nastopajo tudi zadruga — 10 odst., razni zavodi — 15 odst., družbene organizacije — 4 odst., v enem samem primeru pa je bila vložena tožba zoper državni organ; tožil je honorarni uslužbenec. V 10 odst. pa so bili toženi privatni delodajalci.

Zanimivo je razčleniti pravni temelj delovnih sporov. Tu prevladujejo tožbe zaradi nezakonite odpovedi — 35 odst., in tožbe zaradi uveljavljanja zahtevkov iz naslova rednih osebnih dohodkov — 50 odst., medtem ko so ostali razlogi zastopani v manjših odstotkih, tako npr. iz naslova nadurnega oz. honorarnega dela — 11 odst., iz naslova odškodnine 4 odst. in iz naslova odpravnine 1 odst.

Vraki je največ za pletov, ko mora delovna organizacija, če je sodišče ugotovilo, da je bila odpoved delovnega razmerja nezakonita, sprejeti delavca nazaj na delo. To je takozvana pravica do reintegracije. Nekatere delovne organizacije ali bolj rečeno vodilni delavci v njih se branjajo sprejeti takega delavca nazaj, pri čemer se radi sklicujejo na samoupravne pravice. Nekaj časa tudi sodišča niso dovoljevala tožbene zahtevke, ki so šli za tem, da delovna organizacija mora sprejeti delavca nazaj na delo, ampak so se zadovoljevala le z ugotovitvami, da je odločba o prenehanju delovnega razmerja nezakonita. Sedaj gre sodna praksa za tem, da mora biti reintegracija dopustna in da bi jo delavec lahko uveljavljal s tožbo. Tako je torej delovna organizacija dolžna sprejeti delavca nazaj na delo, sicer nosi vse posledice, ne samo moralno, ampak tudi odškodninske in izvršilne. Tako bi bil npr. možen celo pripor zoper direktorja, če ta ne bi hotel takega delavca sprejeti nazaj na delo.

V sporu, ali gre delavcu v primeru nezakonitega prenehanja delovnega razmerja in za čas, ko brez lastne krivde ni delal, osebni dohodek ali odškodnina, se je sodna prak-

sa odloča, ali je dokončna odločba delovne organizacije o odpovedi zakonita in ali niso kršena obvezna zakonita določila. Nezakonita pa je tudi taka odločba, in teh je največ, če so dejstva, ki so jih ugotovili samoupravni organi, očitno neresnična. Gospodarska organizacija sme sicer uveljavljati kot odpovedne razloge npr. strokovno nesposobnost, kršitev delovne discipline, vendar ima sodišče pravico, da obravnava in presoja, ali so ti razlogi resnični, ali pa so le šikanozni.

V delovnih sporih je sorazmerno precej primerov, ko preneha delavcu delovno razmerje zaradi samovoljne zapustitve dela. Ti razlogi so npr. tudi podani, če se delavec 7 dni zapovrstjo ne zgloši na delovnem mestu, na katerega je bil razporejen, pa četudi novo delovno mesto ne odgovarja njegovi strokovni izobrazbi. V takem primeru se mora javiti na delovno mesto, ima pa zoper tako razporeditev pravico ugovora pri višjem organu upravljanja — ali če delavec nastopi dopust, ki mu ni bil odobren — ali samovoljno podaljšuje bolniški dopust in izostane z dela več kot 7 dni (nedelje in prazniki se ne štejejo), — ali če se delavec ne javi na delo v 7 dneh po ukinitvi pripora ali preiskovalnega zapora, ali če se delavec, ki je bil pravilno premeščen, ne zgloši na novo delovno mesto, pa četudi iz razloga, da hoče delati na prejšnjem delovnem mestu.

V postopku pride neredko do izraza, da niti vodilni delavci ne poznajo tistih predpisov, ki se nanašajo na osnovne pravice delavcev. Zato še vedno ni odveč, če delavske univerze in sindikalni sveti organizirajo posebne seminarje, na katerih se predava o delavski zakonodaji. To

Potrebo po stalni taki izpolnitvi potrjuje tudi uspeh oziroma neuspeh tožnikov v pravnih. Ne da bi se spuščali v razpravo o rezultatih pravnih pri posameznih sodiščih, moramo reči, da uspejo tožniki v pravnih v približno 46 odst. in to popolnoma v 43 odst., delno pa v 23 odst., medtem ko je bila tožba zavrnjena kot prepoznana oz. tožbeni zahtevek zavrnjen kot neutemeljen v 34 odst. So primeri, da tožniki večkrat uspejo v pravnih zaradi nezakonitosti odločbe o prenehanju delovnega razmerja, a vseeno zapustijo podjetje. Očitno se odnos do takega delavca, ki mora z upravičeno tožbo iskati pravno varstvo, ako zaostri v podjetju, da raje zapusti delovno organizacijo in si poišče delo drugje. Ne bo odveč, če tu opozorim na roke. Delavci so izgubili že več pravnih, ker niso tožbe ali pritožbe vložili pravočasno. Delavec mora vložiti tožbo v 30 dneh, odkar je prejel odločbo organa upravljanja, ki je odločala o njegovem ugovoru. Pritožbo zoper sodno odločbo pa mora vložiti v 8 dneh po prejemu, v enakem roku pa tudi revizijo. Če se delavec teh rokov ne drži, sodišče zavrne tožbo.

Posebno določilo zakona o pravnem postopku določa, da se morajo delovni spori hitro reševati. Prednost imajo ti spori tudi v tem, ker ni treba plačevati sodnih taks in je izpolnitveni rok 8 dni, v drugih pravnih pa 15 dni. V glavnem sodišča upoštevajo ta predpis, saj je 75 odst. delovnih sporov rešenih v roku do 3 mesecev, od teh pa polovica v enem mesecu. Ne kateri delovni spori pa se tudi tako zapletejo, jih ni mogoče vedno hitreje rešiti. Če sodišče tega načela ne bi upoštevalo, imajo stranke pravico, da na tako kršitev opozorijo predsednika sodišča.

III.

Še predno pa se sme delavec v sporih iz delovnega razmerja obrniti s tožbo na sodišče, mora biti izveden takozvan predhodni postopek pred organi družbenega upravljanja. Če tega postopka ni, sodišče ne obravnava delavčeve zahteve. Ta predhodni postopek pred samimi organi upravljanja je izraz načela samoupravljanja, kjer proizvajalci neposredno ali po organih upravljanja odločajo o medsebojnih odnosih, ki izvirajo iz skupnega dela v delovni organizaciji, tako tudi samostojno odločajo — seveda v okviru zakonitih predpisov — o sklenitvi in prenehanju delovnega razmerja. Tako ima delavec, ki ni zadovoljen z odločbo direktorja ali upravnika pravico ugovora na upravni odbor; enako pa tudi zoper odločbo upravnega odbora, ki jo je ta izdal na prvi stopnji, pravico ugovora na delavski svet. Splošen rok je 8 dni, le pri odpovedih delovnega razmerja je 3 dni. Organi samoupravljanja pa morajo odločiti o delavčevem ugovoru na prvi seji; če tega ne store v 30 dneh, ima delavec pravico, da takoj toži pri sodišču. Podrobnejša navodila o tem morajo biti vsebovana v statutu delovne organizacije.

V sodni praksi je več primerov, ko delavec ne ravna tako in ne vložijo ugovora na organ samoupravljanja, ampak takoj toži. S tem se izpostavlja nevarnosti, da sodišče tožbo zavrne, najmanj pa, da prekine postopek in poskuša, če se da, te pomanjkljivosti še popraviti. To pa se zgodi le redko, ker običajno med tem že poteče rok za ugovor. Pa tudi sicer sodišče napoti delavca, o čigar zahtevi sploh

še niso odločali organi delavskega upravljanja, da se najprej obrne na te in šele, če ne bo zadovoljen v tem predhodnem postopku, začne s pravdo.

Postopki pri sodiščih nam odkrivajo, da imajo številne odločbe, ki jih izdajajo direktorji ali upravniki, pa upravni odbori in delavski sveti, težke pravne in vsebinske hibe. Najpogostnejše pomanjkljivosti so odločbe niso podpisane od oseb, ki bi jih morale podpisati po zakonitih predpisih, o posamezni pravici odloča neupravičena oseba, npr. direktor namesto upravnega odbora, vsebinsko so nejasne, obrazložitve protislovne, brez pravnega pouka, ne navajajo zakonitega določila ali pa se opirajo na nepravilen pravni predpis itd. To je tudi spodbudilo Občinsko sodišče v Trebnjem in Skupščino občine Trebnje, da sta izvedli pri vseh gospodarskih organizacijah na svojem območju posebno anketo o predhodnem postopku, nato pa tudi o tem enodnevni strokovni razgovor z direktorji, s sekretarji, predsedniki upravnih odborov in delavskih svetov. Uvajanje pravne službe v delovne organizacije, o čemer je Dolenjski list pred kratkim pisal, bi v mnogem pripomoglo tudi k utrjevanju zakonitosti in pravnega varstva delavcev, s tem pa tudi k skladnejšemu sodelovanju z delovno organizacijo.

Predhodni postopek pa seveda ne velja za spore, ki nastanejo na področju zasebne sektorja; tu nimamo organov upravljanja. Zato sme delavec takoj tožiti za svoje pravice pri sodišču.

IV.

Omenili smo že, da je pravica do dela pomembna ustavna pravica. Zato ima država posebne organe, ki opravljajo nadzor nad izpolnjevanjem predpisov o delovnih razmerjih in o delovnih pogojih; to so inšpekcije dela. Zato more delavec tudi pri teh organih iskati pravno zaščito, ako meni, da delovna organizacija krši njegove pravice. Ni namen tega sestavka, da obravnava in ocenjuje delo teh organov, vendar je pripomniti, da se delavci večkrat nepozno, večkrat pa tudi v nepravilnih zadevah obračajo na inšpekcijo dela. Iz sodnih spisov povzemamo, da večina delavcev ne ve za delovno področje tega organa, da ta npr. ne more izdati odločbe, s katero bi razveljavil odločbo o prenehanju delovnega razmerja, ker mu ta zakon daje samo pravico posredovanja. Najvarneje je, če se delavec obrne za posredovanje na inšpekcijo dela, da hkrati vložijo tudi ugovor zoper odločbo organov podjetja oz. kasneje tudi tožbo. Občinska sodišča ugotavljajo, da inšpekcije dela sorazmerno redko in premalo učinkovito ukrepanje; še najbolj je pri oddelku za medobčinske inšpekcijske službe v Novem mestu, saj je sodelovanje inšpekcije dela v delovnih sporih pri sodiščih samo izjemno.

Štefan Simončič

Trebanjska občina pošlje 25 delegatov

Zborovanja slovenskih samoupravljalcev, ki bo v počastitev 20-letnice osvoboditve v športni dvorani ljubljanskega Tivolija, se bo iz trebanjske občine udeležilo 25 delegatov; 20 iz delovnih organizacij in 5 iz občinske skupščine. Socialistična zveza je priporočila, naj bi bila med delegati vsaj tretjina žensk.

Pogled na tovarno stekla v Novem mestu

sa odločila za odškodnino. To odškodnino pa lahko delavec uveljavlja samo v višini dejanske škode, to je po odbitku vsega, kar je ali bi lahko v času, ko je bil izven delovnega razmerja, zaslužil kje drugje. Četudi se takemu prevladujočemu stališču ni brez tehtnih premislekov pridružit, bi tožniki, ki bi oprli li tožbo na drugačen temelj, zaenkrat skorajda ne uspeeli.

Tu je še pripomniti, da sicer delovni kolektiv svobodno odloča o sklepanju in odpovedi delovnega razmerja, vendar je sodišče pristojno,

bo še zlasti in ponovno aktualno, ker pričakujemo nov zakon o delovnih razmerjih. Sploh pa bi bilo prav, da bi se na primeren način vsi delavci, vsaj pa člani organov samoupravljanja, seznanili s temeljnimi določili zakona o delovnih razmerjih, tembolj ker imajo gospodarske organizacije namembna sredstva za to vrsto strokovnega izpolnjevanja. Zato je sindikalna šola v Novem mestu, ki jo vodi delavska univerza in sindikalni svet, prav posrečena oblika takega dopolnilnega izobraževanja.

SPET SE JE IZGUBIL OTROK!

Po vsej Beli krajini zadnje dni ne govorijo drugega kot o izginulem otroku, ki je skoro izpred domače hiše v Novi Lipici 16. marca izginil, prehodil ponoči več kilometrov poti skozi gozd, naslednjega dne pa ga je našel kmet v bližini Sinjega vrha ležati na poti. — Misli je, da je mrtev...

16. marca je bil lep dan, kot nalašč za kmečko delo. Mladi gospodar z domačije na vrhu klanca v Novi Lipici, Vlado Gešelj, je tistega dne odšel po tesarskem delu, njegova boleha žena je ostala doma, ženini starši pa so se napatili v vinograd delat. Z njima sta šla tudi domača otroka: 5-letna deklica in 2-letni sinček. Ne več kot 200 metrov od domačije je stara mama začela grabiti listje pod slivami, stari ata pa je malo dlje v trtju grabil. Otrokom je prišla delat družbo sosedova punčka. Nekaj časa so se vsi trije poleg stare mame igrali in pobirali kamenje, potem je mali Joško začel siliti k »čaći« v trtje. Stara mama pravi:

— Videla sem malega, kako gre za dekletcama proti trtju, zato sem brez skrbi delala naprej, saj vem, kako ima čaća rad otroka in dobro pazi nanj.

»Bijte plat zvonala«

Ko so prišli opoldne domov, so ugotovili, da Joška ni nikjer in da ga k staremu atu ni bilo. Deklici sta povedali, da sta otroka pospremili del poti, potem pa odšli v vas.

— Otrok je izginil! Na pomoč! so se že opoldne

— Bijte plat zvonala, da se ljudstvo zbere!

Trikrat je mežnar zvonil, preden so se vaščani zbrali. Poklicali so še po

Gešjev Joško je bil prav takole oblečen, samo da je bil bos, ko ga je v noči 16. marca namakal dež in ko je zaman stopical dalje in dalje, da bi zagledal domačo hišo...

moč varnostnih organov iz Novega mesta. Proti večeru so prišli miličniki s psom. Joška so iskali povsod, pregledali vse vaške vodnjake, misleč, da je utonil, a zaman.

»Sinek dragi, kje si?«

Otrokov oče je prišel popoldne z dela domov, zvedel za strašno novico in vso noč nepretrgoma hodil okoli vasi in klical: — Joško, Joško, sinek, kje si?!

Domači so obupali. Zjutraj naslednjega dne so prišli na pomoč še gasilci iz Vinice. Znova so pregledali vodnjake, iskali v gozdu in po bližnjih jamah — nič. Zatem so prišli pomagat še črnomaški gasilci in viniški šolarji. Okoli pol osmih zjutraj je prišla v vas novica:

— Otroka so videli včeraj pri kovačiji na Drežniku!

Okoli 60 gasilcev, otrok in vaščanov se je kmalu zatem napatilo proti Drež-

niku. V vasi je ostal miličnik, gasilski šofer in otrokova stara mama. Zmenili so se, da bodo ti še naprej iskali v vasi in če bi bilo medtem kaj novega, bodo iskalce v gozdu obvestili z zvonjenjem in s tuljenjem sirene.

Množica iskalcev, ki je šla proti Drežniku, je na lepem našla ob poti Joškovo sivo kapico. Znova se jim je zbudilo upanje, zato so še bolj klicali kot prej. Naenkrat pa so zaslišali v domači vasi na vso moč zvoniti in tuliti sireno na gasilskem avtomobilu. Vsa množica je hitela domov.

— Kaj je? so vpili od daleč tisti, ki so se prvi približali vasi.

— Joška je pripeljal vrhovski učitelj!

Vola nista hotela pohoditi otroka

Nihče ni mogel verjeti. Naenkrat je bila Gešljeva hiša polna ljudi. Vsi so hoteli vedeti in videti, kaj je z otrokom.

— Kako so ga našli? Je živ? so spraševali vsevpred. Stara mama je med solzami tarnala: — Sine, sine moj, da si le tu! Tesno je stiskala k sebi nenehno jokajočega otroka.

Potem se je razvedelo, kako so otroka našli:

Ivan Medved, kmet s Sinjega vrha, se je 17. marca vračal z vozom s košenice domov. Vola na lepem nista hotela naprej. Ker tudi bič ni pomagal, je pogledal pred voz in opazil na poti ležati bosega otroka. Misli je, da je mrtev, ker se ni prav nič ganil. Ko ga je dvignil in opazil, da mu srček še slabotno bije, je takoj začel z umetnim dihanjem obujati neznanega otroka, dokler ni odprl oči. Medved je zavil dečka v svoj suknič in ga nesel do bližnje hiše, kjer ga je gospodinja Marica umila, oblekla v suho obleko in mu dala piti toplega čaja. Potem je poklicala vaškega učite-

lja Jožeta Zabukovška. Ta je s svojim fičkom otroka odpeljal na Vinico k medicinski sestri, da je nudila malčku prvo pomoč, hkrati pa je izvedel, da je najdeni deček Joško Gešelj iz Nove Lipe, katerega že vso noč iščejo. Znova ga je posadil v avtomobil in ga pripeljal naravnost do domače hiše.

Mali Joško je prišel tako domov živ, povsem zdrav, le nogice ima zatekle, ker si je med potjo sezul škornje in je hodil bos. Je še ves prestrašen in v spanju trza, sicer pa je kar dobre volje. Stara mama in mama ga kar naprej jemljeta v naročje, mu dajata bombonov in ga ljubkujeja na vse pretege. Zvečer, ko Joško zaspi, stara mama bdi ob njem pri luči, da bi se ne bal teme.

»Žonke bral...« — lahko pa bi že ležal tudi v preranem grobku...

Ko so otroka vprašali: — Joško, kada si bil?, jim je odvrnil:

— Žonke bral! (To pomeni, da je nabiral želodove kapice).

Gešljevi in vsi vaščani so veseli, da se je stvar tako srečno končala. Neverjetno se jim zdi, da je dveletni Joško, ki se je komaj naučil hoditi, naredil tako dolgo pot čez obsežen gozd, velik in izredno strm hrib do Sinjega vrha, več kilometrov daleč. Tisto noč je padal dež, v okolici Sinjega vrha ne manjka medvedov. Res, srečno naključje, da se je vrnil malček domov živ in zdrav!

Joško je že tretji otrok, ki se je v naših krajih izgubil v zadnjih dveh letih. Prejšnja dva so našli mrtva. Gešljevi in tudi drugi kmečki starši zato ne smejo zameriti, če jim tu dobronamer-

no očitamo: **PREMALO PAZITE NA SVOJE OTROKE!**

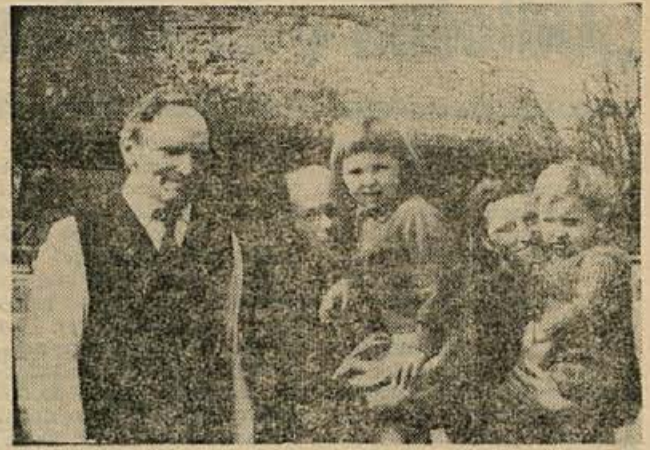
RIA BACER

PEKARNA IN SLAŠČIČARNA NOVO MESTO

proda naslednja osnovna sredstva:

1. star stroj za mletje sladkorja
2. star električni stroj za mletje kruha
3. iricikelj
4. star stroj za gnetenje jajc.

Stroji od 1. do 3. so v obratu pekarnice Ločna, stroj pod št. 4. pa je v proizvodnem obratu slaščičarne v Novem mestu, kjer si jih zainteresirani lahko ogledajo in dobijo še druge podatke. — Prednost pri nakupu ima socialistični sektor.

Tudi v maminem naročju je Joško še vedno boječ zaradi prestopnega strahu. Na fotografiji so še: stari ata, stara mama in Joškova sestrica

Šestdeset plodnih let Stane Gajšek

V življenju sem srečal marsikatero človeka, ki mu je bil ljub poklic, ki ga je opravljal, marsikatero, ki je bil z vsem srcem in z vsem ognjem svojega bistva svojem poklicu vdan, videl sem nešteto vzgojiteljev, ki so se bili pripravljeno odreči marsičemu, samo da so bili čisto vdan in predani vzgoji, katere so smatrali za svojo

ki jih je z radodarno roko zmerom delila med mlajše kolege. Stroga od sebe je bila vselej stroga tudi do otrok, ki so ji bili zaupani v uk in vzgojo. Svojo strogo pa je zmeraj povezovala s tvorno delovno vneto in resnično globoko ljubeznijo ter pristnim čutom za odgovornost. Po naravi obdarjena z optimizmom in tako je v svoj razred poleg pristnega materskega vzdušja znala vnášati tudi veselo razpoloženje, ki je tako blizu mlademu človeku. Kat taka je tudi sama ostala sreča in mladostna ter popolnoma vigrana v čarobni svet mladih src.

Vojna leta tuhi nje niso prizanašala. Moža je imela v internaciji sama pa je v najtežjih časih prežela časa, ki so jo kasneje razdeljali, ako da jo je bilo treba celo desetletje obnovljati. V času svojega vodstva si je pridobila nekaj trajnih zaslug, saj je rešila celotno šolsko matico, knjižnico, kabinet učil in pohištvo. Marsikdo se v Kostanjevici še danes spominja, kako sta s hišnico v največjem bojnem metlezu preževali šolsko opremo, zakaj Stana Gajškova niti za trenutek ni prenehala biti učiteljica.

Zdaj je predsednica društva prijateljev mladine aktivna članica najrazličnejših društev, svetov in organizacij, še zdaj je torej povsod tam, kjer potrebujejo preudarno besedo dobre vzgojiteljice in aktivne žene — uravnavanke. Kot aktivna proslena delavka je oblikovala vrsto občinskih vlog na Kostanjevickem odru in v eni izmed njih jo je dolenski umetnik Vlado Lamut tudi portretiral.

Ob dnevu žena so okoli zveste sodelavke in vzgojiteljice zbrali vsi njeni stanovski kolegi in ji prisrčno čestitili ter ji prav iskreno zaželeli, da bi še dolgo vrsto let delala in ustvarjala.

LADO SMREKAR

življenjsko nalogo, vendar eno samo zmeraj in povsod ter z vsem srcem učiteljico — Stano Gajškovo.

Zivljenjska pot tovarišice Stane Gajškove se je pričela pred šestdesetimi leti, 10. marca, v Kostanjevici na Krki. Oče je bil tamkaj hranilnični ravnatelj, nekaj časa tudi župan, mati pa je bila po rodu Gorenjka. Stana je bila edini otrok. Po domači osnovni šoli je šla v Novo mesto v gimnazijo — takrat so bile ženske v gimnaziji prav redke — nato pa na učiteljsko v Ljubljano. Pred štiridesetimi leti je bila kot učiteljica nameščena na Senovo, pred slabimi tridesetimi pa v Kostanjevico, kjer kot aktivna učiteljica — elementarka deluje še danes.

Stana Gajškova torej redno poučuje skozi štiri desetletja in skoraj prav toliko let v prvem razredu. Izredna delovna vrnema ji je prinesla tudi izjemno veliko tekušenj,

in potem se mesto pogrezne v molk. In tako vsak dan. Mladina izrabi »korzo«, da se sestane dva, da govori o športu, skratka, da prijetno zaključijo dan. Starejši se sprehajajo po stari navadi. Tovarne v okolici so nekoliko spremenile navade Velešanov. Delo v tovarnah in drugi družbeni stiki jim dajo še nešteto možnosti, da se sestajajo.

Ko se izprazni ulica, mnogokje zapro dvorišna vrata, ki poznajo še stare turške čase. Le Vardar starčevsko godrnja skozi mesto in Titov Veleš se pogreza v spanec.

Gneča in nepretrgan slap grgrajočega govora množice. Tržnica, Moški v gumijastih opankah in žene v dolgih črnih krilih. Posebej si ogledujem lončarske izdelke. Vseh oblik in velikosti. Visok, suh možki v noši, ki po hlačah kaže na folklorno preteklost in v sukniču na »Varteksa, strokovnjaško trka po glineni posodi za vodo — »stestija«. Ogleduje jo, spet trka in poslušaj zvok. Čas

mu pri tem nič ne pomeni. Kupiti mora solidno blago. Kupčija se zaradi desetih dinarjev skoraj razdre, pa prodajalec vendar odneha.

Na obeh straneh široke, po turško tlakovane ulice z »kaldrmo« (okrogli gladki kamni) je nešteto majhnih delavnic. Stari del mesta, Obrtniki, katerih delo se ni menda spremenilo od turških časov, imajo obešeno blago kar pred delavnico. V zimskem vetru visijo in nihajo cell nizi opank, pasov, pisano pobarvanih rut, celo prešita odeja in moške hlače. Vse na ogled. Skupine možkih tu in tam. Plitve kučme ali bele brisače okoli glave. Makedonci in Siptarji. Veter se zaganja v črna, dolga krila žensk. Rute so poveznjene globoko na oči. Ob nizki stavbi, zeleni od vlage, stoji vrsta oslov. Potrpežljivo prenašajo na hrbtu breme dveh naročij metrskih polen, vsakega na eni strani. Gospodar čepi ob steni in kadl. Mirno in ravnodušno čaka na kupce. (Konec prihodnjic)

Branko Lukić:

Srečanje v Titovem Velešu

Pred tedni je naš sodelavec Branko Lukić potoval po Makedoniji. Napisal je nekaj zanimivih popotnih vtisov in srečanj z mestom, v katerem je preživel mlada leta.

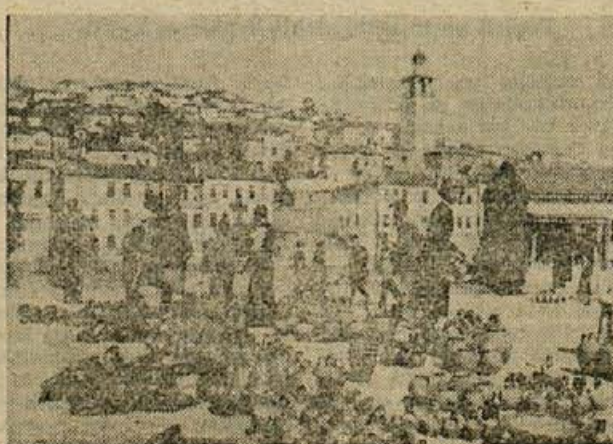
Kavke. Prvo kar sem slišal, je bilo njihovo neugna no vreščanje. Ko sem pred več kot dvajsetimi leti kot šolar tekal v senci treh velikih javorjevih dreves v centru takratnega Veleša, so bile črne kepe kavk po vejah okras in nadloga vse leto. In sedaj, ko se nekam tuj, začuden in rahlo zmeden oziram okoli sebe in iščem Veleš iz otroških dni, spet slišim kavke. Le enega drevesa ni več. In ni Veleša, kakršnega imam v spominu. Veliko visokih in modernih stavb, živ in sodoben ritem življenja na cesti. Ko grem počasi proti hotelu, se mi zdi govorica mimooidnih nekam domača. Jezik otroških

let se počasi prebuja v meni. Zdi se mi, da bi lahko še sam tako govoril. In naenkrat ni nič več tujega okoli mene. Ko preskusim »svojo« makedonsčino v hotelu, me receptor razume in obdrži na obrazu nasmeh poklicne vljudnosti.

X X X

S sošolci in s sošolkami stopam po glavni ulici. V zraku duh po pečenih semenkah in bogato razsvetljene izložbe. Gneča. Značilni »korzo«. Proti večeru je vse mesto na ulici. Gosta reka sprehajalcev počasi drsi po eni strani navzgor in po drugi nazaj. Nihče ne izstopa iz vrste. Po pločnikih se počasi sprehajajo mlajši po

trije — štirje skupaj in si jih vrstah. Če se ta živa reka ogledujejo nasproti idoč. Na sredi ceste so starejši, prav tako v dveh nasproti si ido-

Trg v Titovem Velešu

Stali smo pred postajo vzemirjeni in polni pričakovanja in čudna tesnoba se nas je lotevala, prav tako, kakor da smo nezaheljni stopili na tujo zemljo in da nas bo sovražnik zdaj zdaj napadel, čeprav ni bilo ničesar videti, kar bi kazalo na vojno. Toda nekaj težkega je ležalo v zraku in čeprav smo hoteli to čudno tesnobo pregnati s šalami na račun drug drugega, nas vendar ni moglo nič razvedriti. Že na postaji, prav tako prazni in puisti kot ljubljanska, smo začutili, da nismo več doma, ampak nekje daleč na tujem, da pravzaprav nismo prišli prav, da bi morali izstopiti nekje drugje. Železničarji se niso zmenili za nas, mi pa smo pričakovali, da nas bodo sprejeli z odprtimi rokami in nam že koj na postaji postregli z vročo kavo in žemljami. Čemerni vojaki, ki so stražili na postaji, so nas ogledovali malomarno in brezbrizno. Začutili smo, da nas je mesto sprejelo mrko in negostoljubno. Ulice pred postajo so bile prav tako prazne in puste in čemerne, še svetilke ob cesti so se nam zdele neprijazne in ljudje, ki so se začeli zbirati na pločnikih in nas ogledovati, so se nam posmehovali, saj so

pod zaščito nemških in italijanskih tankov in letal. Zdelo se mi je, da sem stopil na rob močvirja in da se mi noge že vdirajo v blato. Srbski študent, ki je stal daleč od civilista, je vseeno slišal nekaj o Srbih. V nekaj skokih je bil na začelju našega dvostopa in kriknil srdito:

»Kdo je žalil Srbe, no, kdo, da mu zabijem zobe v danko, mater mu njegovo!«

Postajalo je napeto, vroče. Civilisti okoli nas so gledali mrko in zabodeno, naši so zgrabili srbskega študenta in ga s silo odgnali na rep dvostopa, kjer ni bilo civilistov. Kdo ve, kako bi se ta grozljiva politična zmešnjava končala, če ne bi v naših vrstah nastal nemir, vznemirjenje, kajti nekdo naših je viknil:

»Nemška letala!«

Res je bilo daleč slišati zamolklo bobnenje, ki se je bližalo bolj in bolj. Bobnenje je naraščalo, se ostrilo in mi, ki smo zdajle začutili, da se nam bliža sovražnik, smo postajali zbegani in nihče ni vedel, kaj mu je storiti.

»Na tla!« je nekdo zaklical prestrašeno.

cimo, mitraljeze, granate, ah, zdaj nas nihče več ne bo ustavil in želeli smo si, da bi ta parada trajala čim dlje in dlje.

Nič nisem razmišljal, počemu bi razmišljal, zdaj zame razmišljam junaški koraki: Ena, dve, ena, dve, levo, desno, levo — desno!

Koraki, koraki pa: resk, reski!

In koraki nas nosijo zdaj v to ulico, potlej v drugo, mimo hiš, trgovin in gostiln in končno v žrelo vojašnice. In pod temnim, neprijaznim, umazaniam obokom: stoj, nikamor več! Nato topot po lesenih stopnicah, dve veliki prazni sobi, umazani, po stenah počekani in poležana, zdrobljena slama na tleh in potem prav kmalu vroča vojaška brluzga, ki smo jo srkali ponosno in pobožno: naš prvi vojaški zajtrk!

»Ha, kasarna!«

Bila je neprijazna kot vse kasarne na svetu: umazana, zanemarljena, počekana, odurna, negostoljubna, mrka, z umazaniami stenami in počrnelim stropom, poplujvana, smrdeča... Bila je skoraj prazna, toda nam se je zdelo močna in skrivnostna, kajti tu bomo dobili puške, bajonete, naboje, bombe, pištole, mitraljeze!

gi togosti vojaške drže, trknil s petami, salutiral in pasje ponižno zrl v poročnika. »Kaj imaš v roki?« ga je vprašal poročnik.

»Meso, pokorno javljam, gospod poročnik!«

»Kje si ga dobil?«

Podoficir je zardel v zadregi. Kaj bo zdaj? Kaj naj mu reče?

»Pri mesarju, gospod poročnik!« se je odrezal boječe.

»Pojdj z menoj v kuhinjo in pokaži mi tistega mesarja!« mu je velel poročnik, ne da bi se ozrl name. In odšla sta. Tako sem se rešil te vojaške nadloge in podvizal sem se, da čim prej spet dosežem svojo stajo in svoje tovariše, kajti imel sem občutek, kakor da se vgrezam v globoko močvirje. Stekel sem kar so mi dale noge po stopnicah in ko sem bil med svojimi, sem se oddahnil kakor v varnem pristanišču, kjer ni več valov in kjer ni čutiti moči viharja. Skrušen sem se zleknil na slamo in se oddihoval kot preganjan pes.

»Nikarte, gospod knjižničar, tod so bolhe!« me je posvaril študent, moj sosed na levi.

Bolhe? To še ni tako hudo kot podoficir! sem pomislil, pregnil slamo s kocom in sedel nanj. Nahrbtnik sem položil pod zglavje, stegnil noge in zamižal. Smrad po gnili slami in človeških izparinah mi je silil v nos in čeprav so fantje odprli vsa okna, smradu niso mogli pregnati, kajti kdo ve, koliko tisoč in tisoč vojakov je že ležalo tu dan in dan, leto za letom, kolikokrat so tu že milijonkrat prekleli cesarja in kralja, kaj vse je že videla in doživela ta vojašnica! Koliko vzklikov, tožba in kopnenj se je tod nagrmadilo in se vtisnilo v pod in v stene ter v strop!

A fantje na slami so ko vrabci na prosu! Zdaj še ni nič hudega, nihče nas ne nadleguje. Rahljamo si gnezda, jemo, pijemo, kadimo, se smejemo — vojne vihere pa nikjer ni videti. Seveda, novice prihajajo skozi okna, se debelijo in vsi smo jih željni. Nekdo priteče v sobo in zavpije:

»Nemci ne morejo čez Muro, naši so jim razbili deset tankov!« Spet drugi je nekje pobral drugo vest in pripoveduje:

»Naša letala so bombardirala Gradec in Celovec!«

A tretji je od nekod privlekel novico:

»Italijani povsod odbiti, naši prodirajo proti Gorici!«

»Hura, hura!« kričimo od veselja, a nestrpneži mrmrajo:

»Zakaj ne dobimo orožja?«

Nekdo nas pomirja:

Pisatelj Tone Seliškar. Oceno njegove najnovejše knjige, iz katere je odlomek, ki ga ponatiskujemo na tej strani, objavljamo na 11. strani današnje številke Dolenjskega lista

»Fantje, brez skrbi, orožje bomo dobili še danes; poveljnik polka je na obhodu, zvečer se vrne in vse bo urejeno!«

»Figo bo urejeno!« meni nekdo.

»Za nos nas vlečejo!«

Razpoloženje se spreminja od trenutka do trenutka. Ko pa gremo s porcijami po kosilo, se pomirimo. Žlice rožljajo po pločevin. Razvajenci zlijajo vsó žlobodro v kanal in si odvežejo nahrbtnike. Zabavljajo, a nekaterim tekne in grede po nov obrok. Ko smo se nahranili, spet poležemo po slami. Nikakršnih dolžnosti še nimamo, nihče se ne zmeni za nas. Prečuta noč v vlaku nas premaga. Ne zaspim popolnoma, le dremujem in še dokaj jasno razmišljam.

NOČ IN SVITANJE

Odlomek iz najnovejšega romana Toneta Seliškara: NOČ IN SVITANJE – Izdala Pomurska založba v Murški Soboti, opremil akademski slikar Janez Vidic

precej opazili, da smo nekaj posebnega; nismo še bili utrjeni od vojaščine, vsi smo bili mladi, živi, ognjeni. Neki možak ni strpel. Previdno se je pognal s pločnika in se nam približal. Stali smo v dvoredih. Kako smo se postavili v ta težak vojaški stav, sem že pozabil, le to vem, da nam je poveleval neki študent tehnike, ki je že odslužil vojaški rok.

»Od kod pa, prijatelji?« nas je vprašal radovednež.

»Iz Ljubljane, očka!«

»Iz katerega polka?«

»Iz še nobenega, prostovoljeci smo!«

Možak se je popraskal pod kučmo, nas zvito ošinil in spet vprašal:

»Nad Nemce?«

»Kakopak, striček, nad Svabe!«

»Kaj ste na glavo padli, otroci! Nemci vas bodo požrili!«

Očaku so se pridružili še nekateri civilisti in zdaj nas je navoril drug možakar:

»A nam Hrvatom ne bodo Nemci nič storili, kar pojdite, od koder ste prišli, da vam ne bo žal!«

To nenavadno, mlačno in brezbrizno razlaganje vojnega stanja, nas je osupnilo, zlasti še, ker nismo razumeli vsega tega in smo se pripeljali semkaj v trdni veri, da bomo naši tu jedro naše vojske in navdušenje vsega prebivalstva in vojno, morda celo bolj kot v Ljubljani. Naleteli pa smo na posmeh in potuhnjenost, za katero smo slutili še kaj hujšega, kot smo pravkar slišali.

»Pa vendar, oče, tu v Jugoslaviji...«, sem hotel reči, da je zdaj vojna, pa mi je neki mladenič, brčas dijak, ostro in sovražno posegel v besedo:

»Tu ni Jugoslavija, tu je Hrvatska, a vi, Kranjci, ste vedno samo za Srbe!«

Razjezil sem se, v grlu me je stisnilo in dejal sem mu precej ostro:

»Prav tako za vas kot za Srbe!«

»Srbi so svinje!« je viknil mladenič. »Smrt Srbom!«

Zaprepaščeni smo poslušali to strupeno godlo sovražnih vzklikov, ki jih nikakor nismo mogli razumeti. Poparjen sem stal tik civilista, srce mi je stokalo od užaljenosti in od sramu in nikakor nisem mogel doumeti vsega tega. Res je že, da sem ves čas zaskrbljen zasledoval politične razprtije med srbskimi in hrvaškimi politikami, toda še na kraj pameti mi ni prišlo, kaj vse se je že tu spletlo in se še plete in kaj vse prihaja semkaj

»Razkropimo se!« je kriknil drugi in se pognal proti hišam.

Toda že so bila letala nad nami. Mi pa nismo legli na tla niti se nismo razbežali. Strah me je zgrabil za grlo, pograbil sem Fantka za roko, a nikamor se nismo gani, kajti civilisti so se pričeli smejati in so mirno, brez vsakega straha gledali v nebo.

Kaj to pomeni?

Ali bodo odvrgli bombe?

Ali nas bodo zasuli s rafali iz strojnice?

Ah, nikamor se nismo premaknili. Tudi mi smo strmeli v letala, ki so se z neznanskim tručem spuščala niže in niže in naravnost nad nas. Mi pa smo pred njimi otrpnili v ohromelost kakor ptica pred kačo. Tako nizko so se spuščali, da smo razločno videli pilote. Pilot v komandnem letalu nam je celo pomahal z roko. Nekaj civilistov na cesti jim je mahalo s klobuki. Potem so letala zahrumele in se skoraj navpično dvignila v višave in že jih ni bilo več. Ničesar nismo razumeli. Spogledali smo se in nekdo je vzkriknil bolestno razkačeno:

»Saj to je cirkus, ne vojna!«

Toda odsekano, odločno vojaško povelje nas je pognalo na cesto in odkorakali smo. V enakomernem težkem ritmu korakov se nam je spet povrnila samozavest in kar dobro smo korakali in lep nas je bilo videti, ker smo imeli vsi nove uniforme in smo bili na oko zares vzorni vojaki, mladi, čedni, brhki. A tudi v nas samih je rasel vojaški napuh, neko svečano razpoloženje se nas je polastilo, in ker so se majceno oblaki pretrgali in nas je za hip obsijalo sonce, smo se zdeli nenadoma močni in nepremagljivi. Nekdo je pričel peti in potem smo vsi peli in se drug drugega opajali z našim junastvom. Ljudje na pločnikih so obstali in nas gledali začudeno, nekateri brezbrizno, in celo posmehljivo, drugi zaskrbljeno, toda vse to nas ni več motilo. Zaplavali smo v vojaško glorio, koraki so bobneli, pesem nas je dvignila in prvi stik s sovražnikom (nalet letal) je bil že za nami, spor s civilisti pozabljen, bojno navdušenje nas je nosilo po cesti ko na perutih zmagovitih orlov, in če bi zdajle zagledali Nemce, bi se vrgli nanje z golimi rokami. Fantek je stopal ob meni ves žareč in junaški in je pel in tudi sam sem pel, kajpak. Nič nas niso ovirali težki nahrbtniki, ah kje neki, na svojih plečih bi nosili še kaj težjega, topove re-

Ugnezdil sem se na slami blizu okna. Fantek nekje v drugi sobi, kjer si je našel prijatelja, bržkone pa tudi zato, da bi se mu prijatelj ne posmehovali, da se drži očeta za hlače. Skoraj vsi pa so se nato, ko so si uredili svoja gnezda, razlezli po kasarni kot mrčes, kajti kasarna je bila skoraj prazna, le nekaj črnovojnikov, starih dedcev, namrščenih in zaskrbljenih, se je potikalo po hodnikih, nekaj stražarjev je bilo postavljenih pri vходу in še kje in vse to je bilo videti tako malo po vojaško, kot da je prava vojska zapustila kasarno in jo prepuščala nekakšnim malopridnežem. Le v vojaški kuhinji se je trlo kuharjev in njegovih pomočnikov in iz kuhinje je dišalo po praženi čebuli. Ogledoval sem si to vojaško, pa vendar tako čudno nevojaško življenje in vojaški napuh, ki me je navdajal takrat, ko smo korakali po karlovških ulicah, je začel popuščati. Nikjer ni bilo videti oficirjev, le nekaj podoficirjev je neumorno tekalo sem in tja in tudi v kuhinjo, kjer so si rezali debele režnje slanine in se drli nad kuharji. Enega, ki je močno dišal po rumu, sem vprašal zaupno:

»Ali bo kmalu menaža?«

To vprašanje sem mu zastavil kar tako, da bi sploh nekaj vprašal in da bi navezal stike z vojašnico, saj lačen nisem bil in bi mi menaža iz te zasvinjane kuhinje prav gotovo ne teknila. A podoficir je pravkar nesel iz kuhinje ogromen kos svežega mesa, ki ga je ondi najbrž v tej splošni zmešnjavi ukradel. In zato ga je moje nevojaško vprašanje razkačilo.

Niti na misel mi ni prišla stroga vojaška disciplina in, kajpak, podoficirja nisem po predpisih pozdravil, ne po predpisih nagovoril. Zato je podoficirja vsa ta moja vojaška malomarnost tako podžgala, da je obstal zaprepaščen in se je zastrmel vame, ko sem tiščal roke v žepih svojega plašča in zarjul:

»Kdo si?«

»Simon Mlakar, v civilu knjižničar, zdaj pa prostovoljec!« sem mu odgovoril zbegano.

»Ti si navaden prasec!« je zarjovel name. »Kako pa stojiš, ali si vojak ali si baba? Ali ne znaš pozdraviti?«

Obilil me je mrzel pot, ne zato, ker bi se ustrašil, ampak zaradi živalskega ponašanja podoficirja. Zavrela mi je kri zaradi žalitve in ponižanja in čeprav sem vedel, da je vojaščina polna surovosti in poniževanja, sem zdaj, ko sem prvičkrat na sebi doživljal poniževanja človeka po človeku, onemel. Cutil sem, kako mi leze kri v glavo, kako sem nesrečen in opljuvan in najraje bi se udrl v zemljo, da bi se izognil temu, pa me je rešil mlad poročnik, ki se je nenadoma pojavil. Podoficir je otrpnil v stro-

Pozorno jih je ocenjevala, kakor da bi bila tokrat ona tista, ki si bo izbrala svojo žrtev — nekoga, ki bi ustrezal njenemu načrtu. Tedaj je zagledala poveljnico taborišča Jago, kako gre roko v roki z nekim gostom — nekim častnikom. Videti je, da je njem ljubček. In prav v tem trenutku se je Fela odločila: ravno ta visoka in mogočna svinja ji bo pomagala.

Ko so prišli Nemci do barake, se je Fela brž skrila v omaro ob svoji postelji in gledala skozi špranjo v vratih. Ko je videla, da je stopil v barako njen gost, je stopila iz omare in se napotila naravnost k njemu, zibajoč se v bokih.

Feli ni bilo treba zapravljati besed. Njeno ponosno oblo telo, lepe

Fela je zdaj poklicala na pomoč vso taktiko ženske strategije. In ni dolgo trajalo, pa je bil možakar povsem v njeni moči kakor kača, ki se zviija pod čarovnikovim urokom. Govoril je, kot da bi se spovedoval: »Da, prišel sem sem z istim namenom, kot vsi drugi. Hotel sem se malo pozabavati. A našel sem nekaj višjega.«

... Ni slabo! si je mislila Fela. Prav dobro kaže! In ko je čutila, da je barometer njenega uspeha dovolj poskočil, je siedenila, da je napočil čas, da mu odkrije svoje karte. Igrati mora hitro. Preden se bo zavedela, bo čas potekel in edinstvena priložnost bo zaigrana. Zato je rekla s svojo običajno preprostostjo in odkritosrčnostjo: »Povej mi torej, ljubi, ali želiš su-

bila popolnoma prisebna. Vedela je, kako hitro mineva čas med takim ljubavnim razgovorom, zato ga je spodbujala: »No, kako se bova zme-nila?«

»Res ne vem, kaj naj storim. Castna beseda,« je zaskrbljeno odgovoril Nemeec. Legla je vznak po vsej širini postelje. Njene dolge ljubke noge — Felino preizkušeno in resnično orožje — so bile razgaljene do stegen. Čutila je njegove oči na golih kolenih in spet sedla. Gledala ga je naravnost v oči in rekla: »No, prav, pridi in vzemi, po kar si prišel — kakor vsi drugi! Jutri bo sedel na tvojem mestu kdo drug. Mislim, da bo tudi on rekel: 'V tebi sem našel nekaj višjega.' Oprosti, če sem se zmotila v tebi!«

Nemeec je bil v zagati. Ni mu prišlo na misel, da bi razmislil o zan-ki, v katero ga je nenadoma speljala Zidinja. Nепrestano je premišljeval; zakaj je je dal tako zaplesti? Zakaj ni »vzel, po kar je prišel«, kakor vsi drugi in opravil s to zadevo — natanko tako, kakor mu je prebrisano rekla Fela. Mogoče ni storil tega zato, ker mu je to povedala tako preprosto in bistroumno, da se je počutil vezanega.

Cudna Erosova muha v nemški Baraki s punčkami.

»Rad bi ti pomagal, če mi poveš, kako,« je dejal.

Prav to je hotela Fela slišati. Vstala je in iskreno spregovorila:

»Dobra gospodinja sem in znam pospravljati sobe. To sem delala še kot otrok. Mogoče bi kdo izmed Nemecev tu v taborišču potreboval služkinjo.«

Nemeec se je naenkrat udaril po čelu, rekel »Idiot!« in stekel iz barake.

Izza zavese so mu sledile Feline oči. Sel je proti stavbi, kjer je prebivala taboriščna poveljnica. No punčka, polovico imaš že za sabo. Zdaj moraš opraviti še drugi del. In čeprav se Fela ni nikoli obračala k bogu — imela je stare račune z njim še iz otroških let — je zdaj sklenila roke kot v molitvi in njene ustnice so šepnile: »Pomagaj mi, bog! Če misliš, da boš lahko shajal z mano, ti obljubim, da bom postala po vojni dobro dekle. Prosim, pomagaj mi priti iz taborišča. Moram poravnati račune s tisto judenrasko sodrgo. Z lastnimi rokami bom pokončala tega prokletega Monijeka! To moram storiti. Moram! In Elso... Samo pomagaj mi priti od tod. Če pa misliš, da se ne moreš pobotati z mano, ljubi bog, je vse, za kar te prosim, da se ne vtiškaš v tole moje zadevo. Prosim, ne pokvari mi priložnosti. Bom že sama opravila. Vse, za kar te prosim, je, da se ne vmešavaš v zadevo z mojim Nemeem!«

Skozi okno je videla, da prihaja taboriščna poveljnica roko v roki z njenim Nemeem. On ji je odločno nekaj dopovedoval, očitno jo je skušal prepričati za svoj načrt. Zdaj prihajata v barako.

Jaga si jo je natanko ogledala. Nemčeve oči so se smehljale od zadovoljstva. Očividno je bila Fela Jagi všeč, zakaj rekla ji je, naj ji takoj sledi.

Bog je uslišal Felino prošnjo. Postala je služkinja v poveljničinem stanovanju.

Ko je prišla Danijela pozneje v Divizijo veselja, ji je stala Fela ob strani kot vdana sestra. Nikoli ni niti za trenutek pozabila, da se je zgodil z njo velik čudež. Poveljnica taborišča je bila zadovoljna z njo. Fela je vedela, kako se mora pridobiti srce nemške Zveri. In kadar ga je Jaga zvrnila kozarček, se je izpovedala Feli kot svoji najboljši prijateljici. Fela je slišala iz Jaginih ust že najintimnejše zgodbe njenega življenja: o njenem ljubimcu, poveljniku bližnjega taborišča Niederwalden, ki jo vara; o njeni mladosti, ki jo je preživela v javni hiši v Dresdenu. V svoji pijanosti je večkrat sočustvovala s Felo, ker se je rodila kot Zidinja. Če se ne bi, zdaj ne bi bila jetnica, temveč — po Jaginih besedah — poveljnica kakšnega nemškega koncentracijskega taborišča. Zato bi že ona poskrbela. Fela je njena edina resnična zvesta prijateljica na vsem božjem svetu.

Vsako jutro je prihitala Fela v barako št. 5 in pomagala Danijeli pri postiljanju. Se en par rok na drugi strani postelje je bil prvi božji dar. In Danijelina postelja je bila zmeraj prva postiljana; potem sta obe popazili, da so bile tudi druge postelje v redu postilane.

Tako je postala Fela angel varuh vseh deklet v baraki št. 5.

XVI

1

... NEKAJ strašnega je viselo danes v zraku. Vsi Danijelini čuti so bili na preži. Nesrečo je čutila tako oprijemljivo, kakor čutiš v getu pretečo nevarnost racije, če-tudi Nemci niso bili vnaprej napovedali. Ležala je v svoji postelji in napeto prisluškovala, da bi uje-la najrahljejši šum. To jutro se je malce razlikovalo od drugih — bilo je sumljivo, usodno. Nekaj se bo pripetilo. To je lahko opazila — kot človek, ki zasluži skrito nevarnost, čeprav je ne vidi.

V baraki so vsi že spali, vendar je čutila, da bi bil moral gong že zdavnaj udariti budnico. To praznično vzdusje jo je plašilo. Zakaj se je jutranji gong danes zakasnili?

Odkar je dobila od Fele beležnico in svinčnik, se zbuja zgodaj. Medtem ko druge še spijo, je naj-ugodnejši čas, da potegne izpod oblancev beležnico in svinčnik — in piše. Piše.

To jutro se razlikuje od drugih. Pridušeni zvoki zunaj so sumljivi, zlohotni. V sosednji postelji se Cipora Šafran bori v spanju. Pači se, se zviija, vzdihuje in sope, kakor da bi jo v sanjah kdo davil.

KA-CETNIK 135633

Baraka s punčkami

noge, dve beli vrsti smejočih se zob, ognjevite črne oči — vse to je govorilo na svoj poseben način.

Nemeec jo je stisnil za roko in je ni pustil mimo. Fela ga je ognjevito pogledala in njena lepo oblikovana usta so se našobila v užajljeno nedolžnost.

»Se tako obnašajo gentlemani?«

Nemeec je obstal s široko razprtimi očmi. Za hip je pozabil, da je v Baraki s punčkami. Se nikoli ni tukaj slišal takih besed, še nobena ga ni tako ogovorila. Nagonsko je bleknil: »Verzeihen Sie —«

... Lep napredek! je pomislila Fela. Ni slabo, če slišiš v tej pre-kletji Baraki s punčkami, kako se nemški častnik opravičuje neki cipi z »Oprostite, prosim«. Fela se ga je gosposko prijala pod pazduho in ga odpeljala k svoji postelji. Sedla sta, se spogledala in prasnila v pri-srčen smeh.

Sedla sta in se prijetno pomenkovala. Čez hip je Nemeec začutil, da se mu kaj takega tukaj še ni primerilo. Felino svobodno obnašanje, njena spretnost, s katero je vzbudila v njem moški občutek spoštovanja do ženske — pa še na takem kraju, medtem ko so se vse naokrog njega valjali vojaki kot svinje v blatu — vse to mu je vzbudilo skrita, pozabljena čustva, ki so ga vzdignila nad njegovo okolico. Ni treba posebej pripomniti, da so k temu v dobršni meri pripomogle Felina lepota, mikavnost in predrznost. In vrhu vsega — njena veščina, kako si pridobiti moška srca.

rovo ravnati z mojim telesom kot vsi drugi, ali misliš, da je vredno, da me imaš vso zase?«

Nemeec je zazijal, kakor da bi ga s kolom po glavi. Čutil je, da je v pasti. Felino vprašanje ga je vrglo iz njegovih romantičnih sanj nazaj v stvarnost.

»Čisto sem pozabil,« je zamrmral.

»Si misliš, da sediš s kakšno lepoticco v Ulter den Linden tam v Berlinu?« Fela je močneje potegnila tetivo.

»To taborišče je pod gestapovsko oblastjo,« je naglas razmišljal Nemeec. »Prav nič ne morem ukreniti. Vendar pa lahko poskusim, da te imenujejo za nadzornico, da ti ne bo treba opravljati te dolžnosti.«

Fela je zmajala z glavo.

»Predvsem me ne bo nič na svetu pripravilo do tega, da bi bila Elšina nadzornica. Nadzornica — to pomeni pobijati dekleta. In rajši bi sama umrla, kot kogarkoli ubila. Drugič pa pravilnik taborišča ne dopušča, da bi bilo lepo dekle nadzornica.« Medtem ko je vse to razlagala, je vstala in spogledljivo pokazala obrise svojega telesa ter nadaljevala: »Prepričana sem, da se zavedaš, da je to telo namenjeno nečemu boljšemu, kot pa biti nadzornica v Baraki s punčkami, kajne?«

Nemeec se je zahihital. Njegove oči so blodile po zapeljivih oblikah njenega telesa in se ustavile na drznih lokih, kjer je halja prekrivala prsi. Stegnil je roko in jo potegnil k sebi na posteljo. Fela je

»Rakom ni nikdar dovolj soli in nikdar prehud jesih — to vam pravim, gospod Topoliščak! Pa najprej uradne reči!« Miklavž je hotel povprašati, kaj ima gospod sodnik uradnega pri njem, a oni vtem ugleda Brnota ter ga pozdravi. Služboval je že več let v tem kraju in poznal skoro vse ljudi.

»Kaj pa praznujete danes?« povprašal je veselo.

»Na ogledih smo, na ogledih!« In potem so razložili drugi svojo namero.

»Saj pridemo še dol k vam, gospod sodnik! Vi morate še dovoliti, saj ste vi najvišji varuh — dekle je rejenka, tržaška rejenka!« dejal je Brnot.

»Tako, tako! No, le pridite, pa krstnega lista ne pozabite, bomo naredili, bomo! Rakom pa malo česna, gospod Topoliščak, ne pozabite — prav svež mora biti, sicer me bo zgaga pekla! Sedaj pa uradno!«

»I, kaj pa je vendar?« hitel je Miklavž, ki ni mogel prej vriniti vprašanja.

»Pri vas je umrl nekov Tržačan — ne li, gospod Topoliščak? Zapečatilo se je, kar je pripeljal s seboj; zvedelo smo tudi kdo je bil in od kod; brat njegov živi v Ljubljani, in ta se je oglasil za dediča in sedaj moramo pregledati to, kar smo pri vas zapečatili — saj je zapečateno, naš kanclist je pečatil, ali ne? — No — in ceniti moramo, kar je imel, in pogledati, ni li pustil kaj pisanega, kaj testamenta! Ali je kaj pustil?«

»Jaz ne vem,« dejal je Miklavž, a vse se je treslo v njem; toda znal se je zatajevati.

»Pokažite torej tiste reči! Vi ste sami priseženi izvedenec in — no, to je dobro, Brnot tudi; treba ni drugega — hitro opravimo; posebnega itak ne bo. Pa čujte, gospod Topoliščak, rakom nikar kumina ne privedati, jaz ga ne maram. Samo česna — pa malo, in — še enkrat; svež, mlad mora biti!«

Zapovedi o rakih je čula samo Urša, ki je pazno poslušala med vrati. Sodnik s pisarjem, Brnot in

Miklavž so šli v drugo stran po ozkem hodniku, kjer je gospodar odprl sobo, v kateri je ležal in umrl oni tujec. Njegova ostalina je bila v velikem zaboju sredi sobe spravljena, zaboja pa s sodnim pečatom zapečaten.

Pisar odpre zaboja in potem so počasi iz kovčkom Pisar odpre zaboja in potem so počasi iz kovčkov vleklj obleko in drugo drobnjav. Tudi denarja so našli — bankovce, zlate in srebrnjake. Sodnik je vse vestno zabeleževal.

Bili so že skoro gotovi, ko je jel sodnik zmajevati z glavo.

»Čudno, čudno — pa iščete vendar po žepih, da li ni kaj notri. Tisti brat rajnkega iz Ljubljane je govoril o testamentu, toda ni ga nikjer; morda tiči v kaki suknji.«

A vse iskanje je bilo zaman.

Miklavž je stal ob strani in ugibal. Nihče drugih se ni zmenil zanj. »Če ni, pa ni — meni nič mar! Sedaj sklenemo zapisnik. Vedel sem, da bomo kmalu gotovi! Pa bogat je bil ta mož, bogat!«

»Bogat?« vpraša Brnot. »Od kod pa je bil?«

»Iz Primorja. Velika posestva ima; no, brat se bo veselil! Mi pa tudi, sedaj ko smo gotovi — da bodo le rakci dobri! Miklavž, gospod Miklavž, vi ste odgovorni!«

Ta se je počasi približal. Bil je še vedno negotov, kaj mu je storiti. Ako sedaj pokaže testament — kako

lahko se mu izmuzne Metka — po poroki ne bi bilo več nevarnosti. Toda — ko bi bilo potem zamujeno? Pravna stran mu ni bila toliko znana. Moral je povprašati.

»Kaj pa, če testament pozneje najde?«

Rekel je to navidezno malomarno, vtem ko je zapiral zaboja.

»Oh, potem so pa sitnosti, silne sitnosti — pravda je gotova, oh, bolje vse pustiti — vam pravim,« besedoval je debeli sodnik. »Oh, to niso prijetne reči.«

»Ste li sklenili zapisnik?«

Pri zadnjih besedah se je obrnil k pisarju. Miklavž pa je bil tudi s svojim sklepom gotov.

»Brnotovo besedo imam,« dejal je sam pri sebi,

»on je ne bo snedel! Torej —«

»Potrpite, gospod sodnik,« rekel je glasno, še eno suknjo imam tam v svoji sobi, ta Tržačan jo je slekel, ko je legel v posteljo. Pogledal je nisem, morda je v nji kaj pisanega!«

»Dobro, prinesite jo; pa saj tudi tam ne bo ničesar; škoda, da čakamo! Toda prinesite, prinesite!« Sodnik je bil malo nejevoljen.

Topoliščak pa je stopil urno ven, čez hodnik v podstrešje. Odmaknil je v kotu, kamor je bil onkrat skrtil tujčev testament, prazni zaboja, privzdignil ploščo opeke in izvlekel zaprašeno suknjo. Hitel je z njo dol ter spotoma otrkaval prah raz njo, toda v žep ni segel.

V sobo prišedši, jo je dal sodniku. Ta jo je skrbno preobrnil, potem pa potipal žepo od zunaj in, ker ni nikjer čutil ničesar, segel v vsakega posamič.

»Nič! Tudi tu ni ničesar!« deje potem in vrže suknjo na bližnji stol.

»Ničesar?« zakriči Miklavž, da se zdajci vsi ozro vanj.

Zgrabil je suknjo in krčevito stiskal žepo in podlogo.

Veliki tekst Toneta Seliškara

Kronist, ki bo ob koncu leta opisoval našo knjižno žetev, bo moral vsekakor krepko podčrtati novo Seliškarkovo delo Noč in svitanje, ki je nedavno izšlo pri Prekmurski založbi.

Toneta Seliškara poznamo predvsem kot socialnega in partizanskega pesnika ter mladinskega pripovednika. Zlasti na področju mladinske književnosti je Seliškarkova dominacija povsem nesporna tako po obsegu kot kvaliteti. Nekoliko manj je znan kot romanopisec, dasi je že med obema vojnama izdal svoj veliki roman Nasedli brod.

Noč in svitanje je pravzaprav drugi veliki tekst Toneta Seliškara. Izraz »velika« ni sem napisal toliko zavoljo obsega (okrog 300 strani), pač pa zavoljo vsebine. S to svojo knjigo je dal Seliškar svoje veliko delo, nemara najbolj dognano in najboljše v vsem svojem resnično obširnem in mnogovrstnem leposlovnem ustvarjanju. To dognano in najboljše je očitno v dvojem: v kompoziciji in v psihološki problematiki. Seliškar je nekako pretrgal s svojim običajnim in suhojenim pripovednim stilom, z zapovrstnostjo dogodkov ter zgradil moderno stiliziran roman in tako dobil prostor, v katerem je lahko ustrezno in učinkovito prikazal časovno in duševno tragiko svojih junakov, jo hkrati osvetljeval z različnih zornih kotov. S tem je dobila tudi čisto umetniška plat romana svojo polno vsebino in spekter.

Roman noč in svitanje, ki se dogaja le nekaj dni, je zanimiv že po svoji časovni opredelitvi: razsulo stare Jugoslavije in prihod okupatorja, torej prizorišče, ki je doletelo v našem pripovedništvu našlo le malo upodobitve. V usodnih aprilskih dneh 1941, ko je sovražnik že vdiral čez naše meje, je na tisoče prostovoljcev, zlasti mladine, hitelo, da bi zajezilo ta vdor. Toda prepozno. Vojaški in politični voditelji so domovino že prepustili okupatorju. Tudi prostovoljci iz tega romana so namesto na bojišče

Spoznajte Dolenjsko! Njene talne razmere, podnebje, agrikulturno, razvoj prebivalstva in naselij itd. Vse to najdete v knjigi: geografskih razprav DOLENJSKA ZEM. LJA IN LJUDJE — 300 strani, veliko slik in skic. Cena samo 1.500 din. Dobite v knjigarnah.

Stejnisto, ki bo ob koncu leta opisoval našo knjižno žetev, bo moral vsekakor krepko podčrtati novo Seliškarkovo delo Noč in svitanje, ki je nedavno izšlo pri Prekmurski založbi.

prišli v ustaško ječo in bili zapisani smrti. In prav v tej noči, ki naj bi jim bila zadnja, in iz nje, raste nazaj in naprej zgodba Noči in svitanja, poosebljena zlasti v glavnem junaku romana knjižničarju Mlakarju pa v študentu in delavcu, učitelju, filozofu, uradniku. Zaprti v umazani kleti gledajo kot na platno nazaj v svoje življenje pa v to, kar je prišlo in kar jih čaka, doživljajo in preživljajo, obupujejo in upajo, dokler po čudnem naključju zjutraj niso rešeni in odidejo novim usodam nasproti. Čas za upor s puško v roki še ni napočil, upor plameni samo še v srcih, iz ljubezni do svobode in rodne zemlje.

Z Nočjo in svitanjem, s to upodobitvijo mlade generacije usodnega aprila 1941, je Seliškar ustvaril notranje izredno napet, globoko psihološko zasnovan in visok umetniški roman. Zlasti v nekaterih odlomkih je napisal sploh svoje najlepše strani. Prestopil je mejo, kjer se pisateljsko pripovedovanje spremeni v umetniško odkrivanje.

S. S.

PREŠERNOVA DRUŽBA NUDI DOBRO IN POCENI KNJIGO

Za svoje člane bo v letu 1965 izdala:

1. PREŠERNOV KOLEDAR 1966
2. Mira Mihelič: »ZMERAJ, NIKOLI«, povest
3. Ernest Hemingway: »IMETI ALI NE«, roman
4. Sergej Sertakov: »PO BRZICAH ČUNE«, potopis
5. PRAVLJICE, izbor iz svetovne mladinske literature
6. Emilijan Cevc: »SLOVENSKA UMETNOST«, bogato ilustrirano poljudnoznanstveno delo.
7. eno STENSKO SLIKO po izbiri: Lovro Janša: »Gorska pokrajina«, Ferdo Vesel: »Prijateljci« ali Richard Jakopič: »Sava«

Letna članarina 1200 din

9 romanov v zbirki »Ljudska knjiga« 3000 din

12 številčk revije »OBZORNIK 65« 1200 din

KNJIGE PREŠERNOVE DRUŽBE

V VSAKO SLOVENSKO DRUŽINO!

Pojasnila in naročila pri vseh poverjenikih in upravi Prešernove družbe v Ljubljani, poštni predal 41/I

Prešernova družba širi dejavnost

Prešernova družba, ki je v 13 letih izdala lepo število cenjenih knjig, bo letos še bolj razširila svojo dejavnost. Letos bo uvedla nekaj

IZMENA po sicilijansko

Luigi Pirandello, Sicilijanec iz lumirajočega mesta Agrigenta, je v »Izmenje« orisal agrigentško malomeščansko ozračje v 90 letih prejšnjega stoletja. Z mladostnim zanosom je v romanu opisal izsek iz sicilijanskega življenja, kakršnega je nekoč sam dihal, ter hinavščino, svetohlinstvo, zavist in intrige predstavnikov posameznih družbenih slojev. Dogajanje in osebe, vse je opisano z velikim smislom za kontraste, plastičnost, polnokrvnost. V bistvu je knjiga prešerno napisana kritika meščanske družbe, polna prikrite ironije in hladnega humorja. Na naš jezik jo je prestavil in ji pripisal uvod Albert Širok, izdala pa jo je pred kratkim Prešernova družba v zbirki »Ljudska knjiga«. Knjiga bo prav gotovo hvaležno čtivo za slehernega slovenskega bralca.

novosti. Tradicionalno zbirko (koledar, 5 knjig in slika) bo spremenila in zdaj bosta razen koledarja obvezni dve slovenski novi knjigi, ostale tri pa si bo lahko naročnik sam izbral izmed 20 knjig, ki bodo izšle pri ostalih slovenskih založbah.

Druga novost, važna predvsem za solarje, bo zbirka najbolj znanih in pomembnih del iz slovenske književnosti. To naj bi bilo obvezno berilo za vsakega kulturnega Slovenca, ki bo na ta

način poceni prišel do svoje knjižnice. Prešernova družba se želi, da bi svojim članom lahko nudila knjige drugih založb s popustom. V ta namen bi izdajala redno publikacijo o novostih na knjižnem trgu. Razen tega bo še vedno izdajala zbirko žepnih romanov Ljudske knjige in mesečnik Obzornik.

Prepričani smo, da bodo poverjeniki s takim programom lahko povečali število naročnikov v vseh naših občinah.

V Kočevju pripravljajo filmsko gledališče

Kaj je sploh filmsko gledališče? Kino ali teater? Nitj eno niti drugo, pač pa morda še najbolj nekakšna degustacija filmov, klub, v katerem se zbirajo resni ljubitelji filmske umetnosti, ki jim film pomeni veliko več kot dve uri sproščene zabave... Nekaj podobnega je delavska univerza že organizirala, vendar je stvar propadla. Zdaj nameravajo filmsko gledališče ponovno, resneje oživeti. V klubski sobi v domu telesne kulture bodo — v začetku vsakih štirinajst dni — predvajali izbrane umetniške filme, ki jih bodo delili po skupinah: po umetniški (npr. neorealizem), po vrhunskih dosežkih na področju filmske umetnosti in pa kinotečne filme. Filmsko gledališče ne bo odprto širšemu krogu ljudi, pač pa le za resne ljubitelje filma. Pred vsako predstavo bo ugleden poznavalec filma iz Ljubljane opisal glavne značilnosti predvajane dela, orisal okolje, v katerem je nastalo, nato pa se bodo o posameznih delih filma v odmorih razgovarjali.

Namen filmskega gledališča je jasen, prizadevanje delavske univerze pa vredno pohvale: gre za vzgojo delavcev, za ostrenje okusa publike pri pravilnem vrednotenju filma. Prve predstave bodo verjetno brezplačne, kasneje pa nameravajo uvesti abonmaje; tedaj bodo predvajali kak film tudi za mladino.

Tečaj bo organiziran v popoldanskem času, pričniti s aprilom. V primeru zadostnega števila prijaviteljev

Razpis tečaja

Zavod za izobraževanje kadrov in produktivnost dela Novo mesto razpisuje vpis v trimesečni tečaj za kandidature, ki se želijo vpisati na VEKS Maribor, pa nimajo ustrezne šolske izobrazbe (popolna srednja šola) in morajo opravljati sprejemni izpit.

Tečaj bo organiziran v popoldanskem času, pričniti s aprilom. V primeru zadostnega števila prijaviteljev

Pogoji, podrobnejša navodila in program sprejemnega izpita so objavljeni na oglasni deski zavoda.

Pismeno prijave sprejemamo do vključno 25. marca 1965.

ZAVOD ZA IZOBRAŽEVANJE KADROV IN PRODUKTIVNOST DELA NOVO MESTO

Izbor Kavčičevega ustvarjanja

V soboto, 27. marca, bo ob 18. uri na Lamutovem razstavišču v Kostanjevici odprta razstava del slovenskega klasicističnega slikarja Franca Kavčiča. To bo prva likovna prireditev, ki jih bo v letošnjem letu pripravil Dolenjski kulturni festival v povezavi z Gorjupovo galerijo in prosvetnim društvom »Lojze Košaka«. Za razstavo je izšel običajen prospekt, v katerem je poleg reprodukcije tudi kratek avtorjev življenjski in seznam razstavljenih umetnin.

Franco Kavčič je bil rojen v Gorici 3. decembra 1762. Njegov rod izhaja iz Volč nad Tolminom. Grof Kobencelj ga je poslal na Dunaj ter mu omogočil, da bi tam kaj kopiral stare mojstre, ki so bili zbrani v Belvederu. Kavčič se je ves posvetil študiju in šel kasneje z Dunaja v Bologno in Rim, pa spet v Mantovo in Benetke. Končno se je ustabil na Dunaju, kjer je bil najprej korektor, od leta 1799 dalje pa profesor na dunajski umetniški akademiji. Leta 1806 je postal vodja

oddelka za porcelansko manufakturno, leta 1820 pa celo ravnatelj akademije. Umrl je 18. 11. 1828 na Dunaju.

Kavčič je bil v svojem času znan po vsej Evropi kot predstavnik klasicizma. Moje stroko je obvladal risbo in bil prepričan, da je za sliko bistvena zamisel, vestna kompozicija, precizna risba in pravilna osvetlitev. Barva je drugotnega pomena in služi le kot neizbežna dopolnitev. Kavčič je poleg izrednega obvladanja risbe obvladal tudi modeliranje. Kot slikar je ustvarjal v oljih mitološke, biblične in antične zgodovinske prizore, oltarne slike in portrete; v lavirani risbi razne kompozicije, pokrajinske in arhitekturne motive, zgodovinske prizore; v perorisbi pa je posnemal slavne italijanske slikarje.

Kavčič je bil nenavadno delaven in je ohranjenih več tisoč njegovih risb in skic. Njegova dela so v zbirkah Narodne galerije v Ljubljani, v knjižnici dunajske umetniške akademije, galeriji Lichten-

stein in Schönborn na Dunaju, v deželni galeriji v Gradcu in drugod. Več njegovih slik je najbrž tudi na Češkem in Madžarskem pa v Italiji in Mehiki.

Za razstavo v Kostanjevici je Narodna galerija v Ljubljani izbrala petintrideset del. V glavnem so to lavirane perorisbe, risbe s svinčnikom in kreda. Izbor kaže vse značilne črte Kavčičeve umetniške osebnosti in pomeni lep prispevek k oblikovanju estetskega čuta in vrednotenju resnične umetnosti. Vzgojiteljska vloga, ki si jo je s tem nadela Narodna galerija, pa bo še izpopolnjena z živo besedo kustodinje te naše osrednje slovenske likovne institucije — Polonce Kokačeve, ki bo otvoritveni slovesnosti dodala tudi predavanje o umetnosti na Slovenskem v XIX. stoletju.

Izkoriščamo to priložnost, da se iskreno zahvalimo Narodni galeriji, ki je omogočila to razstavo in predavanje, hkrati pa vabimo k številni udeležbi.

LADO SMREKAR

ŠOLA NAJ OBLIKUJE NOVEGA SOCIALISTIČNEGA, JUGOSLOVANSKEGA ČLOVEKA (2)

Kakšna pa je naša šolska izobrazba? O tem ste govorili na kongresu in videl sem, da imate precej težav. Kar zadeva gmotno plat, mislim, da ta ni primarna, marveč sekundarna. Vsekakor pa je važna, zakaj učitelj, ki naj oblikuje socialističnega človeka, mora biti nagraden, da bi lahko dostojno živel. Temu smo nekako posvetili najmanj pozornosti in to je naša krivda. Resda smo vrsto let govorili o tem. Spominjate se, kakšen je bil položaj pred nekaj leti, kako so bili na primer učitelji nagrajevani. Potlej je bilo to prepuščeno komunam, meni pa je znano, da so jih nekatere komune maltretirale, pa niso dobivali plač po nekaj mesecev. Odnos družbe do vzgojitelja, do učnega osebja torej ni bil pravilen.

Toda kadar je govor o šolski izobrazbi, mislim predvsem na to, da učni programi niso v redu. Reforma šolstva ni dala nič posebnega. V resnici nas šole čaka in potrebno je, da si vsi prizadevamo, da bi z vašo pomočjo to zadevo nekako rešili. Čudim se na primer, da naš mladi človek, kadar zdaj pride z univerze s popolnoma zaključeno izobrazbo, tako malo ve o naši daljni in posebno še nedavni minulosti (Medklic: In o naši stvarnosti). Da, o naši stvarnosti še najmanj. Pogosto se naši otroci uče mnogo stvari, ki na njihove mlade mozgane vplivajo negativno, medtem ko ne posvečamo dovolj pozornosti tistemu, kar je v resnici potrebno. In tako dobivamo iz šol mnogo tistih, s katerimi imamo kasneje križe in težave. Ustvarja se celo negativno razpoloženje med našo mlado generacijo in pojmovanje — kar sem ravno danes slišal — da je stara generacija, ki je izvedla revolucijo, bila herojska, da pa je svoje opravila da danes ni več za nobeno rabo in da morajo na njeno mesto stopiti mladi. Vse to so stvari, ki vplivajo na našo mladino tako, da ni vsa takšna, kakršna bi želeli, da bi bila. Šolske programe in pouk sploh je treba prilagoditi potrebam in smotrom, ki jih želimo doseči. Ne zadostuje vreči v svet gesla in govoriti samo, da je treba oblikovati socialističnega človeka. Nujno potrebno je zagotoviti temelj, na katerem homo oblikovali tega socialističnega človeka. Toda vidite, po naših univerzah in šolah predavajo še mnogo starega in po starem. Naši učbeniki so sila različni. Predvsem zamerim to, da imamo na primer za en predmet v šestih republikah šest različnih učbenikov, to je pa absolutno napačno (Medklic: In šest politik...)

Dr. Pero Simleša: Bojim se, tovariš predsednik, da bo kmalu tako tudi po komunah (smeh).

Predsednik Tito: To je naša velika slabost in jaz nenehno vztrajam na teh stvareh, ki morajo biti skupne, saj smo v eni državi. Ne mislim, da je treba zapostavljati narodnosti, njihove minulosti in posebnosti, tudi tega se je treba učiti. Toda vse to je treba delati drugače. Otroci v vsaki republici morajo spoznati minulost vsakega našega naroda, njegovo zgodovino, umetnost in vse drugo. Pri nas pa si vsak prizadeva, da bi se postavil in rekel, da je on imel takšno in takšno zgodovino, da je imel tega in onega velikana in podobno. Pogosto pa so bili to zelo majhni velikani, ki sploh ne bi bili omembe vredni.

Na pripombo, da so pedagogi za enotne učbenike, da pa so pri tem prišli navzkriž s komercializmom, je predsednik Tito dejal:

— Moramo jih imeti.

Na pripombo člana delegacije dr. Petra Mandiča, da smo komunisti, da imamo vsi iste smotre, a različno prakso, je predsednik Tito odgovoril:

— In sicer prakso, ki se ustvarja po napačni poti. Zato smo zdaj morali vnovič sprožiti nacionalno vprašanje, da bi videli, kako ga je treba zdaj obravnavati, kaj je nacionalni sovinitzem, kaj je lokalizem itd. Vi ste dolžni delati ne za integriranje narodnosti, marveč za oblikovanje novega socialističnega jugoslovenskega človeka, ki bo imun pred vsemi temi nacionalističnimi negativnimi lastnostmi. Naš sedanji šolski program po republikah pa ni zastavljen tako, da bi šel v tej smeri. Dezintegrira ravno tisto, kar je najbolj pozitivno. Zato je treba šolske programe obvezno spremeniti.

Pouk, zlasti še na višjih šolah, je seveda v marsičem odvisen od učbenikov in skript, ti pa spet od učiteljev. Ne mislim, da so stari predavatelji in profesorji odigrali negativno vlogo, nasprotno, skrajša so nam bili tako rekoč edina opora. Samo sprašujem se, ker tega ne vem, kako ti profesorji in predavatelji, ki so na univerzah 25 let, zdaj v naši družbi pripravljajo svoja predavanja in kakšna so skripta, ki jih sestavljajo, saj celo v matematiki in kemiji ne drže več stare postavke in teorije. Tudi tu so zdaj stvari povsem drugačne in postavljajo se v težavnejši in bolj zapleteni obliki, to pa so vede prihodnosti.

Razen tega bi bilo treba spremeniti vzgojne metode, razbremeniti programe, sprostiti tiste stvari, ki človeku nikoli v življenju ne bodo potrebne. Bolj bi morali iti v specializacijo, a ne enostransko, v glavnem bi bilo treba rešiti učenca tistega, česar ne bo potreboval v bodočem življenju. Če pa ga bo kaj zanimalo, naj kasneje sam dela. Nasprotno pa, če ga ne zanima, bo to pozabil, kakor hitro pojde iz šole, pa če mu to še tako vtepeate v glavo.

Sredstev za kulturo več, dejavnost upada

Lani je na področju črnomaljske občine delovalo 9 prosvetnih društev: v Črnomlju, Semiču, Starem trgu, na Vinici, na Preloki, v Adlešičih, Dragatušu, Tribučah in v Kanizariči. Ker je bilo njihovo delo usmerjeno le v dramsko in folklorno dejavnost, je bil občinski svet zveze kulturno prosvetnih društev mnenja, da tako skromna dejavnost ne ustreza kulturnim potrebam.

V zadnjem letu je svet razpolagal s tri do petkrat večjimi sredstvi kot v minulih letih, dejavnost na kulturno prosvetnem področju pa je kljub temu upadala. Kje so vzroki? Deloma v tem, da se občani vse preveč zanašajo na kulturno hrano preko televizorjev, deloma pa v tem, da v društvih ni primerne vodstva. Na območju občine je že

precej intelektualcev, ki vedno znova ugotavljajo pomanjkanje kulturnih prireditev, sami pa nič ne pripomorejo k izboljšanju. Sola, kot edina kulturna ustanova, opravlja poslanstvo na vasi tudi na področju kulture, medtem ko v Črnomlju ne bi smelo biti tako. Vse preveč se v mestu zanašajo samo na aktivnost prosvetnih delavcev, že tako preobremenjenih s strokovnim delom pri izvajanju šolske reforme, druga inteligenca pa se za kulturno dejavnost komaj zmeni.

Letos bo občinski svet zveze prosvetnih društev skušal najti primerna vodstva v društvih, jim materialno pomagati, predvsem pa name-rava oživiti kulturno prosvetno delo v Črnomlju, da bi postal res središče vsega kulturnega dogajanja v občini.

Spomladi je pouk gospodinjstva tudi na prostem. Učenke dragatuške šole urejajo pod vodstvom učiteljice šolski vrt

Lepo slavje v Adlešičih

Minula nedelja — prvi pomladanski dan — je zvalila v naravo veliko ljudi. Za privalce prijazne vasice Adlešiči v Beli krajini je bil ta dan še posebej slovesen, saj so hkrati praznovali svoj krajevni praznik v spomin na zadnji krvavi spopad partizanov s tolpo fašistov, ki je pred 20 leti ali natanko 22. marca 1945 požigala in ropala vasi na tem območju Bele krajine. To je bil tudi zadnji vdor ustašev in Nemcev na osvobojeno ozemlje Bele krajine.

Adlešičani so se na praznik lepo pripravili. Ze v prvih jutranjih urah so sredi vasi, ob zgradbi, na kateri je tudi spominska plošča padlim borcem in žrtvam fašističnega nasilja, uredili slavnostni prostor in ga okrasili z zastavicami in zelenjem. S poskočnimi vižami, ki so do nele iz zvočnikov, so prijazno sprejeli tudi vse goste in odbornike obeh zborov občinske skupščine Črnomelj, ki so se tokrat v počastitev krajevnega praznika zbrali na delovni seji v osnovni šoli v Adlešičih. Na seji so odborniki razpravljali o šolstvu, kulturi in prosveti ter telesni kulturi v občini Črnomelj in hkrati sprejeli še investicijski program za gradnjo nove osnovne šole v Črnomlju.

Prav tako je skupščina menila, da se v okviru preventivne dejavnosti v Črnomlju ustanovi še športna ambulanta. Nadalje sta oba zbora občinske skupščine Črnomelj na nedeljski seji sprejela še nekaj odlokov in rešila vrsto tekočih zadev.

Popoldne se je ob slavnostnem prostoru sredi vasi zbralo na zborovanju v počastitev krajevnega praznika Adlešičev nekaj sto domačinov in gostov. Zborovanja so se udeležili tudi vsi odborniki občinske skupščine in poslanec Viktor Zupančič. Najprej je zbrane pozdravil predsednik krajevne organizacije Zveze borcev Alojz Cvitkovič, zatem pa je spregovoril poslanec kulturno prosvetnega zbora skupščine SRS profesor Ivan Kambič iz Črnomlja. Pionirji domače osnovne šole so izvedli še kratek kulturni program, po teh slovesnostih pa so Adlešičani še do poznih večernih ur v vselem razpoloženju obujali spomine na težke čase pred 20 leti.

Popoldne se je ob slavnostnem prostoru sredi vasi zbralo na zborovanju v počastitev krajevnega praznika Adlešičev nekaj sto domačinov in gostov. Zborovanja so se udeležili tudi vsi odborniki občinske skupščine in poslanec Viktor Zupančič. Najprej je zbrane pozdravil predsednik krajevne organizacije Zveze borcev Alojz Cvitkovič, zatem pa je spregovoril poslanec kulturno prosvetnega zbora skupščine SRS profesor Ivan Kambič iz Črnomlja. Pionirji domače osnovne šole so izvedli še kratek kulturni program, po teh slovesnostih pa so Adlešičani še do poznih večernih ur v vselem razpoloženju obujali spomine na težke čase pred 20 leti.

Starotrške novice

14. marca je osnovna organizacija ZROP v Starem trgu organizirala predavanje za svoje člane. Kapetan Šonc je imel dovolj poslušalcev iz vrst rezervnih oficirjev in podoficirjev. Letos nameravajo organizirati še več podobnih predavanj.

Isti dan je imel sestanek s člani tudi Krajevni odbor RK v Starem trgu. Ob tej priložnosti so med najbolj potrebne občane razdelili nekaj obleke in druge pomoči, ki so jo prejeli od občinskega odbora RK v Črnomlju.

Po daljšem premoru je začela delovati spet šolska kuhinja. Zdaj dobivajo otroci vsak dan toplo malico, ki je zelo potrebna predvsem Šolarjem iz 9 km oddaljenih krajev. Šolska malica stane 300 din na mesec.

RUDOLF KOBE

Ne tarnajte, da iz vaše občine ni dovolj člankov v komunskem glasilu!
Raje se odločite in napišite primeren prispevek, ki bo koristil vsem občanom dolenj. komun.

ZA PITANJE PRASICEV

samo

ker pospešuje debelenje!

Proizvaja Drogerija Ljubljana

UGODNI USPEHI V GOSPODARSTVU

19. marca je zbor delovnih skupnosti občine Črnomelj razpravljal o realizaciji plana v gospodarstvu za leto 1964 na podlagi podatkov po zaključnih računih. Na sejo so bili povabljeni tudi predstavniki gospodarskih organizacij.

vo so doslej morali hoditi v Novo mesto peš ali z vozom, ker ga na javnih prometnih sredstvih ni dovoljeno prenašati.

Ob koncu seje so poslali še pozdravno resolucijo V. kongresu ZKS v Ljubljani.

V letu 1964 je bil plan celotnega dohodka v družbenem sektorju gospodarstva presežen za 6,4 odst., v primerjavi z letom 1963 pa se je povečal za okoli 28 odstotkov. Industrija je povečala proizvodnjo v odnosu 1963/64 za 47,9 odstotka. Pri tem imata največji delež semiška ISKA in BELT Črnomelj. Večji ali manjši gospodarski dosegli se kažejo na vseh drugih področjih, izpad plana za 13,1 odstotka je v izvozu, predvsem zaradi tega, ker je lani BELT realiziral le polovico izvoznega plana. V industriji so osebni dohodki lani narasli za 38,8 odst. in so precej skladni s porastom celotnega dohodka, največji skok v osebnih dohodkih pa je med vsemi kolektivi dosegel Rudnik Kanizariča.

ja v prvih dveh mesecih poslovanja.

Ko so zatem odborniki, največ pa predstavniki večjih kolektivov, razpravljali o težavah in uspehih v gospodarstvu, so poudarili, da so zaskrbljeni, če bo letošnja proizvodnja potekala skladno s planom, ker so vsi večji industrijski kolektivi odvisni od reprodukcijskega materiala: sivega surovega železa, pločevine itd., ki jih na domačem tržišču ni dobiti, za uvoz pa nam manjka deviz.

Zbor delovnih skupnosti je sprejel sklep, da je treba urediti prodajo razstreliva na področju občine Črnomelj v primerem skladišču, o čemer so na občinskih sejah že večkrat govorili. Občina bo v kratkem sklicala posvetovanje med predstavniki rudnika, komunalne uprave, trgoveške podjetja, gradbenega podjetja in drugih zainteresiranih, da rešijo ta problem. Prizadeletni niso le kolektivi, ki strelivo uporabljajo pri svojem delu, temveč tudi vsake skupnosti in posamezni občani. Po strel-

S. Sinjega vrha nam pišejo

Muhasta zima je zadržala kmetovalce, da je spomladansko delo zastalo. Nenadoma pa jih je ugodno vreme spravilo v zadrego, da ne vedo, kaj bi prej naredili. Moral bi orati za oves in krompir, hkrati pa jih kliče delo v vinogradih.

Domači lovel so imeli pred kratkim srečo. Ustrelili so okoli 80 kilogramov težkega merjasca. Med pogonom pa je prišel k lovcu Jožetu Trohi tudi kosmatinec. Tako ljudje vsaj vedo, da so se medvedje že prebudili iz zimskega spanja.

IVAN SNELEK

Šolam manjka 40 predmetnih učiteljev

V občini Črnomelj se šola v osnovnih šolah 2861 otrok. Materialni položaj šol se v zadnjem času izboljšuje, kadrovsko pa so šole še vedno slabo zasedene, saj kljub vsem prizadevanjem manjka še 40 predmetnih učiteljev.

Posledice kadrovske problematike se kažejo v poučevanju posameznih predmetov, v skrčenih predmetnikih ali celo odpadlih učnih urah. Učenci marsikje niso deležni dodatne učne pomoči. Če upoštevamo še, da na vseh šolah manjka učil, da so slabo opremljene, da povsod poučujejo v dveh izmenah, da še 21 prosvetnih delavcev nima primernih stanovanj, da se od 2861 učencev in 161 dijakov od daleč vozi v šolo 271 otrok, da imajo kombiniran pouk še v 28 oddelkih, se ni čuditi, če šole ne izpolnjujejo učnega programa.

Ko so o vsem tem razpravljali odborniki občinske skupščine na zadnji seji 21. marca v Adlešičih, so poudarili, da si občina prizadeva za rešitev vseh teh vprašanj. Računajo, da se bo v prihodnjih letih sestav prosvetnih delavcev glede zahtevane izobrazbe občutno izboljšal, saj štipendirajo 45 mladih ljudi na učiteljsku, višjih in visokih šolah. Razen tega bo na položaj v šolstvu nedvomno ugodno vplivalo tudi to, da je letos namenjenih za potrebe šolstva 37 odstotkov vseh proračunskih sredstev, kar je mnogo več kot lani in v preteklih letih.

Naš hitri, burni čas je kriv, da tako hitro odmira, kar je po naših vaseh in naseljih živel dolgo stoletje. Električna je izpodrinila lojenske in petrolejke, avto vprežne vozove, asfalt nekdanje »bele cesarske ceste«, traktor stare pluge, radio in televizor sta z godbo in brzicami slikami zamenjala dolge zimske večere ob kolovratih in statvah, polne ljudskih bajanj, pesmi in grozljivih zgodb.

Staro umira. Morda nekoliko prehitro. Prehitro za tistega, ki se zaveda, da ne odmira samo neka, na videz zanimiva romantika, temveč da izginja s tem tudi del življenja naših dedov in očetov, ki pa je hkrati del zgodovine našega naroda. Zato je prav, da skušamo vsaj nekaj tega ohraniti zanamcem, bodisi na kraju samem, bodisi v muzejih in če ni drugače, morda vsaj v zapisih, risbi ali na celuloidnem traku.

Mlini ob Kolpi umirajo... Nekateri so se ustavili že pred dvajsetimi leti, drugi šele zadnja leta. Redki še klopočejo. Ljudje so odšli in ropot mlinjskih koles je zamrl. Potem je voda opravila svoje, pa nalivi burje in zime...

Prav zato smo hoteli vedeti, kaj je z mlini in žagami ob Kolpi. V vsem tistem delu reke, ki obliva Beli krajino. Od Laz v Poljanski dolini pa prek Vinice, Preloke, mimo Adlešič in Metlike, vse do izliva potoka Kamenice v Kolpo, kjer se Bela krajina neha in se iz ozke doline strmo dvignejo vinorodni hribi hrvatske Vivodine.

17. avgusta 1964

V roko sme vzeli specialko in gledali. Čez več kot petdeset jezov, celih ali pa že razrušenih, se poganja Kolpa. Ob njih stoji ali pa že razpadajo mlini in žage. Na slovenski in hrvatski strani. In med jezovi — v Beli krajini jim pravijo »slapje« — so še številne brzice. Težavna, utrudljiva pot, če jo človek gleda na spodnjem koncu z veslom v roki. Zato ni čudno, če smo si izbrali lažjo, udobnejšo pot in naložili čoln, šotor, fotografske aparate in smemalno kamero pa notese, blazine, spalne vreče in vso potrebno navlakó na tovrnjak. Ta nas je iz Metlike preko Črnomlja in čez Tančo goro potegnili do Starega trga in do Bilpe, kjer se nova široka obkolpska cesta nenadoma zoži in se na kupu zaraščene kamenja neha, kot bi padla v prepad.

Tu smo obstali. Pravzaprav samo trije: Zvonko, Janez in jaz. Šofer nam je še pomagal zriniti čoln v vodo, potem pa smo mu pomahali v slovo.

Bil je večer, ko smo razpeli šotor, napolnili zračne blazine, popravili aparate in drugo kramó v šotor in odšli v vas.

V vas? Samo tri hiše so tu, v katerih stanujejo Rómovi, Júreči in Rékeči. Pravzaprav Rauchovi, Verderberji in Jankovci, to so njihova prava imena.

Starl Verderber, ki ima ob Bilpi kovačnico, včasih še kuje, čeprav si je naložil že sedemins-

demdeset let na hrbet. Sinu se je stožilo po svetu in boljšem kruhu in dela danes v Itasu v Kočevju. Sosed Rauch ima sodarsko delavnico in prodaja sode daleč doli na Hrvatsko. Tretji od njih pa je kmet.

Pravzaprav nekaj mora človek početi v tej samoti. Ko v jesenskem deževju Bilpa, divji potok, ki izvira malo nad vasjo pod visoko previsno skalo, naraste, zalije most nad sabo, da ne morejo ljudje nikamor. Takrat podpre ob izlivu Bilpo še narasla Kolpa in tako se obe vodi široko razlijeta in gledajo iz valov samo okna in streha Verderberjeve kovačnice. Ko voda počasi upade, se dneve in dneve vlečejo jesenske megle, dokler jih ne razpode predzimske burje. Potem dolina utone v snegu, kar ljudje še bolj odreže od sveta.

Trinajst kilometrov imajo Bilparji do Starega trga, od koder jih lahko avtobus potegne v svet. Poleti si še kako pomagajo. Peš, s kolesi in celo z mopedom. Toda pozimi — sonce jih takrat v jasnih dnevih obsije komaj za tri ure — ne morejo nikamor. Do Vrtovi si sami splužijo cesto, če hočejo otrokom odpreti pot v šolo in sebi v trgovino. Samo da ne bi pozimi kdo huje zbolel! Preden bi čez hribe in zamete prišel semkaj zdravnik iz Črnomlja ali Kočevja, bi bilo že lahko po človeku. Zato si sosedje že v jeseni nakupijo raznih zdravil, da je v nesreči vsaj nekaj pri roki.

VSAJ 60 MILIJONOV VEČ BI POTREBOVALI

Odborniki metliške skupščine so na zadnji seji, 17. marca, sprejeli družbeni plan in proračun za leto 1965 ter ugotovili, da bi potrebovali v občinskem proračunu vsaj 60 milijonov dinarjev več, če bi hoteli zadostiti vsem potrebam.

Po besedah predsednika skupščine Franca Vrviščarja letošnji družbeni plan v go. gospodarstvu ni napet v odnosu na proizvodna sredstva, pač pa predstavlja negotovo postavko v njem odvisnost od reprodukcijskega materiala. V večjih podjetjih na metliškem območju imajo že take proizvodne pogoje, da ni več nujno potrebno vlagati sredstev v razširitev in rekonstrukcijo obratov na račun standarda zaposlenih, zato bo na tem področju letos dosežen precejšen napredek.

Investicije so letos bistveno drugače planirane kot prejšnja leta. V industriji so predvidene samo za odpravo ozkih grl v proizvodnji in uvajanje sodobne tehnologije, mnogo več investicij pa je namenjenih skrbi za delovnega človeka — za komunalne investicije, vlaganja v šolstvo itd.

Značilnost letošnjega družbenega plana je tudi v tem, da je mnogo bolj kot v preteklih letih upošteval napredek šolstva in družbenih služb. Eдиноle obrtništvo kljub vsem prizadevanjem še vedno precej zaostaja za go. gospodarstvom in tudi letos ne daje upanja za posebne spremembe.

Občinski proračun: 395 milijonov dinarjev

Pri sestavljanju predloga za občinski proračun niso imeli lahkega dela, saj je komisija morala napraviti sedem osnutkov, preden ji je uspelo uskladiti dohodke z izdatki. V občinskem proračunu manjka namreč okoli 60 milijonov dinarjev za kritje vseh zahtev, čeravno je proračun letos za okoli 77 odstotkov višji od lanskega.

Osnutek, ki so ga dobili odborniki in kakršnega so tudi sprejeli, predvideva 395 milijonov dinarjev dohodkov in prav toliko izdatkov. Za šolstvo je letos predvidenih

40 odstotkov več sredstev kot lani; kljub temu je na seji potekala ostra razprava o tem, da šolstvu še vedno manjka okoli 25 milijonov dinarjev. Za prosveto in kulturo je namenjenih skoro 7 milijonov dinarjev, za socialno varstvo 31 milijonov, za zdravstveno zaščito 17 milijonov, za državno upravo dobrih 57 milijonov, za komunalno dejavnost 12 milijonov. Postavka za negospodarske investicije znaša 14 in pol milijonov, za gospodarske posege 9 milijonov, za družbene organizacije več kot 13 milijonov dinarjev itd.

Osnutek proračuna so odborniki v celoti sprejeli; izglasovali so le spremembo v korist nekaterih družbenih organizacij za okoli 3 milijone dinarjev, hkrati pa za to vsoto zmanjšali proračunsko rezervo, ker druge ni bilo mogoče vzeti.

Na rešetu tudi socialno varstvo

Obširno poročilo sveta za socialno varstvo so odborniki prejeli že prej, zato ga na seji vnovič niso brali, temveč o njem samo razpravljali. Največ so govorili o priznavalninah in potrebah borcev, kjer potrebe po sredstvih daleč preraščajo možnosti. Poudarili so, naj komisija za skrb borcev v prihodnje še temeljiteje prouči vsak posamezen primer, preden dodeli priznavalnino.

Za letovanje šolskih otrok v prejšnjih občinskih proračunih sploh ni bilo predvidenih nobenih sredstev, letos pa so namenili za letovanja 100.000 dinarjev. To pa je zelo malo ali skoraj nič v primeru z izvidi zdravniške komisije, ki je ugotovila, da je v občini okoli 300 otrok podhranjenih in potrebnih zdravljenja ali okrevanja. Ko so odborniki o tem razpravljali, so sklenili problematiko posredovati delavskim svetom

v kolektivih, da bi oni pri spejalno za letovanje otrok svojih zaposlenih.

Sprejetih več novih odlokov

Odlok o občinskem prometenem davku, kakršen jim je bil predložen v osnutku, so odborniki zavrnili in izglasovali, naj bo prispevek za razrez lesa enak za iglavce in li. stavce v višini 50 odstotkov. Tako bodo na žagah laže obračunavali, kmet pa bo znal tudi sam izračunati, koliko ga bo rezanje lesa stalo. Do zdaj so bile namreč stopnje prispevka različne za posamezne vrste lesa.

Razen tega so sprejeli še odlok o uvedbi krajevnega samoprivevka za vas Čurile in Svržaki, sprejeli dopolnitev odloka o urejanju mestnega zemljišča na območju

mesta Metlike, odlok o razširitvi gradbenega okoliša v mestu, odlok o ustanovitvi Komunalnega podjetja Metlika ter odlok o odvozu smeti in odpadkov na področju Metlike.

Prisrčna zahvala odbornikom, ki jim zdaj poteče mandatna doba

Ker je bila to zadnja občinska seja v sedanjem sestavu, se je predsednik skupščine Franc Vrviščar lepo zahvalil vsem odbornikom, ki jim ob volitvah poteče mandatna doba, ter jih pozval, naj tudi v bodoče aktivno delujejo na vseh področjih družbeno-političnega življenja. Za njihovo delo in trud v občinski skupščini jim je podaril v spomin skromno priznanje — knjigo.

DRAGATUŠ: na prvem mestu skrb za borce

15-članski odbor Zveze borcev v Dragatušu je imel 14. februarja prvo sejo, na kateri so bile razdeljene funkcije in delo. Za predsednika

je bil ponovno izvoljen Peter Kuzma, za sekretarja Janez Kump in za blagajnika Jože Matkovič. Tedaj so sestavili obširen delovni načrt in na prvo mesto postavili skrb za svoje člane. Znova bodo temeljito proučili, kdo je res potreben in upravičen do borčevske priznavalnine. Dragatuški borci nameravajo v letošnjem letu vzpostaviti tesnejše stike tudi z borci iz drugih krajev Slovenije. Izmenjavali bodo obiske ter tako spoznavali kraje, znane iz naše narodnosvobodilne borbe. Sklenili so tudi, da bodo ustanovili pevski zbor ZB.

Belokranjske vode so bogate rib

Veliki soml v Kolpi niso ravno redki primeri. Leta 1952 so v Radovičah pri Metliki na trnek ujeli 52 kg težkega soma, pet let kasneje pa so v Mišincih nad Metliko potegnili na suho soma, ki je tehtal 63 kg in meril v dolžino 2,40 metra.

Prva večja ribiška sreča se je pretekli teden nasmehnila članu metliške ribiške družine Jožetu Suštarju, ki je na sotočju Kolpe in Lahinje na trnek zapel meter dolgega in 8 kg težkega soma.

Nekaj večjih, do 6 kg težkih ščuk so metliški ribiči zadnje čase potegnili iz Lahinje, kjer bo treba te velike ribe roparice sistematično odloviti, sicer vlaganje mladih rib ne bo imelo pravega uspeha.

Na seji so se pogovarjali o tem, kako bi materialno podprli proslavo 8. marca in se dogovorili, da bodo tedaj obiskali vse partizanske mamice, ki na proslavo ne bodo mogle priti.

MARA BRODARIČ

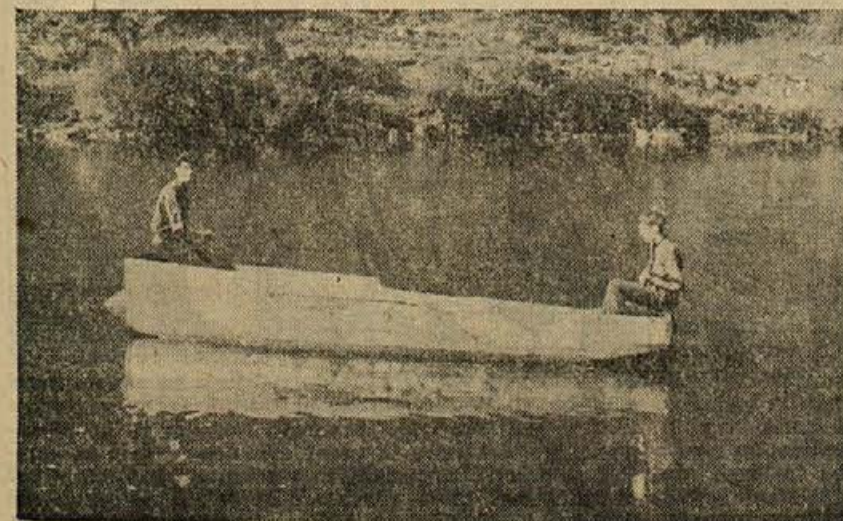
Naročite domači tednik bratu ali sinu, ki je pri vojaki!

Se sreča, da so pred leti s hrvatske strani semkaj napeljali elektriko! Tako jim vsaj radio krajša čas. Sicer pa živijo s hrvatskimi sosedi v zares dobrem prijateljstvu. V Bilpi namreč nimajo ne cerkve ne pokopališča, pa jim Hrvati ob smrti posojajo svoje pokopališče v Goršetih. Tako vozijo Bilparji rajne čez vodo in jih pokopavajo v hrvatski zemlji. Sicer pa so tudi tam kakor doma, ko pa Kolpa tako tesno veže ljudi na obeh bregovih.

☆

18. avgusta 1964

Zjutraj, ko se ravno spravljamo v čoln, priplava po vodi »ladja«. Na kljunu čepi fantič in napeto gleda v vodo, medtem ko pretegnjen, suh fant na krmu s kolom odrija ladjo po vodi. Pravzaprav je ta ladja samo dokaj velik čoln. Visok, koritast.

»Ladja« na Kolpi pri Bilpi

»Še eden, dva, trije!...« vzklikne mali in oba švigata z očmi po vodi.

Mi vemo, da gledata lipane, plemenite ribe. Tudi postrvi so tod doma, kajti Kolpa pri Bilpi je še hladna, skoraj gorska reka. Čista je, da se razloči vsak kamenček v strugi.

»Ali greste po Kolpi navzdol?« vprašuje večji, črnolasi fant. K zobarju v Predgrad mora, pa mu je ljubše iti s čolnom kot pa peš. Pritrdimo mu in že je »ladja« ob našem čolnu in že je Vlado naš gost. Simpatičen fant iz Lamane drage, ki pa govori lepo slovensko, da mu človek ne bi prisodil, da je Hrvat. Študira tehniko v Zagrebu, zdaj pa je doma na počitnicah. Lipani pa so seveda imenitni. Pečeni še bolj kot tisti v vodi. Ribiška dovolilnica pa je draga. Predraga, zato včasih koga premoti skušnjava. Da, ko ne bi bilo ribiškega čuvaja!

Vlado se smeje in gleda za svigajočimi lipani. No, lepe, dobre so te ribe! Za nekoga že!

☆

Zdrsnemo čez brzico in že smo v Vrtih. V dopoldanskem soncu se čez dolg jez poganja srebrna voda.

Pretikamo po mlinu. Vse je odprto, vendar mlin ni zapušen. Tri kamne ima; dva ne delata, na tretjem pa meljejo vaščani iz Vrta, hrvatskih Goršetov in Lamane drage. Kdor si prinese zrnje v mlin, si ga tudi sam zmelje. Je to vaški mlin in je menda last vseh treh vasi. In kot kaže, so to vasi samih mlinarjev, ko pa se, kot pravi Vlado, vsakdo razume na mlinarski posel.

Sonce sije, kolesa stoje in skozi reže mlinskih záporov šumeč štrka voda. Vse naokrog pa ni nobenega človeka, da bi ga povprašali, kako je pravzaprav s to malenico. No, morda bo držalo, kar pravi Vlado. Čudno je le, da se pri vsem tem ljudskem mletju ni ustavilo še tretje kolo.

☆

Kakih dvesto metrov pod studencem Sumetcem zdrsnemo s čolnom čez razrušen Slaparjev jez.

Prav tako je zapušen jez v Lazah. Skozi sežnje široke škrbine uglajeno drvi voda, medtem ko se na štrlečih kamnih razbijajo curki v visoke, penaste grive.

Rauhov mlin je v zadnji vojni še mlel, danes pa molijo v zrak samo gole stene, preraščene s koprivami, krvenko, divjo meliso in drugim obvodnim rastlinjem. Hladna mivka pod mlinom se vdaja pod našimi nogami, in skala, na kateri so nekoč posedali Lazarci in drugi, ki so nosili semkaj mlet, je prazna.

V metliškem podjetju KOMET so nudili doslej tudi šiviljske in krojaške usluge, pred nedavnim pa so sklenili s njimi prenehati. Med Metličani je kar završalo! »Kam naj nosimo šivati? Za zdaj so iz Črnomlja, kjer tudi ni šivilj, prinašali k nam delat, ali bomo morali vsi Belokranjci nositi blago v Novo mesto ali v Ljubljano?«

Resda je konfekcija že precej prodira na podeželje, vendar pravijo v Metliki, da vsi občani nimajo Jusovih mer in da nameravajo vsaj boljše obleke še vedno nositi

Mar naj Metlika izgubi še šivilje in krojače?

Izdelane po naročilu. V mestu je nekaj šivilj, zaposlenih v podjetjih, ki doma še tu in tam zašijejo kakšno obleko, a je slišati, da z njihovim delom niso najbolj zadovoljni in da šivilj in krojačev iz Kometa ne morejo pogrešati.

O tem je tekla beseda tudi na zadnji seji občinske skupščine, kjer je direktor Kometa pojasnil, da pač ukonjajo šiviljski in krojaški obrat zato, ker nista rentabilna. Če bi hoteli strankam zaračunavati ekonomske cene, bi veljalo delo moške obleke okoli 22.000 dinarjev. Bi bilo potem še toliko interesentov?

Rešitve tega kočljivega vprašanja tudi skupščina ni našla. Stvar so prepustili razgovoru med prizadetimi občani in podjetjem, verjetno pa bo moral svoje mnenje prispevati tudi pristojen svet za reševanje obrtniških zadev.

Novice s Suhorja

Prof. Jože Dular, ravnatelj Belokranjskega muzeja v Metliki, je Suhorčanom v besedi, njegov sin Janez pa v silki, prikazal lepote Bele krajine ob Kolpi. Predavala sta pretekli teden. Obisk je bil

bolj slab, ker je lepo vreme pritegnilo ljudi k delu v vinogradih.

Prvi pomladanski dan je privabil mnogo ljudi v naravo. Ob vsej poti od Vahte do Miklavža je bilo dovolj izletnikov, ki so nabirali prvo pomladansko cvetje. Škoda, da sta obe gostišči na Gorjancih še zaprti.

V nedeljo je bilo spet gostovanje v novem prosvetnem domu na Suhorju. Igralska družina iz Radovice se je tokrat predstavila z igro »Materino srce«. Suhorčani so se doslej izkazali kot navdušeni gledalci, ne pa kot navdušeni igralci.

Suhorčani si žele spremembo avtobusnega voznega reda. Avtobus, ki odpelje ob delavnikih iz Metlike nekaj pred 13. uro, ima ob nedeljah in praznikih odhod tri ure kasneje. Tako ob omenjenih dneh ni nobene zveze proti Novemu mestu vse od pol osmih zjutraj do treh popoldne. Občani iz Suhorja in okolice menijo, naj bi SAP uvedel najprej poizkusne vožnje in če bi se izkazale za rentabilne, naj bi jih obdržal.

MARIJAN PAVLIHA

Drugi primer: Trgovsko podjetje je iskalo snažilko za pisarniške prostore. Javile so se štiri interesentke. Nudili so jim lepo sobo, nenaporno delo in primeren zaslužek. Ko so prišla k direktorju tri mlada dekleta na pogovor, so dejale: »Ce imate boljše delo pridem, za snažilko pa ne grem. Je preveč poniževalno...«

Kmečki fantje in dekleta si žele samo v tovarno. Od kod jim misel, da je to ali ono delo poniževalno? Kdo jih je tega učil? Kaj pa sploh znajo? Če bi bili res tako potrebni za službo, kot tarnajo na zavodu za zaposlovanje, bi gotovo zagrabili za take prilike. Ker pa niso, si delo izbirajo in premišljajo!

Ko so o zaposlovanju delovne sile razpravljali na zadnji občinski seji, so odborniki ostro obsodili tako mišljenje mladih ter se zlasti nekateri zavzemali za to, da bi morali vse take primere črtati s seznama nezaposlenih. Zal to ne bi bilo v skladu z našo zakonodajo, vendar pa bi bili s podeželsko mladino koristni razgovori, v katerih bi jo poučili, da v naši družbi nobeno delo ni poniževalno in da je vsak poklic, ki daje človeku kruh, časten!

Ob lepem vremenu je na metliškem trgu vse polno talsih »velikanov«, ki znajo prav spretno uporabljati hodulje. Zadnje čase so postale hodulje najbolj priljubljene igrače metliške mladeži.

Ob lepem vremenu je na metliškem trgu vse polno talsih »velikanov«, ki znajo prav spretno uporabljati hodulje. Zadnje čase so postale hodulje najbolj priljubljene igrače metliške mladeži.

IZ METLIŠKIH ARHIVOV IN ZAPISOV

1837 je toča na sv. Jerneja dan dvakrat potolkla, popoldan ob 4h in zvečer ob polni 9h. Zernje prve toče je bilo debelo, kot orehi. Vse je pokončala. — Ni se poznalo, kjer je ajda rasti.

1838 so napravili tukaj bratovščino Kristusovega telesa. — To leto so gospod tehant Vincenc Vovk za sv. Rokom prve murve zasadili.

1842 je bila tako huda zima, da so ljudi zmerzovali. Martin Brožič krojač ali žnidar je zmerzil na potu od Drašič v Metliko. Poleti je toča dvakrat pobila.

To leto je sonce popolnoma mernilo, tako, da je bilo prav malo viditi. Med temo se je na dveh krajih zemlja vderla; na placi prut Požegi pred Jurjovičovo hišo No 33, na Sterniščji pa pred Sokletovo No 148 in Ceričovo No 147.

1843 ni bilo skoraj nič snega in v svečanu tako prijetno in gorko, kot sicer poleti.

Poleti pa je bilo več del merzlo, še le o velikim serpanu (Avgust) je solnce večji moč dobilo, pa tako sušo naredilo, da se je skoraj vse posehnilo, in Priverščani so mogli kot v letu 1834 iz Oberha dolgo vodo voziti. V Svečanu se je tri večerje neprenehoma kot ena bela svila in dolga metla na nebu perkazovala, ktera je po pravilu zvezdoznancev en nov planet (zvezda z repom), in so jo »Astrea« kerstili. — Od ajske in prosa ni bilo še semena nazaj, vina je bilo malo, pa dobriga. V tem letu je bila sv. Roka cerkev z dvema turnoma izvidana, potem, ko so staro poderli. Naris je dal gospod tehant, Vincenci Vovk, ki je tudi zidanje cerkve prevzel. Tudi je bila trifarska zgorna cerkev izmalana.

1844 je bilo rodovitno leto. Zita in vina, ki ni bil od leta 1834 veliko slabji, je bilo silno, drevesa so se pod sedjiam lamale. — Nar znamenitniški

v tem letu je, da ni bilo nobedene črvice slive (česplje).

Zima je bila huda, Iga kilmovca (September) je peršil čez Gradec v Ljubljano presvitli cesar Ferdinand I. z svojo presvitlo ženo Marijo Ano, o kateri priliki sta mogla iz vsake fare en plesavec in ena plesavka v Ljubljano pred cesarja svoj narodni ples plesati iti. Iz Metliške fare sta šla Guštinova hči iz Drašič in tudi en Drašički sin. — Vsak je dobil za zloherni dan popotovanja, kakor tudi zadržka v Ljubljani po 1 fl in za plesanje po 2 fl. Plesavci cele Kranjske dežele bi bili imeli zunaj mesta na lesenim odri plesati. Pa zavoljo silniga deži so mogli to delo v hiši Ljubljanskega streljišča opraviti. Iz med vseh plesavcov so se mu naj bolj dopadli s svojim smešnim plesom Bojanci.

1845 smo vidli v Metliki prve svilapreke ali židne črvice, za ktere so bili gospod tehant Vincenc Vovk murve že leta 1838 posadili. Prvici so spreli te črvi osemdeset funtov svilnih meščikov ali kokonov, ki so vsi skup 11 funtov svile ali žide dali. Funt se je prodal po 10 goldinarjev. Poletni večer tega leta se je pod Vipavcovo pristavo kakih 30 korakov od hiše Jureta Krašovca pri sv. Martini pod kmetiškim tantam, ki je konja jahal prepada vderla. Fant in konj sta štiri sešne globoko pala. Fant začne kričati in je bil rešen, konj pa si je bil vse štiri noge polomil, pustili so ga v prepadi in zasipali. Kmalo potem so spet 1 sežen globoko vdere.

(Iz »Zapisa« Ivana Navratila leta 1849)

Prepadna jama jih je pobratila

Veselje italijanskih jamarjev iz Varesa ob njihovem prvem križarjenju po dolenskem podzemlju — Skupna akcija je pobratila Varežane in Novomeščane — Uspeh za nameček: nad 4.000 let stari jelenovi rogovi in nov podorni rov v Prepadni jami

Niso se poznali, niso si znali povedati, kaj jih tako vleče v podzemlje. Toda ko so se spuščali skozi hlad in mrak proti dnu kapniške Kostanjeviške in Prepadno jame in naslednji dan v Prepadno jamo pri Suhorju na Kočevskem, so vedeli, da besede niso vedno potrebne. Namesto besed začnjo govoriti enaki občutki, občutki strahu pred neznanim in občutki veselja nad premaganim. Občutki, ki pridejo iz srca in se prikažejo v očeh.

»Strahu ni. Strahu jamarji ne poznamo.«

»Kdor išče lepoto, ga ne more biti strah. Podzemlje pa je lepota. Kapniško podzemlje je kraljestvo. Pri vas smo videli čarobno podzemlje.«

Tako je rekel geolog Piero Zuccato iz Varesa, ki je prišel v goste novomeškim jamarjem, eden iz skupine varežanskih jamarjev, ki so bili v Novem mestu od 19. do 21. marca.

Novomeški in italijanski ja-

marji so tedaj skupaj organizirali raziskovalno akcijo v Kostanjeviško in Prepadno jamo.

»Naše jame so večinoma brez kapnikov, zato smo toliko bolj navdušeni nad vašimi. Vse prizadevanje je plačano, ko človek uživa v čarobnem hladu slovenskega podzemlja,« je pripovedoval Zuccato.

»S kakšnimi občutki odhajate iz Novega mesta?«

»Skupno prizadevanje — vaših in naših jamarjev —, od katerega smo se veliko naučili, zlasti medsebojna pomoč pri spustu v Prepadno jamo, nas je pobratilo. Ni več važna govorica, temveč veselje ob uspehu. To pa so občutki, o katerih bomo govorili tudi v Varesu, govorili pa bomo tudi o vaših jamah. Hvaležni smo za vsa doži-

vetja. Ko odhajamo, želimo, da bi nas Novomeščani kmalu obiskali.«

»V Varesu vas komaj pričakujejo,« je rekla Mici Goršek, Slovenka, ki živi že 26 let v Italiji. »Poglejte tole,« je rekla zatem, »jamarca sem postala v Italiji, šele zdaj pa se mi je nudila priložnost, da spoznam slovensko podzemlje.«

Mici Goršek je tudi edina jamarca v Italiji. Sama je osnovala klub v Varesu in zbrala okoli sebe same marljive fante. To je njihova prva pot v inozemstvo, prva pot v tuje podzemlje.

»Kaj ste značilnega doživeli?« smo vprašali Lojzeta Medleta, predsednika novomeških jamarjev.

»V Prepadni jami smo našli jelenove rogove, stare nad 4000 let in odkrili nov, podorni rov.«

»Kdaj nameravate obiskati Vares?«

»Letos, julija ali avgusta. ... in minilo je srečanje. Bili so zares trije nepozabni dnevi.«

I. Z.

IN OČKA JE REKEL NE...

Zupan francoskega mesteca Voiron pri Grenoblu je konec prejšnjega meseca postavil 73-letnemu ženinju Jeanu Galantu tradicionalno vprašanje: »Ali hočete vzeti to ženo za svojo zakonito soprogo?« Nekaj sekund je vladala smrtna tišina, nato pa so Gelantovi otroci zašepetali: »Očka, reci ne! In vrli ženin je zares rekel ne. Ko je 61-letna nevesta Yvonne Renaud to slišala, se je takoj pričela pripraviti z upornim ženinom, matičar pa je zaprl svoj register in zahteval od svatov, naj zapustijo urad.«

Opozorilo ljubiteljem ptic

Skorei so se vrnili. Pohitite z izdelavo in montažo skorčnic. Postavite jih na drevesa v sadovnjakih in vrtovih.

Pomagajmo koristnim pticam!

Društvo za varstvo živali (podružnica) Kočevje

On mojster je od žlic...

Okrog Suhe robe v Sodražici — poslovalnici ljubljanskega Doma, je navadno vedno živahno. Izdelovalci lesnih domačih izdelkov iz bližnje in daljnje okolice prinašajo svoje suhorobarske proizvode — obojdi, košarice, lesene kuhinjske pribore itd.

Anton Hribar, doma iz Novega pota pri Lužarjih (nekje na skrajnem robu Slemen), je pravkar končeval kupčijo. Daleč naokrog je znan kot najboljši mojster za rezljanje kuhinjskega pribora

— žlice, vilice itd. in v svojem delu je že skoro podoben umetniku. Povedal je, da ima rad svoje delo, ki ga opravi že od sedmega leta, da pa ni tako enostavno, napraviti lepo žlico ali vilice, posebno ne, če delaš brez strojev, kakor on. In pokazal je svoje žlice in vilice, prav umetelno izdelane. »Pokažejo mi skico, kakšne izdelke bi radi,« je povedal, »potem pa napravim pravi tip in če jim je všeč, začnem delati. Večkrat mi ne vem, čemu kak izdelek sploh potrebujejo, naredim ga pa«

Kmetijska šola GRM - Novo mesto razpisuje delovno mesto ŽIVINOREJCA pri kravah molznicah

Pogoj: znanje ročne molže. Možnost priučitve na molžo s strojem. Družinsko stanovanje na razpolago. Osební dohodki po pravilniku. Nastop službe takoj.

Trgovsko podjetje

PETROL LJUBLJANA poslovna enota NOVO MESTO

razpisuje DELOVNA MESTA ZA

trgovske pomočnike

za bencinski servis NOVO MESTO, OTOCEC in CRNOMELJ.

Osební prejemki po pravilniku, nastop službe takoj ali po dogovoru.

Prošnje pošljite na PETROL, Novo mesto.

Pasji inšpektor

Plinarna v vzhodnonemškem mestu Frankfurtu na Odri je v svojem štatu za zaščito prebivalcev zaposlila tudi psico, ki je neverjetno občutljiva na plin. Psici je ime Krista, njena dnevna obveznost pa je v tem, da obhodi vso dolžino mestnega plinovoda, ki je dolg okoli sedem kilometrov. Ko najde mesto, kjer je plinovod poškodovan, Krista leže na tla in glasno laja vse dotlej, dokler ne prispe ekipa, ki popravlja vod. Tako so doslej popravili že 14 okvar.

Tekstilna tovarna NOVOTEK NOVO MESTO

sprejme takoj ali po

1. MEDICINSKO SESTRO za delo v obratni ambulanci

POGOJ: končana medicinska šola

2. GRADBENEGA TEHNIKA

POGOJ: končana tehniška šola

gradbeni oddelek, s pravo

Pismene ponudbe sprejema knjižnica lek podjetja.

VIHARNA POMLAD ★ VIHARNA POMLAD ★ VIHARNA POMLAD ★ VIHARNA POMLAD ★ VIHARNA POMLAD

45. — Tomšičevci so v naglem pohodu prišli do Mozirskih planin, tam pa so kmetje zbrali šetdeset voz in v diru pripeljali celo brigado vse do Črnice. Dolga kolona voz s konjsko vprego je dirjala skozi vas. Ljudje so stali pred hišami in veselo pozdravljali tomšičevce; še nikdar niso videli toliko partizanov hkrati. Zavita v goste oblake prahu je kolona divje hitela proti Črnici.

46. — V soboto je bilo, ko je stari Smonkar stopil iz hiše, vrtel po rokah svoj zmečkani klobuk in mrmral: »Ze poka, ze poka... Jih bodo, naši jih bodo. Naj jih le.« Okrog Črnice so se začeli boji. Mladinci so nosili na položaj hrano in municijo. Francka in Rudi sta z velikim kotlom tekla čez vrh na drugo stran hriba, kjer je ležala Tomšičeva in pa del Bračičeve brigade.

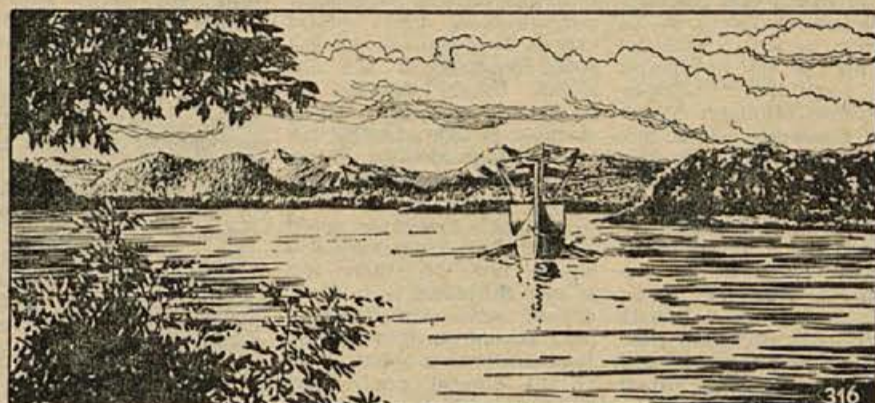
47. — Komaj sta pritekla do položaja in oddala kotel s hrano, so Nemci silovito napadli. Francka se je komaj še utegnula vrniti čez hrib. Rudi pa se je bil zagledal v mitraljeza in pozabil na vas. V hrib za položaji so začeli Nemci nabijati z minometi in Rudi ni več mogel nazaj. Proti partizanskim črtam se je pognal gost val gorskih lovcev. Težke strojnice so zaropotale.

48. — Na loz...

Saša Dobrila:

ARGONAVTI

Klikavec med elektronskimi »možgani«

Združenih držav izdelujejo čedalje manjše elektronske računske stroje za zelo zapletene matematične in statistične operacije. — Računski stroj tej fotografiji je manjši kot škatla za čevlje, kar ima toliko delov kot 400 televizorjev. Težak teži 6 kg, velik 12,7 x 16,5 x 34 cm, električne napajanje pa porabi toliko kot 50 vatna žarnica. Računski stroj je namenjen za vesoljske raziskave in letalstvo, na suhem in na vodi. Deluje lahko tudi ali pa v povezavi z drugimi računskimi stroji ali večjih obsegov. — Deli stroja, ki služijo matematičnim operacijam pa »spominu« in obdelavi črk, se lahko brez večjih sprememb izmenjajo in prilagodijo različnim drugim operacijam.

NIHČE NI KRIV

...v francoskem mehaniku je te dni ... francoskega inženirja Dargeouja obtožila da je povzročil smrt ...

in nesrečo več kot 400 ljudi, ki so postali žrtev tragično zrušenega jezusa Frejus decembra 1959. Katastrofo je povzročil jez, ki se je nenadoma podrl, razbesnelo vodovje pa je uničilo več naselij. Inženir Dargeou je bil tedaj pooblaščen, da nadzoruje dela in financiranje gradnje omenjenega jezusa. Po preskavi so ga leta 1961 prijavili sodišču, ki pa po treh letih ni moglo ugotoviti njegove krivde.

Pesnik in kritik Gustav Matoš je zastavljal svojim znancem nenavadne uganke, kot je bila naslednja: »V eno lučnico vstopiš, na dveh izstopiš, ko pa misliš, da si že izstopil, se šele znajdeš notri. Kaj je to?« Nihče ni vedel. »Hlače vendar!«

VIHARNA POMLAD

Nemci so se približali partizanskim položajem in še bliže, toda potem so se njihove vrste v gostem ognju tomšičevcev in bračičevcev. ... bil odbit in Nemci so v neurejenih gruclah nazaj. Nastopil je premor. »Oh, municija!« je ... mitraljezec, ob katerem je ležal Rudi. »Ali naj ...« je vprašal Rudi in se napol dvignil iz ...

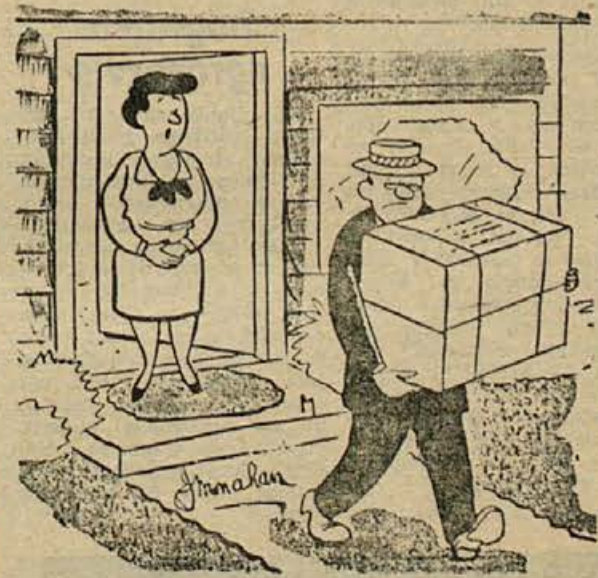
SMEH STOLETIJ

Slovečega londonskega slikarja Hogartha je bogat, a zelo skop plemič naprosil, da bi mu naslikal za slavnostno dvorano nove palače velikansko fresko, ki naj bi kazala prehod Judov čez Rdeče morje. Slikar je zahteval za delo sto goldinarjev, plemič pa mu je ponujal samo dvajset. Tedaj je slikar rekel:

»Ker sem v denarni stiski, bom prevzel delo tudi za ta denar, če mi plačate vnaprej.«
 Ko je dobil denar in ključ od dvorane, je odšel in poiskal pleskarja. Še preden je naslednje jutro plemič zlezal iz pernic, je bila vsa stena prepleškana z rdečo barvo. Hogarth je poklical hišnega gospodarja in rekel:
 »Delo je opravljeno.«
 »Kaj je opravljeno? Kaj naj to pomeni?«
 »Rdeče morje.«
 »Rdeče morje? Kje pa ja faraon s svojimi vojščaki?«
 »Utonil je,« skomizgne slikar z rameni.
 »In otroci Izraelovi?« prebledi vitez.
 »Ti so pa že na drugi strani in jih ni mogoče več videti.«

Cloveku, ki se je nenehno bahal samo s svojimi predniki in njihovimi deli, je Swift dejal:
 »Spominjate me na krompir!«
 »Na krompir?« se je začudil ogovorjeni.
 »Tako je! Tudi pri krompirju je vse, kar je najboljšo, pod zemljo.«

Satirik in pesnik Alexander Pope je imel navado reči:
 »Ženske ravnaajo z moškimi kot šahisti s svojimi figurami. Nihče ne zavzame njihovih misli tako, da ne bi mogle obenem pogledati še po drugih in videti, kakšne koristi jim tudi ti nudijo.«

— In ne pozabi oddati paketa!

OBČINA KOČEVJE: ŽE SKORAJ 20 MILIJARD

Oba zbora občinske skupščine sta v sredo, 24. marca, razpravljala in po obširni razpravi sprejela letošnji družbeni plan in proračun občine. Pred tem so odborniki dobili v debelih zvezkih razmnožen osnutek plana, da so ga doma lahko temeljito preštudirali. Na seji so razen tega poslušali še poročilo o kandidacijskih zborih volivcev ter razpravljali o predlogu odloka o spremembi odloka o delitvi najemnin za poslovne prostore v stanovanjskih stavbah.

Osnova za sestavo družbenega plana so bili, med drugim, lanskoletni dosežki ter — razumljivo — stanje v gospodarstvu ob koncu leta. Lanskoletni družbeni bruto proizvod se je povečal v primerjavi z letom prej za 18 odst., narasli pa so tudi osebni dohodki.

Število zaposlenih v gospodarstvu družbenega sektorja se bo letos povečalo za 2,5 odstotka, to je od 4679 na 4796. Ker je po družbenem planu predviden v gospodarstvu porast celotnega dohodka za 16 odstotkov, se bo morala občutno dvigniti produktivnost dela. V industriji se bo zaposlenost povečala za 5,1 odstotka, v prometu za 13,4 odstotka, trgovini za 1,4 odstotka, obrti za 4,8 odstotka, medtem ko se bo število zaposlenih v kmetijstvu in gozdarstvu zmanjšalo na račun boljše mehanizacije, v gradbeništvu pa zaradi zmanjšanja gradbenih del v občini. Zidarjevi gradbišči v Ljubljani in na Reki se bosta okrepili.

V ekonomskih odnosih s tujino je treba poudariti predvsem prizadevanja po aktivnejšem izvažanju in omejevanju uvoza. Medtem ko so izvozna podjetja lani izvozila za 1,753 milijona dolarjev, je predvideno povečanje letošnjega izvoza za 19,3 odstotka, uvoz pa je lani dosegel nad milijon in pol dolarjev. Posebno v kritičnem položaju sta Tekstilna in Melamin, ki bosta morali občutno izboljšati razmerje med uvozom in izvozom.

Na osnovi pokazateljev gospodarskega razvoja in ukrepov, sprejetih v prvem polletju lanskega leta, se bo družbeni bruto proizvod letos predvidoma povečal za 19 odstotkov. Pri tem je upoštevana materialna osnova gospodarstva in večja proizvodnja ob izdatnejšem izkoriščanju sedanjih proizvodnih kapacitet. Upošteva se našteje pogoje bo letošnji družbeni bruto proizvod dosežen v višini 19,5 milijarde (1964 — 16,356; 1963 — 13,807 milijarde), družbeni proizvod v višini 10,186 milijarde (lani 8,416 in 1963 — 6,806 milijarde), narodni dohodek pa bo letos dosežen v višini nekaj nad 9 milijard (lani 7,351, 1963 — 6,110 milijarde). Družbeni proizvod torej hitreje narašča kot družbeni bruto proizvod, iz česar je razvidno, da se krepko zmanjšujejo materialni stroški. Ekonomičnost gospodarjenja, ki se je bolj opazno pričela lani, se bo letos še bolj nadaljevala in izpopolnjevala.

V zadnjih treh letih se občutno povečuje tudi narodni dohodek na prebivalca; medtem ko je znašal leta 1963 še 367.677 dinarjev na prebivalca, se je lani dvignil na 436.884 dinarjev, letos pa predvidoma že na 531.904 dinarje. Narodni dohodek se povečuje v glavnem v družbenem sektorju, kar je posledica dvigovanja proizvodnih sil in nenehne krepitve socialističnih proizvodnih odnosov. Zasebni sektor je pred dvema letoma predstavljal 9,8 odstotka v celotnem narodnem dohodku, lani 9,3 odstotka, letos pa predvidoma le še 8,7 odstotka.

Družbeni plan predvideva,

da bo celotni dohodek v industriji večji za 24 odstotkov, družbeni bruto proizvod za 25 odstotkov in narodni dohodek za 34,4 odstotka. Celotni dohodek se bo najbolj povečal v Melaminu — za 53,8 odstotka, Inlesu — 34,4 odstotka, Itasu — 21,5 odstotka itd. Za dosego teh rezultatov niso predvidene večje investicije, razen v Itasu, kjer bodo letos dokončali novo proizvodno hallo in v Tekstilni, kjer bodo skušali nadomestiti izrabljene z novimi stroji. V kmetijstvu družbenega sektorja se bo CD povečal predvidoma za 10,2 odstotka in to v glavnem zaradi večjega vrednotenja kmetijskih proizvodov. Tudi kooperacija z zasebnimi proizvajalci še ni dosegla zaželenih rezultatov. Velika ovira intenzivnejšemu razvoju kooperacijskih odnosov je razdrobljenost zasebnih površin, kljub vsemu pa si je treba prizadevati razširiti sodelovanje z odkupna povečanje fizičnega obsega kmetijske proizvodnje.

888 milijonov v proračunu

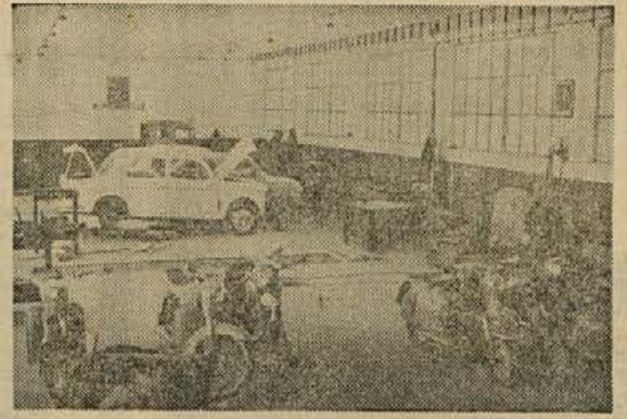
Proračunska potrošnja se bo letos povečala v glavnem zaradi podražitev proizvodov in uslug minulo leto in zara-

di prevzema novih pristojnosti na področju družbenih služb ipd. Poleg sredstev, ki se bodo v proračunu zbirala po odlokih o prispevkih in davkih občanov in drugih odlokih, bo treba zbirati še sredstva za izobraževanje in strokovno šolstvo po gospodarskih organizacijah. Skupni dohodki (in izdatki) proračuna bodo predvidoma znašali 887.900.000 dinarjev. Posebno skrb bo občina letos posvetila šolstvu; osrednji problem so neustrezni prostori, kar nujno narekuje gradnjo nove šole, razen tega pa je treba dokončati šolo na Travi.

Osebni dohodki v šolstvu znatno zaostajajo za OD v gospodarstvu ali drugih družbenih službah. Letos se bodo dohodki prosvetnih delavcev povečali približno za 30 odstotkov in se približali povprečju OD v gospodarstvu, nereseno pa ostaja vprašanje pravilne stimulacije prosvetnih delavcev na podeželju. Razmere v šolstvu se bodo izboljšale le z gradnjo nove šole in zagotovitvijo materialnih pogojev učnemu osebju, ki jih bodo spodbujali k strokovnemu izpopolnjevanju in stalnosti na delovnih mestih.

To je le nekaj misli iz zajetnega družbenega plana občine Kočevje za 1965. leto, ki ga je skupščina sprejela na seji v sredo. O družbenem planu bomo prav gotovo še pisali ali pa vsaj o nekaterih poglavjih. Preden končamo, pogledimo še, kako bodo razdeljena proračunska sredstva: prosveta in kultura — 36,319 milijona ali 44,9 odstotka več kot lani, šolstvo — 377 milijonov ali 32,3 odstotka več kot lani, socialno varstvo — 37 milijonov (40 odstotkov več), zdrav-

stvo 21 milijonov (4,8 odst. več), državna uprava 173 milijonov (19,6 odstotka več), komunalna dejavnost 48 milijonov (14,9 odstotka več), intervencije v gospodarstvu 11 milijonov (29,9 odstotka več), dotacije 86 milijonov (77,1 odstotka več), obveznosti in garancije 71 milijonov (138,6 odstotka). Letošnja proračunska rezerva 27 milijonov (203,2 odstotka). Letošnja proračunska sredstva so za 39,1 odstotka večja od lanskih.

V servisu Avta v Kočevju opravljajo vsa popravila na vozilih Zastava, NSU in Tomos. Servis si pridobiva vedno večji ugled. Več o kolektivu AVTO-KOČEVJE bomo poročali prihodnji teden.

Živahna dejavnost kočevske Delavske univerze

Nedavno se je končala politična šola za člane Zveze komunistov in člane sindikata. Ker je bila obravnavana snov zelo obširna, so sklenili opustiti večerino obliko šole in so imeli dvakrat na teden celodnevni pouk, obenem pa je bilo torkrat prvič, da so se slušatelji prijavili v šolo sami na javen razpis. V tem času je 30 slušateljev napravilo nad 600 seminarjskih nalog z najrazličnejših področij (politična ekonomija in ekonomika, naša družbena ureditev ter delavska gibanja v svetu). Program šole je bil tako prilagojen, da bodo slušatelji pridobili znanje lahko s pridom uporabili pri svojem družbeno političnem delu, predvsem pa je pomembno to, da je bila zadnja politična šola ozko povezana z življenjem in delom in da so teoretična znanja lahko takoj primerjali s prakso.

Mladinska politična šola, ki še traja, je organizirana ob večerih, njen namen

pa je usposobitev mladih ljudi za uspešnejše delo v mladinski organizaciji in seveda tudi v drugih organizacijah in organih.

Letos je začel tudi marksistični krožek na gimnaziji, ki ga vodi delavska univerza. Razveseljivo je presenetljivo zanimanje gimnazijcev za proučevanje in spoznavanje marksistične misli. Krožek redno obiskuje 30 dijakov. Prihodnje leto bodo s tako obliko dela še nadaljevali, teme razgovorov pa še razširili.

Predavanja za poklicno usmerjanje so organizirali letos v osmih razredih Brači-

čeve šole. Namen predavanj je, da se bodo učenci po končani šoli lažje odločali za svoj bodoči poklic.

Pred kratkim sta se končala 1. in 2. zaključni letnik gradbene šole. Za to šolo je skoro v celoti osvojen program ljubljanske gradbene šole. Za šolo so izkoristili zimsko mesec, ko so bili delavci navadno na pol plačnem dopustu. Jeseni bodo šole še nadaljevali.

Morda še letos ali prihodnje leto bo ljubljanski Saturnus odprl v stavbi »mlina« svoj obrat. DU je sklenila za novi obrat v celoti pripraviti potrebne kadre, da bodo lahko, ko bo obrat usposobljen, nemoteno pričeli z delom.

Poklicna kovinska šola

Izhajajoč iz spoznanja, kako na vseh koncih primanjkuje pre potrebnih strokovnih in kvalificiranih delavcev, je kočevska delavska univerza pričela uvajati in organizirati številne poklicne šole. Tako so letos organizirali poklicno kovinsko šolo, jeseni pa še dva prva in en drugi letnik za vse poklice kovinske stroke. Od 1961. leta, ko je bila ukinjena vajenska šola, je bilo zelo malo naraščanja kvalificiranih delavcev, potrebe pa so vedno večje. Vajenska šola v Ljubljani da predvsem kvalificirane delavce za obrt, tečajji za pridobitev kvalifikacije so pre malo, tako da je bil uvedba kovinske šole nujna. Od jeseni do nedavnega je prva skupina 35 mladih delavcev iz ITASA končala najprej osemletno šolo, zdaj pa so pričeli z rednim poukom v strokovni šoli. Posebnost šole je ozka povezanost teorije s prakso; pridobljeno teoretično znanje bodo učenci sproti utrjevali v učnih delavnica in podjetju. Itas

že ima učne delavnice, kjer jih pa nimajo, bodo učenci lahko praktično delali tedaj, ko bodo delavnice proste. Pri praktičnem delu vodijo učence inštruktorji.

NOVO: socialno-kadrovska pomoč

Socialno-kadrovske službe v gospodarskih organizacijah so več ali manj organizirane, posebnost pa je v manjših podjetjih, kjer za to nimajo niti ljudi z ustreznimi izobrazbo. Delavska univerza v Kočevju je sklenila, da bo združila vse razpoložljive strokovnjake, ki bodo kot nekaj »servisa« pomagali pri reševanju socialno kadrovskega problema predvsem v manjših kolektivih. Z izdelavo strokovnih analiz o posameznih vprašanih bi na ta način odpravili lahko z manj truda precejšnje probleme, predvsem pa bi veliko prispevali k humanizaciji notranjih odnosov, k boljši produktivnosti ipd.

TE DNI V KOČEVJU

Dražja voda. — Vodna skupnost Kočevje — Ribnica je za široko potrošnje in obrt podražila vodo za 17 odst., to je od 30 na 35 din za gospodinjstva in od 65 na 70 dinarjev za druge porabnike (razen industrije) za kubni meter. Podražitev velja od novega leta naprej. V zameno za dražjo vodo bo vodna skupnost brezplačno opravljala manjša popravila na hišnih instalacijah (tesnitev in podobno), kar vse je namenjeno zmanjšanju nepotrebne porabe vode. Dovolj zgovoren je podatek, da so v pred nekaj leti novem 20-stanovanjskem bloku v enem mesecu porabili 720 kubnih metrov vode, kar je za preizkušene norme več kot trikrat preveč. Tudi sicer se poraba vode vsako leto poveča za okrog 18 odstotkov, bolj na račun neurejenih iztokov kot pa višje dejanske potrošnje. Normalni uporabi vode bo skupnost sedaj, ko je vodovod dograjen, lahko posvetila več skrbi. Morda se ta podatek: v novih stavbah je normalna potrošnja vode okrog 3, v starih stavbah pa okrog 2,5 kub. metrov vode na osebo, medtem ko je v Kočevju poraba veliko večja.

Urejeni so pričeli mestne parke, čistili jih zimskih spominkov v sledi, posipati pesni in drobnim peskom in sploh pripravljati čim lepšo podobo mesta za toplejše dni. Kot lastovke so se v mestu te dni prikazali tudi prvi turisti z avtobusi.

Na bližnjo turistično sezono opozarjajo tudi priprave v turistični pisarni TD na avtobusni postaji. Predsednik društva in vodja pisarne Karel Rigler je urad za poskušnje že odprl in pričel zbirati skupaj prepotrebne spominkovke, ki so mu jih čez zimo napravili ribniški spominkarji kar precej. Prve zaloge ribniških šopkov, drobnih spominkov s kočevskimi motivi, malih škatelc z napisom Kočevje in drugo napovedujejo resne priprave, vendar bodo zaloge po besedah tov. Karla že s prvimi večjimi skupinami turistov izgledne. Najbolj ga skrbitjo razglednice z domačimi motivi, ki jih kar ni dovolj.

Nove mesečne vozovnice. — Podjetje SAP je z marcem uvedlo nove mesečne vozovnice namesto prejšnjih blokov, iz katerih so vozilci vsakokrat iztrgali listek. Sedanje vozovnice so stalne; plačati je treba polno ceno za vse dni v mesecu, število voženj pa je neomejeno.

Znanilci pomladi. — Delavci Vrtnarje že oznanjajo bližajočo se koledarsko in dejansko po-

Še vedno težave z izvozom

Industrija v Kočevju je dosegla v februarju letos za 19 odstotkov večjo vrednost proizvodnje kot v istem mesecu lani (ob 4,2 odstotka večjem številu zaposlenih) — 802.285.000 dinarjev. V prvih dveh mesecih leta je industrija ustvarila 1.666.298.000 dinarjev, vrednost proizvodnje pa je za 25 odstotkov večja od prvih dveh mesecev lanskega leta. To je bilo doseženo ob 3,7 odstotka večjem številu zaposlenih. V februarju je bila najboljša Tekstilna, ki je od lanskega februarja ustvarila za 68,2 odstotka več, Itas za 44,4 odstotka več, zaradi pomanjka-

nja reprodukcijskega materiala pa je bila v februarju manjša proizvodnja kot istega meseca lani v Rudniku, Melaminu in obeh obratih Inlesa.

Cista fakturirana realizacija je bila v februarju za 74,5 odstotka večja od februarja lani, v obeh letošnjih mesecih pa za 66,5 odstotka večja. Letni plan čiste fakturirane proizvodnje je bil januarja in februarja dosežen s 17,1 odstotka, kar pomeni, da je industrija v povprečju presegla mesečne plane. V obeh mesecih letošnjega leta so največ prodali pri Itasu — za 83,1 odst. več kot v istem obdobju lani, v Melaminu kar

za 257,1 odst. več (stare zaloge), v Tekstilni za 59,8 odst. več itd. V Melaminu so samo v februarju prodali preko 100.000 kvadratnih metrov melaparn plošč!

Dokaj težja je situacija v izvozu, saj so izvozna podjetja v prvih dveh mesecih leta dosegla le 9,2 odstotka letnega izvoznega plana (le 193.222 dolarjev), ali za 12,9 odstotka manj kot v istem obdobju lani. To pa kljub temu, da je letni plan izvoza le malenkost večji, izvažajo pa več podjetij. V teh dveh mesecih še niso ničesar izvozili Rudnik, Itas in Tekstilna, dobro pa izpolnjujejo izvozne obveznosti Inkop, Inles in Avto.

Dograjen agroservis

Ob ljubljanski cesti nasproti kolodvoru gradi KGP Kočevje (izvajalec Gradbenik iz Ribnice) sodoben agroservis za popraviljanje svojih kmetijskih in gozdarskih strojev, usluge pa opravljajo tudi za številne druge naročnike. V kratkem bo, kakor smo izvedeli na Gradbeniku, dograjen drugi objekt servisa, velika kupolasta delovna hala. Notranjost zaradi pomanjkanja materiala sicer še ne bo popolnoma urejena, vendar bodo v njej že lahko delali. Gradnja druge hale je veljala okrog 38 milijonov dinarjev.

Tečajji Rdečega križa

V Kočevju je v teku tečaj prve pomoči, ki ga je organiziral obč. odbor RK in bo trajal do srede aprila. V teku pa je tudi tečaj za vaško mladino v Dolgi vasi, trajal pa bo vse leto. Tečaj obsega priročajni del, 20-urni tečaj prve pomoči, nego bolnika in tečaj o zdravi prehrani, vmes pa bodo še občasna zdravstvena predavanja. To bo na jesen tečaj zaključen, se bo izteklo nad 150 koristno porabljenih ur.

Nedavno je bil zaključen tudi tečaj za nego bolnika na domu v Mozlju, še ta mesec pa bodo podoban tečaj pripravili v Strugah. Prav tečaj o negi bolnika bi bil najbolj potreben za ljudi v Kolpski dolini in dragarskem koncu, vendar bi na enem mestu lahko zbrali le nekaj obiskovalcev. Odbor RK že dolgo raz-

mišlja o »internatskem« tečaju; verjetno bodo še letos imeli tečajniki iz teh predelov tečaj o negi bolnika v Kočevju; med tečajjem bodo stanovali v mestu.

Vsak dan potujoči kino

Z rednim prikazovanjem zanimivih filmov na območju vse občine si je DU Kočevje že priborila lep ugled. Nedavno so razširili število predstav, tako da so s potujočim kinom zdaj vsak dan na obhodu. Prvi program predvajajo vsak dan, ob nedeljah pa v dveh krajih, drugi program ob petkih in sobotah, v nedeljo dve predstavi, imajo pa še tretji, občasni program, ki je namenjen splošnemu izobraževanju občanov (zanimivi strokovni filmi itd.).

Vre, vre, vre, mi smo pa Ribčanje . . .

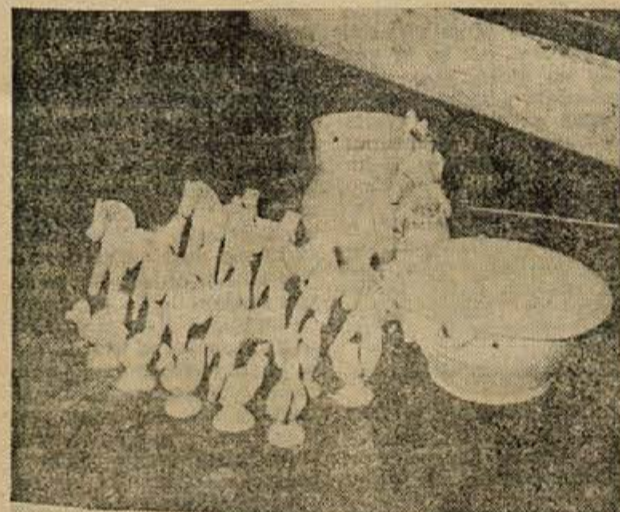
Vre, vre, vre, mi smo pa Ribčanje!
Lončarji najsmo žleht
Idje,
prou dobro imamo sreje,
jezičke pa dougje!

Kakor živi pravjica o nekdanjih lončarskih časih, je kot drobno popisana knjiga dogodivščin, kot etnografski muzej v malem. Krenčkov stric iz Dolenje vasi — France Pogorelec, z osemindesetimi leti najstarejši in najbolj znan lončar v vesoljni Ribniški dolini.

Medtem ko se je v Ribnici oz. krajih severno od nje razvilo suhorobarstvo, so se ljudje južno od nje započeli v zemljo, ki ni in ni hotela dati dovolj hrane za vsa usta, ki jih je iz leta v leto bicala s svojo skopostjo, mokroto in poplavam. Zapičlj se so vanjo in iztrgali, vztrajni in iznajdljivi, preudarni in prepojeni s šegavostjo, značilno za to dolino, glino iz nje. Segli so globoko v njena nedra, iskali, našli, vzeli in preoblikovali. V lične lonce, sklede, latvice, krožnike, majolike, igrače. Pregnetali so gline, jo obdelovali s rokami in nogami, s preprostim lončarskim orodjem, odstranjali iz nje nepotrebno smetje in jo plemenitili. Pod njihovimi urnimi, glinene vajeni prsti so iz kepe gline nastajale najrazličnejše posode, ki so jih potem sušili in žgali, nato varjali na vozove, vpregli vanje iskre konjice in odromali »križem svajta«.

Po svajt' okul turamo
in lonce tam ponujamo
pa kul'kr muč dragu!

Krenčkov stric, umetnik
gline, se sklanja nad lončar-

Nekateri izmed izdelkov, s katerimi zalaga trg doljenjevaški lončar France Pogorelec

ski kolovrat, z bosu nogo poganja »šajbok«, roklo z visoko zavilanim rokavom pa tišči v nastajajoči lonce. Vedno višji je, vedno popozejše oblike ima.

— Ze 41 let delam na svoji, pripoveduje in dviga poraščeni obraz iznad dela. Besede v pojoči ribniščini se mešajo z enakomernim ropotanjem kolovrata. — V tem sem se rodil, nadaljuje, lončarim, kar pomnim. V strokovnosti gline me je prvič popeljal rajni oče, lončar in potem sem jo vzljubil, glino in lončarstvo. V letih 1922 do 1924 sem bil po nekaj mesecih v obrtni šoli v Ljubljani; tu so me navadili modelirati, jaz pa sem druge učil lončariti, kakor sem znal od doma.

Tam dol u Rakitnici
dajlajo se pistrji
prou obštantek in močni.

— Včasih je bilo lončarjev toč okrog kot listja in trave, se zamislil stari lončar. Tricetr Dolenje vasi, prav toliko Rakitnice, pol Blat, pol Prigorice in še drugod so lončarili. Zdej, zdej, zdej nas je le še pet, v Prigorici in Dolenji vasi. Jaz sem najstarejši, pa tudi od drugih ni nobeden več mlad. Mladina noče lončariti; tudi tega se je treba učiti, tudi za to nekaj znači. Pravijo, da je delo umazano, da je bolj v industriji. Res, toda nekoč industrije ni bilo, delati je bilo treba, kar je kdo zmoget in znal.

Globok vzdih in zasanjan pogled v preteklost. V lončarsko preteklost . . .

Stari Krenček ni le najstarejši, pač pa tudi najbolj znan lončar. Pozna ga veli-

ko ljudi daleč naokrog, znan je muzejem po Sloveniji, njegovi izdelki so zašli v dunajski etnografski muzej, znani so v Gradcu in kdo ve kod še vse. Je in ostaja pomemben, žal eden redkih preostalih predstavnikov starodavne ljudske umetnosti, ljudske obrti, folklorne. Edini je še ostal, ki dela vse lončarske izdelke: od posod, loncev, krožnikov do igrač, drobcenih konjčkov z jezdecem, krav, petelinčkov, ki piskajo, pa tja do njegove specialitete — zelenega Jurija, ki je, jezdec na iskrem konju, prebodel s sulico mogočnega zmaja. Tu šele se pokaže vse njegovo znanje, umetnost njegovih kljub visokim letom spretnih rok, njegova bujna domišljija. Nanje, na svoje Jurije, je najbolj ponosen, po njih je največje povpraševanje.

Ceu kej'n smo okul

hodil
u nedajlo smo boga prosil
de b' loncu ne pobil.

Lončarstvo je bilo svoje čase, še za Krenčkovih mladih nog, povezano s krošnjarstvom. Naložili so svojo robo na vozove, zapregli in se odpravili na dolgo pot proti morju. »Terena« so si prijateljsko razdelili. Z očetom sta imela Istro in Reko, drugi Crikvenico, Bakar, Novi itd., kasneje, ko jih je bilo manj, pa se je vse pomešalo. Tudi po 30 voz se je včasih pomikalo po poteh preko Morave, Broda, Delnice proti Bakru, kjer je bil navadno »center«, od koder so se razpršili po sejnih. Prodajali so, sukali urne jezike, se šalili, mešetarili.

— Čim bolj neumno in šaljivo smo besedo zasukali, večji je bil uspeh, boljša prodaja. Nato smo na sejmu nakupili drugih stvari, naložili in veselo počoč krenčili domov. Tako leto za letom, dokler z vojno ni vse izumrlo, tako kakor bo izumrlo tudi ta obrt.

Vre, vre, vre, mi smo pa
Ribčanje!
U Kočjusk'm glino
krademo,
d' lonce izdelujemo
za d'vjete deželje!

Človek, ki mu je zemlja odredila debelejši kos kruha, ji je iztrgal glino, jo oplemenitil in napravil iz nje čudovite stvari. Spoznal je, kje lahko glino išče, kje je boljše in kje slabša, prodri je prav v jedro njene skrivnosti. Spoznal je, da je ribniška gline rdeča, kočevska (iz rudnika) pa bela in da je kočev-

ska veliko boljše, volnejša. To sta dve osnovni barvi lončarjev — bela in rdeča, ki pa jima je mojster Krenček dodal še eno — zeleno. Le-to je iztrgal bakru in jo sam pripravil. Ne trosi jo razkošno, le tam, kjer je potrebno, kjer skladno dopolni rdečo, belo osnovo; z njo poplemeniti izdelek, naredi ga še lepšega, privlačnejšega.

Vre, vre, vre, mi smo pa Ribčanje! . . . Bili smo se že, da bo z zadnjimi lončarji zamrlo tudi zanemanje zanje in za njihove izdelke. Pa ni; pred nekaj leti, ob prvem ribniškem festivalu, nam je mojster Pogorelec spet predstavil lončarstvo. Niti za minuto mu ni zmanjkalo občudovalcev in kar ni mogel sproti odgovarjati radovednjem. Letos, ob petem festivalu, bo spet nastopil sredi Ribnice s svojim kolovratom in ponovno pokazal, da še lahko dela in da z njim in s preostalimi lončarji lončarstvo še živi. Da še ni popolnoma izumrlo in utonilo v pozabo. Da so še vedno najbolj žganci iz lončene sklede in najboljše mleko mleko iz lončne latvice. Kakor nekoč . . .

FRANCE GRIVEC

ŽELJE VOLIVCEV

Zadnji zbori volivcev v ribniški občini so bili v glavnem dobro obiskani. Govorili so, potem ko so izbirali in potrdili kandidature za občinsko, republiško in zvezno skupščino, tudi o drugih vprašanjih. V Loškem potoku se živo zanimajo za nadaljnji obstoj osnovne šole. Tu bo potrebno novo šolsko poslopje. Sredstva za gradnjo pa Potočani ne bodo sami zmogli.

Na Hribu imajo prosvetni dom, ki je potreben popravila. Računajo na pomoč ObS, nekaj sredstev pa bodo prispevali sami. V Retjah želijo, da bi jih ljudski poslanci od časa do časa obiskali, kot je bil običaj včasih.

Prebivalci vasi Globelj in Podklanec želijo, da bi tudi k njim pritekla voda po cevovodu. Večji delež za vodovod so pripravljene sami prispevati. V navedenih vseh in v bližnjih Zimaričah pa imajo še drug problem: nimajo avtobusne zveze in so tako odtrgani od prometa.

Iz Podklanca imajo do Sodrčice, kjer je najbližja avtobusna postaja, kar 7 kilometrov pešpoti. V teh krajih zato želijo, naj uvedejo lokalno progo, ali pa naj SAP uvede progo Sodrčica — Nova vas. Prošnja je res upravičena, zato je vredna podpore.

Na vsakem zboru volivcev v Zapotku je na dnevnem redu vprašanje ureditve vaških poti, javne razsvetljave in podobno. KS bi se moral za te stvari bolj zavzeti. V zadržnem domu ima svoje prostore ribniška Jelka, dvorana in drugi prostori pa so večji del neizkoriščeni. Ljudje menijo, da bi lahko uvedli v njih kakšno proizvodnjo. V poštev bi prišla tudi konfekcija oblačil.

Na Gregorju so menili, da so cene lesa preizke, vaščani Hudega pa želijo, naj bi tudi njihova vas imela vodovod.

Jutri, 26. marca, bodo občani ribniške občine praznovali svoj praznik v počastitev velike zmage slovenskih brigad pred dvaindvajsetimi leti v Jelenovem žlebu. Vsakoletno praznovanje je posvečeno spominu vseh, ki so nam priborili svobodo, spominu vseh dni bojevanja, zmag, pohodov, neznanih in znanih junakov, ki so pojili našo zemljo z lastno krvjo, iz katere je zrasel rdeči cvet svobode.

Letošnje praznovanje bo še bolj svečano kot kdajkoli poprej, saj je povezano s prvim delom volitev v občinsko skupščino. Zgodaj jutri bodo številni proizvajalci v delovnih kolektivih in zavodih, od delavca Komunale do profesorja na osemletki, stopili v svečano okrašeno volišče in oddali svoj glas za člana svojega kolektiva, ki jih bo posebej štiri leta zastopal v občinski skupščini. Tudi zaradi tega bo

V počastitev občinskega praznika Ribnice

vzdušje ob prazniku še lepše, izobešene zastave bodo plapolale še bolj prešerno v zgodnji pomladanski dan.

V počastitev občinskega praznika in v počastitev 20-letnice osvoboditve so bile oz. bodo tebe prireditve:

V ponedeljek, 22. marca je nastopil v Sodrčici in Ribnici Slovenski oktet. Predstavi je organiziral programski svet Festivala skupaj z odborom za proslavo 20-letnice osvoboditve.

— V četrtek, 25. marca, prirejata osnovna in glasbena šola v domu TVD slavnostno akademijo. — V petek, 26. marca, bo ob 10. uri dopoldan v TVD slavnostna seja občinske skupščine, zvečer ob 20. uri pa priredijo novinarji Dolenjskega lista, Dela in RTV ustni časopis.

Najboljšemu poštarju Andreju Zajcu bo za pridobivanje novih naročnikov podeljen moped, organizaciji SZDL v Ribnici pa televizor.

Kaj bo delala ribniška krajevna skupnost

Komisija, ki jo je imenoval svet krajevne skupnosti Ribnica, je pripravila program letošnjega dela krajevne skupnosti. Iz programa povzemamo nekatere značilnosti, ki govorijo, da se svet zaveda svoje vloge, ki jo ima do občanov. KS obsega Ribnico, Gornjo vasa in Hrovačo. To je največja skupnost v občini, zato ima tudi največje potrebe. Ker bodo sredstva iz občinskega proračuna letos bolj ptiča, bodo morali iskati vi-re druge, če pa ne bo šlo drugače, bodo morali misliti na samoprispevek. Ta odločitev pa je odvisna od zborna občanov ali pa od KS, če jo bodo pooblastili volivci.

Program predvideva ureditev mrtvašnice in pokopališča v Hrovači. Ta dela so nujna, vendar v ernem letu ne bo moč vsega narediti. Tri milijone sredstev bo treba za gradnjo, en del bodo morali zagotoviti iz lastnih virov pokopališča. Nameravajo urediti tudi kanalizacijo in cestišče na Miaki v Ribnici. Tu je ob vsakem večjem deževju cesta skoraj neprehodna. Krajevna skupnost je mnenja, naj bi del sredstev prispevalo tudi podjetje Gradbenik, ki je s prevzemom opekarnar razširilo svojo poslovno dejavnost tudi v ta del Ribnice. Ostala sredstva bodo preskrbeli iz občinskega proračuna.

Čez potok Blistrico vodi več mostov. Tisti, ki vodi proti Ugarju, je dotrajal in bo treba misliti na novo gradnjo. Prav tako bo treba popraviti cesto na Ugar. Del sredstev naj bi prispevala tudi uporabnika teh dveh objektov: KZ Ribnica in KGP Kočevje.

Program govori še o nadaljevanju modernizacije cestne razsvetljave, o urejanju gradske okolice v Ribnici itd. KS bo vplivala na lastnike stanovanjskih in poslovnih prostorov, da uredijo fasade, kar bo dalo Ribnici kot razvijajočemu se turističnemu kraju lepšo podobo. V programu je zajeto tudi otroško varstvo.

Dvajset milijonov »socialnih« izdatkov

V ribniški občini prejema stalne socialne podpore 88 ljudi, povprečna socialna podpora pa je 4.130 din na mesec (pred nedavnim 3000 din). Kljub prizadevanjem socialnih podpor niso mogli dvignati na 5.000 din, ker občina nima za to dovolj sredstev, prošnja za podpore pa je veliko. Razen teh je še 6 podpor žrtvam fašističnega terorja, dve kadrovske, 12 podpor za šolanje in štiri rejske. Vsi socialni podpiranci so tudi socialno zavarovani in plačuje občina na mesec 2.917 din za vsakega.

Lani je občina porabila nekaj nad 20 milijonov dinarjev za različne podpore, vzdrževalne itd. Za socialne podpore so porabili tri milijone 510.000 din, za zdravstveno zavarovanje skoro 2,9 milijona, za vzdrževalne in domovih in zavodih za mladoletnike skoro štiri milijone (precej visoka številka, ki daje misliti; mesečna oskrbnina za mladoletnika v vzgojnih zavodih ali domovih je 45.000 dinarjev!), za zdravljenje otroških je bilo porabljeno

246.000 din, pol milijona za zdravljenje občanov, ki stroškov sami niso zmogli, milijon 160.000 za enkratne socialne podpore socialno ogroženim, za podpore za šolanje otrok 480.000, za rejske 94.000, za podpore družinam kadrovcov 134.000, letovanje otrok 800.000, za rehabilitacijo invalidov 80.000, stroški za kategorizacijo otrok so znašali nekaj nad 900.000 pogrebni stroški soc. podpirancev 110.000 in vzdrževanje odraslih v domovih in zavodih pet milijonov din. Mesečna oskrbnina v domovih in zavodih za odrasle je 28.000 dinarjev.

Vedno več otrok je treba oddajati rejniškim družinam. Mrežo rejniških družin bo treba vsekakor razširiti, saj je vedno več otrok potrebnih skrbnejše nege in boljše vzgoje, kot jim jo lahko in kot jim jo sploh nudijo nekateri starši. Narašča tudi število mladoletnih prestopnikov, tako po obsegu kakor tudi po težji njihovih dejanj. Samo v zadnjih treh mesecih je sodišče za mladoletnike obravnavalo 8 prestopnikov, kar ni

malo. Tudi zaradi tega ne, ker je mesečna vzdrževalnina za mladoletnika v zavodu 45.000 din in je občina samo lani porabila za to 4 milijone.

Kratke novice iz Grčaric

Grčarske Ravne so zaselek 7 hiš, ki so od Grčaric oddaljene pet minut. Staro pot, ki je povezovala obe naselji, je prejšnjo jesen vaška skupnost Grčarice s pomočjo Gozdnega obrata Grčarice obnovila, vendar je za dokončno ureditev poti potrebno še precej dela.

Svet krajevne skupnosti Grčarice je imel še dve redni seji, na katerih je razpravljalo o ureditvi vasi. Na drugi seji je bil sprejet tudi statut krajevne skupnosti Grčarice, ki zajema naselje Grčarice, Grčarske Ravne, Jelendol in Jelenov žleb.

Gasilsko društvo Grčarice je bilo lani precej agilno. Poleg razvija prapora ob 68. letnici obstoja in ostalih delih je nameravalo zgraditi tudi požarni stolp za sušenje cvet. Vendar dela ni bilo mogoče začeti, ker »pekarna Ribnica ni dostavila naročene količine opeke, kljub številnim prošnjam in zahtevam društva. Čudno, saj gre za korist vse družbe!

Norbert Černe

Trikrat predsednik, pa še občinski mož zraven

Predsednik sveta za telesno vzgojo pri občinski skupščini, predsednik TVD Partizan, predsednik godbe na pihala, pa še morda kakšna drobnejša funkcija, neznatnejša zadolžitev kje drugje. To je Stefan Lovšin, ki poleg vsega tega kroji še obleke za tiste Ribničane, ki jim je konfekcija prekratka ali predolga, preozka ali preširoka. V času, ki mu preostaja, zastopa kot še nerotirani občinski mož v skupščini interese zasebnega obrtništva. Poklepeta sva v njegovi delavnici v Struški ulici ob toplo zakurjeni peči in sredi začeti, napol dodelanih in že gotovih oblek. Skozl okno, ob katerem je podrževal ne več nov šivalni stroj, se je vsiljevalo toplo zgodnje dopoldansko sonce.

— Ste pravi Ribničan?
— Ja, že od 1911. leta ne pretrgoma, razen dvakrat po dve leti, ko sem bil v Ljubljani oziroma v Litiji.
— Ste navdušen športni delavec. Kaj vas bolj veseli: krojaštvo ali šport in zakaj?
— Sport! Tudi krojaštvo, ker bi ga sicer že zdavnaj pustil. Z nečim si pač moram služiti kruh. Poleg športa me veseli tudi »plehmuzika«, pri kateri sem že od začetka, od 1929. leta. Pred ustanovitvijo sokolske godbe smo imeli v Ribnici orkester in tamburaški zbor...
— Če primerjamo nekdanje »sokolske« in sedanje »Partizanske« čase?
— Prej je bilo bolj živahno. Precej tudi zaradi denarja, ki ga ni tako hudo primanjkovalo. Pa tudi zaradi

ljudi... Prej smo zastoj delali z večjim veseljem kot sedaj za denar. Bolj živahno je bilo tudi zato, ker je imel vsak delavec na žagi ali opekarni, če je delal v društvu ali godbi, vseeno »siht«, kadar ga zaradi društvenih opravil ni bilo na delo, pri Rudežu

— Bil, orodni telovadec. V Ribnici so bili nekateri zelo dobri telovadci — Oražmi, Arko, Kočvar in drugi. Ko se je pričela godba, sem se bolj posvetil njej, nikdar pa nisem prenehal biti občudovalec orodne telovadbe.

— Morda kak spomin na tiste čase, vreden, da zvedo zanj tudi mlajši?

— V najlepšem spominu mi je ostal nastop na vse-sokolovskem zletu v Pragi 1932. leta. Iz Ribnice nas je bilo devet, koliko nas je bilo vseh skupaj iz vseh slovanških dežel, pa ne vem. Vem le, da nas je v eni točki nastopilo kar 12.000 telovadcev. Čudovita stvar. V Prago smo šli na svoje stroške, sami smo kupili rekvizite in kroje. Zdaj pa... še za velike denarje in honorarje je težko kaj spraviti skupaj... Pred tremi leti me je republiška zveza — kot priznanje — poslala na ogled evropskega prvenstva v Beogradu. Najlepša je bila Cerarjeva zmagala, še bolj ganljivo pa je bilo tovarišvo telovadcev; po nastopu so si čestitali in se objemali, medtem ko bi se — morda — nogometaši v podobnem primeru stegli...
In še je potožil, da je bilo včasih v Ribnici šest krojačev, sedaj pa je sam in da se nihče noče več učiti te obrti.

Stefan Lovšin, predsednik občinskega sveta za telesno vzgojo.

pa so imeli delavci, člani društva ali godbe, pol dinarja večjo plačo od drugih...

In se neumorni športni delavec — krojač Stefan zamislil v preteklost, stroj utihne in zastrni se predse. Pri-poveduje, kako so zbirali sredstva za gradnjo doma (zdaj Partizan). Začeli so 1912. leta; privatniki so dali precejšnje denarje, zdaj pa skupnost odmerja sredstva za te namene zelo skopo, saj jih, končno, manjka na vseh koncih. Dom je bil dograjen v letih 1932-34. Stefan kaj rad pokaže orumenel dokumente o zbiranju prispevkov, prav tako pa zapisnike sej upravnega odbora društva izprve vojne. Vse to je v začetku vojne, ko so dom že stražili Italijani, skupaj s pihalnimi inštrumenti rešil in ohranil.

— Ste že bili kdaj tudi športnik, ne le športni delavec?

— Bil, orodni telovadec. V Ribnici so bili nekateri zelo dobri telovadci — Oražmi, Arko, Kočvar in drugi. Ko se je pričela godba, sem se bolj posvetil njej, nikdar pa nisem prenehal biti občudovalec orodne telovadbe.

— Morda kak spomin na tiste čase, vreden, da zvedo zanj tudi mlajši?

— V najlepšem spominu mi je ostal nastop na vse-sokolovskem zletu v Pragi 1932. leta. Iz Ribnice nas je bilo devet, koliko nas je bilo vseh skupaj iz vseh slovanških dežel, pa ne vem. Vem le, da nas je v eni točki nastopilo kar 12.000 telovadcev. Čudovita stvar. V Prago smo šli na svoje stroške, sami smo kupili rekvizite in kroje. Zdaj pa... še za velike denarje in honorarje je težko kaj spraviti skupaj... Pred tremi leti me je republiška zveza — kot priznanje — poslala na ogled evropskega prvenstva v Beogradu. Najlepša je bila Cerarjeva zmagala, še bolj ganljivo pa je bilo tovarišvo telovadcev; po nastopu so si čestitali in se objemali, medtem ko bi se — morda — nogometaši v podobnem primeru stegli...
In še je potožil, da je bilo včasih v Ribnici šest krojačev, sedaj pa je sam in da se nihče noče več učiti te obrti.

Za svoje poštrevno in vestno delo je dobil krojač Stefan 4 priznanja in diplome od okraja, republike in zveze. In čeprav le skromne papirnate priznanje, je vredno kot kupi denarja, pravi...
FRANCE GRIVEC

LOŠKI POTOK: zdaj še zobozdravstvo

Z zdravstveno službo so v Loškem potoku kar se da zadovoljni, saj imajo lepo novo zdravstveno postajo, stalnega zdravnika ter patronažno in medicinsko sestro. Tamkajšnji zdravnik skrbi tudi za zdravje ljudi v dragarskem koncu v kočevski občini, kjer je zdravstvena postaja v Srednji vasi. Potočanje pravijo, da je treba tako urediti tudi zobozdravstveno službo; sami imajo lepo opremljeno ordinacijo, kamor pride trikrat na teden popoldan zobozdravnik iz Ribnice, potrebe so pa veliko večje. Radi bi, da bil te dni pri njih zobozdravnik ves dan ter da se uredi zobna ordinacija še za šolsko mladino. Pred časom

Pletilnico žičnih mrež v Sodražici štejejo med najuspešnejša podjetja v ribniški občini, saj so finančni rezultati, ki jih dosega posebno zadnje čase 32-članski kolektiv, več kot zadovoljivi. Preteklo leto, ko so se povprečni osebni dohodki dvignili nad 52.000 dinarjev mesečno (trideset leta so delali po 10 ur na dan), se je storilnost na enega zaposlenega dvignila za 21 odst. Celotna proizvodnja je znašala 194 milijonov, letni plan pa so presegli za 6 odst., kljub temu, da niso delali vse leto z novimi stroji in se niso preselili v nove prostore.

Preteklo leto so okrog 45 odstotkov potrebnih surovin dobili iz uvoza. Največja težava je v tem, da niso imeli dovolj žice, predvsem ne tiste, ki bi jo najino rabili (finejša). Letos so proizvodni plan povečali za 14 odst., to je na 200 milijonov dinarjev, računajoč, da nov stroj, ki ga bodo dobili v drugem polletju, pred kratkim pa je inozemski dobavitelj podaljšal dobavni rok za eno leto. Kakor lani bodo tudi letos imeli največje težave s proizvodnim materialom — žico. Jugoslovanski dobavitelj so jim s pogodbenimi zagotovili le 30 odst. potrebne žice, ki jo predelujeta lahko le dva stroja, medtem

PLETILNICA ŽIČNIH MREŽ V SODRAŽICI

Povprečni osebni dohodki nad 52.000 dinarjev

ko so dobili od železarne Jesenice zagotovilo za dobavo komaj za 5 odst. vseh potreb po finejši, tanjši žici!

Ker posredno izvažajo, jih je dala Jugobanka na prioriteto listo za uvoz, vendar pa se dobave iz inozemstva navadno hudo zavlačujejo, ker banka pravčasno ne zagotavlja deviz. Preko kooperantov izvažajo okrog 35 odst. proizvodnje. Iz vsega je razvidno, da ima Pletilnica žičnih mrež zagotovljen proizvodni material — žico komaj za 1. četrtletje, za ostalo pa se bodo morali še boriti.

Večkrat smo že slišali, da bi se morala sodražka Pletilnica tudi vključiti v izvoz in ko smo zastavili to vprašanje v upravi, so nam odgovorili, da bi v primeru, ko bi sklepali pogodbe s tujimi kupci, morali verjetno vsi proizvodni izvozi, domači porabniki pa bi potem morali iste ali pa enake proizvode kupovati v tujini.

Letos bo dograjena tudi nova proizvodna hala na robu Sodražice, kamor se bodo preselili morda še maja. V novih, večjih in svetlejših prostorih bo tudi delo lažje in sprejete obveznosti bodo veliko lažje izpolnjevati. Prepričani so, da se bo še naprej dvigala produktivnost in da se bo finančni uspeh še povečal, prav tako pa tudi še zdaj skoro zavidljivi osebni dohodki. Le-ti se bodo letos povečali za nadaljnjih 19 odst.

Na Gori vam povedo: »Pri nas je mleka dovolj!«

Gorniška zemlja je skopa in kljub velikim naporom ljudi daje zelo malo od sebe, zato so prebivalci toliko bolj navezani na gozd in živinorejo. Zdaj redijo okrog 120 krav — plemenit, precej pa tudi pitajo mlado živino. Mleka imajo dovolj, tudi bi ga radi prodajali, pa ni nikogar, ki bi ga vozil v dolino. Do 250 litrov bi ga zbrali na dan. Se pred leti so ga prodajali na Bloke, zdaj pa se dogovarjajo z zadrugo, da bi prihajali po mleko s kamionom. Prevoz bi kombinirali skupaj z Loškimi potokom.

Gorniki imajo v stari šoli skromen klubski prostor, ki pa je ves vlažen; zaradi vlažnosti se televizor v njem večkrat pokvari, denar za popravila pa komaj zbero. Skupni televizor za vaščane

je hodil v Loški potok zobozdravnik za otroke, pa je prenehal, čeprav je prav pri mladini zobovje v zelo žalostnem stanju.

veliko pomeni, saj je edini v vseh petih vaseh in jih zbližuje s svetom.

Cesta Vagovka-Travna gora

Od Vagovke, kjer se strma cesta proti Loškemu potoku prevesi, do Travnice gore ni daleč, pot pa je zložna, brez večjih vzpetin. Prebivalci Gore že dolgo opozarjajo, da bi bilo dobro speljati od tu pot do znane turistične postojanke, ki bi s tem privabila številne goste in obiskovalce še z notranjske strani. Z Vagovke preko Gore namreč pelje najkrajša pot proti Blokam in Notranjski. Gorniške vasi so tik na meji občine z Notranjsko, sedanja cesta pa je tudi lepa in lahko prevozna. S turistično cesto preko Gore in Vagovke na Travno goro bi prav gotovo veliko pridobili tudi pasivni gorniški kraji. Pa tudi sicer so na Gori primerni pogoji za turizem — čist gorski zrak in čudoviti razgledi. Pravijo, da se od njih vidi prav do Alp.

Drobne iz Loškega potoka

V okolici Loškega potoka je veliko divjadi, tudi medvedov, kar dokazuje nedaven napad medvedkamatere na logarja Ivana Lavriča. Ljudje vedo povedati, da nemalokrat vidijo kosmatince, tudi po tri skupaj, ko se sprehajajo nedaleč od vasi, zgodilo pa se je tudi že, da je prišel medved prav do hiš. Medved, številna jelenjad in druge divje živali napravijo po njihov precejšnjo škodo, tako da se ljudem sejanje ovsna in koruze sploh več ne splača, čeprav so koruze še pred leti zelo veliko pridelali. Povedali so nam tudi, da je škoda po divjadi veliko večja, kot bodo kmetije pridobili z odpadnim davkom v 4. proizvodnem okolišju, ki zajema ves Loški potok.

Najvažnejši komunalni potrebi Loškega potoka sta nadaljnja gradnja vodovoda in urejanje cest 4. reda. Minulo leto so bile vaše ceste precej slabo vzdrževane, za letos pa kaže, da jim bo občinska komunalna posvetila več pozornosti. Za dokončanje 1.

faze potoškega vodovoda je menda potrebnih še okrog 30 milijonov dinarjev; vodo je treba napeljati še na Hrib, zgraditi rezervoar za Travnik in Srednjo vas in priključiti del Travnika nad cesto. Vodovoda nimata tudi Mali log in Segova vas.

Nekateri Potočani so malo pogodrnjali tudi nad odkupnimi cenami kmetijskih pridelkov in lesa, ki ne morejo in ne morejo priti v sklad z ostalimi cenami. Prav radi bi videli, da bi veljale vsaj za les kolikor toliko realne cene.

Tik ob cesti nasproti krajevnega urada na Hribu so lani delavci Gradbenika zasadili lopate za večjo trgovsko hišo, ki jo financira trgovsko podjetje Jelka iz Ribnice. Kakor so sprva mislili, bi morala biti že lani stavba pod streho, vendar je gradnja zavrla zaostretek okrog investicij. Tako so zdaj za stavbo, ki naj bi bila dograjena v treh letih, zabe-tonirani temelji in napravljena prva betonska plošča.

Nedaleč od zdravstvene postaje je potoška za druga zgradila večjo stavbo, v kateri so spodaj garaže, v nadstropju združni upravni prostori in stanovanja. Dela so v glavnem opravljena in se bodo verjetno kmalu vselili.

ŠTIRI LETA JURJEVIŠKE TEKSTILNE INDUSTRIJE

»Razvijale smo se skupaj z obratom«

Te dni, 26. marca, bodo minila štiri leta, odkar je pričel obrat tekstilne tovarne Sukno iz Zapuž v Jurjevici pri Ribnici z redno proizvodnjo. Tedaj, 28. januarja 1961, so zapisale kočevske Novice: »V prostorih nekdanjega združnega doma v Jurjevici že valovi novo življenje. V prostorni dvorani so razvrščeni tekstilni stroji — novi in svetli, ob njih pa se sklanjajo telesa mladih delavk... Prvi metri tekstila so že stekli. Tem se bodo v kratkem pridružili še novi, tisoči in stotisoči metrov. Z njimi pa se bodo izurili tudi prsti mladih delavk, ki še do pred kratkim niso imele pojma o tekstilnih strojih in tkanju...«

V štirih letih se je podoba obrata temeljito spremenila. Skromnim prostorom nekdanjega združnega doma sta se pridružili dve novi veliki proizvodni hali, prišli so novi stroji in njihova sprava neubrana pesem se je okrepla, zila v prijetno petje.

Nedavno sem po daljšem času ponovno obiskal mladi kolektiv in zvedel, da nameravajo letos sskati okrog 122.000 tekočih metrov blaga — odej in ločnov, kar predstavlja približno 400 milijonov dinarjev vrednosti. Trenutno tudi še nimajo težav s surovinami, bodo pa verjetno nastopile zaradi uvoza.

Sprva 40-članski kolektiv se je v štirih letih povečal že na več kot 80 ljudi, brez dvoma

pa se razvoj ob tem ne bo ustavil. Močno so se izboljšali tudi delovni pogoji; v kletnih prostorih so uredili prijetno jedilnico in kuhinjo, tako da je poskrbljeno tudi za tople in ne predrage malice.

— In kako ocenjujete pot, ki ste jo skupaj z obratom prehodile v teh štirih letih? Sem vprašal tri mlade delavke, ki delajo že od začetka: Štefka Fucelj ter Francka in Katice Arko.

— Prve dni je bilo zelo težko, so pripovedovale druga za drugo. Nismo se takoj vključile v proizvodnjo, pač pa smo morale tovarno najprej urediti; zidali smo, sejale smo pesek, urejale, pospravljale... Začetek je bil res

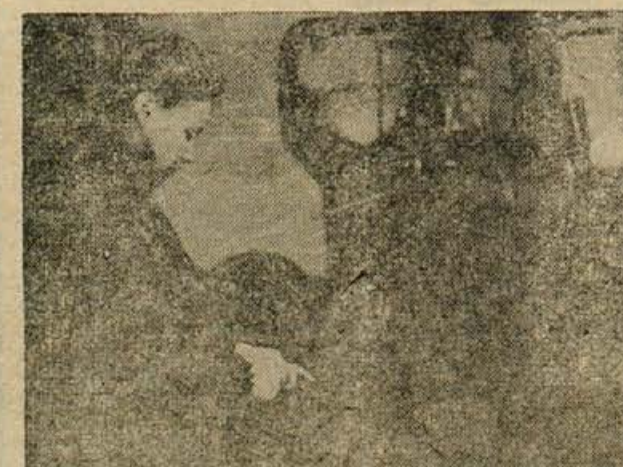
zelo težak, saj smo večinoma tedaj prvič videle stroje, prišle smo k njim naravnost z njiv, od motik, od kmečkega dela, ki je tako različno do tega...

— Rasle in izpopolnjevale smo se skupaj z obratom, pripoveduje Francka Arko, ki je tudi članica obratnega delavskega sveta. Navaditi se je bilo treba na red in disciplino, na določen delovni režim. Ni se zgodilo redko, da je katera hotela oditi sredi dela domov, ker jo je doma čakalo kmečko delo. Res smo bile vajene dela, vendar popolnoma drugačnega... Zdaj je že marsikaj pozabljeno, kmalu smo se privadile novemu delu in ta zaslužek lahko v veliki meri smo se znašle. Spoznale smo, da je tu naše mesto, da so stroji del nas in naš kruh, spoznale smo, da je naš zaslužek odvisen od našega dela, ne le posameznika, pač pa celotnega kolektiva. Osebni dohodki od 30 — 36.000 din sicer niso kdo ve kako veliki, vendar zaslužek je tu, doma in ta zaslužek lahko v veliki meri krojimo tudi same...

— Šefi so imeli z nami v začetku precej težav, se spet

spomni druga. Toliko pregledov smo jim napravile in kar dovolj dela so imeli, da so iz nas napravili prave delavke, proletarce.

Učenje delavk, mladih kmečkih deklet, je bil največji problem tudi po besedah mojstra Ferdinanda Ilga, ki je tu že od vsega začetka. Težave so bile tudi s prostori, ki jih je bilo treba šele preurejati, večkrat — kakor še sedaj — pa tudi zaradi pomanjkanja materiala.

Tkalica Francka Arko je članica obratnega delavskega sveta in se rada spominja dni, ko je prvič stopila pred ropotajočo tkalni stroj. Hudo se je bilo privaditi novemu delu, pravi. Ni bil lahek prehod od kmečkega orodja, od motike k tekstilnemu stroju. Zdaj smo se zrasle s tovarno, stroji so postali del nas in težko bi se ločile od njih...

Alojz Podgoršek je mojster v predilnici in poleti se bodo ssekla že štiri leta, kar dela v Jurjevici, ves čas, odkar je bila urejena predilnica. Povedal je, da je treba ocenjevati vlogi tekstilnega obrata v izrazito kmečkem kraju predvsem s stališča vzgoje, preobrazanja zaposlenih in sodeč po tem, je prispevek obrata velik. Nudi zaposlitev nad osemdeset ljudem, večinoma ženskam, ki bi sicer morale biti doma ali pa se odselili

drugam. Ščasoma izginja tudi navezanost na zemljo, saj delavke spoznavajo pravo vrednost industrijskega dela, hkrati pa lahko delajo še doma na kmetijah.

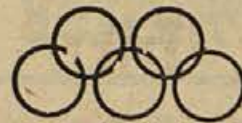
Jurjevski obrat še ni popolnoma osvojil proizvodnje, ker nimajo še vseh strojev. Skano blago dokončno obdelata matični obrat, s katerim so v zelo dobrih odnosih in razvoj obrata podpira z vsemi močmi. Kolektiv je z ustvarjenim dohodkom doslej že izplačal stroje v tkalnici in čeprav so nekateri stroji v pogonu že 30 — 50 let, so še dobri.

26. marca minevajo štiri leta uradnega obstoja obrata Sukna v Jurjevici, čeprav so s poskusno proizvodnjo pričeli že decembra 1960. Tekstilna industrija, pa čeprav zaenkrat še v majhnem obsegu, je postala v tem predelu Ribniške doline že poseben pojem in je našla v gospodarstvu občine primerno mesto. Brez dvoma pa je tudi ves dosedanj razvoj obrata dobro poročstvo za še večje, še lepše uspehe v prihodnjih letih, ko bodo z mladih delavk, ki že štiri leta strežejo strojem ali pa so se v proizvodnjo komaj vključile, izginjajo zadnji ostanki polproletarske miselnosti, iz njihovih rok, iz njihovih strojev pa bodo prihajali novi tisoči in stotisoči metrov blaga...

F. GRIVEC

PRISRČNE
ČESTITKE
ZA OBČINSKI
PRAZNIK!

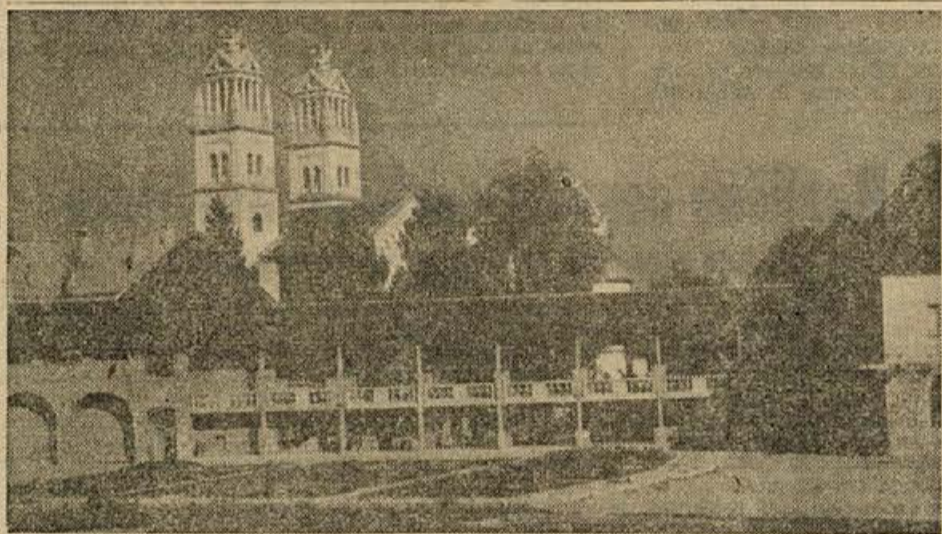
**PLETILNICA ŽIČNIH MREŽ
SODRAŽICA**

**TRGOVSKO
PODJETJE**

SE Z VSEMI SVOJIMI
PRODAJALNAMI KUPCEM
SE NADALJE PRIPOROČA
IN JIM PRISRČNO ČESTITA
ZA PRAZNIK DOMAČE OBČINE
26. MAREC!

**ELKA
RIBNICA**

VOSCI
ZA PRAZNIK
DOMAČE OBČINE
VSEM KMETOVAL-
CEM NA SVOJEM
PODROČJU IN SE
JIM PRIPOROČA
ZA SE BOLJŠE
SODELOVANJE
V PRIHODNJE!

**TEKSTILNA TOVARNA
SUKNO - ZAPUŽE**

OBRAT II.

JURJEVICA PRI RIBNICI

priporoča svojim odjemalcem bogato izbiro volnenih mikanih in česanih tkanin za obleke, kostime in plašče. Odlična kvaliteta, zmerne cene, vedno moderne barve in vzorci so odličja tkanin, ki nosijo zaščitni znak SUKNO.

KMETIJSKA ZADRUGA RIBNICA

DOM poslovna enota SUHA ROBA v SODRAŽICI

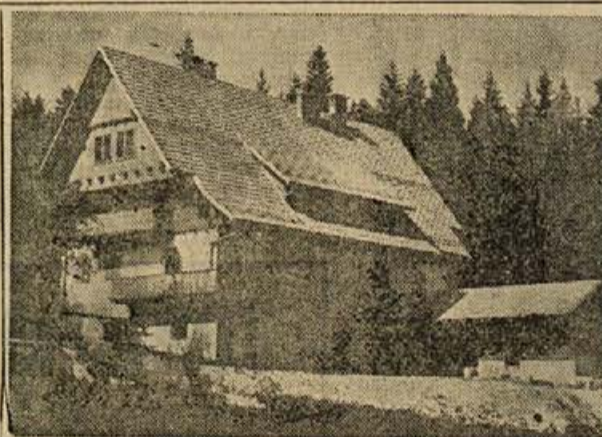
toplo čestita za občinski praznik, 26. marec, vsem občanom, delovnim kolektivom, predvsem pa svojim sodelavcem — izdelovalcem suhe robe!

VSEM
KOLEKTIVOM
V PODJETJIH
IN ZAVODIH
NA
SVOJEM
PODROČJU
ČESTITA
ZA
26. MAREC

OPRAVIJA PREVZETA DE-
LA V DOLOČENEM ROKU,
SOLIDNO IN PO ZMERNIH
CENAH. INVESTITORJEM
SE TOPLO PRIPOROČA IN
JIM PRISRČNO VOSČI ZA
OBČINSKI PRAZNIK. ČE-
STITKE VELJAJO TUDI
VSEM DELOVNIM OBČA-
NOM!

**SGP
GRADBENIK
RIBNICA**

DOM NA TRAVNI GORI

**ZDRAVSTVENI
DOM
RIBNICA**

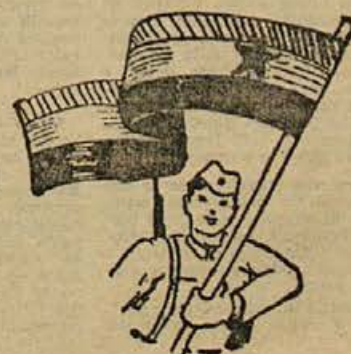
**POZDRAV 20-LETNICI
OSVOBODITVE!**

ČESTITAJO VSEM DE-
LOVNIM LJUDEM V DO-
MAČI OBČINI ZA PRAZ-
NIK 26. MAREC IN JIM
ŽELIJO SE VEČ USPE-
HOV NA GOSPODAR-
SKEM IN KULTURNEM
PODROČJU, V ZDRAV-

OBČINSKA SKUPŠČINA RIBNICA

OBČINSKI ODBOR SZDL - OBČINSKI KOMITE ZKS - OBČINSKA
ZVEZA ZZB - OBČINSKI SINDIKALNI SVET - OBČINSKI KOMITE ZMS

STVU, SOLSTVU, GO-
STINSTVU IN TURIZMU,
V TRGOVINI IN OBRTI!

Otvoritev nove ATC - praznik v Brežicah Boljše in hitrejše poslovanje občinske uprave v Brežicah

Na slovesnosti so se zbrali v ponedeljek popoldne predstavniki skupnosti PTT podjetij Slovenije, PTT podjetja Novo mesto, gostje iz brežiške in krške občine in celoten kolektiv pošte v Brežicah.

Tov. Dragica Rome, direktorica PTT podjetja iz Novega mesta, je ob tej priložnosti obrazložila navzočim pomen tega koraka in prikazala do sedanjosti in nadaljnjo pot vključevanja Spodnjega Posavja v avtomatizacijo telefonskega prometa.

Program razvoja telegrafskih in telefonskih zvez v Spodnjem Posavju in na Dolenjskem je v prvem obdobju od 1961 do 1965 predvidel razen avtomatizacije telefonskega prometa še zgraditev krajevnega omrežja in sodobnih poslovnih prostorov v vseh občinskih središčih, medkrajno avtomatsko povezavo z ostalimi avtomatskimi mrežnimi skupinami, v telegrafskem prometu pa 20-številično avtomatsko telegrafsko centralo in vključitev vseh teleprinterov v avtomatski telegrafski promet. Za uresničitev celotnega razvojnega programa na Dolenjskem in v Posavju bo treba vložiti okoli milijardo dinarjev do 1970 leta. Vse občinske skupščine tega območja so do sedaj pokazale razumevanje za modernizacijo PTT prometa.

Osnovo za sodobnejšo telefonijo tvori v Spodnjem Po-

savju vozna ATC Krško z ATC Sevnica in ATC Brežice, ki je bila v ponedeljek povezana z avtomatsko telefonsko centralo v Krškem. Brežiška ATC je zdaj polavtomatsko povezana s telefonskimi centralami Cerklje, Krška vas, Jesenice na Dol., Dobova, Bizeljsko, Pišce, Globoko in Artiče. Medkrajna telefonska centrala v Brežicah je ukinjena in telefonistke v medkrajni centrali Krško posredujejo medkrajne pogovore tudi za Brežice. Kasneje bo ukinjena tudi medkrajna telefonska centrala v Krškem in zmanjšana centrala v Novem mestu.

Tov. Rometova je med drugim tudi povedala, da je v zadnjih štirih letih poraslo število medkrajnih telefonskih pogovorov za 100 odst. Telefonistke so ta promet ob malenkostnem povečanju medkrajnih zvez opravljale z velikim naporom. Nekaj časa medkrajni telefonski pogovori še vedno ne bodo potekali brezhibno, ker tovarna ISKRA in Radio industrija iz Niša z veliko zamudo dobavljata potrebne naprave. Telefonistke monterji in mehaniki se bodo potrudili, da bo motenj čim manj.

Stroški za modernizacijo telefonskega prometa v Brežicah in preureditev poslovnih prostorov znašajo okrog 80 milijonov dinarjev. Občinska skupščina Brežice in PTT Novo mesto sta si jih delila. 60

odst. je prispevala občinska skupščina, 40 odst. pa PTT podjetje. Delež občine in podjetij je znašal 53 milijonov. Avtomatska telefonska centrala je veljala 35 milijonov dinarjev, preureditev prostorov pa 14 milijonov. Novo ATC je izdelala ISKRA iz Kranja. Število naročnikov se bo lahko povečalo do 1.000. V novo ATC je vključenih 206 priključkov, 33 naročnikov pa bo priključenih vanjo naknadno.

Napredek v telefonskem prometu bo v posavskih ob-

činah lahko pospešil tudi razvoj gospodarstva, ki je že več let nazaj pogrešalo sodobnejše telefonske in telegrafске zveze. Neskladje med potrebami in možnostmi se postopoma zmanjšuje. Zastarele, iztrošene in preobremenjene telefonske in telegrafске naprave zamenjujejo boljše in sodobnejši pripomočki. PTT dejavnost se učinkovito vključuje v komunalni sistem in postaja vedno pomembnejši pogoj za gospodarski in kulturni razvoj posameznih območij.

Kandidati za zbor delovnih skupnosti v občini Brežice

2. volilna enota — Bregansko selo I: Kitarinaš Zorka, Josip Prah in Fr. Zdjelar;
4. volilna enota — PPV Dobova in obrat IMV Brežice: Franc Glogovšek in Ludvik Metelko;
4. VE — Ljudska potrošnja in Krka: Ivan Veble in Zdenka Jurkas;
8. VE — Prevoz, PTT in Zeleniška postaja: Albert Račič, Marija Knez in Franc Hrvol;
10. VE — gostišča: Olga Stipetič;
12. VE — Posavje, Beti Dobova in Dekorles: Stefan Grhek, Ivka Cetin, in Ivan Galič;
14. VE — Kmetijska zadruga Brežice, Artiče, Sromlje: ing. Nada Cirnski, Franc Butara, Alojz Muster, Jože Vimpolšek in Adam Držanič.
16. VE — KZ Brežice, Krška vas, in Cerklje: Ivan Zevnik, Ivan Golob in Stanko Molan;
18. VE — KZ Brežice, Dobova, Kapele: Franc Urek;
20. VE — šole: Marija Kovarič, Nada Rožman;
22. VE — Bolnica: Nada Adlešič, dr. Radosav Komadina;
24. VE — obč. sind. svet, obč. komite ZKS in obč. odb. SZDL: Anica Godler;
26. VE — garnizon Cerklje: Rafko Kostevc in Anton Štimac.

Različne cene za različno kvaliteto

S prodajo mesa po kakovosti so ustregli ljudem

Prodajo mesa brez priklade so ljudje v brežiški občini sprejeli z zadovoljstvom. Zdjaj plača vsakdo boljše meso po višjih cenah in slabše meso po nižjih cenah, kosti pa celo po 60 in 100 din kilogram. Dobro meso za juho lahko dobe potrošniki po 800 din in po enaki ceni tudi slabšo teletino. Nova cena za govedino je od 800 do 1200 din kg, za teletino 800 do 1600 din in za svinjsko meso od 760 do 1100 dinarjev kilogram.

Sanitarna in veterinarska inšpekcija sta pregledali vseh 16 mesnic v občini in ugotovili, da se nov način prodaje mesa dobro uveljavlja. Predvsem so razlikovanje cen po kakovosti pozdravili potrošniki. Večina kupuje meso po 800 in 1000 din, torej ne najdražje.

Inšpekcijska služba želi čim bolj zaščititi kupca, zato je ob svojem obhodu po mesnicah ustavila po nakupu 16 strank. Pri treh je ugotovila nepravilno tehtanje v škodo potrošnika. Prva stranka je bila oškodovana za 19 din, druga za 50 din in tretja za 95 din. Kontrolo je vpeljala tudi kmetijska zadruga, zato

Občinska skupščina v Brežicah je sprejela na zadnji seji odlok, ki zagotavlja občanom boljše delo občinske uprave v upravnih zadevah. Odslej smejo uslužbenci upravnih organov zahtevati od strank samo taka potrdila, ki so predpisana z zakonom. Občinski organ je dolžan celo sam oskrbeti stranki ustrezno potrdilo, če ga ta iz upravičenih razlogov ne more dobiti. To delo seveda opravi na stroške stranke. Novi ukrepi bodo verjetno precej pospešili reševanje upravnih zadev pri občinskih organih.

Odlok tudi predpisuje, da morajo biti ob uradnih dnevih vsi uslužbenci, ki delajo s strankami, na svojih mestih. Službena potovanja in drugi sicer upravičeni opravi ob dnevih za sprejem strank niso dovoljeni. Če občan svojega uradnega opravka ne bo mogel opraviti po krivdi uslužbenca, potem bo imel pravico zahtevati povrnitev potnih stroškov, izgubljenega zaslužka in drugih utemeljenih izdatkov. Vse te stroške bo moral utrpeti uslužbenec, ki ni spoštoval reda v občinski hiši. Isto velja za uradno delo, opravljeno po krivdi uslužbenca z veliko zamudo.

Korak, ki ga je napravila občinska skupščina za hitrejše in boljše poslovanje v upravi, je vreden posnemanja. Najbrž bo treba občanom še priti naproti in zaradi tega bodo gotovo sledili dodatni ukrepi. Za začetek pa je ta korak za vsakogar razveseljiv, saj zagotavlja, da bodo dnevi za sprejem strank postali resnični uradni dnevi, ki jih bodo spoštovali uslužbenci in občani.

Matični urad Dobova

Februarja ni bilo rojstev izven bolnišnice. — Poročili so se: Andrej Trampuz, delavec iz Stare vasi, in Marija Kös, poljedelka iz Mihalovca; Andrej Cizelj, bolničar iz Zupelevca, in Jozefa Katič, delavka iz Loč; Mihalj Boranič, krojač iz Kraja Doljini, in Rozalija Kežman, pletilja iz Mihalovca; Ivan Rušič, delavec iz Malega Obreza, in Ana Kroselj, poljedelka iz Jeselavca; Karol Pernšek, kmetijski tehnik iz Novega mesta, in Stanislava Skaler, uslužbenka iz Rigone; Mirko Medvešek, delavec s Sel pri Dobovi, in Marija Urek, poljedelka iz Kapele, Anton Jurman, tehnik, in Ana Blagušević, uslužbenka, oboje iz Gaberjav; Dragutin Krhulc dimnikar iz Brežic, in Jozefa Merslavic, gospodinjica pomočnica iz Kapele. — Umrli so: Jozef Ogorelec, krojač s Sel pri Dobovi, 82 let; Marija Urek, gospodinja iz Loč, 87 let; Marija Vučajnik, gospodinja iz Mihalovca, 77 let, in Jozef Ivše, kmet iz Loč.

Matični urad Brežice

V času od 20. 2. do 6. 3. je bilo rojenih 19 deklet in 19 dečkov. — Poročili so se: Stanislav Baznik, kmetovalec iz Dol. Pirošice, in Antonija Drušković, poljedelka iz Kraške vasi; Karl Kosec, trgovski delavec iz Sentlenarta, in Veronika Polak, natakaričica s Cateža. Umrli so: Terezija Turk, gospodinja z Broda, 65 let; Franc Hrvol, kmetovalec z Vrhja, 72 let; Alojz Kolar, kmetovalec iz Cerline, 40 let in Franc Vogrinc, uslužbenec iz Bukoška, 23 let.

Koristen seminar v Brežicah

Seminar o sklepanju in odgovarjanju delovnih razmerij, ki ga je organizirala delavska univerza v Brežicah s sodelovanjem občinskega sindikalnega sveta, je uspešno končan. Udeležilo se ga je 22 obiskovalcev iz 14 delovnih organizacij. Nekateri podjetja (Opekarna, Trgovsko podjetje KRKA, Trgovsko podjetje LJUDSKA POTROSNJA in Obrtno kovinsko podjetje Dobova) so poslala vse člane ustrezne komisije, kar je zelo pohvalno. So še primeri, da nekatera podjetja nimajo pravega razumevanja za strokovno izpopolnjevanje svojih kadrov in se takih seminarjev ne udeležujejo. — Udeleženci so bili z obravnavano tematiko zadovoljni in pričani, da jim bo pridobljeno znanje koristilo pri praktičnem delu. Ob tej priložnosti se zahvaljujemo sodniku Janezu Pirnatu, ki je pomagal uresničiti program.

Kupcev dovolj, prašičkov bolj malo

20. marca so kmetovalci pripeljali na brežiško sejmišče 700 manjših in 35 večjih prašičkov. Prodanih je bilo 670. Kupcev je bilo tokrat dovolj, tako da se skoraj vse pujske pokupili. Za manjše so zahtevali okoli 620 din za kilogram žive teže, večji pa so šli v promet po največ 450 dinarjev kilogram.

Milan Šepetavc, predsednik brežiške občinske skupščine, odpira prostore nove ATC

NOVO V BREŽICAH

Danes bo v Prosvetnem domu seminar o vlogi in delu družbenih centrov, ki ga organizira občinski odbor SZDL. Vabljeno so vsi predstavniki družbenih organizacij. Namen seminarja je praktičen prikaz nekaterih oblik klubskega dela. Slušatelji bodo delali v treh skupinah. Prva bo obravnavala gledališko vzgojo v klubu, druga glasbo in tretja filmsko vzgojo. V programu je tudi javna tribuna za vsako skupino posebej.

Rezervni oficirji so se te dni izobraževali v tridnevnem seminarju, ki so ga polnoštevilno obiskali. Predavali so vojaški strokovnjaki. Slušatelje se seznanili z napredkom sodobne vojaške tehnike v svetu.

Kmetijska zadruga bo verjetno že v aprilu začela preurejati

nekdanje gostišče pri Pošti. Narčte ima pripravljene. V teh prostorih bodo dobili meščani sodobno urejeno prodajalno meso in mesnih izdelkov. V njej bosta zaposlena dva mesarja sekača in blagajničarka. To bo prva mesnica, v kateri bo prodaja ločena od blagajne.

Na trgu v soboto ni bilo napredaj nič solate. Nekaj je imela na zalogi trgovina z zelenjavo po 540 dni kg, a je bila slaba. Na stojnicah je bilo največ sira in smetane, razen tega so prinesle okolice surove maslo, jajca, jušno zelenjavo, jabolka, semena in šopke pomladanskega cvetja. Jajca so bila tokrat napredaj za 39 dinarjev, jabolka po 150 in 200 dinarjev kg, surovo maslo pa po 800 dinarjev kg.

TURIZEM IN GOSTINSTVO V BREŽICAH

Namen tega pisanja je, zdramiti brežiške občane iz spanja in jim pokazati, da bo treba v štirih s časom in z neodložljivimi problemi. Zadnji čas je, da si ogledajo vse zamujeno in pohitijo tam, kjer se ni poznapo.

Kako medlo je zanimanje za turizem in gostinstvo na področju brežiške občine, ilustrira podatek, da je bilo na skupščini turističnega lepševalnega društva, ki je bila 18. februarja, le 22 občanov, med njimi nekaj članov odbora. Priprave za skupščino pa so bile zelo dobre: poslali so 110 vabil in povabili predstavnike vseh družbeno političnih organizacij, vse gostince in vse trgovce. V razpravi je sodelovalo več kot dve tretjini udeležencev, ki so pokazali izreden pomen turizma, gostinstva, lovstva, ribištva, špora in rekreacije, obenem pa so negodovali zaradi slabe udeležbe. Sestavili so tudi nov odbor, pred katerim so težke in zapletene naloge.

Ne smemo prezreti dejstva, da so Brežice s pejsaži, Cateškimi toplicami, Krko in Savo čedalje bolj favorizirano izletišče sosednjih Zagrebčanov, Brežičce so postale rekreacijska periferija

velikega turističnega gostinskega centra srednje Evrope — Zagreba, kjer se stekajo zračne linije najmočnejših turističnih organizacij sveta. Na tisoče turistov odseda v hotelih Zagreba, brežiško področje pa je dosegljivo v pičlih 20 minutah. S primerno, ceneno in simpatično propagando v recepcijah teh renomiranih hotelov bi se dalo pritegniti na kratek obisk velik del teh gostov.

V glavni sezoni, od junija do avgusta, bi morali ob sobotah in nedeljah uvesti posebno turistično progno: Zagreb—Cateške toplice—Brežice in obratno ter poskrbeti, da bi jo primerno reklamirali po radiu in televiziji.

V Brežicah morajo spregledati, da v Cateških Toplicah nastaja turistično-rekreacijski center z najsoodnejšimi gostinskimi terapevtskimi objekti, s termalnim pokritim kopalščem, z že usposobljenim letnim kopalščem, velikim letno in zimsko restavracijo ter parkiriščem za 500 avtomobilov. Iz večerajšnje zaostalosti raste najrealnejša izhodiščna baza za razvoj turizma in gostinstva na široki podlagi. Ni več daleč čas, ko se bodo v Brežicah in okolici turisti pojavljali v večjem šte-

vilu. Iz izkušenj vemo, da moderni in praktično urejeni gostinski objekti in dobra hrana ter izbrana pijača niso tako pomembni kot okolje, v katerem se vse to nahaja. Ze zdaj moramo spoznati, da bo kritično oko domačega in tujega turista opazilo vse pomanjkljivosti, ki še vedno kajso lepoto in pestrost teh prelepih krajev.

Želim naglasiti, da urejenost nasadov in parkov, še posebej tistega ob starem brežiškem gradu, ne dela posebne časti ne občanom in ne tistim, ki bi lahko prispevali k rešitvi tega perečega vprašanja. Posebno priznanje gre tistim tovarišem, ki nesebično skrbijo za brežiški muzej, neumorno zbirajo zgodovinske vrednosti in se trudijo ohraniti freske v njegovi notranjosti. Dozorel je čas, ko bo treba vse prostore nadstropij prepustiti muzeju, v prtiličju pa urediti restavracijo, ki naj ponazoruje daljnjo preteklost in ki naj bo s teraso obrnjena v dolino Save in Krke. V Švici je nekaj takih gradov, med katerimi zasluži vso pozornost antični dragulj d'Oron v kantonu Vaud. Ta starina nima nič pestrejšje preteklosti od brežiške, njegova notranjost pa

Temelji za nov stanovanjski blok na Bizeljskem

Pred dobrim tednom so na Bizeljskem začeli kopati temelje za novi stanovanjski blok, ki ga bo gradila zadruga. V njem bo prostora za 4 družine. Dvoje stanovanj bodo dobili prosvetni delavci, dvoje pa člani zadrugskega kolektiva. Celotna gradnja bo veljala 27 milijonov dinarjev. Enak blok so lani zgradili v Cerkljah, letos pa bo zrased takšen tudi v Arčičah in Piščah. Te gradnje so namenjene prosvetnim delavcem. Na Bizeljskem z dvema stanovanjema prosveta še ne bo rešena stiska Potrebe učiteljsva bo treba upoštevati tudi pri bodočih gradnjah.

Gasilski dom v Bukovški je potreben obnove

V gasilskem domu v Bukovški, kjer so družbeni prostori, bi bilo treba zunanost gasilskega doma obnoviti, preplekati okna itd., za kar pa nimajo sredstev. Nekaj so pripravili ljudje sami prispevati, gasilec naj bi prispevali na pomoč DOZ, občanom pa krajevna skupnost. Tako bi bilo vprašanje družbenih prostorov tudi v Bukovški zadovoljivo rešeno.

D. V.

V Pečicah je gorelo

V torek, 16. marca, je v Pečicah zgorelo gospodarsko poslopje, last Zinke Okrošek. Ogenj so opazili okrog devetih popoldne. V nevarnosti je bila tudi stanovanjska hiša, vendar so prizadevani vaščani preprečili, da bi se požar razširil. Ogenj so omejili še pred prihodom gasilcev, ki so ga potem do kraja zadušili.

Škoda na gospodarskem poslopiju je ocenjena na poldruhi milijon dinarjev, razen tega pa je ogenj uničil še za približno 250 tisoč din orodja, sena in drugih stvari. Organi Ljudske milice so ugotovili, da je bil ogenj podtakljen. Storitela še niso izsledili.

Matični urad Brežice

V času od 16. 1. do 20. 2. ni bilo rojstev izven bolnišnice. — Poročili so se: Anton Kovačič, kurjač iz Brezine, in Ana Deržič, čistilka iz Bukovške; Stanislav Kozlevčar, delavec iz Ljubljane, in Olga Faust, čistilka iz Brezice; Ivan Vranetič, traktorist, in Marija Hegerič, delavka, oba iz Sp. Pirnice; Miroslav Medved, delavec iz Glogovbroda, in Ivana Hervol, delavka iz Bukovške; Felik Rampre in Marija Medvedšek, oba osebna upokojenca iz Sentenarja; Dragiša Cerovak, podoficer, in Miroslava Milenkovič, slabičarka, oba iz Brezice; Anton Haring, delavec iz Zakota, in Silva Kontestabille, delavka iz Orca.

Kam z mladino, ki ne dokonča osemletke

V mesecu poklicnega usmerjanja bo na Šolah v občini Sevnica precej predavanj razgovorov in filmov o značilnostih posameznih poklicev, ki si jih bodo izbrali mladi fantje in dekleta. Za tiste, ki bodo uspešno dokončali osemletno šolanje, izbira poklica za življenje ne bo tako težka, kot za tiste, ki so jim zaradi slabih uspehov zaprta številna vrata. Teh pa je izredno veliko in na zavodu za zaposlovanje so žaskrbljeni zaradi njih.

Pravzaprav bi morali biti zaskrbljeni vsi, kajti to prerašča v družbeni problem, ki mu še nismo poiskali ustrež.

ne rešitve. Lani je končalo osemletno šolsko obveznost v sevnških šolah 379 učencev, a le 139 jih je dokončalo tudi osmi razred. Nekateri so se poslovlili od šolskih klopi že v 6. ali 7. razredu, drugi spet v 8., kjer so prav tako ostali na sredi poti. Kam zdaj s to mladino? Letos verjetno ne bo veliko boljše.

Za uk takšni fantje in dekleta nimajo možnosti. Lani je bilo precej več prostih učnih mest, kot pa kandidatur zanje. Pri ženski mladini ni tako hudo za zaposlitev, ker imajo dekleta z nepopolno osnovno šolo možnosti za priučitev v konfekcijski stro-

ki. Fantje ostanejo po obveznem šolanju še kako leto doma, potem pa se zaposlijo v proizvodnji.

Nekaj absolventov osnovnih šol se vsako leto odloči za nadaljevanje šolanja v gimnazijah, tehniških srednjih šolah in drugih zavodih. V Sevnici vsako leto znova občutijo težave zaradi premajhnih zmogljivosti teh šol, bodisi v Ljubljani, Celju, Brežicah, Mariboru ali drugod. Zahteve ob sprejemu so precejšnje in tako skoraj vedno odpadejo otroci s podeželskih šol.

Do zdaj v občini niso dovolj skrbeli za otroke socialno ogroženih kmečkih družin. Pa tudi če njihovi starši niso ravno ogroženi, največkrat ne zmorejo plačevanja za šolanje v oddaljenih krajih. To so ljudje iz pasivnih hribovitih predelov, ki na svoji zemlji ne pridelajo toliko, da bi imeli dovolj sredstev za študij svojih otrok. Naloga občinske komisije za štipendije je, da bi takim otrokom učinkoviteje pomagala do kruha.

Za šolarje, ki letos zapuščajo osemletko, je zavod za zaposlovanje organiziral več poučnih ogledov domačih podjetij. Obiskali so Mizarsko zadrugo, Metalno in ogledali si bodo tudi nekatera podjetja na območju sosednjih občin. Na šolah je razpisano tekmovanje v spoznavanju poklicev in najboljša šola bo prejela opremo za tehnično delavnico. Nagrade so namenjene tudi posameznim učencem.

Predstavniki podjetij bodo na predavanjih in razgovorih seznanili starše s potrebami po kadrih v svojih delovnih organizacijah. Starši bodo zvedeli za prosta učna mesta in tako tudi sami laže usmerjali otroke v poklice.

J. TEPPEY

Pet minut s šentjanškim kandidatom

Alojz Flašj kandidira za občinskega odbornika v volilni enoti Šentjanž. Je vodja delovne enote KREMEN in znan organizator pri množičnih organizacijah.

«Kakšni so problemi vašega kraja?» smo ga vprašali.

«Največ imamo problemov komunalne dejavnosti, tako v zvezi s potmi, javno razsvetljavo, kanalizacijo in vodovodom. Prizadevamo si, da bi postavili spomenik heroju Milanu Majniku. O tem smo že velikokrat govorili, vendar uspeha ni bilo.

Dokončati bomo morali poslopje kmetijske zadruge, kjer bi lahko uredili stanovanje za prosvetne delavce. Obnove sta potrebna tudi prosvetni in gasilski dom. Potrudili se bomo, da bomo izboljšali prometne zveze s Krmeljem. Nekaj perečih za-

dev bi lahko rešila krajevna skupnost, medtem ko bo morala pri večjih delih pomagati občinska skupščina. Posledice vojne se v Šentjanžu še zelo očitne, zato si bomo morali prizadevati, da jih čimprej odpravimo.»

S. Sk.

Matični urad Boštanj

Januarja je bil doma rojen 1 deček. — Umrli so: Ivan Kozinc, upokojenec z Vrha pri Boštanju, 73 let; Antonija Radenšek, učiteljica z Radne, 75 let; Terezija Salamoni, učiteljica z Apenilka, 71 let; Blaž Uranč, upokojenec s Kriza, 82 let; Alojzija Gunstek, družinska upokojenka iz Boštanj, 73 let; Alojz Jontez, mizar iz Boštanj, 60 let; Franc Kirar, upokojenec iz Dol. Boštanj, 79 let; Ivan Mošič, posestnik iz Dol. Boštanj, 64 let; Marija Božjak, družinska upokojenka iz Jablance, 88 let.

Matični urad Buča

Januarja ni bilo rojstev, niti porok. — Umrli je Marija Kuzem, knetovačka iz Dol. Radulj, 71 let.

Tale napis na pročelju sevnške telovadnice je edina stvar, ki vas spomni, da je tudi v tem kraju nekaj športnega življenja. Pove pa vam še nekaj več: da športniki namreč niso edini, ki živijo tu. Pod napisom vabi omara s filmskimi plakati Sevnščane na ogled filmov, ki so v istem prostoru... — Več o sevnškem PARTIZANU in njegovih načrtih preberite na 31. strani današnje številke!

je ohranjena tako, kot je bila v XVII. stoletju, ko so se živeli njeni fevdalni gospodarji. Slovita restavracija v gradu ponazarja davno preteklost in je že zaradi pohištva vedno nabito polna in odlično obiskana. Spričo spremembe zakona o gostinstvu, ki dovoljuje prevzem in upravljanje gostinskih obratov raznim gospodarskim organizacijam, bi ne bilo narobe, če bi zainteresirani sedanja lastnika grajskih klet, izvozno podjetje Slovenija Vino iz Ljubljane, naj polšče sredstva za realizacijo te zamisli. Menim, da bi bil Zagrebčanom tak atraktiven lokal, obdan s stoletnim okoljem, posebno dobrodošel in zanje močno privlačen. Vsekakor bolj od tistih surrealističnih, ki jih je v tem središču nekaj desetletij.

Nasploh ne moremo mimo pomembnosti, ki jo bo kmalu odigralo zasebno gostinstvo. Marsikateri domači ali tuji obiskovalec se bo ustavil v brežiških in okoliških gostiščih. Z ogledom njihove notranjosti bo kritično pretehtal smisel za turizem in gostinstvo na tem področju. Iskušnje kažejo, da je nemogoče pritegniti motoriziranega turista na eno samo gostišče, pa če je še tako privlačno. Iz naših zasebnih gostišč bi se dalo s skromnimi sredstvi in s kančkom smisla, iznajdljivosti in ambicije dekorirati nekaj gostišč z na-

vdihom klasike starih dolenskih »bir-tij«, vsako v drugem okolju in pohištvu. Za praktičnega gospodarja bi ne bilo velikih izdatkov, le smisel in ljubezen bi bila potrebna.

Znano je, da tudi v Avstriji in Švici nimajo denarnih sredstev na pretek, vendar so njihova gostišča zelo duhovito in domiselno urejena. V Zenevi je gostišče Les Armures s 25 mizami in sto stoll, opremljeno s pohištvo iz XVIII. stoletja, v masivni hrastovini in zastrto s pastelnim škrlatom. Skoraj ni tuja, ki bi tega lokala ne obiskal.

Našim zasebnim gostincem se obeta nov zakon, liberalnejši od prejšnjega, ki bo pravilneje odmerjal davke in dovoljeval zaposlitev tuje delovne sile. Tako bo zasebno gostinstvo končno našlo mesto, ki mu pripada.

Brežiške trgovine prav nič ne zastajajo za podobnimi v tujini. Dobro so založene in tudi izložbe so pestre ter imajo prijeten komercialno umetniški okus. Trgovce čakajo nove naloge: boljša izbira, predvsem keramičnih izdelkov in domače obrti, sporazumevanje v tujih jezikih in uveljavljanje 20-odstotnega popusta pri tujih valutah. Zadovoljiti bodo morali pečičnega kupca in povečati solidnost posrežbe.

Se pred glavno sezono bo treba

adaptirati poslopje bivše Deržičeve hiše nasproti pošte in avtobusne postaje. Predvidevajo, da bodo tam gradili sodoben lokal za prodajo suhomesnega blaga. Izvajalec del bo KZ Brežice, pregovori pa so že v teku, le še denarna sredstva se morajo sprostiti.

Pomemben bo tudi Turist biro s poslovnimi prostori pri avtobusni postaji. Od njega in od turističnega društva bo odvisno, kako bo to področje reklamirano doma in v tujini. Od Brežičanov pa bo odvisno, kako bodo okrašeni vrtovi, balkoni in koliko bo cvetja na oknih.

Ta mesec bodo predali svojemu namenu avtomatično telefonsko centralo. Tako se bo ugled brežiškega turističnega področja še povečal.

To so glavni obrisi: problematika je nakazana, vendar je preobširna in preobčutljiva, da bi se v teh skopih vrstičah spuščali v tisoč podrobnosti. Nobena gospodarska dejavnost ne more hoditi sama zase; vse se morajo strniti in pospešiti dvig turizma in gostinstva na brežiškem področju. Vsekakor pa se morajo tudi Brežičani priključiti naporom za ostvaritev tistih 100 milijonov dolarjev, ki naj pripomorejo k ravnovesju naše plačilne bilance.

MARJAN URATARIČ

V kotlarni Mizarske zadruge v Sevnici je v nedeljo, 14. marca, eksplodiral kotel. Nesreča se je pripetila 10 minut pred osmo uro zvečer. Eksplozija je močno odjeknila po vsej Sevnici in stekla so zaženketala daleč naokrog. Na srečo se je to pripetilo v nedeljo, ko v delavnicah ni bilo delavcev. Kurjač je bil prav tedaj na obhodu po podjetju in tako je za las ušel smrti.

Nesrečo je povzročila para, ki se je nabrala v kotlu. Do tega ne bi smelo priti. Največja napaka je, da niso imeli kontrolnega stekla, skozi katero bi opazovali količino vode v kotlu. Razen tega trije varnostni ventili niso delali, enega pa so v podjetju svojevoljno odstranili. Tajništvo za notranje zadeve preiskuje vzroke nesreče še naprej.

Škoda je zelo velika. Cenijo jo na 40 do 45 milijonov. Zanimivo je, da se zdaj v podjetju sklicujejo na kolektivno odgovornost za varstvo pred požari. Referenta za higi-

OPOMIN

Eksplodizija v Mizarski zadrugi je povzročila nad 40 milijonov škode — Človeških žrtev na srečo ni bilo — Kdo je odgovoren za slabo tehnično varnost v podjetju?

ensko tehnično varnost sploh nimajo. Zaposeliti ga niso hoteli z utemeljitvijo, da ne bo imel dovolj dela. Pa tudi sicer se v Mizarski zadrugi kaj prida ne zmenijo za varnostna opozorila.

Kotlarna je bila zgrajena v oktobru 1963. Od tedaj dalje obratuje neprekinjeno po 24 ur dnevno. Komisija za tehnični pregled še ni izdala uporabnega dovoljenja. Dvakrat je pregledala vse naprave in obakrat je odklonila izdajo dovoljenja zaradi vrste pomanjkljivosti. Zadnji pregled je bil 3. marca letos. Tedaj je tehnični vodja podjetja Anton Vavter demonstrativno zapustil komisijo, čeprav bi kot zastopnik gospodarske organizacije moral sodelovati z njo. Ko ga je okrajni inšpektor opozorjal na požarnovarnostne pomanjkljivosti, je izjavil, da to ni njegova skrb.

Komisija si je ogledala tudi obnovljeno lakirnico. Rekonstruirali so jo po svoji zamisli in niso upoštevali varnostnih predpisov. Komisija je odredila, da morajo v podjetju odstraniti vse pomanjkljivosti, sicer ne bodo dobili uporabnega dovoljenja. Naštela jih je v 52 točkah!

Ce bodo v podjetju tako trmoglavo vztrajali pri sedanjem kršenju varnostnih predpisov, se lahko dogodi podobna nesreča tudi v lakirnici. Koncentracija vnetljivih plinov je tam precej večja, kot bi smela biti. To lahko vsak čas povzroči eksplozijo, pri kateri je treba računati tudi na človeške žrtve. Za ukrepanje je še čas in nesreča v kotlarni je zadosti velik opomin vsem, ki so bili gluhi za opozorila. To velja tudi za mnoge druge delovne organizacije, v katerih se podcenjujejo pomen pravilne zaščite pred neizodami.

In končno — nekdo je prav gotovo odgovoren tudi za sedanjo nesrečo, ki le slučajno ni terjala smrtnih žrtev!!

Razgovor v Telčah nad Tržiščem

V nedavnem pogovoru z Martinom Slapškom in upravitelico šole Vero Grmovo smo izvedeli za nekatere probleme, ki jih bo treba hitro rešiti. Tako je šola v privatni hiši in morajo za prostore plačevati letno 120.000 din najemnine, lastnica pa izjavlja, da prostore potrebuje zase. V eni učilnici, kjer stoji tudi televizor, ki so ga kupili s skupnimi prispevki, sedi dopoldne 40 otrok, popoldne pa 24. Ta učilnica ima 30 m² površine. V drugi učilnici, ki ima le 28 m², pa se dopoldne in popoldne gnete kar 60 otrok! Obe učilnici sta

zakajeni, ker dimnikar le poredko pride sem, saj so ti kraji oddaljeni od Tržišča kar 7 km, 123 otrok, med katerimi jih je tudi nekaj iz podružnične šole Primož, ima kombiniran pouk in je brez učil. Učitelji imajo velike težave, da dosežejo učni načrt. Nujno je potrebna nova osnovna šola z vsaj tremi učilnicami. Ena bi potem lahko služila tudi za kulturne prireditve, ki si jih ljudje močno žele.

Prav tako želijo prebivalci

tudi telefonsko zvezo z ostalim svetom. Akcija za gradnjo je že v teku: ljudje so pripravili prispevati 203 drogovce, izkopati jame in narediti 162 prostovoljnih ur. V ta namen imajo pripravljenih tudi 43.800 din. Potrebovali bi žico, izolatorje in nekoga, ki se na to delo spozna. Ker sami tega ne zmorejo, se obračajo s prošnjo za pomoč PTT podjetju v Novem mestu in ObS Sevnica.

Sk.

Delovne organizacije zbirajo dodatna sredstva za proračun

Predstavniki delovnih organizacij v sevnški občini so se z zborom delovnih skupnosti dogovorili, da bodo pomagali občinski skupščini iz proračunske zagate za 1965. Za pokritje najnujnejših potreb bodo zbrale okrog 80 milijonov dinarjev. Ta sredstva bodo prispevale iz svojih skladov.

Občinska skupščina bo ob pomoči gospodarstva lahko izpolnila vsaj najosnovnejše naloge. To je bila v sedanjih pogojih edina rešitev in podjetja so pokazala zanj precej razumevanja. Šolstvo torej ne bo prizadeto.

S proračunskimi sredstvi bo treba letos skrbno gospodariti. Razdeliti jih bo treba tako, da ne bo zmanjkalo tam, kjer se temu denarju najteže odpovedo. To velja

predvsem za družbene službe.

Iz Boštanj

Družabno življenje je bilo v Domu Partizana ta mesec kar živahno. V nedeljo, 7. marca, popoldne je pionirska organizacija z lepim programom počastila dan žena, naslednjo nedeljo pa smo imeli goste. Okrajna strelska zveza Celje je priredila v Boštanju strelsko tekmovanje žena.

Dobra organizacija, pozornost domačinov in lepo vreme bodo gotovo vsem strelkam ostali v lepem spominu. V nedeljo, 21. marca, se je ponovno izkazal domači aktiv ZMS. Uprizorili je Aazengruberjevo dramo »Slaba vesta«. Vseh 11 igralcev in igralke je na odru prav dobro izkazalo. Tudi obisk je bil lep.

F. D.

Oživljanje tradicij iz NOB je prvo

Na redni letni konferenci združenja borcev občine Krško, se je 18. marca zbralo nekaj več kot 50 delegatov in gostov. Dokaj obširno poročilo predsedstva je v uvodu opozorilo na to, da se v svetu še vedno ustvarjajo vojna žarišča, da skušajo v Zahodni Nemčiji sprejeti zakon o zastaranju pregona fašističnih vojnih zločincev iz druge svetovne vojne in da so narodno osvobodilna gibanja in težnje v prebujajočih se deželah še vedno zatirana. Vse to terja od udeležencev NOB, da so občutljivi za pojave v mednarodni politični areni in da jih budno spremljajo.

Predsedstvo je ugotovilo, da je organizacija plodno sodelovala z občinsko skupščino in bi bila pri njej deležna razumevanja in največje mogoče pomoči. Poročilo je nazivalo zanimive statistične podatke o borbah NOV, o njihovi starosti, o zaposlenosti, o zdravstvenem in materialnem stanju ter podobnem. Dotaknilo se je politike pri dodeljevanju priznanih, družbene pomoči, ki so jo nudili otrokom padlih in še živim borcem, davčnih olajšav, ki so jih deležni borci, kreditiranja stanovanjske izgradnje za borce, problematike pri priznavanju posebne delovne dobe, zgodovinsko spomeniške dejavnosti ter proslav, ki jih je organizacija priredila lani ali jih ima v načrtu letos, ko praznujemo 20-letnico osvoboditve.

Razvoj samoupravljanja je posledica demokratizacije, ki jo prinaša nov ustavni sistem. Delovni človek postaja središče družbenega procesa proizvodnje in delitve in si sam kroji dolžnosti in pravice. Da bi takšna načela oživila, morajo pri uveljavljanju samoupravljanja in demokratizacije sodelovati zavestne sile, zlasti pa borci iz NOV. Za vse, kar smo prestali in

žrtvovali, je naše edino plačilo svoboda, prav zato pa ne smemo nikdar in nikjer dopustiti, da bi se pravica izpreminjala v krivico. Aktivno sodelovanje v samoupravljanju je zategadelj borcem najlepša prilika za oživljanje tradicij iz NOV.

V razpravi so opozorili, da veliko govorimo o olajšavah, ki so jih deležni borci, ugotavljamo pa tudi, da nam za borce primanjkuje sredstev. Delegati so menili, da bi lahko bilo vsega več, če bi v naši družbi boljše gospodarili. Premalo preganjamo gospodarski kriminal, premalo kaznujemo krivce, še vedno pa gradimo tovarne, hotele in druge objekte, ki so obsojeni na neuspeh ter pri tem zapravljamo znatna družbena sredstva.

Na konferenci so največ razpravljali o oživljanju tradicij iz NOB. Organizacija bo dala velik poudarek delu z mladino. To bodo uresničili na razne načine: z zbiranjem zgodovinskega gradiva NOB s področja v občini, ki naj služi šolam pri pouku, s pogoji in izleti šolske mladine v znane partizanske kraje in prizorišča bojev, z obiski in razgovori borcev na šolah, s

kurirčkovo pošto in podobnim. Borbene tradicije iz NOB bodo pač najlaže prenašali na mladi rod s takimi oblikami dela.

S konference so poslali pozdravno brzojavko Kongresu ZKS v Ljubljani in protestno resolucijo predsedstvu Zveze združenj borcev iz NOB Jugoslavije v Beograd, v kateri so obsodili težnje v Zahodni Nemčiji po sprejemu zakona o zastaranju pregona nacističnih in fašističnih vojnih zločincev iz druge svetovne vojne.

Lani 6, letos 8 milijonov za prevoze šolarjev

Približno 340 otrokom, ki se vsak dan vozijo v šole v Krškem, Kostanjevici in Leskovcu s posebnimi avtobusi, je zagotovljen brezplačen prevoz. Občinska skupščina je lani izdala v ta namen nekaj nad 6 milijonov dinarjev, letos pa bodo prevozni stroški veljali nekaj več kot 8 milijonov.

Zanesljiv uspeh: mali oglas v domačem tedniku!

»Vsega primanjkuje – od A do Ž!«

Občutno pomanjkanje surovin za kovinsko predelavo, kot so razna profilna železa, pločevine in podobno, ki je bilo boleče že lani, je letos že skoraj neznosno – številni obrati kovinske predelave so prav gotovo izraz velikih potreb po tovrstnih izdelkih, zato se je treba resno vprašati: kako da ni surovin zanje?

Veliko pomanjkanje surovin, ki ga je v začetku letošnjega leta čutili na naših tržiščih tako kot še nikoli doslej, tudi Splošnemu obrtnemu podjetju v Krškem ni prižaneslo. V kratkem razgovoru so povedali marsikaj o tem. Po svoje zelo značilna je izjava nabavnega referenta Lojzeta Mlakarja, ki je kar brez ovinkanja povedal:

— Dobesedno vsega primanjkuje, od A do Ž! Ni »U« nosilcev, ni pocinkane ne dekapirane pločevine, niti betonskega železa ni dobili! Podjetja iščejo surovine o celo po trgovinah na drobno, da ne bi bilo zastojev v proizvodnji. »U« nosilci, pocinkana in dekapirana pločevina ter betonsko železo so za naše podjetje osnovne surovine. In koliko smo jih letos dobili? Skoraj ni vredno besedi! Potrebovali bi kakšnih 15 ton »U« nosilcev, z veliko muko pa sem jih dobil 900 kg; potrebovali bi 4 tone pocinkane in 5 ton dekapirane pločevine, pa nisem dobil obojega niti kile, betonskega železa bi potrebovali kakšnih 5 ton, z velikimi težavami pa sem ga uspel dobiti vsega skupaj 2 toni. Ob takšnem stanju se vprašujemo kaj le bo!

Z naročili letos tudi ne gre gladko kot doslej. Videti je, da večji naročniki, za katere

so prejšnja leta v Splošnem obrtnem podjetju delali, nimajo sredstev, pa tudi investicijska mralica precej popuša. Podjetje AUTOMACIJA, od katerega so lani naročila kar deževala, ni letos s Splošnim obrtnim podjetjem sklenilo še nobene pogodbe. Povsod zatrjujejo, da pripravljajo obsežne načrte, da bodo začeli pogodbe zdaj, zdaj sklepati, toda naročil le ni in ni.

V Splošnem obrtnem podjetju ne držijo rok križem in ne čakajo. Kot obrtno podjetje so se zadnje čase tako razvili, da so prerails potrebe Krškega in okolice. Ukvarjajo se s proizvodno obrtjo in si bodo zato morali poiskati bolj zanesljivo tržišče, na katerem bodo lahko uspe-

Seja občinske skupščine v Krškem

Včeraj je bila v Krškem skupna seja obeh zborov občinske skupščine ter predstavnikov družbeno političnih organizacij. Na seji so razpravljali in sklepali o družbenem načrtu in proračunu za leto 1965, o spremembah in dopolnitvah odlokov o skladih občine, o pristopu krške občine k medobčinskemu skladu za rekonstrukcijo in modernizacijo cest II. in III. reda, o predlogu za 45 urni delovni teden v Papirkonfekciji v Krškem ter o pripojitvi gostinskih podjetij »Klavž« in »Pri mostu« na Senovem k družbenim gostinskim obratom. Podrobneje bomo o seji poročali prihodnjč.

941 BORCEV JE ZDRAVSTVENO ZAVAROVANIH

V krški občini živi 1390 članov Zveze borcev iz NOB. Med njimi je 286 delavcev, 217 uslužbencev, 321 upokojenec, 319 kmetov, 188 gospodinj, 24 obrtnikov in 32 iz drugih poklicev. Med člani Zveze borcev je torej še vedno 503 takšnih, ki so v rednem delovnem razmerju in še delajo. Če k njim prištejemo še 321 upokojenec, je to skupaj 824 članov, ki imajo zagotovljene redne mesečne prejemke in so hkrati socialno zavarovani. Med drugimi pa je 62 takšnih, ki prejemajo invalidski dodatek in 55 takšnih, ki prejemajo občinsko priznavalnino. V občini torej živi med 1390 člani Zveze borcev 941 članov, ki so zdravstveno zavarovani. Zal tudi pri teh življenjska raven ni najboljša, saj je med njimi približno petina takšnih, ki imajo manj kot 20.000 din dohodkov na mesec.

111 borcev kočarjev z manj kot 5000 din dohodka

Približno 71 moških in 40 žensk v občini Krško je članov ZB, ki živijo na manjših kmetijah in kočarijah ter imajo manj kot 5.000 din dohodkov na mesec. Teh 111 ljudi je v organizaciji ZB v krški občini primerov niso soderes nimajo niti toliko, da bi lahko človeku dostojno živeli. Vsa skrb organizacije bo letos zategadelj namenjena prav tem ljudem.

Pozornost in prijazna beseda veliko zaležeta

Partizanskim mamamicam in očetom so organizacije Zveze borcev začele zadnja leta posvečati veliko več skrbi kot nekdanj. To so starejši ljudje, ki v večini primerov niso sodelovali neposredno v vojaških enotah in v spopadih s sovražnikom, toda s toplo besedo, s tem, da so vedno gostoljubno nudili krov domače hiše borcem, da so jih obveščali o sovražnih premikih in jim na razne druge načine pomagali, pa so nudili narodno osvobodilnemu gibanju neprecenljive usluge in pomoč. Do teh starejših članov morajo organizacije ZB gojiti spoštljiv odnos in jih večkrat obiskovati. Letos, ko bomo praznovali 20-letnico osvoboditve, bodo organizacije ZB v krški občini obiskale vse partizanske mamice in očete ter jim čestitali za veliki praznik. Skromni kot so, ti starčki in partizanske mamice veliko bolj kot kakršnakoli darila cenijo toplo besedo in pozornost.

284 članov ZB s statusom borca

Od 1390 članov ZB ima v občini Krško priznano posebno delovno dobo 862 članov. Dvojno dobo imamo priznano 710 članov, enojno pa 152 članov. Status borca pred 9. 9. 1943 je priznan 284 članom organizacije, kar pomeni, da je lahko le dobra petina članov deležna raznih ugodnosti po republiških in zveznih predpisih.

Vsi drugi borci lahko uveljavljajo svoje pravice v breme občinske skupščine in gospodarskih organizacij, kar pri težki proračunski situaciji, v kakršni je krška občina, prav gotovo ni enostaven problem.

GP »S A V A«, Krško,

razpisuje prosto delovno mesto

PERSONALNE ADMINISTRATORKE

POGOJ: nižja strokovna izobrazba z znanjem strojepisja in nekaj prakse iz prijavnje službe delavcev pri socialnem zavarovanju.

Plača po tarifnem pravilniku podjetja.

Nastop službe takoj, najkasneje pa 1. 4. 1965.

OBISK PRI KOLEKTIVU PAPIRKONFEKCIJE V KRŠKEM

»Tega ne bo moč nadoknaditi!«

Zaradi pomanjkanja časopisnega papirja bodo v PAPIRKONFEKCIJI v Krškem predelali letos za 100 ton manj papirja, izpada v proizvodnji pa ne bodo mogli nadoknaditi – Pred dvema letoma ustanovljen kartonažni oddelek se lepo razvija – Na morebitno pomanjkanje surovin se je treba pravočasno pripraviti.

PAPIRKONFEKCIJA v Krškem je s svojo proizvodnjo v veliki meri odvisna od Tovarne celuloze in papirja »Djuro Salaja« v Krškem. To ni nič čudnega, saj dobi od nje polovico surovin ali 2400 ton srednjefinega netipizirane časopisnega papirja (toliko naj bi dobili letos), kate-rega predela v razne izdelke. Burja, ki jo je konec lanskega leta v slovenski papirniški industriji, zlasti pa v Tovarni celuloze in papirja v Krškem, dvignilo pomanjkanje celuloznega lesa, tudi PA-

PIRKONFEKCIJE ni pustila pri miru. Že v 4. tromesečju lani so se večale težave, ker je Tovarna celuloze in papirja začela zmanjševati pošiljke. Kakšnih hujših posledic, zastoja proizvodnje zaradi pomanjkanja surovin, sicer ni bilo, v prav težavnem položaju pa so se v PAPIRKONFEKCIJI znašli konec februarja. Sreča v nesreči je bila, kot povedo danes, ko je hudo že za njimi, da so imeli malo večjo zalogo surovin drugih vrst. Skladišča so popolnoma izpraznila, preden

so v sredi marca dobili novo pošiljko časopisnega papirja.

Ker ni bilo surovin, so preusmerili proizvodnjo

V hudih dneh so nato, ko jim je časopisnega papirja zmanjkalo, preusmerili proizvodnjo v kartonažne izdelke, delali so papirne vrečke in novi izdelek: fascikel mape iz prespan lepenke.

Do 16. marca niso dobili od Tovarne papirja prav nobene pošiljke časopisnega papirja. Preusmeritev proizvodnje bo povzročila kolektivno nekaj škode, saj porabijo za papirne vrečke, kartonske izdelke in fascikel mape precej več dela, zaslužek pa je manjši. V februarju in v marcu so zavoljo tega predelali 100 ton manj ciklostilnega

papirja, tega pa ne bodo mogli nadoknaditi, če se še tako potrudijo.

Zdaj so vsi oddelki polno zaposleni, kupci pa odhajajo iz tovarne zadovoljni, saj njihovim naročilom kar se le da sproti ustrezajo. V hudih dneh so bili vsi naročniki zelo nestrpni, precej razburjenja je bilo in celo več groženj s tožbami so dobili od naročnikov, ker jim niso mogli ustreči s pošiljkami v dogovorjenih rokih. Zastoj zaradi pomanjkanja surovin bo gotovo pustil nekaj posledic na tržišču. Nekaj kupcev je začelo uporabljati boljše vrste papirja, ker ciklostilnega ni bilo na zalogi, na tržišču so se pojavili posamezni konkurenti, ki težav s surovinami niso imeli.

Morda je rešitev v večjih zalogah papirja?

Zato v PAPIRKONFEKCIJI resno razmišljajo o tem, kako pravočasno preprečiti podobne težave, še preden bodo posledice hujše, kot so bile letos. Tržišče je kaj lahko izgubiti, vsekakor laže, kot se na njem uveljaviti. Skladišni prostori v tovarni so premajhni, da bi lahko uskladiščili večmesečno zalogo surovin in se tako izognili pomanjkanju časopis-

nega papirja, ki se pojavi v decembru, januarju, februarju in marcu. Živeti kot sosed, poleg tovarne, ki te oskrbuje s surovino, je lepo samo tako dolgo, dokler ti ta tovarna lahko surovino dobavlja, so ugotovili letos, če bodo skladišča kako dobili ali si jih zagotovili izven tovarne, pa bo spet treba misliti na obratna sredstva. Povečati bo treba tudi ta, saj veljajo večje zaloge več denarja.

Letošnja proizvodnja bo za 10 odst. večja od lanske, predelali pa bodo okoli 3400 ton papirja in lepenke raznih vrst. Kartonažni oddelek, s katerim so začeli 1963, se lepo razvija in že ustvarja okoli 10 odst. celotne proizvodnje v tovarni. Zanj so v zadnjih dveh letih iz lastnih sredstev nabavili za 16 milijonov din strojne opreme. Lanj so v PAPIRKONFEKCIJI ustvarili za 644 milijonov celotnega dohodka in 36 milijonov din skladov. Letos bo s skladi nekoliko slabše, kljub temu pa upajo, da jih bodo ustvarili za 43 milijonov. Povprečni osebni dohodek je lani znašal 44.000 din na zaposlenega, najnižji je bil 33.600 din, razmerje med najvišjim in najnižjim osebnim dohodkom pa je bilo 1:3,19.

M.J.

ZA VOLITVE PRIPRAVLJENI

Nezadovoljni, ker ni več kandidat — Bodoča skupščina bo pomlajena — Velika aktivnost pred volitvami — Volitve, odraz zavesti občanov

Dober teden pred volitvami je občinski odbor Socialistične zveze v Trebnjem ocenil predvolilne priprave. Ob velikem izboru kandidatov (ponekod so potrdili tudi po štiri kandidate) je predvsem pogršel pestrost. Ugotovil je, da je med kandidati preveliko žensk in mladincev, s čimer niso izpolnjena pričakovanja, da bi bilo v občinski skupščini več žensk, zlasti gospodinj, mater in proizvajalk.

Zlasti delovne organizacije, ki so potrjevale kandidature za odbornike v zboru delovnih skupnosti, so temu vprašanju posvetile premajhno pozornost. Marsikje so sicer bili za to, da bi imeli odbor, menili pa so, da so ženske že preveč obremenjene z gospodinjstvom ter zato ne bi zmogle odborniške funkcije. Toda praksa je pokazala, da so ženske, zaposlene matere in druge, dovolj sposobne

za odbornice in da zavzeto opravljajo take naloge. Mimo tega pa je razveseljivo, da je med kandidati veliko mlajših, čeprav ne mladincev, in da bo vsaj po tej plati zadosteno tistim, ki so si prizadevali izbirati kandidate v vrstah mladih občanov.

V predvolilnih pripravah je sodelovalo precej ljudi. Vsi od političnih organov in predstavnikov skupščine do kra-

jevnih volilnih komisij, organizacij SZDL in drugih so naredili vse potrebno, da bi bile te volitve boljše od prejšnjih. Tako so krajevni uradi pravočasno poskrbeli za volilne imenike in opozorili volivce, naj se prigrasijo, če se niso v volilnih imenikih. Podobno so naredili tudi v delovnih organizacijah.

Obveščanje o volitvah, njihovem namenu in pomenu je bilo v vsej občini dobro, zlasti še v volilnih enotah, kjer bodo te dni volili. Volitve bodo demokratične, na prostovoljni podlagi posameznikov, pri čemer predvsem računajo na zavest ljudi. Želijo, da bi občani brez priganjanja izpolnili svojo državljansko pravico in dolžnost.

Akcija za kinoprojektor

Občinski odbor SZDL in obč. odbor RK, Delavska univerza, komisija za varnost prometa in drugi zainteresirani v Trebnjem so se dogovorili, da bodo zbrali denar in kupili kinoprojektor za ozkotračni film. Socialistična zveza bo med prvimi prispevala okoli 100.000 dinarjev. Za akcijo je veliko navdušenje, predvsem zato, ker takega pripomočka do zdaj niso imeli. Kinoprojektor bo dobrodošel za vse, tako, da ga bo s pridom uporabljala Delavska univerza, ki ima v programu vrsto predavanj, Socialistična zveza, RK in komisija za varnost prometa ter drugi, ki jim bo aparatura služila kot propagandno in obveščevalno sredstvo, v delovnih organizacijah pa bi lahko gledali ozkotračne filme o novih dosež-

kih v tehnoloških procesih posameznih dejavnosti in podobno. Lastniki kinoaparature ne bodo pozabili tudi na podeželje, kjer upajo, da bodo imeli potujoči kino.

Čez mesec boljša luč

V Veliki Loki so te dni začeli kopati jame in pripravljati drogove, da bi dobili boljše električno razsvetljavo. Računajo, da bodo imeli primerno luč že čez kakšen mesec. Tako se je naposed izpolnila želja prebivalstva, ki je že nekajkrat zahtevalo ureditev.

MALI OGLASI V NAŠEM LISTU VAM PRINESEJO ZANESLJIV USPEH!

Tegobe in skrbi, ki žulijo občane

Ko so v trebanjski občini na zadnjih zborih volivcev potrjevali kandidate za odbornike in razpravljali o območjih krajevnih skupnosti, je privrela na dan množica najrazličnejših problemov, ki žulijo občane.

Nemalokje so spregovorili o togem reševanju prošnji za posek lesa v zasebnih gozdovih, zlasti, če prosilci potrebujejo les za domačo rabo. Nekaj občan se je celo pritožil na okraj, ker mu pristojni v občini niso rešili prošnje. To je edini primer v ljubljanskem okraju, da se je občan zavoljo take zadeve pritožil višjemu organu. Po izjavi predstavnika občinske uprave na seji ObO SZDL 18. marca bo treba take reči poslej življenjsko reševati, to pa le tam, kjer se da. Če prosilec v gozdu nima primerne gose, je to težko upoštevati, ka-

kor tudi ni mogoče odobriti sekanje, ko rok za to poteče. V trebanjski občini je prošnja veliko tudi v marcu, ko se še sme sekati. Vsekakor bo treba prislusniti pripombam občanov in jim v okviru možnosti in predpisov ugoditi.

S pripombami so občani osvetljevali probleme v šolstvu (prevozi otrok) in zdravstvu ter nasteli vrsto nerešenih komunalnih zadev. Razprav o delu skupščine je bilo malo, marsikje premalo, iz česar je moč sklepati, da so odborniki premalo v stikih z volivci. V nekem kraju občani sploh niso vedeli, kdo je njihov odbornik.

Znova pa so spregovorili o poslovanju kmetijske zadruge in zahtevali odkrito besedo o izgubah v kmetijstvu. Tudi z odkupom kmetijskih pridelkov niso povsod najbolj

zadovoljni, ker je odkup še marsikje neurejen. Več pripomb je bilo na uvrstitve kmetijskih območij v proizvodne okolišje, ker je po mnenju občanov veliko napak, ki jih bo treba odpraviti.

Praznovanje 20. obletnice osvoboditve po vsej občini

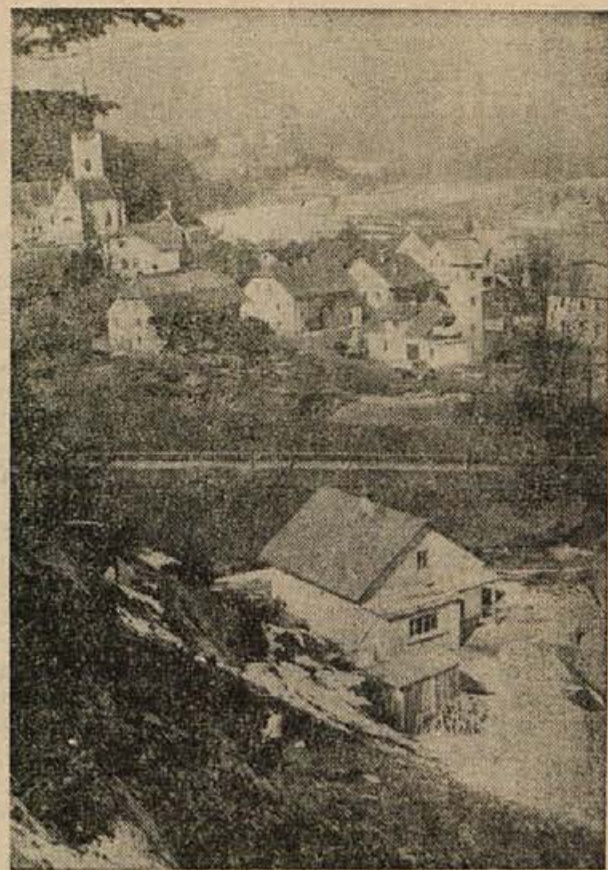
Na proslavljanju 20. letnice osvoboditve se v trebanjski občini pripravljajo vsi kraji, zlasti pa prebivalstvo v večjih središčih in tam, kjer so spominska in zgodovinska obeležja NOB. Proslave in prireditve pripravljajo krajevne organizacije Socialistične zveze in ZB. Priporočil so tudi, naj bi bile v jubilejnem letu posvečene 20. letnici tudi vse svečanosti ob krajevnih praznikih.

TREBNJE: zadnja seja pred volitvami

V torek, 23. marca, je bila v novi skupščinski dvorani v Trebnjem 21. skupna seja občinske skupščine. Na dnevnem redu je bil sanacijski načrt kmetijske zadruge, poročilo oddelka za medobčinske inšpekcijske službe v letu 1964 ter več predlogov za odloke. Med drugim je bilo pripravljeno gradivo za odloke skladov za negospodarske investicije, preživninsko varstvo kmetov, za omejevanje in za občinski gasilski sklad. Dnevni red je predvidel tudi razpravo o posojilu za nadaljnje urejanje mokronoškega vodovoda. Na sejo so bili vabljeni odborniki, predsedniki svetov ter republiški in zvezni poslanci.

Pomoč pri tekmovanju

Občinski odbor SZDL v Trebnjem je 18. marca imenoval organizacijsko kadrovsko komisijo, ki bo pomagala izvesti že nekaj mesecev trajajoče tekmovanje med krajevnimi organizacijami Socialistične zveze. V komisiji so: Janko Oven, Jože Godnjavec, Darko Krištof, Anica Lekše in Tone Markovič.

»Turistični« pogled na Mirno od kamnoloma, preko železnice vse do gradu (Fužine), kjer bo sčasoma nastal turistično-gostinski center

Letos vodovodni krst v Mokronogu

Do konca prvega polletja bodo zbrali za mokronoški vodovod okoli 8.000.000 dinarjev samopriskevkov. To je pred kratkim povedal predsednik tamkajšnjega vodovodnega odbora Peter Dev.

— Računamo, da bodo do 1. avgusta končana v Mokronogu vsa vodovodna inštalacijska dela, meni predsednik vodovodnega odbora, ki se je med prvimi zavzel za zgraditev vodovoda.

Med prebivalstvom ni bilo nerazumevanja. Kmalu se je ogrelo za pridobitev, ki bo Mokronogu in okolnim krajem dokončno zagotovila zdravo pitno vodo. Voda v zajetju Bačje je ena najbolj zdravih na Dolenjskem, kar so ugotovile tudi bakterioleške preiskave. Vode je tam dovolj in je kljub večji uporabi ne bo zmanjkalo niti podjetjem niti gospodinjstvom.

— V Mokronogu smo imeli pitno vodo v vodnjakih, pripoveduje Dev, vendar pa jo je daljše deževje skalo in okužilo. Če smo hoteli to vodo uporabiti za uživanje, je bilo treba vodnjake očistiti in razkužiti.

Z vodovodom se je v Mokronogu naselila nova skrb; kako urediti kanalizacijo? Odvajanje odpadnih voda je slabo urejeno, odplakovalne naprave so doslužile. Vsi vedo, da se bodo ob večji uporabi pitne vode količine odpadnih voda močno povečale. Teh voda pa sedanja kanalizacija ne bi mogla požirati.

Novo kanalizacijo bi morali urediti vsekakor prej, preden bodo asfaltirali ceste, kar je že predvideno. Nerodno je kopati že urejeno cesto, razen tega pa bi si nakopali nove stroške. Pohiteti bi morali z izdelavo načrtov za ureditev kanalizacije. Tovarš Dev, ki si je med prvimi Mokronožani že napeljal pit-

no vodo na svoji domačiji, je tudi uredil primerne odvajalne naprave.

Mokronog bo torej dobil že letos dovolj veliko napajalnice s čisto in zdravo vodo. Zato ni čudno, da so začasno še bolj pereča vprašanja, kot je vodovod, ob pričakanju pitne vode potisnili ob stran. To tudi zato, ker bodo zagotovo doživeli že v tem letu vodovodni krst. Na tega pa so morali čakati kar tri desetletja.

Prvi ženski praznik v Lukovku

Zene v Lukovku so se pridružile praznovanju dneva žene in tako letos prvič organizirano proslavile svoj praznik. Zbrale so se 8. marca v gasilskem domu in se pogovorile o svojih vprašanjih.

Komu odlikovanja?

Ob 20-letnici osvoboditve bodo tudi v trebanjski občini podelili nekaj visokih odlikovanj najbolj zaslužnim družbeno-političnim delavcem in proizvajalcem. Kandidati bodo lahko odlikovani z redom jugoslovanske zastave z zlato ali srebrno obvezo ter z redom dela z zlatim vencem II. stopnje ali s srebrnim vencem III. stopnje. Občinski odbor je že zbral nekaj predlogov kandidatov, ki naj bi prejeli odlikovanja.

Mokronog: obdarovane starke

Ob dnevu žena je krajevna organizacija SZDL v Mokronogu v sodelovanju s prosvetnimi delavci in pionirji priredila akademijo, po akademiji pa je bila prosta zabava. Društvo prijateljev mladine je ob tej priložnosti obdarilo 15 nad 75 let starih žena. Tri članice upravnega odbora DPM in šest pionirjev ter pionirk so obiskali žene v domu, jim izročili darila in čestitali za praznik.

Matični urad Mirna

Februarja ni bilo rojstev izven bolnišnice. — Poročili so se: Jože Kolenc, delavec z Gomile, in Nada Zakrajšek, kmetovalka iz Kamnija; Peter Mejač, kmetovalec iz Zabukovja, in Frančiška Martinčič, kmetovalka iz Strnce; Anton Marn, delavec iz Hudeče, in Jožefa Kralj, delavka iz Mirne. — Umrla je Alojzija Fortuna, delavka iz Mirne, 47 let.

Umrl si v hlevu, hlapec Jernej...

Grozljiv je konec hlapcev Jernejev. Tisti iz Cankarjeve povesti je zgorel v ognju, ta v Gornjih Ponikvah je umrl v hlevu. Ali so še hlapci Jernejji?

Anton Novaku, staremu 78 let, je stekla zibelka v Gornji Nemški vasi. Drugače se njegova življenjska pot ni veliko razlikovala od poti njegovih vrstnikov; vsi so si morali že zamlada sami služiti svoj kos kruha.

Antonova hlapecjernejvska odisejada se je začela tedaj, ko je naša ljudska oblast začela pometati ostankе izkoriščevanja človeka po človeku. To je bilo nekako pred dvajsetimi leti. Anton Novak je prišel k Jožetu Florjančiču v Gornje Ponikve 10 dnitit za hrano in stanovanje. Kmalu se je povsem

udomačil, delal na polju, kosil in krmil živino. Stanoval je v sobi in spal na postelji. Ves ta čas ni tožil, da mu gre slabo. Denarja ni prejemal. Po gospodarjevem računu je zaslužil ravno toliko, da je bilo za hrano, stanovanje in tu in tam za kakšno oblačilo. Florjančičevi so svetu zatrjevali, da je Anton njihov član in da ga ne ločijo od drugih v družini.

Nekega dne se je Anton znašel v hlevu, odkoder se ni več preselil do svoje smrti. Stanovanje mu je bilo odkazano med živino. Ker je v svoji mladosti in kasneje pre-

spal večino noči zunaj, se tudi tokrat ni pritoževal. Vsako jutro je zgodaj vstajal s pograda, nakrmil svoje »stanovalce«, opravljal čez dan druge posle, največkrat na polju, in se zvečer ulegel k živini. Odkar je začel stanovati v hlevu, skoraj ni več prestopil hišnega praga Florjančičeve hiše. Celo hrano je dobival v hlevu.

Leto so tekla, dan je bil podoben dnevu, poletje poletju in zima zimi. Anton Novak je delal in zvečer spet legel k živini. Zdal ni več dobival hrane, kakršno so imeli v hiši, temveč kaj slabšega. Toda ni tarnal. Ubogljivo je poslušal svojo vest, češ da stanuje pri ljudeh, ki so dobri in mu dajo hrano, stanovanje in obleko. Pojedel je vse, kar so mu prinesli. Do-

kler je mogel, dokler je bil sposoben delati...

Potem je prišel konec februarja 1965. Zunaj je bila še zima in okoli Florjančičeve hiše ni bilo sprememb. Sneg se je talil v soncu, ki se je prikazovalo nad temeniško dolino in ljudje so že mislili na delo v vinogradih. Florjančič je hodil v službo na železnico, v hiši, kjer ni bilo prostora za Antona Novaka, pa popoldne delal v delavnici z drugimi člani družine.

Anton Novak je nenadoma zbolel. Zdravnika niso poklicali. Prišel pa je duhoven in ga izpovedal. Ta obred je opravil kar v hlevu, ker za Novaka še vedno niso našli prostora v hiši. Župnik je pripomnil, da kaj takega še ni doživel.

Bolni Novak je še mislil, kako bo krmil živino, vendar je še istega dne umrl.

Takoj so ga spravili v krsto in ga naravnost iz hleva odpeljali v mrtvašnico sv. Marjete na Grmu pri Ponikvah, kjer so ga pokopali.

Smrt Antona Novaka je presunila vso temeniško dolino. Govorili so, da je bil ta konec tak, kot če bi poginil pes. V resnici pa je umrl človek, katerega življenje je bilo zelo podobno življenju Cankarjevega hlapca Jerneja. Hlapec Jernej je končal v ognju, ker je propadla njegova pravica, Anton je umrl v hlevu, ker se je za pravico premalo potegoval.

Ce bo kdo iskal motiv za povest o hlapcu Jerneju v letu 1965, se mu ga ne bo treba izmisliti. Oglasi naj se v temeniški dolini, pa mu bodo vse povedali. Slišal bo tudi, kako se zgražajo, kot: živimo v času socializma, humanizma, enakosti, pa nam umirajo hlapci Jernejji.

PRIPIS — Socialno skrbstvo v Trebnjem je vedelo za Antona Novaka. Socialna delavka Zalka Majerle je nekajkrat obiskala Florjančičovo družino, pri kateri je Novak živel. Ko je ponudila pomoč občine, je Florjančič izjavil, da ne potrebuje nič, da lahko njegova družina sama skrbi za Novaka. Kakor razberemo iz uradnega znamenka od 4. aprila lani, je Jože Florjančič socialnemu skrbstvu zatrjeval, da »sedaj delamo nove prostore poleg gospodarskega poslojja, ki bodo nekako čez dva meseca gotovi, tako da bomo lahko v njih uredili sobo za Novaka.« Od čakanja se papir zbledi, Anton Novak pa je umrl. Umrl je pri družini, ki ima fička, kmetijo, obrtno delavnico in... čas razmišljati, zakaj je umrl Anton Novak.

Ivan ZORAN

Iz predzgodovine Novega mesta

Letos, ko metropola Dolenjske slavi svoj častitljivi jubilej, odkar je s pisanim dokumentom — ustanovno listino — bilo priklicano mesto v življenje, je prav, da se ozremo še nekoliko bolj nazaj v daljno preteklost, v tiste čase, ko nimamo pisanih dokumentov, temveč samo bolj ali manj dobro ohranjene izkopenine, iz katerih skušamo razbrati način življenja takratnih prebivalcev tega kraja. V naslednjih vrsticah bom skušal bežno orisati v časovnem zaporedju življenje v prazgodovini na tleh sedanjega mesta, preden je Novo mesto postalo geografski in zgodovinski pojem.

Zaradi svoje imenitne lege ob vijugasti Krki, s svojimi naravno utrjenimi vzpetinami na kapiteljskem hribu in na Marofu, s primernimi ravninami za pašo in drobnice ter z obširnimi gozdovi,

prometu. Po reki navzgor in nizdol ter po stezah ob njej so potovali trgovci, osvajalci in naseljenci, ki so iskali novih pašnikov in primernih prostorov za naselitev. Potujoči trgovci so bili v prazgodovini prvi posredovalci in glasniki novih tehničnih dosežkov in kulturnih dobrin med daleč narazen živimi plemeni. Kakor je danes av-

Piše:
TONE KNEZ

tomobilna cesta za Dolenjsko izrazita tranzitna prometna žila, ki povezuje slovensko Primorje na zahodu s kraji v Posavju in Podonavju na Vzhodu, tako je v prazgodovini podobno vlogo igrala dolina reke Krke.

Danes vemo, da so ob koncu bronaste dobe, nekako okrog leta 1200 pred n. št. potekale velike selitve ljudstev, ki sovpadajo s selitvijo Dorcev na jugu Balkanskega polotoka. To je prvo dobro znano veliko preseljevanje ljudstev v Evropi, kakršno se ponovi samo še enkrat, v veliko večji meri in s še večjo silovitostjo tisoč petsto let kasneje ob zatonu zahodno-rimskega cesarstva, ko govorimo že o zgodovinskem preseljevanju narodov, iz čigar nemirnega vrenja se je rodila in izoblikovala vrsta zgodovinskih evropskih narodov in novi družbeni red — feudalizem. V teh velikih prazgodovinskih premikih plemen se je na obalah Egejskega morja rodilo ljudstvo starih Grkov — Helenov, ki je s svojo genialno ustvarjalnostjo vplivalo in dalo pečat moderni Evropi. Tudi Dolenjska in vsa Slovenija kot izrazito prehodno ozemlje je občutila te velike premike. Tukaj, na usodnem stičišču balkanskih, vzhodnjaških in alpskih kulturnih vplivov, se je ustallilo

ki so tedaj prekrivali te kraje, so se prazgodovinski ljudje na okljukih Krke že zelo zgodaj naselili. Ribolov v Krki, lov na divjad in nabiranje sadežev po širnih gozdovih so v izdatni meri dopolnjevali prehrano prazgodovinskega človeka, takrat še primitivnega poljedelca in skromnega živinorejca. Najdbe bronaste orodja in orožja v ožji in širši okolici Novega mesta kot na primer v Črmošnjicah, Jurki vasi, Verdunu, Prečni itd. dokazujejo, da so tudi bivali ljudje že v času bronaste dobe, to je v 2. tisočletju pred n. št. Posamezne najdbe kamnitih sekir in kladiv pa dajejo slutiti, da so ob Krki okoli Novega mesta živeli ljudje še nekoliko prej, vendar za to domnevo zaenkrat še nimamo povsem zadovoljivih dokazov.

Nove arheološke najdbe vse bolj in bolj potrjujejo domnevo, da je dolina reke Krke že v sivi pradavnini igrala zelo važno vlogo v tedanjem

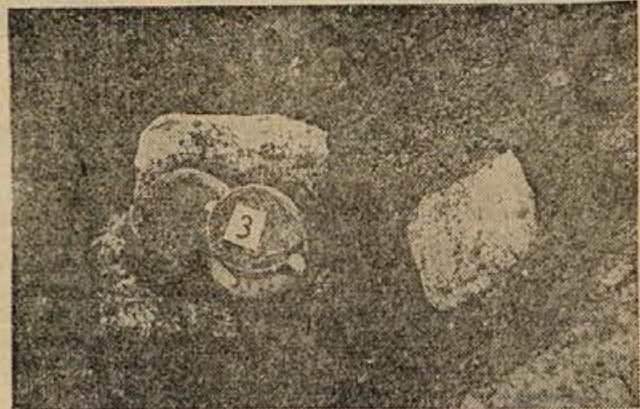
ljudstvo prvotnih Ilirov ali Protoilirov. Tako se ob koncu bronaste dobe okrog leta 1000 pred n. št. na Dolenjskem naseli ljudstvo, ki je tej zemlji ostalo zvesto dobrih tisoč let. Tu so se ustalili, se razvili in organizirali v mogočno zvezo plemen, dosegli svoj ustvarjalni višek okrog leta 500 pred n. št. in šli v skupen boj proti Rimljanom v znanem ilirsko-paltonskem uporu v letih 6—9 po n. št. Poraz Ilirov v tem uporu pomeni hkrati tudi konec njihove politične samostojnosti. To je v skopih potezah široki, evropski okvir dogajanj, ki sem ga navedel zato, da nam bodo laže umljive naše ožje, domače razmere tedanjega časa.

Najstarejše najdbe

s področja Novega mesta izvirajo iz grobov, ki so bili odkriti leta 1963 pri gradnji steklarne v Bršlinu. Ti grobovi so iz tistega časa, ko se na Dolenjskem naseli in ustali ljudstvo prvotnih Ilirov. K nam so prišli ob vodnih poteh od vzhoda, iz Podonavja. Doslej smo poznali grobove iz tega časa skoraj samo na Štajerskem (Ruše, Maribor,

obredu sežiganja so pobrali pepel sežganega pokojnika, vse nezgorele koščice in kovinske predmete, kolikor ni. so postali klen ognjenih zubljev, ter vse to položili v posebne posode — žare. Te žare niso posebno velike, toda lepo izdelane, največkrat z dvema ročajema. Skrbna izdelava posod nam pove, da so že zelo dobro obvladali lončarsko obrt. K žaram s pepelom umrlih so čisto priložili še eno ali več glinastih posod s hrano kot popotnico umrlemu v onostranstvo, kot je veleva takratni pogrebni običaj. Vse te posode so zakopali na grobišču v plitve jame, ki so jih včasih obdajali tudi s kamnitimi ploščami, kot je to slučaj v Bršlinu. Najdbe v teh grobovih niso številne, govore o skromnem bogastvu tedanjih ljudi, ki je enakomerno razdeljeno med vse. Zamisliti si moramo preproste poljedelce in živinorejce, združene v rodovni skupnosti, v kateri si je vsak vse življenjske dobrine pridobival sam. Na grobišču v Bršlinu so pokopavali svoje mrtve okrog leta 1000 pred n. št.

Sistematična arheološka raziskovanja Dolenjskega muzeja v letih 1959 in 1960 na Mestnih njivah (na posestvu

Eden izmed žarnih grobov v Bršlinu, kjer so pokopavali pred 3.000 leti

ki dokazujejo, da so grobovi na Mestnih njivah že iz najstarejše železne dobe v Sloveniji, to je iz časa okrog leta 800 pred n. št., ko se Iliri na Dolenjskem že seznanijo z novo kovino — železom.

Grobišče na Mestnih njivah je približno dvesto let mlajše od onega v Bršlinu in hkrati zaključuje obdobje žarnih grobišč, kajti čez nekaj desetletij se začno pri Ilirih na Dolenjskem velike družbene spremembe, ki odsevajo tudi v njihovi zapuščini, predvsem v grobovih. Grobovi na Mestnih njivah pa nam povedo še nekaj več: Iliri v tem času svojega pokopališča ne uredijo več na ravnini blizu vode, temveč že na hribu in njegovih pobočjih, kar je že precejšen odmik od večstoletne tradicije

Najdbe iz starejše železne dobe

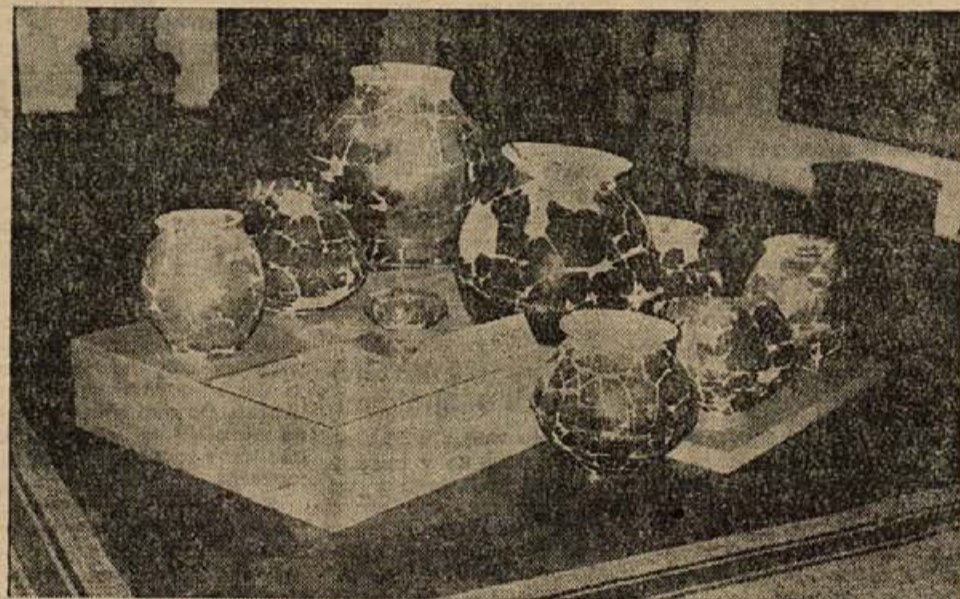
V uvodu smo dejali, da so ljudje, ki so pokopani na grobišču v Bršlinu, šele na začetku silnega razvoja ilir-

sta nam znana število in gostota stanovanjskih koč tega prazgodovinskega prebivališča. Zelo verjetno je, da so posamezne dele gradišča, ki so bili lažje dostopni, primeroma utrdili in zavarovali bodisi z nasipi in kamnitimi oblogami, ali pa z lesenimi palisadami. Vse to še čaka dolgotrajnega raziskovalnega dela in študija, da bomo lahko z gotovostjo odgovorili na posamezna vprašanja. Dejstvo je, da se prvi zametki organiziranega mestnega življenja v Novem mestu začno s prazgodovinsko naselbino na Marofu.

Vse življenje na področju vzhodnih Alp v prvem tisočletju pred našim štetjem stoji v znamenju železa in — soli. V starejši železni ali halštatski dobi so se Iliri na področju vzhodnih Alp in na Balkanu z veliko vneto posvetili rudarstvu. V avstrijski pokrajini Salzkammergut, ki je znana po velikih skladih kamene soli, so se pri današnjem mestecu Hallstatt Iliri lotili prav industrijskega načina pridobivanja soli. O tem tehničnem povdigu pred dvesto leti naj govori nekaj števil: skupna dolžina vseh prazgodovinskih rovov v hallstattskem solnem rudniku znaša 5750 metrov, najnižja odkopna točka pa leži 330 m pod površino! Vsekakor impozantne številke še za današnja merila. Zavoljo soli, te tako važne začimbe v človekovi prehrani, je postal Hallstatt najvažnejše središče alpskih Ilirov, saj je po njem dobilo ime celo obdobje starejše železne dobe (od 800—400 pred n. št.). Tam so se srečavale trgovske kavarne iz Podonavja in Balkana z onimi iz Bavarske, Porenja in severne Italije ter zamenjavale pridelke in izdelke iz svoje domovine za dragoceno sol.

Železo, ta tako vsestransko uporabna kovina, ki je še danes v nekaterih primerih nenadomestljiva, začne takrat svojo zmogovitost pot. V Sloveniji, posebej še na Dolenjskem, so se Iliri kaj kmalu lotili pridobivanja in predelave železa. Znano je, da je na področju gornjega toka Krke precej železne rude, ki jo lahko še danes najdemo na površini. Ni slučaj, da so prav na tem območju nastale najpomembnejše ilirske naselbine kot: Magdalenska gora, Vinkov vrh nad Dvorom, Dolenjske Toplice, Straža, Dobrnič, Novo mesto, Vinj vrh in druge. Različna raziskovanja v minulih desetletjih so pokazala, da so Iliri na Dolenjskem prav intenzivno predelovali železo. Ta nadvse pomembna kovina jim je omogočila, da so se opremili z dobrim orodjem in različnim orožjem, ki ima odločne prednosti pred bronzastim. Hkrati pa jih je nenehno bogatilo, saj so tako dragoceno in iskano kovino zlahka zamenjevali za proizvode tujih dežel, ki jih doma niso imeli.

(Nadaljevanje sledi)

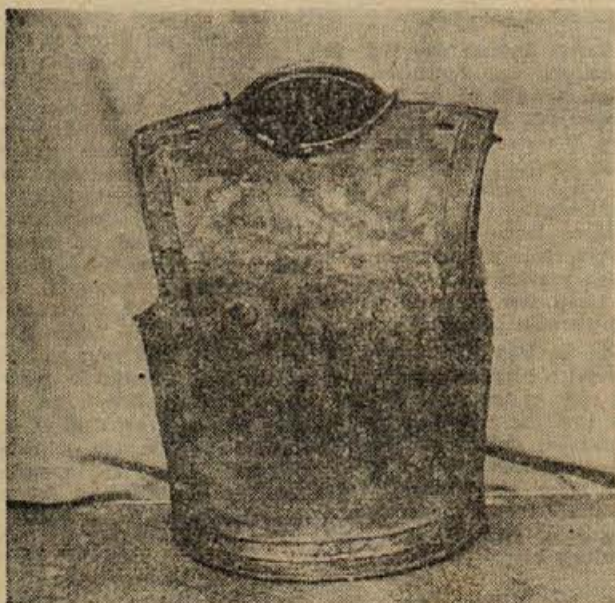

Skupina izkopanih in sestavljenih velikih žar z Mestnih njiv, razstavljeni v Dolenjskem muzeju

Hajdina, Dobova itd.), v zelo skromni meri pa tudi na Dolenjskem (Slepšek in Ostrožnik pri Mokronogu). Razpršenost teh grobišč nam kaže, da so se Prailiri naseljevali skoraj izključno v ravninah ob večjih rekah: Dravi, Savi, Sotli, Krki in Mirni. Tako tudi v Bršlinu. Prazgodovinski grobovi v Bršlinu so doslej najbolj zahodni grobovi tega tipa na Dolenjskem. Dvomim, da bomo take grobove odkrili še bolj zahodno, ker postaja svet vse bolj hribovit. Pač pa lahko podobne grobove pričakujemo vzhodno od Novega mesta, na šentjernejskem polju in v spodnjem Posavju, kar potrjujejo že nekatere znane posamične najdbe. Zaradi enotnega načina pokopavanja, ki je drugačen od pokopavanja v prejšnjih časih, so arheologi poimenovali vsa najdišča takšnih grobov s skupnim nazivom — kultura žarnih grobišč. Ta način pokopavanja je bil takrat znan po vsej Evropi in časovno označuje prehod iz bronaste dobe v najstarejšo železno dobo. Svoje mrtve so ti ljudje skupaj z vso opremo in okrasjem, ki so ga za življenja nosili, sežgali na grmadi. Po

pok. Franca Klemenčiča) in slučajne najdbe ob gradnji stanovanjskih blokov na Mestnih njivah leta 1963 so nam odkrila obsežno grobišče žarnih grobov, ki se od onih v Bršlinu po obliki in časovno razlikujejo. Način pokopavanja je še vedno isti: mrtve sežigajo na grmadah, pobrali pepel in skromne pridelke polagajo v žare, ki jih zakopljejo v zemljo. Občutna je razlika v oblikah keramičnih posod. Zare s pepelom niso več majhni lonci, temveč kar ogromne posode, saj merijo največje med njimi celo do 75 cm v višino in čez 50 cm v širino. Kljub temu, da so žare tako velike, najdemo v njih silno malo pridelkov, ki so povečini le sklade, v katere so dajali popotno hrano umrlemu. V dveh grobovih so našli drobne ostanke železnih predmetov.

ske kulture. V njih je bila nakopičena življenjska sila biološko svežega rodu, ki je s svojo vztrajnostjo, spretnostjo in sposobnostjo napravil v nekaj stoletjih izreden gospodarski in kulturni vzpon. Toda ne prehitvajmo dogodkov. Vse kaže, da so se Iliri v tistem času, ko pokopavajo svoje mrtve na Mestnih njivah, že naselili na prirodno oblikovani in s strmimi pobočji zavrtovani ploščadi na Marofu, to je na prostoru nad današnjim Kettejvim drevoredom in nad splotjem občinske skupščine. Ker na vrhu Marofa še ni bilo ustreznih arheoloških izkopavanj, danes še ne moremo z gotovostjo trditi, kolikšen je bil obseg tega prazgodovinskega selišča, vendar nam že natančno opazovanje oblikovanosti tega predela marsikaj razjasni. Še manj

Znameniti bronasti oklep ilirskega kneza, ki je bil izkopen v Novem mestu na starem stadionu

ŠESTSTO LET
NOVEGA MESTA

SDK (pri NB SFRJ)

OBISK PRI DELOVNI ORGANIZACIJI

Želite morda kupiti avto za devize? V enem dnevu 124 milijonov dinarjev skozi prste — Banka, ki ni banka — Arhiv, strah ponarejevalcev — Samoupravljanje samo z besedami

Podolgovati ček, ki ga je položil na pult pred Jožico Grgovič starejši možakar s sivimi, nazgor zavahanimi brki, je hitro vzbudil spoštovanje okoli stojišč državljanov s svojim velikim napisom čez sredino: CITY BANK, Lorain, Ohio. Zadišalo je po devizah, konkretno po dolarjih...

»Hči me podpira na stara leta,« je povedal možak z brki, osemindesetletni tovariš Franc Valentinčič z Broda 22. Za Jožico taksi čeki niso nič novega, saj jih Dolenci, ki imajo sorodnike v Ameriki, Nemčiji, Avstraliji in drugod, prinašajo dan za dnem.

Naslednja stranka s klobukom in v površniku iz tweeda in s še bolj podolgovatim, svetlozelenim čekom v roki se je zaupno sklonila k Jožici in vprašala:

»Kaj bodo res po 1200...?«
»Jaz še nič ne vem. Za enkrat so po 750,« ga pomiri Jožica.

Ljudje so namreč iz zanesljivih virov izvedeli, da bodo ameriški dolarji vsak čas po 1000, po 1250, če ne celo po 1500 dinarjev — in zdaj jih drže, čeki in bankovce, doma, da ne bi šli v izgubo... Nerodno je seveda s čeki, ki po štirih mesecih od dneva, ko so bili napisani, zapadejo in nanje ni mogoče iztržiti niti pare več.

Za avto z deviznega računa

Mnogo pa je takih, ki se ustavijo pri deviznem okenču z denarjem, ki so ga v tu-

piti avto ali televizor ali tržaško punčko, ki zajoka, potem jim Jožica nakaže valuto z njihovega tekočega računa na prodajalčev naslov, njim pa je treba samo še počakati obvestila, da je pošiljka prispela.

Če potuje v inozemstvo državljan, ki nima deviznega računa, ima pravico enkrat na leto kupiti od banke deviznih sredstev v vrednosti 20 ameriških dolarjev ali 15.000 dinarjev. To takrat, kadar potuje s turistično vizo, če pa gre na zasebni obisk, lahko kupi samo za 7500 dinarjev deviz.

Kdor ima devizni račun, lahko seveda svoj denar v celoti dvigne, če ga želi med potovanjem po tujini porabiti za stroške in nakupe.

Večje vsote deviznih sredstev dvigajo tudi podjetja za dnevnice svojih uslužbencev, če so sveda taka sredstva prej ustvarila z izvozom.

Bankovec za 1000 mark

Tako šeleste vsak dan skozi Jožičine roke tolikanj zanimive devize. V posebni knjigi so naslikani in opisani vsi bankovci in kovanci najrazličnejših držav z vsega sveta — Jožica jih mora dobro poznati, sicer lahko kar mimogrede komu »pokloni« na primer ves svoj mesečni dohodek!

Največji bankovec, ki ga je do sedaj zamenjala, je bil za 1000 zahodnonemških mark, pa tudi takega za 100 ameriških dolarjev je že izplačala. Pravi, da so po 10 bolj

blagajni, vplačujejo ljudje vse dopolodne kar pri dveh okenčih.

Pri prvi blagajni, kjer štejejo dinarje Zora Kolar, Manja Košela in Jožica Grandovec, obračunajo na dan včasih tudi po 200 položnic. Delo z ljudmi in denarjem hkrati ni lahko. Če se gospodinja lahko ušteje že pri desetih jajčkah na živilskem trgu, potem lahko venjemet, da je štetje modrih puščjčkov še bolj odgovorno. In urni prsti pri obeh vplačilnih blagajnah prelistajo na dan tudi po 50 milijonov dinarjev! Za stekleno ograjo se proti enajsti uri, preden blagajno zapro za stranke, nabere cele kope denarja — toliko, da dekleta komaj vidijo čeznje...

124 milijonov: 5. marca

Se vede pa so številke pri okenču izplačilne blagajne. »Najbogatejši dana« v tem mesecu je bil 5. marec, ko sta Marija Adamič in Milica Zupan izplačali kar 124 milijonov dinarjev.

Sem prihajajo blagajniki iz podjetij po denar za mesečne dohodke, tukaj izplačujejo gotovinske nakaznice, invalidnine, preživnine, skopske kupone, obveznice 2. ljudskega posojila in še vrsto drugih nakazil. Okrog prvega v mesecu, ko so plače, se zvrsti mimo okenca tudi več kot 400 nakaznic. Če upoštevamo, da je okenca odprto od 7. do 11. ure — to se pravi 240 minut —, potem lahko hitro izračunamo, koliko časa ostane blagajničarkama mimo knjižnice in štetja za to, da lahko zajameta sapo...

Vse to pa mimogrede

Vse to, kar vidi obiskovalec v »banki« na Glavnem trgu že na prvi pogled, ko stopi v prostorno dvorano v pritličju, pa je samo postranska dejavnost te hiše. Organizacija se namreč imenuje Služba družbenega knjigovodstva pri Narodni banki, njena glavna naloga pa je plačilni promet, evidenca, statistika, kontrola in analiza uporabe družbenih sredstev in razpolaganja z njimi, evidenca o gospodarskih gibanjih in kontrola nad tem, kako uporabniki družbenega premoženja izpolnjujejo obveznosti do družbene skupnosti. Devizno in ostalo gotovinsko poslovanje je samo usluga Narodni banki, ki ima svoje sedeže samo v republikanskih centrih.

Zato moramo vsaj na kratko pokukati tudi v nadstropja novomeške SDK, če si hočemo ustvariti sliko, kako pravzaprav ta služba deluje.

Pisalni stroji s samimi številkami

V majhni sobici v drugem nadstropju so stisnjeni trije knjigovodski stroji, ki vsak dan sproti registrirajo vsako spremembo salda pri lastnikih tekočih računov. Dekleta spretno in točno prenašajo vse številke s položnic, ki pridejo iz pritličja od blagajni in po pošti iz vse države, na pregledne kartice z imeni podjetij in ustanov.

»Edina napaka teh strojev je, da so stari in večkrat v popravilu,« se pritožuje dekleta. Težje pa je ugotoviti napako na takem stroju, ki piše samo številke na mesto črk. In če včasih ena sama številka lahko odloča o usodi podjetja, res ne gre zanemarjati natančnosti, ki jo od vsakega stroja zahtevajo.

V tej sobici je mogoče vsak trenutek ugotoviti, kako uspešno ali kako izgubljeno je poslovanje katerekoli delovne organizacije v ob-

V strojnici ni prostora za besede: samo številke, številke...

činah Trebnje, Metlika, Črnomelj in Novo mesto. SDK namreč vodi za vsakega uporabnika družbenih sredstev evidenco o ustvarjanju, delitvi in uporabi teh sredstev. Na osnovi teh podatkov izdela statistična skupina poročila in analize o razpolaganju z družbenimi sredstvi, ki jih pošilja potem vsem organom (v občini in republikah) v pomoč pri gospodarskem planiranju.

Vsi dokumenti dosegljivi v 10 minutah

Številke, številke, številke — skozi vse prostore SDK na Glavnem trgu z denarjem imajo sorazmerno malo opravka, toliko bolj pomembno je njihovo delo pri analizi gospodarskih gibanj, brez katere občina skoraj ne more sestaviti družbenega plana in proračuna. Da so SDK in občinske uprave premalo sodelovale, se je pokazalo v preteklem letu, ko so zbirale podatke vsaka zase, na koncu pa niti teh informacij niso mogle uskladiti, ker so bile zbrane po različnih načelih. Pri SDK so imenja, da se bo z dobro voljo dalo narediti tudi tu korak naprej, saj žele delati to, kar zahtevajo od njih predstavniški organi. Boljša povezava z organi družbeno političnih skupnosti in enotno zajemanje podatkov bosta omogočila izpolniti naloge, ki jih pred SDK postavlja zakon o družbenem knjigovodstvu.

Pri SDK so shranjeni vsi denarni dokumenti za deset let nazaj. Ko smo obiskali arhivarja Ivana Medica, ki je v kleti vzorno uredil skladišče knjigovodske dokumentacije in zaključnih računov, je povedal:

»Tukaj imamo shranjenih več kot 12 milijonov dokumentov, vendar je vsakega mogoče najti

prej kot v 12 minutah. Če nastane razlika v plačilih ob ugotavljanju salda, potem na koncu leja na pritožbo prizadetega lahko ugotovimo napako. Večkrat zahteva podatke tudi sodišče. Pred kratkim, v primeru Kolenčeve, so bili naši originalni odrezki iz arhiva edini dokaz za njene poverbe.

Včasih se zgodi tudi, da pošta izgubi odrezek — takrat priskoči na pomoč naš arhiv.

Vsi dokumenti so shranjeni po predpisih o arhiviranju, najprej grobo po letih, po mesecih in dnevih, nato pa natančno v okviru dneva po žiro računih. Šele po desetih letih sme biti tak dokument komisijsko uničen in prodan kot papir za predelavo.

Samoupravljanje — bolj na papirju

Vseh drobnih in tekočih težav je v vsaki delovni organizaciji dovolj, uslužbence SDK pa bolj prizadene to, da še vedno nimajo samoupravljanja kot druge organizacije, da še vedno nimajo statuta in niti ne točno določena statusa. Pravi, da niso ne podjetje, ne zavod, ampak zvezni organ. Predsednica časnega delavskega sveta Betka Jarnovič je o teh težavah povedala takole:

»O širokem delavskem samoupravljanju še ni govora, čeprav smo v zadnjih letih le dobili nekaj pravic. Radi bi sami ugotavljali dohodek in sami delili, pa nas centralistični predpisi tako večjejo, da praktično zelo težko kaj ukrenemo. Za vsako delovno mesto imamo točno določeno število točk, osebni dohodki pa so po vseh poslovnih enotah SDK v Jugoslaviji enaki, čeprav so življenjski stroški in večkrat tudi delovni pogoji dokaj različni...«

Samo primer: povprečni osebni dohodek SDK v Sloveniji v letu 1961 je bil 41.400 din, kar je res za 3,4 odstotka več, kot je povprečje za SDK v Jugoslaviji, obenem pa je povprečni osebni dohodek sorodnih služb v Sloveniji 52.100 dinarjev, kar je za 21,5 odstotka več, kot je povprečje za sorodne službe v Jugoslaviji. Uslužbenici SDK so torej v drugih republikah v neprimerano boljšem položaju kot sorodne službe. Ni čudno potem, če imajo v naših SDK potem tolikšne prenike delovne sile, zato pa seveda tudi manjšo delovno storilnost, kot bi jo lahko imeli.

Kolektivni SDK v Sloveniji že težko pričakujejo sklep, naj se dohodek v njihovem poslovanju ugotavlja in deli tam, kjer se ustvarja. Skrajni čas je, da se tudi uslužbencem SDK zaupa samoupravljanje poslovnih enot. Začasni delavski sveti so le posvetovalni organi z minimalnimi pristojnostmi. Okorelo, centralistično poslovanje se tudi po VIII. kongresu ZKJ ni še nič spremenilo in uslužbenici upravičeno sprašujejo, če je SDK imuna za splošni družbeni razvoj.

Tako v banki, ki ni banka, saj bo po novem zakonu odpadel še tisti dodatek »pri Narodni banki«, ki ga je SDK imela do sedaj, ropota 67 strojev s številkami vse dopolodne, večkrat pa še po urah. Vsak dan obdelajo blizu 4000 gotovinskih in virmanskih nalogov, vsako leto izdajo 20 publikacij z analizami in informacijami o gospodarskih gibanjih na našem področju.

Ko bodo odpravili sedanje težave, bo njihovo delo še ažurnejše in koristnejše. Te ga pa si tudi sami najbolj žele.

M. M.

Zjutraj, ko okoli njiu še ni zrasla gora denarja, sta kar dobre volje. Potem, okrog enajstih, komaj vidita čez svežnje denarja in za nasmešek ni več časa...

Franc Kolenc — petdesetletnik

30. marca bo praznoval France Kolenc iz Novega mesta petdesetletnico svojega življenja. Rodil se je v Gorenji vasi pri Mokronogu in že zgodaj občutil težave, ki so tedaj pritiskale k tlom večino naših ljudi.

Ko je prišla vojna, se je že v jeseni 1941 vključil v Osvobodilno fronto. Bil je aretiran in zaprt, med tem tudi mučen. V začetku leta 1942 se je priključil enotam Krškega odreda, pozneje pa zahtodno-dolenjskem odredu. V jeseni istega leta je bil ranjen v hrbtnico. Po kapitulaciji Italije se je vključil v tankovsko enoto Sercejeve brigade in bil ponovno ranjen. Po okrevanju je bil do deljen sanitetnemu ekonomatu glavnega štaba NOV Slovenije.

Okupator in njegovi domači pomagači niso prizanesli tudi njegovim staršem in skromnemu domu. Okrog 80 let stare starše so pregnali, sestre, ki so aktivno-delale za partizane so zaprli in internirali, hišo pa požgali.

Po demobilizaciji je bil

PIONIRJEV prispevek za 600-letnico

Komisija za komunalno ureditev mesta ob 600 letnici se je dogovorila s PIONIRJEM, da bo zavrnil in uredil prostor pri kinu ERKA za parkiranje. Pozneje bodo tam uredili zelenico. To bo prispevek PIONIRJA k ureditvi mesta za obletnico.

Podoben prostor bodo uredili tudi nasproti zgradbe NOVOLESA.

France nekaj časa tajnik občine, potem poverjenik za lokalno gospodarstvo okraja Trebnje, član oblastnega odbora ljubljanske oblasti in večletni sekretar partijske organizacije v Mokronogu. Predvsem pa je bil ves čas aktivni sodelavec v organizaciji Zveze borcev, posebno v invalidski organizaciji, kjer je v Kandiji že nekaj let tajnik. Pred nekaj meseci se je nje-

govo zdravje poslabšalo, vendar je v naše veselje kmalu okrevail.

Ob njegovem jubileju mu vsi nekdanji soborci in današnji sodelavci želimo predvsem dosti zdravja in osebnega zadovoljstva ter še velikega uspešnega dela in življenja. Tej želji se pridružujejo tudi vsi njegovi sorodniki in znanci!

Franc Valentinčič menja ček za 20 dolarjev

jni sami zaskušili. Ti imajo pravico, da odpro svoj devizni tekoči račun, s katerega lahko črpajo devize za nakupovanje v inozemstvu ali pa za potovanje v tujino.

Največ takih tekočih računov imajo naši ljudje, ki so služili v Nemčiji. Če žele ku-

redka kot oni po 500 in 1000 dolarjev; Amerikanci jih zbirajo ali se pa vsaj neradi ločijo od njih.

Denarja na kupe...

Potem me je pritegnil kup denarja na drugem koncu dvorane. Tam, na vplačilni

KRI, KI REŠUJE ŽIVLJENJE

Pretekli teden so darovali kri na novomeški transfuzijski postaji: Stefan Spudič, član kolektiva IMV Novo mesto; Edi Lesjak, član kolektiva Mesarija Novo mesto; Danica Lesjak, članica kolektiva Novolesa; Janez Salehar, Stane Senica, Anton Henigman, Milan Pelko, Jože Zupančič, Franc Kren, član kolektiva Bor Dolenjske Toplice; Anton Zupančič, Cveto Ceburn, Franc Avguštin, Metod Rom, Jože Grabnar, Ivan Fink, Valent Filipovič, Rudi Zamida, Franc Murn, Viktor Avguštin, Vinko Cernič, Jože Avguštin, Cveto Bukovec, Avgust Murn, Dominik Murn, Jože Nose, Karel Muhič, Anton Fink, člani kolektiva G. O. Podturn; Božena Smale, gospodinja iz Podturna; Marica Markovič, gospodinja iz Garnjega Gradišča; Anica Rajk, gospodinja iz Dolenjskih Toplic; Stane Pelko, posestnik iz Obrha; Fanika Mrak, gospodinja iz Dolenjskih Toplic; Marija Sporar, delavka iz Podhoste; Cveta Strniša, gospodinja iz Dolenjskih Toplic; Marija Lavrič, gospodinja iz Sol; Vida Stravs, gospodinja iz Dolenjskih Toplic; Matija Fire, član kolektiva G. U. Straza; Milan Mrak, član kolektiva PLM Dolenjske Toplice; Angela Mesarič, Boža Cervenko, iz Zdravilišča Dolenjske Toplice; Valentin Zajc, član kolektiva TNZ Novo mesto.

Rdeči križ je opravil veliko delo

V nedeljo, 21. marca, je bila v Novem mestu konferenca občinske organizacije Rdečega križa. V poročilu, ki je vsebovalo dejavnost te humane organizacije v zadnjih dveh letih in v razpravi so pretresali res plodno delo, ki ga je opravil RK v novomeški občini. Konferenca so se poleg predstavnikov Glavnega in okrajnega odbora RK iz Ljubljane udeležili tudi predstavniki občinskega odbora SZDL in občinske skupščine Novo mesto, kar daje čutili, da tudi domači družbeni činitelji vedno bolj cenijo pomembnost dela RK pri reševanju socialnih in zdravstvenih vzgojnih problemov.

V poglavjih, ki so obdelovala dejavnost RK po raznih področjih, je poročilo predsednika dr. Boža Oblaka nanašalo vrsto zanimivih podatkov. Organizacija RK se ukvarja z zdravstvenim prosvetljanjem prebivalcev, uspešno sodeluje z mladim rodom v vrstah podmladka in mladine RK, skrbi za redni dotok krvodajalcev v transfuzijsko postajo v Novem me-

stu in sodeluje pri reševanju socialne problematike v domači občini.

Zdravstveno prosvetljanje je zelo pomembna dejavnost in se iz leta v leto bolj razvija. V razdobju 1963/64 je občinska organizacija RK Novo mesto v sodelovanju s svojimi krajevnimi organizacijami priredila 61 zdravstvenih vzgojnih tečajev, katere je obiskalo 5324 ljudi. Pri tem je prišlo do izraza plodno sodelovanje zdravstvenih delavcev z RK, ki je omogočilo tako obsežno zdravstveno vzgojno delo. Na tečajih so se ljudje seznanili z zdravstveno vzgojo mladine, z zdravno prehrano v družini, kako preprečevati in kako zdraviti razne bolezni ter slišali marsikaj o kvarnem vplivu alkohola, o pomenu krvodajalstva, se seznanili o odnosih med spolo-

ma in še o raznih drugih stvareh.

Kot so poudarili v razpravi, je zelo pomembno tudi delo, ki ga je opravil RK pri vzgoji šolske in izvenšolske mladine. Z raznimi higienskimi in delovnimi akcijami vzgaja mlade ljudi v bodoče državljane, ki bodo znali skrbeti za svoje zdravje, učiti jih spoštovanja in pravega odnosa do fizičnega dela, ter hkrati tudi spoštovanja do starejših in tega, kako skrbeti zanje. Tudi med mladino in podmladkarji je bilo organiziranih veliko zdravstveno vzgojnih predavanj. 298 predavanj je poslušalo več kot 14.000 pomladkarjev in mladincev RK.

Organizacija RK je v letih 1963/64 zbrala 4976 krvodajalcev, ki so prostovoljno prispevali novomeški bolnišnici

369 litrov krvi. V razpravi o krvodajalstvu so poudarili zlasti to, da postaja krvodajalstvo splošna družbena naloga in ne več zgolj naloga RK, zato bo potrebno k organiziranju krvodajalstva pritegniti širše družbene činitele. RK je priredil tudi več tečajev za prvo pomoč, lani v februarju pa je bil ustanovljen medobčinski center za prvo pomoč za štiri dolenske občine. Center je od ustanovitve priredil 35 tečajev prve pomoči.

Omeniti velja še delo RK pri reševanju socialne problematike. Če povemo samo to, da je občinski odbor RK Novo mesto v zadnjih dveh letih posredoval prebivalcem za 43.000.000 din pomoči, bomo ugotovili, da njegova dejavnost res ni nepomembna. V razpravi so poudarili potrebo, da se tako krajevne organizacije RK kot tudi občinski odbor v prihodnje čim tesneje povežejo s krajevnimi skupnostmi ter plodno delo z mladino nadaljevati.

Tudi v Dol. Toplicah ni dovolj stanovanj

Kot marsikje drugje, je tudi v Dol. Toplicah stanovanjska kriza precej občutna. Marsikdo bi tukaj rad gradil, zlasti za gradnjo weekend hišic je veliko zanimanje, vse pa stoji, ker še ni regulacijskega načrta. Obetajo, da bo še pred izdelavo regulacijskega načrta določen prostor za turistično gradnjo.

Nujno bi bilo zgraditi tudi stanovanje za ambulantnega zdravnika. Zdaj imamo samo enega zdravnika za stranski in topliški okoliš, kar je vsekakor premalo. V čakalnici se vsak drugi dan, ko

zdravnik ordinira v enem ali drugem kraju, nabere toliko pacientov, da ne morejo priti vsi na vrsto. V Dol. Toplicah bi lahko dobili svojega zdravnika, če bi zanj le imeli primerno stanovanje.

D. G.

Šestorček v Žužemberku

Obratu ISKRE v Žužemberku primanjkuje stanovanj za strokovni kader in za delavce. Doslej so bili med 400 zaposlenimi le 4 tehniki, ki so morali v vso prizadevnostjo tudi v prostem času skrbeti za nemoten potek delovnega procesa v obratu. Ko so prevzeli prostore v bivši poslovni stavbi REMONTA, so dobili dve stanovanji, ki so ju namenili za visokostrokovni kader. Še letos pa nameravajo začeti z gradnjo šestorčka, da bi pridobili še več stanovanjskega prostora.

M. S.

Pričelo se je delo v vinogradih

Komaj je po vinskih gorcah skopnel sneg, že so pričeli vinogradniki z rezanjem trt. Lepo in toplo vreme kar vleče kmete v vinograde. Delo v gorcih jim je najljubše, saj pričakuje v jeseni dobro in obilno letino

Novice iz Soteske

Predvolilna dejavnost je pri kraju, volivci pa so na zadnjem zboru vpraševali, zakaj občinska skupščina ni dodelila obljubljenih pomoči za obnovo električnega omrežja. Napeljava je ponekod tako slaba, da ogroža mladožence. Ves potreben material za obnovo kot so drogovci in žica je že pripravljen, pa tudi jame so vaščani že izkopali. Pripravljeni so prostovoljno opraviti vsa potrebna težaška dela.

Šolski odbor žal ni delaven, na šoli v Soteski pa je precej težav. Učiteljica mora vse sama reševati, pa še preobremenjena je s poukom. Volivci so menili, da bi bilo treba nastavitve še enega učitelja, šolski odbor pa odpočitati, če ne bo opravičil zupanja volivcev.

V. A.

Družbena pomoč in temeljni ter podporni člani omogočajo članom Prešernove družbe za minimalno članarino 1.200 din prejem šestih knjig in reprodukcijo umetniške slike.

Izšel je temeljni zakon za uporabo mestnega zemljišča, ki določa, da smejo občinske skupščine predpisati za uporabo mestnega zemljišča prispevek, strogo namenjen za ureditev in komunalno izpopolnitev tega zemljišča. Ker je tako prenehal veljati stari zakon in z njim vsi odloki o uporabi mestnega zemljišča, vse kaže, da ne bo več treba plačevati »komunalnega prispevka«, ki je zadnje čase tako strašil graditelje hiš, saj so govorili, da bo celo v Novem mestu znašal blizu 800.000 dinarjev. Denar za komunalno ureditev se bo zdaj zbiral postopoma, saj

ALI BO NOVI »KOMUNALNI PRISPEVEK« VPLIVAL NA POVISANJE STANARINE?

Plačali bodo vsi prebivalci

bodo koristniki zazidanih in nezazidanih mestnih površin plačevali ta prispevek mesečno. Višina prispevka se bo plačevala od površinske enote vsega zemljišča ali pa od površinske enote zazidanega (neto) prostora.

Po vsej verjetnosti bo pri individualnih gradnjah uporabljen prvi način, pri blokovski pa drugi. Ker bodo plačevali prispevek nosilci uporabnostne pravice zemljišča, torej lastniki hiš, zemljišč in hišni sveti, pričakujemo, da se bo z novim prispevkom morala povečati tudi višina stanarine. Vse kaže, da bo odlok o »novem komunalnem prispevku« sprejet že na aprilski seji novomeške občinske skupščine.

Investitorji, ki so že plačali prispevke za komunalno urejeno zemljišče, ne morejo pričakovati, da bi se jim tisti denar štel v dobro pri novem komunalnem prispevku.

Kdo sta bila napadalca na Marofu?

Ko se je lani oktobra razvedelo, da je bil na novomeškem Marofu nekdo napaden, so se ljudje izogibali Marofa v nočnih urah. Govorice o napadalcih so bile pretirane, v resnici pa se je zgodilo tole:

12. oktobra je bil Franc Kerin v Ljubljani in se je malo čez polnoč pripeljal do Bršlina. Upal je, da bo lahko prenočil pri sošolcih v internatu, ker pa je bilo že vse temno, se je napolnil proti mestu čez Marof. Na vrhu drevore-

da je nenadoma skočil izza nekega drevesa predenj neznanec, ga podri na tla in ga zgrabil za vrat. Tedaj je prišlo še drugi napadalec, se usedel Kerinu na trebuh in ga tiščal za roki. Ko se Kerin ni mogel več ganiti, mu je drugi napadalec iz notranjega žepa suknjice vzel denarnico in jo dal prvemu napadalcu. Ta jo je izpraznil in odvrnil, nato pa sta izginila proti Bršlinu. Čez čas si je napadeni toliko opomogel, da

je vstal in prišel do bencinske črpalke, kjer je naletel na tovornjak, s katerim se je odpeljal domov v Malo Mrševno. V mladostni neizkušeni Kerin napadalec ni takoj prijavil, temveč šele naslednji dan, ko so mu to svetovali domači. Oba roparja je varnostnim organom precej natančno opisal. Kmalu so ju prijeli.

To sta bila Aleksander Dašič in Milan Sinkovec, pekar, oba iz Bršlina. Tistega dne sta bila najprej v gostilni Kumro v Bršlinu, kasneje sta se znašla skupaj v novomeški kavarni na Glavnem trgu, od tam pa sta jo skupaj mahnila čez Marof.

Na razpravi, ki je bila na novomeškem okrožnem sodišču, sta zanikala, da bi napadla in oropala Kerina, propozala pa ju je natakarija iz kavarne, razen tega sta oba povsem ustrezala opisu, ki ga je naslednjega dne po napadu podal France Kerin.

Aleksander Dašič se je moral zagovarjati še za novo kaznivno dejanje, ki ga je zagrešil že v zaporih. Tam je namreč sozaprorniku ukradel 38.000 din, katere je voškodovanca ukradel nekemu delavcu in je denar pretihotapil v zapor. Za obe kaznivi dejanji mu je senat okrožnega sodišča prisodil 1 leto in 6 mesecev strogega zapora, medtem ko je bil Milan Sinkovec obsojen na 1 leto zapora.

Denar za davke je pridržal

Na okrožnem sodišču v Novem mestu je bil pred kračkim kaznovan na 4 mesece zapora, pogojno za eno leto J. K., ki je bil leta 1963 zaposlen kot pismonoša pri PIT Novo mesto. Tedaj si je nenadoma začel prilaščati denar, zupan v službi.

Stranka A. G. iz Birče vasi mu je skupaj s položnico dala 7.510 din za plačilo davka J. K. pa denarja ni oddal,

temveč si ga je pridržal. V strahu, da bi stranka tega ne zvedela, ji je prinesel priznanico o vplačanem denarju, na katero je pritisnil poštni žig in ponaredil podpis izmišljene osebe. S tem je zagrešil dve kaznivi dejanji, kateri pa je pred sodniki skesano priznal. Škoda je že pred razpravo povrnil, kaznovan doslej še ni bil, kar vse je vplivalo na odmero kazni.

Oče in sin – poštena najditelja

Letos januarja je gostilničar Jože Hudoklin iz Brusnice našel 20.000 dinarjev. Poizvedoval je toliko časa, da je našel lastnika in mu izgubljeni denar pošteno vrnil.

Ne dolgo tega, menda v začetku marca, pa je tudi gostilničarjev sin Jelko našel denarnico, v kateri je bilo 142.500 dinarjev, ki jih je iz-

gubil prebivalec s Tolstega vrha. Tudi Jelko je denar vrnil lastniku.

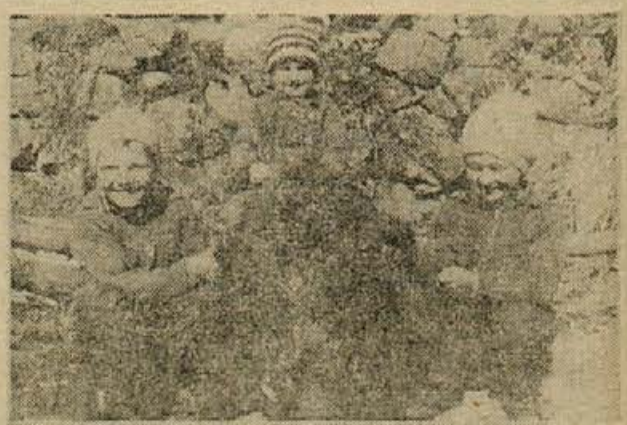
Tako poštenih ljudi bi moralo biti več med nami. Jelko in oče pa zaslužita vso pohvalo in čast, saj sta pokazala, da ju tudi velika vsota tujeja denarja ne more zapeljati. Njuna poštenost naj bo vzgled vsakemu državljanu, da bo najdene predmete izročil lastniku ali pa postaji Ljudske milice, ki bo lažje našla lastnika.

ALOJZ ERZEN

15 ščetinarjev v pol leta

Lovska družina Lazina-Hinje je najmlajša v Suhu krajini. Njen revir je sicer omejen na pretežno kmetijske površine in lovci pravijo, da meja s sosednjo družino ni pravična, ker divjad iz njenega revirja dela škodo kmetovalcem, ki jo morajo plačati Hinčanom. Vseeno pa so v zadnjih šestih mesecih uplenili 15 ščetinarjev razen druge odstreljene divjadi. Kmetovalci pravijo, da sedaj tudi lažje izterjajo po divjadi povzročeno škodo. Najmarljivejši lovci iz okolice Hinj so Stane Zore, Stane Banko in Franc Skebe.

M. S.

Na sliki je eden izmed uplenjenih suhokrajinskih ščetinarjev, ob katerem se veselijo 4-letni Franc Sporar, 8-letni Marjan Sporar in 5-letni Dušan Papčič, vsi s Hrība pri Hinjah

Skupščina v soboto

Seja občinske skupščine Novo mesto je prestavljena zaradi tehničnih ovir za dva dni: na 27. marec. Seja bo v domu kulture v Novem mestu ob 9. uri dopoldne.

Novomeška kronika

■ KIOSK PRI MOSTU bo to pomlad brez Jermanovega Jožeta, pri katerem je vsak rad kupil časopis ali revijo. Bolezen, ki ga je držala doma že nekaj mesecev, je sredi preteklega tedna ugasnila njegovo skromno življenje. Bralec, ki so ga našli v kiosku od zgodnjega jutra do poznega večera, se še vedno ozirajo proti okencu, skozi katerega je Jože neumorno ponujal svojo potiskano robo...

■ PRVI POMLADANSKI DAN JE TUDI V NOVO MESTU prinesel lepo vreme in tople spalice z juga, med katere se meša duh po ognjih z vrčkom in smrad iz greznice, ki obeta boljše pridelke in lepše rožice. — Tudi lastniki fičkov in lambret so potegnili svoje medvede iz zimskih brigov, pešci pa se sami ali v družbi umikajo na varnejše stezice v Ragov log in Portovald.

■ V SOBOTO, NAJPOZNEJE PA V NEDELJO bodo Novomeščani spet lahko sedeli v zgornji kavarni. To pot na novo prevlečenih sedežih in ob sveže prebleženih stenah. Uprava je žrtvovala blizu dva milijona dinarjev za ureditev kavarne in prav tako vsoto za popolnoma novo pohištvo po vseh sobah hotela. Pohištvo je v rekordnem času 6 tednov napravila tovarna iz Nove Gorice. V kavarni so po dolgem času spet dobili inozemske revije (Stern, Life, Grazia in druge), po katerih so gostje nekaj lednov zamenj spravali, v hotelu pa se je — že dva meseca prej kot po navadi — pričela sezona s prenočevanji skupin in tujih gostov.

■ V 11. KOLU SPORTNE NAPOVEDI so Novomeščani vplačali 952 kombinacij ali 47.600 dinarjev. Med njimi je srečni dobitnik Marjan Matjašič imel eno dvanajstko (1.190.977 dinarjev) in dve enajstki (vsaka po 56.746 dinarjev). — Pri

LOTU imamo manj sreče, pa tudi vplačevanje je bolj skromno, saj se vplačila za posamezno kolo sukajo okoli 10.000 dinarjev. — Srečk državne loterije prodajo v enem kolu za okrog 13.000 dinarjev, za polovico manj pa prinese vsako kolo dobitkov. — Ker zaradi preobremenjenosti poslovalnice LJUBLJANSKEGA DNEVNIKA po 1. aprilu ne bo več mogla prodajati loterijskih listkov, je še vprašanje, kam se bomo potem zatekali po srečo...

■ S FIČKOM NM-31-34 JE HOTEL ZAPELJATI v ponedeljek ob 9.45 uri nespretni voznik v spominski steber na Glavnem trgu. Na srečo se je ustavil že ob kamnitem stebričku in po nestrokovni oceni napravil škodo za 50.000 dinarjev. Vozniki, ki ne vedo, kako široka je cesta na trgu, so podirli nekaj takih stebričkov že tudi pred rotovžem. Mar ne bi v prihodnje kazalo postavljati stebričke iz gume?

■ NA TRGU JE BIL v ponedeljek vsega dovolj. Za jajca je bilo največ povpraševanja, vendar jim cena še ni padla pod 35 dinarjev. Dobiti je bilo še motovilec in radič na merice po 80 din, regrat na merice po 60 din, kilogram čebule je veljal 100 dni, kg jabolk 120 dni, kg sirčka 360 dni, kg fižola 200 dni, liter mleka 80 dni in šopek gozdnega pomladanskega cvetja 10 dni.

■ GIBANJE PREBIVALSTVA: rodila so: Mihaela Mikuš s Trdinove 34 — Majo, Tlika Turk iz Foersterjeve 11 — dečka, Martina Rečko iz Partizanske 29 — dečka. — Umrlj so: Jožeta Povh, gospodinja z Nad mlini 8, 81 let; Frančiška Hočevar, upokojenka iz Trdinove 16, 82 let; Franja Furlan, upokojenka iz Kettejevega drevoreda 32, 92 let; Alojz Rozman, upokojenec iz Kristanove 1, 84 let.

Za že vzorno urejeno tekoče knjigovodstvo išče MANJSA USTANOVA v Novem mestu

— novega honorarnega KNJIGOVODJO ali KNJIGOVODKINJO

Popoldansko delo tri do štirikrat na teden po nekaj ur. Honorar po dogovoru. — Samo popolnoma samostojne moči naj pošljejo zapечатeno ponudbo s kratko navedbo dosežanj prakse in s svojim naslovom pod šifro »Samostojno delo« na upravo Dol. lista, Novo mesto, p. p. 33.

V Sevnici ni telesnovzgojnega strokovnjaka

Sevnici ne živijo za šport in niti ne s športom, ker ga v Sevnici praktično ni. Ta ugotovitev se ponudi vsakemu človeku, ki pride v Sevnico, saj v Domu Partizana gostujejo kino in ostale kulturne prireditve, športnega igrišča pa nimajo.

Tega mnenja so tudi na svetu za prosveto, kulturo in telesno kulturo. Predsednica sveta, Zlata Vintarjeva, je povedala, da ima šport v Sevnici vrsto problemov, ki so težko rešljivi. V Sevnici ni ljudi, ki bi vodili delo — tu ne mislimo le na šport, ampak tudi na kulturo, in to je največja ovira v naših prizadevanjih!

Program sveta za letošnje leto še ni narejen. Seveda ga bomo naredili, ker sicer ne bomo dobili nobenih sredstev. Telesna kultura pa na tleh. V celni občini nimamo niti enega telesnovzgojnega strokovnjaka. Tisti nekaj amaterskih delavcev, ki so se privrženci športu, nimajo pravega prijema. Denarja za popravilo domov in igrišč je bilo že lani občutno premalo, za leto pa nam ga obetajo še manj. S telesno kulturo ne pridemo na zeleno vejo kljub mnogim posvetovanjem in sestankom. Po mojem mnenju bi jo lahko rešili le s strokovnjaki; tu pa se bo spet zataknilo, ker nimamo ranje stanovanj. Res je žalostno, da je praktično edina športna dejavnost v občini telesna vzgoja na šolah. Z večjimi dotacijami tega problema prav gotovo ne bomo mogli hitro rešiti. Edina perspektiva in pot iz sedanjega težkega položaja so strokovnjaki. Tu pa se nam je do zdaj še vedno zataknilo!

Partizan je tako vrnil vsaj del izgubljenega ugleda. Sevnški Partizan združuje telovadne in športne panoge. Od športov se uveljavljajo predvsem nogometna, rokometna, odbojkarška in košarkarska sekcija. Odbojkarji in nogometaši so v telovadnici delali tudi čez zimo. Rokometaši so pred začetkom spomladanskega dela sezona, košarkarji pa do zdaj še niso tekmovali. Smučarji so nekoliko slabši, v zadnjem času pa je spet zaživila atletika. Sevnški športniki tekmujejo predvsem v regionalnih ligah Spodnjega Posavja, deloma pa so zastopani tudi v okrajnem merilu. Pretežna večina članstva je iz vrst pionirjev in mladincev.

Eden najvažnejših letošnjih načrtov je gradnja novega igrišča. Varianti sta dve: ali pred domom Partizana odzroma za šolo, kjer bo tudi nova telovadnica, ali pa poleg kopalnice. Pri Partizanu se bolj

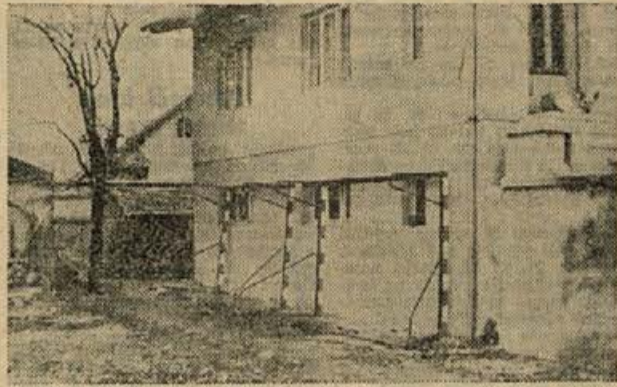
ogrevajo za prvo, pa čeprav je druga v skladu z urbanističnim načrtom in časovno precej odmaknjena. Po prvi varianti bi bilo igrišče iz asfalta, druga varianta pa pomeni že kar stadion.

Prav tako nameravajo v sevnškem Partizanu letos nakupiti precej rekvizitov, če bo dovolj sredstev. Precejšen del teh rekvizitov nameravajo kot matično društvo nato razdeliti društvom v Krmečju, Bošanju in deloma tudi na Studencu, da bi tudi tam poživili delo športnikov. Seveda mislijo pripraviti najmanj po eno akade-

prodira televizija. Največja težava pa je prav gotovo pomanjkanje strokovnega kadra. V Sevnici že precej časa iščejo človeka, ki bi učil telovadbo na šoli in organiziral športno življenje v Partizanu.

Šolsko športno društvo SPI

SSD ne dela, ker na šoli v Sevnici nimajo učitelja za telesno vzgojo. To je prva ugotovitev o delu športnikov na sevnški osnovni šoli. Šola je poskušala dobiti strokovnjaka na VSTK, vendar

Rokometni goli počivajo ob steni, na igrišču (ki pa to ni) pa sameva množica kamenja

mijo in en društven nastop. Kot vsa tovrstna društva, tudi Sevnščani niso brez težav. V eni sami telovadnici gostujejo razen športnikov in telovadcev še kino in vse kulturne prireditve, kar delo Partizana seveda močno ovira. Ko bo za novo šolo zgrajena še nova telovadnica, se bo stanje precej izboljšalo, zatrjujejo v Partizanu. Tudi dotacije so pizle. Partizan se praktično vzdržuje le od kina, dohodki pa se tu vidno manjšajo, kajti tudi v Sevnico

so pogovori padli v vodo. Ker ni telovadnice, so možnosti seveda še manjše. Tako se je vsa športna aktivnost sevnških osnovnošolcev do zdaj obrnila na organizacijo zimovanja: organizirali so sankaške popoldneve, občinska pionirska komisija je na Lisci organizirala smučarski tečaj, en učitelj je imel smučarsko šolo v Trbišču, drugi pa v Šentjanžu. Nič kaj spodbudno, če pomislimo, da bi morali prav pri najmlajših začeti s telesno vzgojo! S. J.

Brežiško rokometno srečanje s Celjani

V okviru priprav za spomladansko sezono so Brežičani na domačem igrišču igrali tri tekme s Celjani: mladinci in člani so izgubili, ženske pa so zmagale. Mladinci so izgubili s 16:24 (8:5). Fizično močnejši Celjani so zasluženo zmagali. Med gosti sta ugalja Mesarič in Ribič s po 7 goli, pri domačih pa Kukavica 6 in Brščec 5. Brežičanke so s lahkoto premagale mlajše Celjanke s 12:5 (6:0), vendar z igro niso zadovoljile. Trener meni, da tudi na treningih niso tako resne, kot bi morale biti. Za Brežice so bile uspešne: Molan 4, Kolar 4 ter Mišič, Pav-

linič, Engel in Vogrin po enkrat. Med gostiljami se je izkazala le Stegenškova, ki je tudi dala vseh pet golov. Pomanjkanje treninga je opravilo svoje in Celjani so s kontra napadi dosegli večino zadetkov in visoko zmagali — 29:15 (12:8). — Celje: Markovič I., Goršič I. 2, Goršič II. 8, Orač 4, Snedič 2, Markovič II. 8, Koren 3, Levstik 1, Kokalj I., Bojadžovski. — Brežice: Brglez, Brščec, Setine I. 4, Pavlov, Picinini, Jurišič 2, Bosina 2, Avsec 6, Knežević 1, Lapuh, Setine II. Pred okoli sto gledalci je imel sodnik Toplišek zelo težko delo.

O Tudi rokometni Cerkelj prihodno trenirajo in so premagali ekipo JLA iz Cerkelj s 27:26. Zivahna igra je bila otežočena zaradi slabega igrišča, ki bi ga bilo treba asfaltirati.

O V prvi tekmi so košarkarji Brežice premagali Bregano na njenem igrišču s rezultatom 94:54 (50:30). Igrali so Kuralt, Kežman, Bojančič, Brglez, Zorko, Deržič, Javornik in Ples, sodil pa je Milan Setine. Kljub temu, da je sezona na pragu, Brežičani še zdaj nimajo ogrodja za koše!

O-vid

Plesne vaje v Ribnici

Po številnih naporih je tabornikom ribniške čete »Veselih Ribničanov« uspelo organizirati plesne vaje, ki pritegujejo mladino v krog tabornikov. Vsako soboto so vaje v ribniški osemletki. Prve vaje so doživele majhen polom, saj

taborniške organizacije. Ker ribniška mladina nima svojih prostorov, zahaja v gostilne. Tako so bili taborniki, čeprav so v Ribnici na zelo slabem glasu, prvi, ki so se zavzeli za mladino. Taborniški program je obširen: na

Prvi koraki — brez njih ne gre...

je bilo na njih zaradi slabe obveščenosti le 8 mladincev. Kmalu so po oglasnih deskah v Ribnici začeli nizat plakati in na naslednjih vajah je bilo že 30 mladih ljudi. Direktorica osemletke Milena Borovec je precej pomagala pri plesnih vajah in pri razširitvi

sporedu imajo še razne akcije in taborjenje na morju. Zato taborniki vabijo starše in varuhe, da prijavijo svoje otroke v to koristno organizacijo. Otroci se bodo razvedrili ob življenju, ki jim ga nudijo taborjenje z izlet v naravo! Gradimir Božekovič

ZDRAVNIK VAM SVETUJE

Povešen želodec

Povešen želodec imajo navadno ljudje, ki so sicer že ves čas suhi, dobe ga pa tisti, ki na hitro shujšajo, posebno pa matere, ki so večkrat rodile. Večinoma povešen želodec ne dela težav. Pri nekaterih ljudeh pa le povzroča neugodno težo v želodcu, posebno po obilnih obrokih hrane. Včasih taki bolniki ne prenašajo kakšne hrane in trpe na zapeki. Največ takih bolnikov boluje poleg tega še na vegetativnem živčevju, to je na živčevju, ki ureja tiste organe in funkcije, ki niso odvisni od naše volje.

Bolnik, ki ima težave s povešenim želodcem, potrebuje lahko prebavljivo visokokalorično hrano, da se bo zredil. Zaradi tega se mu bo nabrala maščoba v trebušni votlini in bo seveda dvignila povešeni želodec. Bolnik ne sme naenkrat piti preveč tekočin. Pije naj in je večkrat po malem; šele ko se bo zredil, bo lahko jedel in pil normalno. Razni pasovi, ki jih nekateri uporabljajo, so bolj tolažeča stvar, ker z njimi povešenega želodca ne moremo dvigniti. Precej pa pomaga proti težavam, če se po obedu ali večerji bolnik za eno ali 2 uri vleče. V kolikor ima prizadeto vegetativno živčevje, je seveda dobro, če upošteva navodila zdravnika, da bo čimprej svoje zdravstveno stanje popravil.

Dr. B. O.

BELA KRAJINA : ELAN 2-0

Igrišče v Crnomlju je bilo primerno za igro; sodnik Mrzliak iz Novega mesta, dober. Gledalcev blizu 100.

vič, Kosovič — Elan: Retelj, Belavčič, Poznanovič, Jerkovič, Murn, Bučar, Mrvar, Macele, Stokanovič, Bele (Hrovat), Kranjc. — Strelec: dvakrat Ferfolja.

PIONIR bo zmagal!

V nadaljevanju zimske kegljaške lige so bili doseženi pričakovani rezultati: Pionir II. — Pionir (2) 420:276, Vseh 9 II. : Luknja II. 283:317, Zelezničar II. : Pionir II. 332:408, Pionir I. : Zelezničar I. 421:410, Luknja II. : Pionir (2) 333:286, Luknja I. : Pionir I. 331:415, Vseh 9 I. : Zelezničar I. 374:348, Zelezničar I. : Vseh 9 II. 432:263, Bolnica : Pionir I. 224:378, Pionir II. : Elektro 367:311.

Igra je bila približno taka kot v Novem mestu. Crnomlčani so bili malo boljši in so dosegli dva gola, vendar in poziciji, ki nista obetali zadetka. Obakrat je novomeška obramba malo zaspala. Domači nogometaši so bili zlasti nevarni po odmoru, ko so imeli precej priljubljeni za zadetek, izkoristili pa so le eno. Precej njihovih namenov pa je preprečil tudi Retelj, ki je tokrat branil izvrstno. Pri domačih se je zlasti odlikoval Zunič I.

Vrstni red na vrhu je zaradi različnega števila odigranih srečanj precej nejasen. Kljub temu lahko trdimo, da bo prva ekipa Pionirja zmagovalec zimske lige. V 18 srečanjih so zbrali 32 točk in imajo izvrstno razliko — kar 1435 kegljev v svojo korist. Zelezničar ima 1 poraz več od Pionirja, to se pravi 3, toliko jih ima tudi Vseh 9, druga ekipa Pionirja pa ima že 5 porazov. Vsi ostali so slabši.

■ V Crnomlju so v nedeljo gostovali tudi mladi rokometni novomeške osnovne šole, ki so se pomerili s tamkajšnjimi vrstniki. V zanimivi igri, v kateri so imeli Novomeščani več pobude, sta se močvirja razšli s neodločenim rezultatom 7:7, ob polčasu pa so domači vodili s 5:3. Zanimivo je, da so gostje izenačili s golom Skobeta v zadnji sekundi.

VI. zleta Ljudske tehnike ne bo

Zleta Ljudske tehnike ne bo. Tako sta se sporazumela občinska skupščina in občinski odbor LT, ko sta ugotovila, da ni mogoče zagotoviti sredstev za to manifestacijo. Namesto zleta bo le nekaj prireditev, ki jih je predvidel program VI. zleta.

Prebujeni Partizan

Iz pogovora z Rajkom Zupancem in Ivanom Zeličem smo izvedeli precej zanimivosti o sevnškem Partizanu, ki je bil nekajdočasno telesnovzgojna in športna postojanka, v zadnjih letih pa je delo precej zamrlo. Kriza je, kot vse kaže, samo še preteklost in Partizan je spet na boljših poteh. Preokretnica je bila 15. januarja, ko je bilo na občnem zboru izmed 300 članov izvoljenih 13 partizanovcev in upravnih in 3 v nadzorni odbor. Upravni odbor je namreč v času krize slabše delal, letos pa je pomajhen zaenkrat pokazal veliko živahnost na upravnem in strokovnem polju.

V zadnjih letih tudi prireditve v organizaciji Partizana niso uspemale. Prvi večji uspeh novega odbora je bila maškarnada, ki je 27. februarja izvrstno uspela — dvojnana je bila nabito polna, mask pa je bilo toliko kot še dolgo ne.

Košarkarji na začetku sezone

Novomeški košarkarji bodo začeli letošnjo sezono že v nedeljo, ko bo na Loki (ali v gimnazijski telovadnici, če bo dež) prvenstvo Dolenjske. Na to tekmovanje so povabile ekipe iz Brežic, Sevnice, Straže, Kočevja in Ribnice, igralo bo tudi nekaj domačih ekip. Prvenstvo bo prav gotovo zanimivo. Favorita sta ekipi iz Novega mesta in Kočevja. Seveda pa tudi presenečenja niso izključena, ker so ostale ekipe novomeškim gledalcem neznanne. Tako bo v nedeljo dopoldne na Loki začetek košarkarske sezone, prvenstvo Dolenjske pa lepa prilžnost, da bomo videli, kako so se posamezne ekipe pripravile na bližajočo sezono.

Pavlin in Urbasova

V soboto je bilo v telovadnici novomeške gimnazije prvenstvo gimnazij v telovadbi. Sodelovalo je 9 fantov in 25 deklet. Fantje so se pomerili v parterju, na drugo, bradlji, v preskoku in plezanju. Zmagal je Tine Pavlin, ki je zbral 59,5 točke. Drugi je bil Miran Kovič s 55,6 točke, tretji pa Lado Sedaj s 54,3. Dekleta so tekmovala v parterju, na bradlji in gredli ter v preskoku. Prva je bila Cveta Urbas (39,7 točke), sledile pa so ji Stojka Ahčin in Draža Zupet, ki sta zbrali po 38,8 točke, četrta pa je bila Nataša Petrov z 38 točkami.

Žensko kegljaško prvenstvo

V soboto in nedeljo je bilo v Ljubljani tekmovanje žensk za naslov republiške kegljaške prvakinje na 2 x 100 kegljev. Tekmovalka se je udeležilo tudi pet tekmovalk iz Kočevja in štiri iz Novega mesta.

Doseženi so bili povprečni rezultati za dolenjske tekmovalke, medtem ko so najbolje slovenske tekmovalke dosegle zelo dobre rezultate. Vsekakor je najboljši rezultat letošnje republiške prvakinje Cadežve iz Kranja, ki je v dveh nastopih dosegla 866 kegljev. Njej sledijo Filipančič 859, Sattler 854, Erjavec 837 itd. — Izmed dolenjskih tekmovalk je imela prvi dan najboljši rezultat Serčerjeva iz Kočevja — 417 kegljev, kar je dajalo upanje, da se bo uvrstila med najboljših dvanajst, ki gredo na državno prvenstvo. Vendar je bila drugi dan precej slabša, saj je dosegla samo 388 kegljev. Do dvanajstega mesta ji je manjkalo samo sedem kegljev.

Novomeščanke so dosegle naslednja mesta in rezultate: 28. mesto Zelezničar 373 + 394 = 757, 34. Osoinik 367 + 374 = 741, 37. Nannger 373 + 364 = 737, 46. Jerman 340 + 347 = 687. Nastopilo je 50 tekmovalk. (en)

KOČEVJE : TRNOVO 76:50

● V živni in zanimivi igri so v nedeljo v Kočevju domači košarkarji premagali ekipo Trnovca iz Ljubljane s 76:50 (33:23). Koše za domače so dali: Kersnič 27, Kajtna 16, Smole 14, Levstik 8, Pirč 7, Artač in Fajdiga po 2, igrala pa sta še Krkovič in Resnik. Tekmo je dobro sodil Nosan iz Ribnice. Domači so v zimskih treningih močno napredovali, gostje pa, ki so bili lani najboljši v tej ligi, so letos slabo pripravljeni.

● V prvem delu izbirnega tekmoovanja za okrajno kegljaško prvenstvo so bili v Kočevju doseženi ti rezultati: Grom (Brest) 840 kegljev, Štrukelj (Brest) 830, Zbač-

Slaba rokometna premiera

Rokometni novomeškega Partizana so pretekli četrtek prvič igrali zunaj. Prehod iz telovadnice na igrišče na Loki je bil prevelik napor, da bi lahko premagali na hitro roko sestavljeno ekipo novomeških odbojkarjev in košarkarjev, ki so igrali pod imenom Smihel. V tej improvizirani tekmi so Partizanovci izgubili s 19:13. Res je, da bi proti resnejšemu nasprotniku igrali bolj resno, res pa je tudi, da so tokrat igrali slabo. Videli smo, da so natenčajši nekateri nove tehnike in taktične variante, vendar pa nekaterim igralcem, predvsem krilnim, manjkajo osnove: dobre podaje in

lovljenje žoge. Oba vratarja, Perko in Marč, ki sta branila vsak na eni strani, sta bila na moč nezanesljiva. Mladi igralci so sicer pokazali precejšen napredek in bodo s pomočjo trenerja Vidmarja prav gotovo krepko mešali strene v spomladanskem tekmoovanju, vendar je bilo opaziti veliko pomanjkanje rutine. Izkušena Koprivnik in Blažič sta namreč kot za šolo zadevala nasprotnikovo mrežo. Za konec torej: napredek rokometarjev novomeškega Partizana je očiten, prva tekma, ki so jo igrali na Loki, pa nas kljub temu ni zadovoljila.

A. Arko

ŠAH Parma v Trebnjem?

Končano je šahovsko prvenstvo trebnjske občine, kjer se je 12 šahistov potegovalo za prvo mesto in tretjo kategorijo. Zmagal je Zemva, potem ko je Godnjavec nesrečno izgubil s predzadnjeplosiranim. Vrstni red: Zemva 9,5, Godnjavec 9, Stročak 8,5, Klemenčič 7, Mamič 6, Gričar 5,5, Mikličič 4,5, Marold, Sivka in Podpadeč 4 itd. Štirje najboljši so dobili tretjo kategorijo.

Na nedeljskem občnem zboru so izvolili nov upravni odbor. Prevladovalo je mnenje, da je bil sedanji odbor precej aktiven, saj so kljub pomanjkanju prostorov organizirali kar dva turnirja. Od igralci so tudi nekaj medobčinskih tekmovalj. Take načrte imajo tudi v letošnjem letu, če jim bodo organizacijo turnirjev omogočila finančna sredstva.

V začetku aprila bo v Trebnjem slovenski velmojster Parma igral simultanko proti 30 ali 35 šahistom iz Trebnjega, Mirne, Mokronoga in Doba. Za to simultanko je že zdelo veliko zanimanja, lahko pa pride v goste kak drug velmojster.

Novomeščani: osmi

■ V nedeljo je bilo na Ravnah tradicionalno brzopetno tekmovalje slovenskih mest, ki so se ga udeležili tudi novomeški šahisti. V izredno močni konkurenci 16 najboljših slovenskih šahovskih mest so zasedli v postavi Penko, Škerlj, Šitar, Jure Picek, Galski, Avsec, Marko Picek in dr. Goleč dobro osmo mesto in zbrali 46 točk. Zmagala je Ljubljana pred Mariborom in Celjem, od dolenjskih ekip pa je močvirje iz Krškega zbralo dve točki več od Novomeščanov in zasedlo šesto do sedmo mesto. Novomeščani so izredno slabo začeli, saj so po vrsti doživeli nekaj krepkih porazov, nato pa so začeli igrali dobro, a se niso mogli prebiti višje. Najboljši je bil Jure Picek, ki je zbral kar 11,5 točke iz petnajstih partij.

■ Končano je občinsko ekipno prvenstvo v šahu za srednje šole. Derbi prvenstva je bil že v prvem kolu: gimnazija je igrala z učiteljskim neodločeno 4:4, toda z najboljšim rezultatom na prvih desetakih se je vseeno uvrstila v nadaljnje tekmovalje. Srednja gimnazija šola je premagala osnovno šolo, v borbi za prvo mesto pa so bili nato gimnazijci zelo — s 6:2 — uspešni proti kmotičem. Zmagovalci bodo v nedeljo igrali s najboljšimi iz črnomaljske občine.

Nogometni milijon

Preteklo nedeljo zvečer je bila v eter naslednja novica: pravilni stolpec športne napovedi (tu pisan vodoravno) je naslednji: 1, 1, 1, 0, 1, 0, 0, 0, 1, 2, 1. Med dobroti je bil tokrat tudi uslužbenec novomeškega PIONIRJA Marjan Matjašič, v športnem Novem mestu sicer znan še kot Šahist. Za eno dvanajstko in dve enajstki je dobil 1.300.000 dinarjev. Novica se je kot velik razširila po Novem mestu: največ dobriča je imela prodajalca športne napovedi, saj so bili že v ponedeljek vsi stavni listki razprodani.

— Kako ste kombinirali? — Fiksiral sem — za nekatero precej drzno — tekme Sutjaska : Zelezničar, Spili : Celik, Maribor : Šibenik in Crvena zvezda : Dinamo; vse na zmagajo prvinoenovanih. Za ta srečanja sem uporabil po tri znake, za ostalih pet pa po dva v 96 kombinacijah in enkrat skrajšanem sistemu sem imel dvanajstko in dve enajstki.

— Je to prvi dobiček? — 13 mi ne prinaša nesreče: to je namreč 13. dobiček v moji karieri športne napovedi. Vsi dobitki so bili po navadi manjši, dva pa sta bila še čez 100 tisočakov. V letošnjem letu je to tretji dobiček. Enkrat prejeto ujem 600.000 RPOP znaša 20.000 din.

— In kako stavite? — Stavim redno, vendar ne za isto vsoto. Precej je moja športna napoved odvisna od šasa, od parov, ki so na listku, in od mogočnega črnega fonda. Sem velik pristaša sistemov, saj se sreča nasmehne lahko le enkrat. Vedno igram po enkrat skrajšanem sistemu, ki pa ga velikokrat menjam. Igral bom še naprej, vendar ne bom nikoli napisal celega sistema, ker vzame preveč denarja in časa.

— In kam bo šel denar? — Za avto prav gotovo ne. Denarja na banki nisem prečel, vendar mislim, da so mi izročili do dinarja natančno; televizor, vrtni stroj, hladilnik in podobni pripomočki: tu bom vnovič »nogometni milijon«.

JOZE SPLIHAL

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

Tedenski koledar

Petek, 26. marca — Maksim Sobota, 27. marca — Rupert Nedelja, 28. marca — Janez Ponedeljek, 29. marca — Ciril Torek, 30. marca — Branimir Sreda, 31. marca — Benjamin Četrtek, 1. aprila — Hugo

ČESTITKI

Moji dobri in skrbni mamci Mariji Merčnik iz Skočjana želimo za 50-letnico in god vse najboljše, da bi dočkala še mnogo let v zdravju in veselju! Sin Drago, ki stoji vojaški rok v Prilepu.

Dragi mami Mariji Lužar iz Orešja 29 želijo za dvojno praznovanje vse najlepše hvaležni otroci.

ZAHVALE

Ob izgubi dragoga moža, očeta in starega očeta **KARLA PAVLINA** iz Češče vasi,

se zahvaljujemo vsem, ki so mu darovali vence in cvetje, godbi in pevcom, ZB ter govornikom tovarišu Mrzu in Ivanu Jarcu. Zahvaljujemo se tovarni KRKA za podarjene vence in vsem, ki so stali ob odprtju grobu.

Zalujoča žena Marija, sin Lado, Milan in Tone z družinami in ostalo sorodstvo.

Ob bridki izgubi dragoga moža, očeta, starega očeta in brata **Ferdinanda Letiga** se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so ga tako velikemu številu spremlili na njegovi zadnji poti. Toplo se zahvaljujemo zdravstvenemu in strežnemu osebju pljučnega oddelka bolnice v Novem mestu za pomoč med boleznijo. Zalujoči: žena Marija, sin Mirko, sinova Lojze in Ferdo z družinami, hčerka Angelca z možem in brat Matija z ženo.

Ob smrti našega dragoga očeta, starega očeta, tasta in brata **Jakoba Stajdoharja** se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so ga v tako velikem številu spremlili na njegovi zadnji poti ter nam ustno ali pisмено izrazili sožalje. Topla hvala tudi vsem darovalcem vencev in cvetja. Iskrena hvala sosedom, ki so nam v najtežjem trenutku stali ob strani in nam nesebično nudili pomoč. Zalujoče družine: Stajdohar, Lužar, Krkovič, Delač in Stimac. Podstene, Crnomelj, Kočevje.

Ob nenadni smrti našega sina, brata in svaka **Jožeta Jermana** se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste se od njega poslovili na njegovi zadnji poti, mu darovali cvetje ali na kakršenkoli način počastili njegov spomin. Zalujoči sorodniki.

Iskreno se zahvaljujemo zdravniškim internemu oddelku bolnišnice v Novem mestu primariju dr. Koscu in dr. Hübscherju ter zdravniškemu kirurškemu oddelku primariju dr. Bajcu in dr. Savlju, ki so mi s izredno požrtnostjo, skrbjo in znanjem pomagali v moji težki bolezni. Prav tako toplo zahvala strežnemu osebju obeh oddelkov. — Hvaležna Marija Rajmer, Metlika, Partizanski trg 9.

PREKLICI

Alojz Primc iz Pristave 17 pri Stopičah izjavljam, da je vse, kar sem govoril o Alojziju Murnu, še ti KU Novo mesto — okolica in Jožetu Gosencu, direktorju Komunalnega podjetja Novo mesto, neremično ter se jima zahvaljujem.

da sta umaknila svojo zasebno tožbo, ki sta jo vložila zoper mene na Občinskem sodišču v Novem mestu zaradi kaznivga dejanja obrekovanja!

Podpisani Franc Regina iz Dol. Kamenc 5, Novo mesto, prepovedujem vsako vožnjo, hojo ter ško do po parcelah v Podturnu in Razborah. Kdor ne bo upošteval tega preprička, ga bom sodno preganjal!

Podpisana Angelca Miklavčič iz Gor. Gradišča 2, Sentjernej, izjavljam, da nisem plačnica dolgov svojega moža Srečka Miklavčiča iz 'povodov' 'Kettejev' 'mestu' 'Novem' 'mestu' 'Samski dom'.

KUPIM VSELJIVO STANOVANJE

ali hišo v Novem mestu. Ponudbe na upravo lista pod »Pomladi«.

Ribnica na Dol.: 27. in 28. marca francosko-italijanski barvni film »Aventure novoletnih počitnic«.

Sevnica: 27. in 28. marca jugoslovanski film »Kozarac«. 31. marca nemški film »Maščevalce«.

KINO

Brežice: 26. in 27. marca italijanski film »Teško je živeti«. 28. in 29. marca angleški barvni film »Levi«. 30. in 31. marca nemški film »Banda groze«.

Sodražica: 27. in 28. marca ameriški film »Sever-severozahode«.

Crnomelj: 26. in 28. marca ameriški barvni film »Streljanje v mestu«. 30. in 31. marca sovjetski film »Lov na dediščino«.

Stara cerkev: 27. in 28. marca sovjetski barvni film »Gusarska balada«. 31. marca francoski film »Eskadrila Normandija« — Njemen.

Dol. Toplice: 27. in 28. marca španski film »Mati, poslušaj mojo pesem«.

Siraža: 27. in 28. marca ameriški film »Zoro maščevalce«.

Kočevje — Jadran: 26. in 28. marca italijanski barvni film »Sulejman veličastni«. 29. in 30. marca francoski film »Stanovska skrivnost«. 31. marca in 1. aprila italijanski barvni film »Morganovi gusarji«.

Trebnje: 27. in 28. marca ameriški barvni film »Topovi z Navarona«.

Kostanjevica: 28. marca mehški barvni film »Neurje nad Mehikom«.

Potujoči kino

Novo mesto predvaja poljski film »Pridi, očka«. 26. marca ob 19.00 uri v Uršnih selih; 27. marca ob 18.00 uri v Mirni peči; slovenski film »Kekec«. 28. marca ob 15.00 in 19.00 uri na Dvoru; 29. marca ob 15.00 uri v Orehoviči; ob 19.00 uri v Bruslicah; 30. marca ob 12.00 uri v Otočcu; ob 15.00 uri v Skočjanu; ob 19.00 uri v Beli cerkvi; 31. marca ob 12.00 uri v Mirni peči, in slovenski film »Dolina miru«. 1. aprila ob 15.00 in 19.00 uri v Uršnih selih; 2. aprila ob 12.00 uri v Bruslicah in ob 19.00 uri v Podgradu.

Novo mesto — Krka: 26. do 28. marca ameriški barvni film »Dr. Jerryja čarobni napoj«. Od 29. marca do 1. aprila zaprto.

Predstave domačih filmov so v okviru praznovanj 600-letnice Novega mesta.

Mokronog: 27. in 28. marca japonski film »Zaradi ljubezni«. 31. marca slovenski film »Triglavske strmine«.

GIBANJE PREBIVALSTVA

Matični urad Novo mesto

V času od 15. marca do 22. marca je bilo rojenih 20 dečkov in 27 deklic. — Poročila sta se: Anton Ban, delavec, in Angela Marušič, bolniška strežnica, ob iz Mačkova. — Umrli so: Marija Kovačič, družinska upokojenka s Trške gore, 71 let; Ana Potočar, gospodinja s Trške gore, 66 let; Anton Kranjc, učitelj iz Močvirja, 69 let; Marija Vrčnjak, družinska upokojenka iz Crnomlja, 83 let, in Jože Jerman, osebni upokojenec iz Smihela, 33 let.

iz Brežic — Zeljka, Angela Golob

iz Brežic — Zeljka, Angela Golob iz Pesjega — Franca, Terezija Lazar iz Vrhovske vasi — Jožeta, Marija Beloševič iz Rigonc — Darka, Slavka Pfefer iz Hrastja — Renato, Veronika Rostohar iz Ponikve — Jožeta, Ana Zeleznik iz Sevnice — Bojana, Marija Kovačič iz Podgorja — Ivana, Marija Ciselj iz Piršenberga — Jožeta, Ana Novosel iz Bukovska — Alojza, Jožeta Bogovič z Senovega — Majo, Ana Pavlič iz Kraljevca — Natašo, Jožeta Jenkovec z Griča — Antonijo, Marija Kozole iz Sedma — Marjanco, Rozalija Prišil iz Ponikve — Andreja, Stanislava Zlobko iz Guzic — Boštjana, Milka Jukič iz Brežic — deklico, Katica Deržič iz Rigonc — Jožico, Terezija Sinko iz Breganskega sela — Ivana.

IZ NOVOGOMESKE NERODNOSTI

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Mirka Androja iz Sentjerneja — Tugomirja, Angelca Grozde iz Rakovnika — Renato, Antonija Jano iz Smihela — Darjo, Zožija Pečjak iz Drašče vasi — Slavka, Marija Zupan iz Cerovca — Marijo, Ana Mihelič iz Mihelje vasi — Bojana, Marija Zrimsek iz Zabje vasi — Barbaro, Angela Lutovac iz Metlike — Klavdijo, Roza Majcen iz Brinja — Jožka, Martina Miklič iz Hudenja — Ireno, Zožija Jesin iz Gornje Radulje — Anico, Ivanka Bajuk iz Metlike — Hanžija, Marija Može iz Potoka — Miro, Ana Plantan z Velikega Cerovca — Jožeta, Stefka Golob iz Homa — Stefko, Tončka Škrbec iz Rateža — Jožeta, Ana Sedej iz Volškove vasi — Marjana, Anica Svajgar iz Butoraja — Jožico, Cilka Lužar iz Gorenje vasi — Zvonka, Marica Požeg iz Metlike — Srečka, Kristina Rogina iz Stare Lipe — Zdravka; Marija Rifelj iz Lesnice — Jožico, Jožeta Urigelj iz Skovca — Marinko, Cvetka Žugelj iz Dobravice — dečka, Nada Znidaršič iz Leskovca — dečka; Marija Banovec iz Doblje — dečka, Alojzija Škrbec iz Velike vasi — deklico, Pavla Rozman iz Gornje Gledobode — dečka, Ivanka Pugelj iz Stranske vasi — deklico, Terezija Lužar iz Gornje Suhadole — dečka.

KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponestrčili in iskali pomoč v novomeški bolnišnici: Ladislav Škrbe, delavec iz Žužemberka, je padel s kolesa in si poškodoval glavo in desno roko; Stanko Romšek, železostregar iz Loke, se je s tekočim železom opeknel po desni nogi; Alojz Žugelj, vratar iz Metlike, je padel z voza in si poškodoval roke in levo oko; Ladislav Hrovat, upokojenec iz Kriza, se je poparil z vročo vodo po desni roki; Milena Eršič, hči delavke iz Hurlinje vasi, je sedla v škat vročega luga; Ivan Seničar, posestnik iz Smolenje vasi, je padel in si poškodoval levo roko v rami.

BREŽIŠKA KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponestrčili in iskali pomoči v brežiški bolnišnici: Franc Kranjc, podpiranec iz Podgorice, je padel na cesti in si poškodoval levo nogo; Marijo Deržič, ženo upokojenca iz Loč, je nekdo poškodoval z nožem po levi roki in trebuhu; Roberta Rozmana, posestnik iz Anovca, je nekdo udaril po glavi; Ivan Galič, električar iz Vel. Malenc, je padel z mopedom in si poškodoval levo koleno in hrbet;

iz brežiške porodnišnice

Pretekli teden so v brežiški porodnišnici rodile: Urška Rostohar

14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 17.05 Iz opernega sveta. 18.45 Pota sodobne medicine — Dr. Janez Fetič; Izkušnje iz dermatološke ordinacije. 20.00 Izbrali smo za vas... 22.10 S povprečjem po svetu.

vedoč. 9.45 Slovenske narodne v priredbi Avgusta Stanka, 10.15 Glasbeni sejem. 11.00 Nimaš prednosti! 12.05 KN — Inž. Marko Bertonec; Zanimivosti o novih hlevih za krave. 12.30 Mal koncert domače glasbe. 14.05 Pol ure s solisti zagrebške opere. 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.30 Igra vam pihalna godba RTV Ljubljana. 18.15 Odskočna deska Gornist Karel Bradac. 18.45 Jezikovni pogovori. 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov. 21.00 Literarni večer Günther Grass: Povodenj. 22.10 Od popevke do popevke.

RADIO LJUBLJANA

VSAK DAN: poročila ob 5.15, 6.00, 7.00, 8.00 12.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30 in 22.00. Pisan glasbeni spored od 5.00 do 8.00 ure.

FETEK, 26. MARCA: 8.05 Popularen izbor domače orkestralne glasbe. 8.35 Dvajset minut z zabavnim orkestrom Romunskega znanja. 9.35 Pet minut za novo pesmico. 10.15 Komorni zbor RTV Ljubljana poje pesmi na revolucionarno temo. 11.00 Nimaš prednosti! 12.05 Kmetijski nasveti — Inž. Jelka Hočevar; Pri nas dosegli herbičidi za šito in koružo. 12.30 Uvertura in arije iz oper Gioacchina Rossinija. 14.35 Trio (Le rondeau de Paris): flavta, čembalo, violončelo — v raznih kombinacijah. 15.30 Japonska narodna glasba. 15.45 Novo v manosti. 17.05 Petkov simfonični koncert. 18.15 Rečja naših pevcev zabavne glasbe. 20.00 Zvočni mozaik. 20.40 Slovenska klavirska glasba V. oddaja. 21.15 Oddaja o morju in pomorskih. 22.10 Za ljubitelje jazz.

NEDELJA, 28. MARCA: 7.40 Pogovor s poslušalci. 8.00 Veseli tobogan. 9.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — I. 10.00 Se pomnite, tovariši... Katja Spurancova Kos; Uničevanje je ustavila svoboda. 12.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — II. 14.00 V svetu opernih melodij. 15.05 do 17.30 »Sportno popoldne« — vmes ob 17.30 Radijska igra Michael Breti: Uporna stoletnica. 20.00 Naš nedeljski sestanek. 21.00 »Glasba ne pozna meja«. 21.30 Iz slovenske simfonične glasbe. 22.10 V plesnem ritmu z orkestrom Francis Bey in Max Greger.

PONEDELJEK, 29. MARCA: 8.05 Jutrnanji zabavni zvoki. 8.55 Za mlade radovedne Adum France: Dileče je otok Palagruža. 9.45 Igrajo vam tuje pihalne godbe. 10.35 Naš podlistek A. Bolinger: Krokodil. 11.00 Nimaš prednosti! 12.05 Kmetijski nasveti — Inž. Milan Rovnan; Organizacija škropljenja sadnega drevja. 12.30 Violinist Edvard Grač v našem studiu in na ploščah. 14.05 S poti po domovini.

TOREK, 30. MARCA: 8.05 Kvintet Bratov Avsenik. 9.25 Finale I. dejanja opere Seviljski brivci. 11.00 Nimaš prednosti! 12.05 Kmetijski nasveti — Inž. Viktor Repanšek; Učinkovita nega in dognovanje krompirja po saditvi. 12.30 Iz koncertov in simfonij. 14.35 Pet minut za novo pesmico. 17.05 Koncert po želja poslušalcev. 18.15 Pol ure s plesnim orkestrom RTV Ljubljana in slovenskimi pevci zabavnih melodij. 20.20 Radijska igra Moma Kapor: In spet noč (prva izvedba). 22.10 Nočni zvočni mozaik.

RADIO BREŽICE

ČETRTEK, 25. MARCA: 18.00 — Solška oddaja: pravljica za najmlajše — 18.20 Obvestila — 18.30 do 19.30 Izbrali ste sami — glasbena oddaja. NEDELJA, 28. MARCA: 10.30 — Poročila iz naše občine — Volitve v predstavniške organe — Mnenja drugih. Razgovor v studiu — Delo šolskih mladinskih aktivov — Za naše kmetovalce — Magnetofonski zapisek: Obisk v Krški vasi — Naš prispevek — Pogovor s poslušalci — Obvestila in spored kinematografov. 12.05 — Občani čestitajo in pozdravljajo. TOREK, 30. MARCA: 18.00 — Starši sprašujejo — Glasbene oddatke — Sportni komentar — Od torika do torika v brežiškem kinu — Obvestila. 19.00—19.30 Glasbena oddaja: Artiški moški zbor in domači solisti pojo.

DOPIŠNA ŠOLA V LJUBLJANI

VPISUJE V NASLEDNJE TEČAJE:

1. v tečaj matematike za sprejemni izpit na:
  - VIŠJO KADROVSKO SOLO,
  - VIŠJO KOMERCIALNO SOLO,
  - VIŠJO TEHNIŠKO SOLO,
  - EKONOMSKO FAKULTETO,
  - TEHNIŠKO FAKULTETO
2. v tečaj iz knjigovodstva:
  - ZACETNI KNJIGOVODSKI TEČAJ,
  - ANALITIČNA EVIDENCA,
  - FINANČNO KNJIGOVODSTVO
3. v tečaj tehniškega risanja
4. v jezikovne tečaje slovenščine, nemščine in italijanščine, in
5. v tečaj za skladiščnike
6. po dogovoru organizira

ZA POTREBE PODJETIJ IZPOPOLNJEVALNE TEČAJE.

Tečaji bodo organizirani v vseh večjih središčih, kjer bo prijavljenih najmanj 15 kandidatov. Vpisovanje traja do 31. marca tega leta. Prijave in pojasnila dobijo kandidati na Dopisni šoli — Ljubljana, Farmova 39.

KOVINSKO PODJETJE

RIBNICA

VOSCI VSEM DELOVNIM LJUDEM

V OBCINI ZA 26. MAREC,

HKRATI PA SE VSEM POSLOVNIM

PRIJATELJEM IN ODJEMALCEM

SE NADALJE PRIPOROČA!

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij pri

SGP PIONIR

Novo mesto

razpisuje naslednja prosta delovna mesta:

8 KV SOBOSLIKARJEV

10 KV KLJUČAVNIČARJEV

Prošnje z življenjepisom in opisom dosedanjih zaposlitev pošljite na naslov: SGP »PIONIR« — kadrovska socialni oddelek — Novo mesto, Kettejev drevored 37.

Razpis je veljaven do zasedbe mest.

ZAHVALA

Ob izgubi naše predrage mame

Frančiške Hočevar

iz Novega mesta

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so jo spremlili na njeni zadnji poti in ji darovali cvetje. Posebej se zahvaljujemo dr. VODNIKU, ki je vsa leta dolgotrajne bolezni stal pokojnici ob strani. Iskrena zahvala tudi dr. SPILERJU za vso pomoč. Hvala vsem, prav vsem, za izraženo sožalje!

Zalujoče hčerke

DOLENJSKI LIST

LASTNIKI IN IZDAJATELJI: občinski odbor SZDL Brežice, Crnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR: Tone Gošnjak (glavni in odgovorni urednik), Risa Bačar, France Grivec, Miloš Jakopčič, Marjan Moškon, Jožica Teppey in Ivan Zoran.

IZHAJA vsak četrtek — Posamezna številka 40 din — Letna naročnina 1200 din, polletna 600 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 2400 din — Tekoč račun pri podružnici NB v Novem mestu: 606-11-606-9 — NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto Glavni trg 3 — Poštni predal 33 — Telefon 21-237 — Rokopisov in fotografij ne vračamo — TISKA časopišno podjetje DELO V Ljubljani.